

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Број 1084
Скопје, 15 септември 2014 година

Издание на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИН

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

Бр. _____
 5.8. 2013
 Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКиМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ” бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италики формата за македонските букви ‘**ђ**’, ‘**п**’, ‘**т**’, ‘**џ**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКиМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѡ**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Проректор
Проф. д-р Коле Василевски

Изготвил:Т.Б.
 Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1084 од 15 септември 2014 година

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Економскиот институт во Скопје (**м-р Весна Кондратенко**).....8
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Елена Митевска, Елена Атанасова, Горан Торбаков, Драгана Христовска, Ѓорѓи Пецевски, Горан Гакидев, Маја Јаќоска Андреева, Надица Шикоска, Кристина Велјановска, Ива Дуровска, Александар Чачкиров, Ведрана Велинова, Тања Ѓорѓиевска, Кристина Самарџиевска**).....9-11
3. Реферат за избор на еден научен соработник во научното поле општествени науки, подрачје: организациони науки и управување (менаџмент), област: менаџмент во аграрот на Економскиот институт во Скопје (**м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ, д-р Горан Ковачев, д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска**).....12-28
4. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Ефикасност и ефективност на користењето на средствата од фондовите на Европската унија во Република Македонија** од кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева**, поднесена на Економскиот институт во Скопје.....29-33

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Оливера Спасовска, д-р Олга Смилевска-Спасова, д-р Билјана Журовска, д-р Петар Јаневски, Оливера Кузмановска**).....34-35

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Реферат за избор во звањето научен соработник/доцент при Институтот за национална историја во Скопје (**д-р Драган Ѓалевски**).....36-41

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот факултет во Скопје (**Ивица Јовановски, Катерина Талеска, Ана Стојановска, Бисера Јованоска, Бранкица Толевска, Бранка Денкова, Ристо Синделиев, Ведат Рушид, Наташа Христова, Мирјана Башеска-Јонеска, Елена Новачка, Маја Петкова, Кристина Тренковска**).....42-43
2. Рецензија на докторската дисертација **Стратегиски менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија**, изработена од кандидатот **м-р Сејди Џемаили**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....44-50

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден насловен вонреден професор од областа на структурната хемија на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Панче Наумов**).....51-72

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа** изработена од **м-р Силвана Нешковска**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....73-78
2. Реферат за избор на вонреден професор по контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанската историја и култура, италијанската култура и општествениот контекст, практика на преведувањето од македонски на италијански јазик и симултано толкување од македонски на италијански јазик при Катедрата за италијански јазик и книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Лучиана Гуидо-Шремпф**).....79-94

3. Реферат за избор на доцент по предметите граматика на англискиот јазик и современ англиски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Наташа Стојановска-Илиевска**).....95-104

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Планирање и имплементација на електронското учење во основните и средните училишта**, од м-р **Гордана Андонова**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....105-107
2. Рецензија на докторската дисертација **Концепциска поставеност и тенденции во образованието на наставниците**, од м-р **Наташа Ангелеска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....108-110
3. Рецензија на докторската дисертација **Анализа на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на безбедносната политика на Република Македонија**, од м-р **Марјан Ѓуровски**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....111-124
4. Рецензија на докторската дисертација **Одлучувањето во функција на развој на задолжителното образование**, изработена од м-р **Македонка Виларова**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....125-129
5. Рецензија на докторската дисертација **Стратегии за развој на етнопедагошката димензија на наставата во основните училишта**, поднесена од м-р **Анкица Витанова**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....130-132

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор на редовен професор по предметите од наставно-научната област математика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Билјана Јолевска-Тунеска**).....133-145
2. Реферат за избор на асистент по предметите од наставно-научната област компјутерска техника и информатика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Цветанка Ацевска, м-р Данијела Ефнушева**).....146-153
3. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Томислав Шуминоски, м-р Гоце Докоски, м-р Данијела Ефнушева**).....154
4. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**Александар Чорбески, Ана Јордановска, Ангел Мојсовски, Симона Јаневска, Драган Јовановски, Олга Ѓорѓиевска, Зоран Ристовски, Маја Коцева, Соња Чамевска, Ивана Златевска, Дарко Давчевски**).....155-156

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Од различни правни режими за заштита на пооделни културни права до диференцијално граѓанство** од м-р **Ана Чупеска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....157-164

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**м-р Соња Чаламани**).....165
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**Љубица Трајковска, Анета Ламбевска, Марија Насковска, Ирина Манојлоска, Милена Колевска, Катерина Рунчевска, Златко Илиевски, Верче Алулоска, Олга Поповска**).....166-167

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Евалуација на здравствениот систем во Република Македонија – правичност, пристап до здравствени услуги и социјални детерминанти на здравје – дали сме сите еднакви?** од м-р **д-р Данче Гудева Никовска**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....168-180

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Сашо Граматиков, д-р Горан Бицовски**).....181-194
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Кире Триводалиев, д-р Горан Бицовски**).....195-209

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирањето на маркетинг-стратегииите во туризмот во Република Македонија** од м-р **Никола Цуцулески**, поднесена на Економскиот институт во Скопје.....210-213

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Рецензија на ракописот за учебникот **Земјоделска ентомологија**, од авторите **проф. д-р Миле Постоловски, проф. д-р Станислав Лазаревска**, пријавен на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.....214-225
2. Реферат за избор на соработник во звањето асистент во научната област зоохигиена на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (**м-р Димитар Наков**).....226-229

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од наставно-научната област информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Мирослав Мирчев, д-р Горан Бицовски**).....230-244

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Машинскиот факултет во Скопје (**Милош Гуроски, Цветанка Велкоска**).....245

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Законско и институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија и негово усогласување со регулативниот систем на Европската унија**, изработена од м-р **Сања Божиновска**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....246-249

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Создавање на хуморот во фантастичниот роман: јазик, литература, култура** од м-р **Александар Таковски**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....250-255

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**Катерина Спасовска**).....256

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областите педагогија и методика, по предметите: методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 1, методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 2, методика на воспитно-образовната работа по природа и општество 1, методика на воспитно-образовната работа по природа и општество 2, методика на работа со надарени деца, креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, и креативна работилница по природа и општество, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (**д-р Билјана Камчевска**).....257-276

2. Реферат за избор во сите наставно-научни звања во научните области педагогија, дидактика и андрагогија, за: предметите предучилишна педагогија, семејна педагогија, педагошка комуникација, теорија и практика на играта, интегриран курикулум, комуникологија и андрагогија на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје **(д-р Татјана Котева-Мојсовска)**.....277-305

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Реферат за избор ма мaстaвник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје **(д-р Александар Стојков)**.....306-325

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Образованието на жената во руралните средини во Република Македонија**, од м-р **Елвира Калач**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....326-331

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Книжевното дело на Дин Мехмети** од м-р **Вацид Сејдиу**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....332-341

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ
ВО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Комисија за оцена
1.	М-р Весна Кондратенко	“Процесот на конвергенција кон Европската монетарна унија и улогата на монетарната политика-случајот на Македонија“ “Process of convergence to European monetary union and the role of monetary policy-the case of Macedonia“	Д-р Снежана Костадиноска-Милошеска Д-р Љубе Трпески Д-р Климентина Попоска

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ
ВО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор
1.	Елена Митевска	“Управување со јавните приходи на единиците на локална самоуправа во Република Македонија-студија на случај” “Managing public revenue in ULSGs in the Republic of Macedonia-case study“	Д-р Климентина Попоска
2.	Елена Атанасова	“Инвестиции во човеков капитал како фактор за јакнење на конкурентноста на компаниите базирана на знаење” “Investments in human capital as a factor for strengthening competitiveness on the companies based on knowledge“	Д-р Биљана Ангелова
3.	Горан Торбаков	“Значењето на девизните дознаки од македонските граѓани во странство-промени и постојни состојби” “Significance of the remittances of Macedonian citizens abroad“	Д-р Верица Јанеска
4.	Драгана Христовска	“Карактеристики на меѓународната трговска размена на Република Македонија со осврт на недозволените активности при трговските трансакции” “Characteristics of international trade of the Republic of Macedonia with reference to illegal activities in commercial trade“	Д-р Марија Ацковска
5.	Ѓорѓи Пецевски	“Банкарските кредити, кредитната политика и кредитниот ризик кај комерцијалните банки во Република Македонија” “Bank credits, credit policy and credit risk of commercial banks in the Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова
6.	Горан Гакидев	“Ризичниот капитал во функција на	Д-р Верица Јанеска

		развојот на STARTUP компаниите” “Venture capital in context of start up companies development“	
7.	Маја Јаќоска Андреева	“Влијание на меѓународното деловно опкружување врз интернационализацијата на компаниите ” “Impact of international business environment on the companies internationalization“	Д-р Искра Станчева-Гигов
8.	Надица Шикоска	“Ефектите од лобализацијата врз развојот на малите и средни претпријатија во глобалното опкружување и во Република Македонија” “Globalization and its effects on the development of SMEs in the global environment and in the Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова
9.	Кристина Велјановска	“Значењето на оценувањето на перформансите и наградувањето на човечките ресурси – студија на случај во здравствена институција во Република Македонија” “The significance of human resource performance evaluation and rewarding-case study in health institution in the Republic of Macedonia “	Д-р Верица Јанеска
10.	Ива Дуровска	“Бизнис ангели и нивната улога при финансирање на мали и средни претпријатија” “Business angels and their role in financing small and medium size enterprises “	Д-р Климентина Попоска
11.	Александар Чачкиров	“Развој на авиосообраќајот во Република Македонија преку формирање национална авиокомпанија интегрирана во меѓународниот пазар” “Aviation Development in Republic of Macedonia through establishing national airline integrated into the international market“	Д-р Биљана Ангелова
12.	Ведрана Велинова	“Влијание на брендот врз однесувањето на потрошувачите”	Д-р Марија Ацковска

		“The brand influence on consumer behavior“	
13	Тања Ѓорѓиевска	“Примена на франшизата од страна на малите и средни претпријатија-можности и предизвици” “Franchise application by small and medium enterprises- opportunities and challenges“	Д-р Климентина Попоска
14	Кристина Самарџиевска	“Форми и стратегии на корпоративно реструктурирање во услови на криза” “Forms and strategies of corporate restructuring in terms of crisis“	Д-р Биљана Ангелова

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО НАУЧНОТО ПОЛЕ
ОПШТЕСТВЕНИ НАУКИ, ПОДРАЧЈЕ: ОРГАНИЗАЦИОНИ НАУКИ И
УПРАВУВАЊЕ (МЕНАЏМЕНТ), ОБЛАСТ: МЕНАЏМЕНТ ВО АГРАРОТ,
НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 107 седница одржана на 27.6.2014 година, донесе Одлука бр. 02-1335/1, од 2.7.2014 година за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден научен соработник во научното поле општествени науки, подрачје: организациони науки и управување (менаџмент), област: менаџмент во аграрот, во состав: д-р Драги Ѓошевски, редовен професор, д-р Васил Поповски, редовен професор и д-р Наташа Данилоска, виш научен соработник.

Јавниот конкурс беше објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Лајм“ од 31 мај 2014 година. Врз основа на внимателното разгледување на приложената документација од пријавените кандидати, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот јавен конкурс, во предвидениот рок се пријавија тројца кандидати: м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ, д-р Горан Ковачев и д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска.

Во продолжение даваме осврт на основните биографски податоци на тројцата пријавени кандидати, како и преглед и оцена на нивната научна работа.

Кандидатката м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ е родена на 9.2.1972. Дипломирала во 1999 година при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, и тоа на Факултетот за земјоделски науки и храна, на лозаро-овоштарска насока. Во учебната 2001/2002 година се запишала на постдипломските студии на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, насока: агроекономика. Во мај 2012 година на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, го одбрала магистерскиот труд на тема: „Анализа на успехот во работењето на производителите на јаболка во пелагонискиот регион“ и се стекнала со звањето магистер на земјоделски науки. Од февруари 2013 година запишана е на III циклус-докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кои сè уште ги нема завршено.

Кандидатката м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ нема доставено Образец за утврдување на вкупната актива на поени од кој би можел да се даде преглед и оцена на нејзината научна работа.

Кандидатот д-р Горан Ковачев е роден на 3.10.1977 година во Ниш, Р. Србија. Во 2001 година дипломирал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во јуни 2008 година магистрирал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а на истиот Факултет во септември 2011 година го одбранил и својот докторски труд „Финансирање на извозната конкурентност на македонскиот агроиндустриски комплекс“ и се стекнал со звањето доктор на економски науки.

Работното искуство го започнал во 2001 година во „Капитал Медиа груп“ (магазин за бизнис и политика) како помлад маркетинг менаџер, со работни задачи во сегметот за истражување на пазарот и дистрибуција на неделникот. Во 2002 година, во период од месец март до месец септември, ангажиран е како помлад извозен аналитичар во Пивара „Скопје“, при што бил задолжен за анализа на извозот, изработка на извештаи и вршење на разни царински и шпедициски активности за компанијата. Од октомври 2001 година до јули 2003 година, како учесник во Програмата за практиканти, поддржана од Националниот демократски институт за надворешни работи на САД, Горан Ковачев бил практикант во Собранието на Република Македонија, и тоа во Комисијата за финансирање и буџет и Комисијата за земјоделство, шумарство и водостопанство. За време на својот практикантски стаж во Собранието на РМ, имал прилика да учествува во изработка на неколку закони од областа на финансирањето, буџетот и земјоделството, шумарството и водостопанството на РМ. Во периодот од август 2003 до јуни 2010 година работел во Министерството за финансии на Република Македонија и тоа како кредитен службеник во Земјоделскиот кредитен досконтен фонд, одговорен за оперативно функционирање и администрирање на државниот фонд за финансиска поддршка на агроиндустрискиот комплекс во РМ, како и за изготвување на планови, буџети и дневни финансиски операции, анализа и оцена на кредитни барања, вршење на исплати и изработка на амортизациони планови, анализа на извештаи, теренски посети, мониторинг, организирање на обуки за кредитокорисници и кредитни службеници од деловни финансиски институции. Од јули 2011 година до денес работи во Македонската банка за поддршка на развојот АД-Скопје, Македонија, и тоа како самостоен кредитен референт во секторот за кредитирање и гаранции. На сегашната позиција, кандидатот д-р Горан Ковачев е одговорен за администрирање на кредитната линија од фондот, анализа на кредитни барања од други кредитни линии, преговори со деловни банки и државни институции, изготвување на планови и буџети, вршење на исплати и амортизациони планови, анализа на извештаи доставени од други институции, теренски посети и мониторинг.

Кандидатот д-р Ковачев има посетувано бројни обуки, семинари, конференции и трибини, и има објавено 16 научно-стручни трудови, главно во областа на руралното финансирање и финансирањето на агроиндустрискиот комплекс, со акцент на кредитирањето, од кои 13 се самостојни, а 3 во коавторство. Д-р Ковачев исто така има објавено 4 натписи и колумни а има и остварено неколку стручно-апликативни ангажмани.

Д-р Горан Ковачев има солидни познавања од англискиот, италијанскиот, францускиот, српскиот/хрватскиот, и бугарскиот јазик. Исто така, кандидатот има соодветни комјутерски познавања.

Кандидатот д-р Горан Ковачев нема доставено Образец за утврдување на вкупната актива на поени од кој би можел да се даде преглед и оцена на неговата научна работа.

Кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска е родена на 16.7.1979 година во Скопје, каде што ги завршила основното и средното образование. Во 2003 година дипломирала на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, насока: сточарство.

Во учебната 2007/2008 година се запишала на постдипломските студии на Економскиот институт во Скопје, насока: агробизнис. Во мај 2010 година успешно го одбрала магистерскиот труд на тема: „Инструментите на маркетинг миксот во функција на органското производство“ и се стекнала со звањето магистер на економски науки од областа на агробизнисот.

Докторирала во април 2014 година со одбрана на докторската дисертација „Можности и перспективи за примена на целосното управување со квалитет во здруженијата на производители на органски производи во Република Македонија“.

На Економскиот институт во Скопје, д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска е вработена од 15.6.2007 година, како помлад асистент-истражувач од областа на агробизнисот. За време на овој период, активно била вклучена во реализацијата на програмата за работа на Економскиот институт и учествувала во изработката на повеќе научноистражувачки и стручно-апликативни проекти, изработка на научни и стручни трудови, реферати и дискусии на повеќе симпозиуми, советувања, семинари, научни конференции и други научно-стручни собири. Од учебната 2009/2010 година, ангажирана е како асистент на постдипломските студии на Економскиот институт во Скопје, на насоката агробизнис и на насоката претприемаштво.

Таа солидно ги владее англискиот, францускиот и српскиот јазик и одлично ги користи Microsoft Office - алатките (Word, Excel, Power Point) и интернет.

Кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајлова достави Образец за утврдување на вкупната актива на поени, којшто следува во продолжение.

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Катерина Ванчо Хаџи Наумова-Михајловска

Институција: Економски институт – Скопје

Научна област: Менаџмент во аграрот

	НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	Поени	
		Во земјава	Во странство
1.	Одбранета докторска теза	8	
	„Можности и перспективи за примена на целосно управување со квалитет во здруженијата на производители на органски производи во Република Македонија“, докторска дисертација, Економски институт-Скопје, 11.04.2014 година	8	
2.	Одбранета магистерска теза	5	
	„Инструментите на маркетинг миксот во функција на органското производство во Република Македонија“, магистерски труд, Економски институт-Скопје, 25.05.2010 година	5	
3.	Дел од монографија или научна книга	8	
	Научната дијаспора од Македонија-Економски институт, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ -Скопје, 2011	4	
	Формирање на претприемничка лабораторија на Економски институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје	4	
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание со меѓународно значење	24	
	Економски развој, Година 10, бр.2, Економски институт-Скопје, 2008, стр.209-223 Катерина Хаџи Наумова-Михајловска "Договори во фармерството (contract farming)-механизам на координација меѓу фармерите и агробизнис фирмите“	6	
	Економски развој, Година 12, бр.1-2, Економски институт-Скопје, 2010 , стр.113-130 Катерина Хаџи Наумова-Михајловска „Улогата на маркетинг миксот во органското производство“	6	
	Economic development, Journal of the Institute of Economics-Skopje, Year. 13, No.1-3/2010, p.67-78 Natasha Daniloska, Katerina H.N Mihalovska Contribution of organic agriculture for Balkan regional cooperation, стр. 67-79	6	

	Economic development, Journal of Institute of Economics – Skopje, Year 12, No.1/2012 , p.179-188 Katerina H.N Mihalovska „Conditions and perspective of organic production in Republic of Macedonia“	6	
5.	Труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор	7	
	The second international scientific conference – Employment, Education and Entrepreneurship (EEI 2013) Belgrade, Serbia, 16-18 October 2013 Angelova B., Daniloska N., Hadzi Naumova-Mihajlovka K., “Knowledge system for Organic Farming in Republic of Macedonia”, p.378-392		3
	Научен собир: „Претпримеништво - иновации и конкурентност“, Економски институт-Скопје, Факултет за бизнис администрација-ЈИЕ Тетово, Агенција за промоција на претприемништвото во Република Македонија, Скопје, 2008 Катерина Хаџи Наумова-Михајловска „Семејниот бизнис во агропретприемништвото“	2	
	Меѓународна научна конференција-Предизвиците на науката во економија базирана на знаење-состојби и перспективи, 2012, Скопје Katerina H.N Mihalovska Perspectives for further development of organic production in Republic of Macedonia: Creating a knowledge system	2	
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат	5	
	The second international scientific conference – Employment, Education and Entrepreneurship (EEI 2013) Belgrade, Serbia, 16-18 October 2013		2
	Научен собир: „Претпримеништво - иновации и конкурентност“, Економски институт-Скопје, Факултет за бизнис администрација-ЈИЕ Тетово, Агенција за промоција на претприемништвото во Република Македонија, Скопје, 2008	1,5	
	Меѓународна научна конференција-Предизвиците на науката во економија базирана на знаење-состојби и перспективи, 2012, Скопје	1,5	
	ВКУПНО	57	
	СТРУЧНО АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	Поени	
		Во земјава	Во странство
1.	Учесник во научен проект	9	

	Научната дијаспора од Македонија-Економски институт, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ -Скопје, 2011	3	
	Формирање на претприемничка лабораторија на Економски институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје	3	
	Влијание на финансиската криза врз нефункционалните кредити и задолженоста на компаниите и граѓаните во Република Македонија“, Економски институт – Скопје, УКИМ, 2013-14	3	
2.	Учесник/соработник во изготвување и пријавување на научен национален проект	2,5	
	Унапредувањето на претприемаштвото како клучна компетенција за развојот на занаетчискиот сектор во Република Македонија, Економски институт – Скопје, УКИМ, 2011	0,5	
	Можности за развој на микрофинансисрањето и претприемништвото во функција на руралниот развој на Република Македонија Економски институт – Скопје, УКИМ, 2011	0,5	
	Научната дијаспора од Македонија-Економски институт, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ -Скопје, 2011	0.5	
	Формирање на претприемничка лабораторија на Економски институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје	0.5	
	Влијание на финансиската криза врз нефункционалните кредити и задолженоста на компаниите и граѓаните во Република Македонија“, Економски институт – Скопје, УКИМ, 2013-14	0.5	
3.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	1,5	
	Промотивни материјали и ажурирање на интернет страната на Економски институт - Скопје	0,5	
	Промоција и изготвување на промотивни материјали за насоките на последипломските студии на Економскиот институт - Скопје	0,5	
	Учество во креирање на фејсбук страна на Економски-институт-Скопје	0,5	

4.	Техничка подготовка на елаборат за нова студиска програма	1	
	Техничка подготовка на Предлог – проект за воведување на едногодишни студиски програми од втор циклус студии на Економски институт – Скопје, 2009	0,5	
	Техничка подготовка на Предлог – проект за воведување на двегодишни студиски програми од втор циклус студии на Економски институт – Скопје, 2009	0,5	
	ВКУПНО	14	
	НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	Поени	
1	Консултации со студенти	2.226	
	Економика на аграрот, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14,	(6+10+3+1+2)*0,002	0.044
	Агромаркетинг, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(6+10+3+1+1)*0,002	0.042
	Претприемнички менаџмент во аграрот, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(6+10+3+1+2)*0,002	0.044
	Квалитет и стандардизација, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(6+7+7+2+1+1+2)*0,002	0.052
	Истражување на пазарот на земјоделско-прехранбени производи, летен семестар 2010/11	3*0,002	0.006
	Менаџмент на човечки ресурси во аграрот, летен семестар 2010/11, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(1+3+1+1)*0,002	0.012
	Финансиски менаџмент и калкулации, летен семестар 2011/12, летен семестар 2013/14	(1+4)*0,002	0.01
	Меѓународна трговија, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(1+11+10)*0,002	0.044
	Деловна етика и КОО, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	(9+9+8)*0,002	0.052
	Меѓународен бизнис и МСП, летен семестар 2010/11	10*0,002	0.02
	Комерцијално банкарство, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(35+8+14+14+7)*0,002	0.156

	Меѓународен менаџмент, летен семестар 2009/10	6*0.002	0.12
	Методологија на научно-истражувачка работа, летен семестар 2010/11, летен семестар 2011/12	(11+2)* 0,002	0.024
	Претприемнички менаџмент, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(28+1+1 7+6)*0, 002	0.104
	Претприемништво и мали бизниси, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	(28+1)* 0,002	0.058
	Финансирање на МСП, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	(28+1)* 0,002	0.058
	Претприемништво и трансфер на нови технологии, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13	(5+18+1 9)*0,00 2	0.084
	Маркетинг, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	(4+16)* 0,002	0.04
	Економика на претпријатија, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(7+4+17 +2)*0,0 02	0.06
	Водство, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14,	(21+12+ 10+6)*0 ,002	0.098
	Организациско однесување, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(12+11+ 10+2)*0 ,002	0.07
	Меѓународен маркетинг, летен семестар 2011/12, летен семестар 2013/14	(7+19)* 0,002	0.052
	Менаџерско сметководство, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(10+14+ 58+21)* 0,002	0.206
	Глобално претприемништво, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(17+3+2 6+5)*0, 002	0.102
	Креативност, иновативност и претприемништво, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(29+6)* 0,002	0.07
	Електрински бизнис, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	(11+12)* 0,002	0.046
	Стратегиски менаџмент, летен семестар 2011/12	8*0,002	0.016
	Финансирање и управување на МСП, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(35+26 +10+3)* 0,002	0.148
	Менаџмент на човечки ресурси, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(7+4+8) *0,002	0.038
	Управување со средства и извори, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	(28+20 +9+28) *0,002	0.17

	Инвестиционен менаџмент, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$(14+27+45)*0,002$	0.172
	Глобална економија, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$(16+10+9)*0,002$	0.07
	Економија на европска интеграција, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$(7+9+7)*0,002$	0.046
2.	Одржување на вежби (изработка на семинарски труд)	2,379	
	Економика на аграрот, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14,	$8*5*0,003$	0,105
	Агромаркетинг, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*5*0,003$	0,105
	Претприемнички менаџмент во аграрот, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*5*0,003$	0,105
	Квалитет и стандардизација, летен семестар 2009/10, зимски семестар 2010/11, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*7*0,003$	0,168
	Истражување на пазарот на земјоделско-прехранбени производи, летен семестар 2010/11	$8*0,003$	0,024
	Менаџмент на човечки ресурси во аграрот, летен семестар 2010/11, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*4*0,003$	0,072
	Финансиски менаџмент и калкулации, летен семестар 2011/12, летен семестар 2013/14	$8*2*0,003$	0,048
	Меѓународна трговија, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*3*0,003$	0,072
	Деловна етика и КОО, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	$8*3*0,003$	0,072
	Меѓународен бизнис и МСП, летен семестар 2010/11	$8*0,003$	0,024
	Комерцијално банкарство, летен семестар 2010/11, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*5*0,003$	0,12
	Меѓународен менаџмент, летен семестар 2009/10	$8*0,003$	0,024
	Методологија на научно-истражувачка работа, летен семестар 2010/11, летен семестар 2011/12	$8*2*0,003$	0,048
	Претприемнички менаџмент, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	$8*4*0,003$	0,096

	Претприемништво и мали бизниси, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	8*2*0,0 03	0,048
	Финансирање на МСП, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	8*2*0,0 03	0,048
	Претприемништо и трансфер на нови технологии, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13	8*3*0,0 03	0,072
	Маркетинг, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	8*2*0,0 03	0,048
	Економика на претпријатија, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*4*0,0 03	0,096
	Водство, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14,	8*4*0,0 03	0,096
	Организациско однесување, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072
	Меѓународен маркетинг, летен семестар 2011/12, летен семестар 2013/14	8*2*0,0 03	0,048
	Менаџерско сметководство, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072
	Глобално претприемништво, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*4*0,0 03	0,096
	Креативност, иновативност и претприемништво, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*2*0,0 03	0,048
	Електрински бизнис, зимски семестар 2011/12, летен семестар 2011/12	8*2*0,0 03	0,048
	Стратегиски менаџмент, летен семестар 2011/12	8*0,003	0,024
	Финансирање и управување на МСП, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*4*0,0 03	0,096
	Менаџмент на човечки ресурси, летен семестар 2011/12, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*4*0,0 03	0,096
	Управување со средства и извори, летен семестар 2011/12, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072
	Инвестиционен менаџмент, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072
	Глобална економија, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072
	Економија на европска интеграција, летен семестар 2012/13, зимски семестар 2013/14, летен семестар 2013/14	8*3*0,0 03	0,072

	2013/14		
	ВКУПНО	4,605	
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
1.	Член на организационен одбор на научен собир	1	
	Организационен одбор на прослава на јубилејот 60 години Економски институт-Скопје	1	
2.	Уредник на зборник на трудови од научен собир	1	
	Зборник на трудови од меѓународна научна конференција-Предизвиците на науката во економија базирана на знаење-состојби и перспективи, 2012, Скопје	1	
3.	Учество во комисии	9	
	Комисија за јавни набавки , Одлука бр. 02-744/1, 15.04.2014	1	
	Комисија за јавни набавки , Одлука бр. 02-206/1, 30.01.2014	1	
	Комисија за побарувања, обврски и благајна, Одлука бр. 02-2561/1, 31.12.2013	1	
	Комисија за јавни набавки, одлука бр. 02-989/1, 20.04.2012	1	
	Дисциплинска комисија, одлука бр. 02-1666/1, 26.09.2011	1	
	Комисија за јавни набавки на стоки, одлука бр. 02-686/1, 11.04.2011	1	
	Комисија за основни средства, ситен инвентар и потрошен материјал, одлука бр. 02-2552/1, 31.12.2010	1	
	Комисија за избор на член на Совет, одлука бр. 02-437/1, 25.03.2008	1	
	Комисија за попис, одлука бр. 02-1699/1, 24.12.2007	1	
	ВКУПНО	11	
	НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	57	
	СТРУЧНО АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	14	
	НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	4,605	
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	11	
	В К У П Н О	86,605	

Врз основа на изнесените информации за научната активност, јасно се воочува дека кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска има објавено повеќе трудови од значење за развојот на науката и структурата во областа за која е распишан јавниот конкурс, и тие се објавени во научни списанија во земјата и во странство и во други публикации, од кои поголемиот број се самостојни.

Од сите објавени трудови на д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска, Рецензентската комисија дава посебен осврт кон три труда, и тоа:

- “Conditions and perspective of organic production in Republic of Macedonia“,
- “Knowledge system for Organic Farming in Republic of Macedonia“,
- „Можности и перспективи за примена на целосното управување со квалитет во здруженијата на производители на органски производи во Република Македонија“.

Трудот **“Conditions and perspective of organic production in Republic of Macedonia“**, или „Состојби и перспективи на органското производство во Република Македонија“, е објавен во списанието Economic development (Економски развој), списание на Економскиот институт во Скопје, со меѓународен уредувачки одбор, и тоа во изданието No.1/2012, од стр. 179 до стр. 189. Во трудот е анализирана актуелната состојба со органското земјоделско производство во Република Македонија. Презентираните сознанија во трудот укажуваат дека пазарот на органски производи во Република Македонија е ниско развиен, производителите се во неможност да произведат доволни количини за извоз или преработка на производите, а од друга страна постои незаинтересираност за преработка на производите поради високата цена на сертификациите и малите количини за преработка. Од друга страна, државата нуди високи субвенции за производство на органски производи и податоците покажуваат дека бројот на оператори континуирано расте како и површината под органско производство. Оттука, во трудот се потенцира дека е потребно поврзување на сите учесници во органското производство во форма на внатрешен менаџмент систем на контрола на квалитетот кој ќе овозможи постојана поддршка при започнувањето и спроведувањето на органско производство.

Трудот **“Knowledge system for Organic Farming in Republic of Macedonia“**, односно „Систем на знаење за органско фармерство во Република Македонија“, е презентирани на Втората меѓународна конференција Employment, Education and Entrepreneurship (EEI 2013) Rural entrepreneurship: opportunities and challenges одржана во Белград во 2013 година, а во 2014 година е

објавен во зборникот на трудови од стр. 378, до стр. 392. Во трудот се презентирани податоци со актуелната состојба во поглед на развојот на органското земјоделско производство во Република Македонија врз основа на што се понудени препораки за понатамошен развој на органскиот сектор во Република Македонија, посебно препораки за производителите на органски производи во Република Македонија. Овие препораки се однесуваат на „создавање систем на знаења“ (*knowledge system*) за сите учесници-субјекти во органскиот сектор, особено производителите на органски производи во форма на модел кој укажува дека е потребен систематски приод со кој ќе овозможи полесен пристап до информации и обуки, и на тој начин зголемување на знаењето за производителите во процесот на спроведување на органско производство-„од нива до трпежа“.

Докторската дисертација **„Можности и перспективи за примена на целосното управување со квалитет во здруженијата на производители на органски производи во Република Македонија“** е одбранета на 11.4.2014 година на Економскиот институт во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. При дефинирањето на докторската теза и нејзината актуелност, кандидатката ја апсолвирала важноста на секторот органско земјоделско производство во македонското земјоделство и економија, како и основните проблеми и тешкотии со кои се соочуваат производителите на органски производи. Во поткрепа на актуелноста на сопственото истражување, кандидатката наведува дека и покрај тоа што самиот начин на органско производство во Република Македонија не претставува проблем бидејќи тоа се усвојува со постапката за сертификација која производителите на органски производи доследно ја почитуваат и ја применуваат, сепак тие се соочуваат со повеќе проблеми како недоволно количество на производство за сигурен пласман, неорганизиран извоз на органските производи како и расцепканост-постоење на повеќе здруженија на производители на органски производи за исти производи во ист регион. Во насока на решавање на изнесениот проблем, кандидатката пласира нов пристап на менаџментот во чија основа е поставена мултидимензионалноста на квалитетот, па него го набљудува од аспект на производите, но и од аспект на работењето и функционирањето во сите сфери на општественото живеење. Притоа, кандидатката ја пласира својата теза за примена на целосното управување со квалитет (TQM) како начин на организирање и работење на здруженијата на производители на органски производи со кој ќе добијат нова димензија и способност да постигнат освојување и одржување на пазарот, остварување на претпознатлив бренд и воопшто повисок степен на развој во поглед на обезбедувањето квалитет.

Основната цел на докторската дисертација е да се истражи можноста за примена на TQM како начин на организирање и дејствување во здруженијата на органските производители во Република Македонија со цел да се обезбеди

подобрување и напредок во работењето и организирањето на здруженијата на органските производители. Примарен предмет во конкретно истражување е системот на TQM, односно намерата е да се истражат неговиот карактер, суштината, целите и задачите, а воедно да се претстават и конкретни модели кои ќе овозможуваат проектирање на системот за квалитет. Специфичен предмет на истражување е квалитетот, како аспект на системот за целосно управување и јасно да се прецизира на што се однесува квалитетот: на производ, на работење, на услуга, на информација, на технолошките процеси, на луѓето, на системите или на компаниите. Конкретно, идејата е да се истражи влијанието кое квалитетот на работење и организирање го има врз конкурентноста.

Методолошкиот приод на истражувањето во трудот е детерминиран од специфичноста на проучуваната проблематика и од потребата за користење на соодветни извори на податоци. Оттаму, при истражувањето се користат повеќе научноистражувачки методи: метода на теоретска анализа, аналитичко-дескриптивна метода, аналитичко-компаративна метода, статистичка, историска, индуктивно-дедуктивна метода и методата на анализа и синтеза. За да се дојде до основната цел на истражувањето и да се добијат релевантни заклучоци, концепциски трудот е систематизиран во вовед, шест поглавја и заклучни согледувања.

Во воведниот дел од трудот е елаборирана актуелноста на проблематиката од аспект на целосното управување со квалитетот како посебен пристап на менаџментот со кој се обезбедува разбрано и ефикасно менаџирање на секој аспект на здруженијата на производители на органски производи.

Во првиот дел „Современ пристап на целосното управување со квалитетот“, објаснети се целите и задачите на TQM, суштината и концептот. Исто така, разработени се основните принципи на целосното управување со квалитет-лидерство, задоволство кај вработените и клиентот, континуирано подобрување, учество на сите засегнати страни и познавање на фактите. Бидејќи TQM се третира како позитивна промена во работењето, во овој дел се прикажани базичните и изведените модели за проектирање систем за квалитет со нивните специфични принципи и придобивки.

Во вториот дел од трудот „Квалитетот како аспект на целосното управување со квалитет“ се посветува внимание на квалитетот од аспект на TQM. За таа цел се дава појаснување за карактерот и функцијата на квалитетот преку спиралата на квалитет, барањата за обезбедување на квалитет, развојот на концептот за обезбедување на квалитет и планирањето на квалитетот како основа за успешна имплементација на TQM.

Во третиот дел „Општ третман на менаџерските функции во целосното управување со квалитет“ е даден општ осврт на менаџерските функции во TQM. За таа цел се обработени карактерот на менаџментот за квалитет, предностите кои произлегуваат во однос на контролата на квалитет, неговата улога во

обезбедувањето на квалитет и особено внимание е посветено на функциите на менаџментот-планирање, организирање, раководење, координирање и контролирање во функција на TQM. На крајот на овој дел се посочува TQM како нов стил и начин на работење и дејствување со кој менаџментот се приспособува кон промените.

Во четвртиот дел „Целосно управување со квалитет во агробизнисот“, најпрво е дефиниран бизнисот агробизнис и неговото значење во економскиот и општествениот развој. Во овој дел се посветува внимание на земјоделските здруженија како организациона форма во агробизнисот и нивната хоризонтална и вертикална поставеност. На крајот е даден приказ за потребата од изучување на квалитетот во агробизнисот, димензијата, задачите и принципите на TQM кои се однесуваат на агробизнисот.

Петтиот дел, „Можности за примена на целосното управување со квалитет во здруженијата на производители на органски производи“, претставува емпирискиот дел од истражувањето. Имено, заради докажување на зададената хипотеза, спроведена е анкета до здруженијата на производители на органски производи во Република Македонија и направена е SWOT анализа за да се утврдат способностите и слабостите на здруженијата на производители на органски производи во однос на начинот на работење и организирање според принципите на TQM. Како резултат на анализите прикажана е состојбата за можностите за примена на TQM како начин на организирање и дејствување кај здруженијата на производители на органски производи.

Во шестиот дел од трудот „Проектирање и имплементација на системот со целосното управување со квалитет кај здруженијата на производители на органски производи“, посветено е внимание на тоа на кој начин практично може да се проектира и имплементира TQM кај здруженијата на производители на органско производство. Дадени се насоки на кој начин здруженијата да го применат сопственото знаење и искуство во учењето и успешно да го имплементираат TQM во работењето. Во однос на начинот на организирање, прикажани се реинженерингот како можност за реорганизирање на постојните здруженија, бенџмаркингот и континуираното подобрување како можност здруженијата да се споредат и да направат промени во своето работење, односно да го подобрат својот начин на работа за да ги постигнат своите цели.

На крајот, презентирани се заклучните согледувања во кои на концизен начин се изнесени клучните наоди, заклучоците и препораките кои произлегуваат од аналитичките наоди на трудот.

Заклучок и оцена на Рецензентската комисијата за исполнетоста на условите за избор во научно звање-научен соработник

Согласно со општите услови предвидени со закон, како и посебните услови во Законот за научно - истражувачка работа и другите акти кои се однесуваат на изборот во научно звање, Рецензентската комисија ги разгледа поднесените пријави и приложената документација на кандидатите. Врз основа на претходно изнесените биографски податоци и изнесените информации за научната активност на пријавените кандидати за избор на еден научен соработник во научното поле општествени науки, подрачје: организациони науки и управување (менаџмент), област: менаџмент во аграрот, Комисијата утврди дека кандидатката м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ нема научен степен доктор на науки, а кандидатот д-р Горан Ковачев нема докторски труд од подрачјето за кое е објавен јавниот конкурс. Исто така, кандидатите м-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ и д-р Горан Ковачев немаат објавени научни трудови, односно постигнувања во примена на научно-истражувачки резултати од соодветната област, со што овие кандидатите не ги исполнуваат посебните услови предвидени со Законот за научно-истражувачка дејност и другите акти кои се однесуваат на изборот во научно звање. Исто така, Рецензентската комисија констатира дека пријавената кандидатка д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска ги исполнува општите услови за избор во ова звање. Притоа, Рецензентската комисија го констатира следново:

- кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска има научен степен доктор на науки;
- кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска има докторски труд од областа во која се бира;
- во периодот од изборот за помлад асистент истражувач до денес, кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска продолжила активно да работи со истражувања од областа менаџмент во аграрот, што се потврдува со објавените трудови кои се од значење за развојот на науката и структурата во соодветната област, објавени во научни списанија во земјата и во странство и во други публикации, од кои поголемиот број се самостојни и во кои се гледа нејзиниот конструктивен и сериозен приод во работата;
- кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска бележи и активност во наставно-образовниот процес од втор циклус на студии при Економскиот институт во Скопје, каде што е ангажирана во реализација на образовните активности во рамките на студиските програми по агробизнис и претприемаштво.
- од прегледот на образецот за утврдување на вкупната актива на поени од кои за избор во звањето научен соработник потребниот минимум е 80 поени, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска има 86,605 поена.

Врз основа на изнесеното во извештајот, а во согласност со Законот за научно - истражувачка дејност, како и Правилникот за постапката и поблиските

критериуми за избор во научни звања, Рецензентската комисија заклучува дека кандидатката д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска во целост ги исполнува законските основи и предвидените услови според конкурсот за избор на еден научен соработник во научното поле општествени науки, подрачје: организациони науки и управување (менаџмент), област: менаџмент во аграрот. Оттаму, **Рецензентската комисија му предлага на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје да ја избере д-р Катерина Хаџи Наумова-Михајловска во звањето научен соработник во научното поле општествени науки, подрачје: организациони науки и управување (менаџмент), област: менаџмент во аграрот.**

Рецензентска комисија

Д-р Драги Ѓошевски, с.р.
редовен професор

Д-р Васил Поповски, с.р.
редовен професор

Д-р Наташа Данилоска, с.р.
виш научен соработник

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ
„ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА
СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”
ОД КАНДИДАТКАТА М-Р МАРИНА РАДОСАВЉЕВИЌ-БОЈЧЕВА,
ПОДНЕСЕНА ДО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ - СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева** под наслов: **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, на 105. седница одржана на 25.4.2014 година, донесе Одлука бр. 02-773/2 од 28.4. 2014 година, за формирање на Комисија за оцена на трудот, во состав:

1. д-р Марија Ацковска
2. д-р Силвана Мојсовска
3. д-р Неда Петроска Ангеловска
4. д-р Биљана Ангелова и
5. д-р Нако Ташков.

Членовите на Комисијата со потребното внимание ја прочитаа поднесената докторска дисертација **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** од кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева** и на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје му го доставуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи напомени

Докторската дисертација од кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева** на тема: **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** обработува интересна и мошне актуелна проблематика доменот на финансирањето на развојот, со посебен осврт на европските фондови и ефективноста и ефикасноста на нивното користење.

Научното истражување во докторската дисертација тргнува од стојалиштето дека Република Македонија има потреба од финансиска помош со цел да се искористат сите расположливи потенцијали на земјата во функција на интензивен развој, пред сè на економски план, а од друга страна, постои недоволна искористеност на фондовите на Европската унија за реализација на проекти на подрачјето на Република Македонија. Оттука, основна цел на истражувањето е да се оцени ефикасноста и ефективноста на користењето на средствата од фондовите на Европска унија во Република Македонија, од причина што фондовите имаат за цел да ја поддржат земјата во развојот на нејзиниот пат кон полноправно членство во Унијата. Европската унија покрај тоа што посветува исклучително внимание на унапредувањето на економската и социјална кохезија меѓу земјите-членки на Унијата, посебно е заинтересирана за обезбедување на поддршка на економскиот и општествениот развој на земјите кои се аспиранти за членство во Унијата. Република Македонија, како една од нив, во процесот на транзиција и во процесот на реформите на општествено-политичкиот и економскиот систем, од моментот на своето осамостојување, голема поддршка доби и од Европската унија, која воедно е и најголем донатор на мултилатерална основа.

При изработката на докторската дисертација, согласно со природата на истражувањето, користена е соодветна методологија заснована на повеќе научни методи и понудени се релевантни аргументи за докажување на научната хипотеза и исполнување на научните цели на истражувањето.

2. Содржина на дисертацијата

Докторската дисертација под наслов **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, поднесена од кандидатката м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева, е систематизирана во вовед, четири поглавја и заклучок. Докторската дисертација има вкупно 299 страници, од кои на основниот текст на трудот се однесуваат 205 страници. Кон трудот се поместени голем број на прилози и е даден преглед на користената литература.

Воведниот дел од трудот се однесува на актуелноста на проблематиката која е предмет на истражување. Во него е презентирана и кратка содржина на материјата која се обработува и се елаборираат целите и предметот на истражувањето. Во овој дел, кандидатката посебно ги акцентира методите на научноистражувачката работа кои се користат во насока на добивање на очекуваните резултати и постигнување на целите на истражувањето.

Во **првата глава** се претставени различните критериуми за економски и социјален развој кои треба да бидат исполнети од страна на државите-кандидати и потенцијални држави-кандидати со цел да им се помогне во нивните подготовки за пристапување кон Европската унија. Во продолжение е опфатена структурата на внатрешните и надворешните инструменти кои потекнуваат од Европската унија и се наменети за поддршка на кохезијата помеѓу државите-членки на Унијата, како и за подготвување на државите кои се аспиранти/кандидати за

членство во Европската унија. На крајот од оваа глава се прикажани системите на управување со фондовите за надворешните програми на Европската унија.

Во **втората глава** е направен осврт на институционалната и финансиската рамка за помошта наменета за Република Македонија, која од своето осамостојување доби силна поддршка од Европската унија како најголем донатор на мултилатерална основа. Главните приоритети на поддршка во Република Македонија се однесуваат на: зајакнување на капацитетот на јавната администрација, реформи во полицијата и правосудството, подобрување на инвестиционата и деловна клима, развојот на прекуграничната соработка, реформи во образованието, социјалната политика и апроксимацијата на македонското законодавство со законодавството на Европската Унија. Во продолжение е прикажана имплементацијата на претпристапните програми (ФАРЕ и КАРДС) во Република Македонија, како и на останатите фондови од Европската унија и се претставени националните програми и проекти кои што се имплементирани во Република Македонија. На крајот од оваа глава се посветува посебно внимание на инструментот за претпристапна помош – ИПА и активностите за имплементација и реализирање на планираните проекти.

Во **третата глава** е направено истражување на искуствата од земјите во опкружувањето - земјите од Западен Балкан кои се кандидати или потенцијални кандидати за членство во Унијата и за ефикасноста и ефективноста на користењето на ЕУ-фондовите. Тука се опфатени Хрватска, Црна Гора, Босна и Херцеговина (БиХ), Албанија и Србија. Целта на анализата на користењето на претпристапните фондови во селектираните земји е да се направи споредба на искуствата, како и на планираните и постигнати ефекти кои произлегле од фондовите. Анализата е извршена врз основа на пристапот за користење и можните проблеми кои произлегле при аплицирањето за добивањето на финансиската поддршка. Исто така, во продолжение се претставени и позитивните искуства во земјите кои произлегуваат од принципот на партнерство, апсорпциониот капацитет и институционална изградба. Претходното е од посебна важност бидејќи овозможува креирање на јасна слика за Република Македонија од аспект на бариерите кои би можеле да се избегнат и постигнување на максимална искористеност на поволностите кои произлегуваат од претпристапната помош.

Во **четвртата глава**, посебно внимание во истражувањето е посветено на ефикасноста и ефективноста на користењето на ЕУ-фондовите во Република Македонија. Примарно се идентификувани главните бариери кои би можеле да го намалат ефикасното користење на фондовите. Во продолжение е направена компарација на ефикасноста на користење на средствата од различните програми. Компарацијата се изврши со цел да се види од која програма се постигнати најповолни ефекти. Целта е да се анализира ефикасноста на секоја програма одделно и споредба на ефектите. Исто така, во продолжение на овој дел од трудот е извршена компаративна анализа за ефикасноста и ефективноста од користењето на фондовите меѓу Република Македонија и земјите од Западен Балкан. Овој дел од трудот се заокружува со предлог на препораки и мислење за поефикасно и пообемно користење на фондовите во Република Македонија.

Во **заклучните согледувања** се сумирани најзначајните констатации, видувања, ставови и оценки на кандидатката, презентирани во овој докторски труд.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација со наслов **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** од кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева** претставува комплексен и содржаен труд во доменот на финансирањето на развојот, со посебен осврт на европските фондови и ефективност и ефикасноста на нивното користење. Трудот се одликува со сериозен пристап кон третиралиот проблем, солидна теоретска основа и соодветна методолошка рамка.

Предмет на научна елаборација во трудот е комплексниот систем на финансиската поддршка на Европската унија, а во фокусот на вниманието е ефикасноста и ефективност на користењето на финансиската помош од Унијата во Република Македонија. Главните приоритети на поддршка во Република Македонија се однесуваат на: зајакнување на капацитетот на јавната администрација, реформи во полицијата и правосудството, подобрување на инвестиционата и деловна клима, развојот на прекуграничната соработка, реформи во образованието, социјалната политика и апроксимацијата на македонското законодавство со законодавството на ЕУ. Имплементацијата на претпристапните програми (ФАРЕ, КАРДС, ИСПА, САПАРД како и новиот инструмент ИПА) имаат за цел да ја поддржат земјата во развојот на нејзиниот пат кон членство во Европската унија. Меѓутоа, во колкава мера Македонија ќе биде во можност да ги искористи овие средства и ќе ги употреби за својот општествен и економски развој зависи од апсорпциониот капацитет на земјата, како и од ефикасноста и ефективност на користењето на фондовите од Европската унија. Исто така, анализата на позитивните искуства во користењето на претпристапната помош од Европската унија во земјите од нејзиното опкружување е од посебна важност, бидејќи тие искуства можат да бидат добар патоказ за идентификација на главните бариери кои би можеле да го намалат ефикасното користење на фондовите.

Посебно внимание во трудот е посветено на идентификувањето на причините за нискиот степен на искористеност на финансиската помош од ЕУ во Република Македонија. Спроведеното емпириско истражување, кое дава значајна димензија на трудот, нуди одговор на прашањата поврзани со идентификувањето на најзначајните бариери и слабости кои дејсвуваат лимитирачки врз успешноста на користењето на европските фондови во Република Македонија. Имено, на почетокот на транзицијата тоа првенствено се должело на недоволно развиениот институционален и апсорпционен капацитет, нејасната и несоодветната распределба на надлежностите за реализацијата на проектите, недостатокот на квалификуван човечки капитал и слабата дисеминација на информацијата до потенцијалните апликанти. Меѓутоа, со постепена реализација на стратешки поставените цели, преку искористувањето на доделената помош, недостатоците постепено се елиминираат. Со истражувањето во овој труд, намерата е да се даде соодветен научен придонес во доменот на проблематиката-ефективното и ефикасното искористување на финансиската помош од Европската унија во функција на развојот на Република Македонија.

Докторската дисертација, концептуално, претставува логички заокружена целина и се одликува со експлицитен и концизен стил на пишување. Елаборираната материја е коректно аргументирана и илустрирана со релевантни податоци. Понудената дискусија за актуелни прашања поврзани со користењето на финансиската помош од Европската унија и критичкото размислување резултираат во соодветни конструктивни и апликативни решенија во функција на зголемување на ефективностa и ефикасноста на нивното искористување во Република Македонија. Комплексниот пристап во истражувањето е надополнет со методолошка рамка која одговара на академските критериуми, а кандидатката користи современа научна и стручна, домашна и странска литература од потесната и пошироката област, што е солидна основа за критичко размислување по клучни прашања од истражуваната проблематика.

Општа е констатацијата дека приложениот докторски труд е во согласност со академските стандарди и дека кандидатката успешно се справила со поставениот предизвик и успеала да понуди аргументи, мислења и заклучоци во однос на поставената хипотеза на истражувањето.

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати извештајот со позитивна оцена на докторската дисертација на тема: **ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА ОД ФОНДОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА;** и

1. да формира Комисија за одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Марина Радосављевиќ-Бојчева** и да и дозволи јавна одбрана на докторската дисертација.

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

1. Д-р Марија Ацковска, с.р.
2. Д-р Силвана Мојсовска, с.р.
3. Д-р Неда Петроска-Ангеловска, с.р.
4. Д-р Биљана Ангелова, с.р.
5. Д-р Нако Ташков, с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА
МАГИСТЕРСКИ ТРУД ПО ЈАВНО ЗДРАВСТВО МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ЗА
УЧЕБНАТА 2014/2015**

Реден Бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Комисија за подобност на тема за изработка на магистериум
1.	Д-р стоматолог Оливера Спасовска	"Пародонтопатија-Јавно здравствен проблем кај популација на возраст 20 и повеќе години". "Periodontal disease - public health problem among the population aged 20 years and older"	Проф д-р Весна Велиќ Стефановска Проф д-р Фимка Тозија Проф д-р Кирил Ивановски
2.	Д-р Олга Смилевска Спасова	" Задоволството на родителите од превентивните педијатриски прегледи на здраво доенче". "Parent satisfaction from the pediatric well-child visit" .	Проф д-р Розалинда Исјановска Проф д-р Бети Зафирова Ивановска Проф д-р Катарина Ставриќ
3	Д-р стоматолог Билјана Журовска	" Компаративна анализа на организацијата на стоматолошката дејност во здравствениот систем на Р Македонија и Скандинавските земји" " Comparative analysis of the organization of dentistry in the health system of the Republic of Macedonia and in the Scandinavian countries".	Проф д-р Моме Спасовски Проф д-р Весна Велиќ Стефановска Проф д-р Љубомир Гугучевски
4	Д-р Петар Јаневска	" Дегенеративни заболување на цервикалниот сегмент од 'рбетот кај младата популација-јавно здравствен проблем" " Cervical spine degeneration of the	Проф д-р Розалинда Исјановска Проф д-р Моме Спасовски Проф д-р Надица

		young population - public health problem"	Митревска
5	Оливера Кузмановска	"Младите и нивната свесност, навики знаења и ставови за ултравиолетовото здрачења и ризици на рак за кожата" "Awareness, knowledge, attitudes and practice of young people associated with ultraviolet radiation and risk of skin cancer"	Проф д-р Моме Спасовски Проф д-р Драган Ѓорѓев Проф д-р Бети Зафирова Ивановска

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО НАУЧЕН СОРАБОТНИК/ДОЦЕНТ ПРИ ИНСТИТУТОТ
ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЕ

На конкурсот објавен во „Утрински весник“ од 16.5.2014 г., д-р Драган Ѓалевски се пријави за избор во звањето научен соработник/доцент. Кон пријавата на д-р Драган Ѓалевски се приложени потребните конкурсни материјали, документи и податоци: биографија на кандидатот, библиографија на објавени трудови/текстови и примероци од објавените трудови, кои го сочинуваат опусот на неговата научноистражувачка и стручно-апликативна дејност.

Врз основа на поднесените конкурсни материјали, Рецензентската комисија ги зеде предвид и ги презентира биографијата на кандидатот д-р Драган Ѓалевски, прегледот и оцената за неговата научна и стручно – апликативна дејност за избор во звањето научен соработник/доцент.

Комисијата во состав: проф. д-р Митко Б. Панов, проф. д-р Милан Бошкоски и проф. д-р Ирена Стефоска, по прегледувањето на документацијата има чест до Советот на ИНИ во Скопје да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Д-р Драган Ѓалевски е роден на 9 март 1976 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во родниот град. Во 2005 година дипломирал на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје. Во 2011 година ја одбрал магистерската теза на тема „Византискиот воен систем на Балканот (средина на VI-средина на IX век)“. Од 2009 година е вработен во Институтот за национална историја во Скопје. Со звањето асистент-истражувач се стекнал во 2011 година. Докторската дисертација „Воените аспекти на византиската дипломатија на Балканот (средина на IX-почеток на XI век)“ ја одбрал во 2013 година.

2. Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Научната преокупација на д-р Драган Ѓалевски е насочена кон проучувањето на историјата на Византија, која резултира со публикување на повеќе научни трудови во научни списанија, како и зборници на трудови од меѓународни и домашни симпозиуми. Во докторската дисертација „Воените аспекти на византиската дипломатија на Балканот (средина на IX почеток на XI

век)“, д-р Ѓалевски се зафаќа со истражување на оригинална научна проблематика, презентирајќи повеќе комплексни аспекти, поврзани со воено – дипломатската активност на Византија во контекст на реализирањето на стратешките интереси при реинтеграцијата на Балканскиот Полуостров во XI век. Значењето на овој научен труд произлегува од фактот што за првпат во македонската историографија поконкретно се засегнува прашањето на византиската дипломатија и импликациите за поширокиот регион на Балканот.

Истражувачкиот фокус на византиската дипломатија наоѓа израз и во научните трудови на д-р Драган Ѓалевски, во кои низ призма на дипломатските методи и средства темелно се анализираат повеќе аспекти поврзани со напорите на Константинопол за реинтеграција на територијата на Балканот во периодот помеѓу IX-XI век. Поконкретно, предмет на истражување се примената на византиските дипломатски методи во контекст на интегрирањето на територијата на Македонија и спречувањето на бугарските офанзивни продори во средината на IX век, како и судирот на Василиј II со Самуил, манифестиран низ примената на „софистицирани“ невоени методи, што вклучува и политика на заплашување, кои се презентирани како континуитет на империјалната надворешна политика и идеолошки концепт. Идеолошкиот аспект на византиската дипломатија е анализиран во научниот труд посветен на портретирањето на личноста на Јустинијан I и употребата на историската меморија за императорот во дипломатската кореспонденција на Византија во X и XI век, којашто била во зависност од конкретниот момент и цели на политичката пропаганда, исто како што била и улогата на црковниот естаблишмент во посочениот период. Д-р Драган Ѓалевски се зафаќа и со конкретно истражување на византиската воена стратегија на Балканот, манифестирана низ процесот на формирање на воено-административните единици – теми, како и преку придонесот на империјалните воени елитни единици – *тагмата* во реставрирањето и ефектуирањето на византиската власт. Посебно треба да се потенцира дека кандидатот има публикувано повеќе научни прилози на англиски јазик, во кои се третираат историографски проблеми од историјата на Македонија и Византија.

За истакнување е фактот што д-р Драган Ѓалевски учествувал на повеќе меѓународни научни симпозиуми, во дел од кои партиципира во улога на организатор и модератор. Учеството на меѓународните летни школи, проследени со предавања на врвни светски византолози, му дадоа можност да се стекне со познавање на современите методологии. Тоа, заедно со научноистражувачкиот опус претставува аргумент за неговото понатамошно профилирање и во наставната дејност, практикувајќи ги современите методологии.

Резултатите од научноистражувачката дејност на д-р Драган Ѓалевски наоѓаат практична примена и во презентацијата на повеќе домашни и меѓународни научни собири, како и во учеството во научноистражувачки проекти. Неговата стручна оспособеност наоѓа израз и во учеството во организацијата на меѓународниот научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“ во 2014 г. Д-р Ѓалевски пројавува активно учество и како член на Друштвото на историчари на Република Македонија.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изнесените податоци и согледби, може да се заклучи дека д-р Драган Ѓалевски демонстрирал забележителни резултати во научноистражувачката и стручно-апликативната дејност и се профилира во сериозен академски кадар од областа на историјата на средновековна Македонија и Византија. Во таа смисла, Рецензентската комисија смета дека кандидатот ги исполнува сите потребни услови и има чест да му предложи на Советот на ИНИ во Скопје да го избере во звањето научен соработник/доцент.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Митко Б. Панов	с.р.

Проф. д-р Милан Бошкоски	с.р.

Проф. д-р Ирена Стефоска	с.р.

ПРИЛОГ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Кандидат: **Драган Галевски**

Институција: **Институт за национална историја - Скопје**

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА (НИ), НАСТАВНО-НАУЧНА (НН) И СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ (СА)

Реден број	Назив на активноста	Поени	
		во земјата	во странство
1.	Одбрана на магистерски труд	5	
2.	Одбрана на докторски труд	8	
3.	Учество на научен/стручен собир со реферат: - VI Меѓународна Македонско - Полска конференција, „Историја, култура, јазик, литература, фолклор“, Скопје - Штип, 1-3 јуни 2011 г. - Научна конференција „Византискиот религиски концепт и современото: идеологија, претстава, традиција“, Скопје, 21-22 октомври 2011 г. - Меѓународна конференција „Денови на Јустинијан I – Македонија и Балканот во византискиот комонвелт“, Скопје, 18-19 октомври 2013 г. - Меѓународна конференција „Балканот: луѓе, војни и мир“, Скопје, 4-5 ноември 2013 г.	1,5 1,5 1,5 1,5	
4.	Учество во научен проект: - соработник во националниот проект „Македонија во раниот среден век: историски аспекти“, Скопје, Р. Македонија (2009-2011) - соработник во меѓународниот проект „Денови на Јустинијан I“, во организација на универзитет Евро-Балкан и универзитет од Болоња (2014-тековно)	4 4	
5.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во научно списание со меѓународен уредувачки одбор: - <i>About the establishment of the thema Macedonia</i> , Гласник на ИНИ, 54/1-2, Скопје, 2010 г., 45-56. - <i>The Tagmata and the Byzantine Balkan "Reconquista" (Middle of Eight middle of Ninth Century)</i> , Историја, 57/1, Скопје, 2012 г., 117-136. - <i>Спречувајќи ја бугарската експанзија –</i>	6 6 6 6	

	византиската дипломатија спрема македонските склавини во средината на IX век, Гласник на ИНИ, 56/1-2, Скопје, 2012 г., 41-56. - <i>Byzantine politics of “sword and letter” – The case of Samuel</i>, Историја, 58/1, Скопје, 2013 г., 63-76. - <i>Црковните претставници во византиската дипломатија на Балканот во текот на X век</i>, Гласник на ИНИ. (во печат со рецензија) - <i>Byzantine “Just” War and Imperial interests in the Balkans during the Tenth Century</i>, Историја. (во печат со рецензија)	6 6	
6.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен собир со меѓународна редакција: - <i>Јустинијан I во византиската дипломатија од X век. „Денови на Јустинијан I – Македонија и Балканот во византискиот комонвелт“</i>, Скопје, 18-19 октомври 2013 г. (во печат со рецензија) - <i>Заплашувањето како дипломатско средство во балканската политика на Василиј II. „Балканот: луѓе, војни и мир“</i>, Скопје, 4-5 ноември 2013 г. (во печат со рецензија)	3 3	
7.	Приказ: Џон Халдон, <i>Социјална историја на Византија</i>, Wiley-Blackwell, 2009. Гласник на ИНИ, 54/1-2, Скопје, 2010 г.	1	
8.	Член на организационен одбор на меѓународен научен симпозиум: - <i>„Денови на Јустинијан I – Самуиловата држава и Византија: Историја, легенди, традиција, наследство“</i>, Скопје 17-18 октомври 2014 г.	2	
9.	Модератор на меѓународната конференција „Денови на Јустинијан I – Македонија и Балканот во византискиот комонвелт“, Скопје, 26-27 септември 2013 г.	1	
10.	Студиски престој во странство: - Софија, Бугарија, Национална библиотека, „Св. Св. Кирил и Методиј“, 4-7 ноември 2011 г.	0,5	
11.	Учество на меѓународна летна школа: - <i>„Reconstructing Imaginary and Real Byzantium: Historical and Cultural Legacy that Divide and Integrate Europe“</i>, 16 - 29 август 2010, Охрид.	3	

	- “Understanding Byzantium in the Balkans: Where the East met/parted from the West”, 15-21 август 2013, Охрид.	3	
12.	Учество во комисији за државен натпревар: XVII државен натпревар по историја за учениците во средните училишта, Скопје, Македонија, (мај, 2012 г.) XVIII државен натпревар по историја за учениците во средните училишта, Ресен, Македонија, (11.5.2013 г.)	2	
13.	Член на Здружението на историчари на Македонија 2010-2014 г.	2	
Вкупно:		83,5	

Рецензентска комисија

Проф. д-р Митко Б. Панов с.р.
Проф. д-р Милан Бошкоски с.р.
Проф. д-р Ирена Стефоска с.р.

ПРЕГЛЕД
на прифатени тези за изработка на магистерски труд на Економскиот
факултет-Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Ивица Јовановски	„Примена на матричната алгебра во моделирање на техничките основи на животната рента”. „Application of matrix algebra in modeling the technical foundations of life insurance rent”.	проф. д-р Драге Јанев
Катерина Талеска	„Женското претприемништво во Европската Унија и во Република Македонија-компаративна анализа”. „Women entrepreneurship in the European Union and the Republic of Macedonia – comparative analysis”.	проф. д-р Билјана Секуловска Габер
Ана Стојановска	„Влијание на економските детерминанти врз однесувањето на потрошувачите во процесот на купување автомобили”. „Impact of economic determinants on consumer behavior in the automobile purchasing process”.	проф. д-р Снежана Ристевска Јовановска
Бисера Јованоска	„Влијание на довербата во продажната сила врз градењето долгорочни односи со купувачите”. „The influence of trust in sales force on building long-term customer relationships”.	проф. д-р Анита Циунова Шулеска
Бранкица Толевска	„Современи и традиционални облици на промоција кај претпријатијата на пазарот за електронски комуникации”. „Contemporary and traditional forms of promotion of companies in the electronic communications market”.	проф. д-р Снежана Ристевска Јовановска
Бранка Денкова	„Детерминанти на однесувањето на потрошувачите при избор на животно осигурување”. „Determinants of consumer behavior when deciding about life insurance”.	проф. д-р Снежана Ристевска Јовановска

Ристо Синделиев	„Редизајнирање на бизнис процесите во компаниите од индустријата за визуелни ефекти со посебен осврт на компанијата ФХЗХ”. „Contribution to business process redesign in companies for visual effects with special review on FX3X company”.	проф. д-р Сашо Јосимовски
Ведат Рушид	„Развојот на само-лидерството во тимовите за развој на информациски системи”. „The development of self-leadership in the information systems development teams”.	проф. д-р Љубомир Дракулевски
Наташа Христова	„Влијанието на селекцијата и мотивацијата врз ефективноста на човечките ресурси”. „The influence of selection and motivation on human resources effectiveness”.	проф. д-р Кирил Постолов
Мирјана Башеска-Јонеска	„Економската регулација во областа на електронските комуникации со посебен осврт на кабелските услуги „Economic regulation in the area of electronic communications with special emphasis on cable services”.	проф. д-р Трајко Славески
Елена Новачка	„Инструменти на монетарната политика на Народна банка на Република Македонија во услови на глобална финансиска криза”. „Instruments of monetary policy of the National bank of the Republic of Macedonia under conditions of global financial crisis”.	проф. д-р Михаил Петковски
Маја Петкова	„Банкарска супервизија во Европската Унија и во Македонија”. „Banking supervision in the European Union and Macedonia”.	проф. д-р Горан Петревски
Кристина Тренковска	„Управување со проблематични пласмани во македонските банки”. „Managing non performing loans in macedonian banks”.	проф. д-р Горан Петревски

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
СТРАТЕГИСКИ МЕНАЏМЕНТ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТОТ М-Р СЕЈДИ ЦЕМАИЛИ,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 64/00, 49/03, 113/05 и 51/07), член 56, 57, 58, 59, 60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 2007/1) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, под бр. 0202-1093/2 донесена на 30.4.2014 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **СТРАТЕГИСКИ МЕНАЏМЕНТ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, поднесена од кандидатот м-р Сејди Цемаили.

По внимателното и опстојно прегледување на содржината на докторската дисертација, Комисијата му го поднесува на Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

ОПФАТ И СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Докторската дисертација содржи вкупно 275 страници текст, 6 страници користена литература (168 релевантни изворно користени библиографски домашни и странски единици) и 6 страници прилози. Трудот претставува комплексна научна материја од доменот на менаџментот на јавниот сектор. Концепциски погледнато, содржината на дисертацијата е логично систематизирана, во согласност и во функција на јасно поставената цел, а се состои од:

Вовед	(10-21 стр.)
Глава I	Природата на стратешкиот менаџмент (22-72 стр.)
Глава II	Природата и важноста на јавниот сектор (73-114 стр.)
Глава III	Современи стратешки предизвици на менаџерите во јавниот сектор (115-142 стр.)
Глава IV	Анализа на функционирањето на стратешкиот менаџмент на јавниот сектор во Република Македонија (143-172 стр.)
Глава V	Организациски контекст на донесување стратешки одлуки во јавниот сектор (173-188 стр.)
Глава VI	Светски искуства во областа на стратешкиот менаџмент во јавниот сектор (189-206 стр.)
Глава VII	Анализа на стратешкиот менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија (207-268 стр.)
Заклучок	(269-275 стр.)

Литература (276-281 стр.)

Прилози (282-287 стр.)

Во **воведот** на дисертацијата се дефинирани актуелноста на истражувањето, предметот, целта, задачите, како и широчината и длабочината на истражувањето. Предмет на истражувањето на докторската дисертација е улогата на стратегискиот менаџмент во креирањето на вредности во јавниот сектор. Целта на истражувањето во докторската дисертација претставува создавање единствена заокружена теоретско-апликативна основа за разбирање и употреба на концептот на стратегиски менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија.

Во **првата глава од трудот**, „Природата на стратегискиот менаџмент”, м-р Сејди Џемаили ја образложува самата природа на стратегискиот менаџмент преку дефинирање на поимот на стратегиски менаџмент и негово согледување од повеќе аспекти преку теориите за стратегиски менаџмент. Во продолжение, кандидатот прави анализа на историскиот развој на стратегискиот менаџмент, односно ги објаснува четирите главни фази на еволуцијата на процесот на стратегискиот менаџмент.

Кандидатот ги опфатил и аспектите на стратегискиот менаџмент во различни типови организации, особено стратегискиот менаџмент во малите и средните претпријатија, управувањето со мултинационални корпорации, стратегискиот менаџмент во производство и услуги, како и стратегиски менаџмент во јавниот сектор, со посебен акцент и анализа на јавните претпријатија, установите и владините агенции.

Понатаму кандидатот изработил анализата на разликите помеѓу концептите на стратегискиот менаџмент во јавниот и приватниот сектор во смисла на стратегиските цели, конкуренцијата, системите на стимулација и организациска флексибилност. Од големиот број модели на стратегиски менаџмент во јавниот сектор се издвоени најразвиените современи модели на стратегиски менаџмент кои се применуваат во јавниот сектор. Моделите во ова истражување се претставени на дескриптивен и на графички начин.

Во **втората глава**, „Природата на јавниот сектор”, м-р Сејди Џемаили ги разгледува и ги истражува концептот и принципите на јавниот сектор, историскиот развој на концептот и денешното третирање во научните кругови.

На почетокот кандидатот ги објаснува различните видови услуги од јавен интерес кои ги даваат јавните организации и формите на управување во јавниот сектор. За подобро разбирање на природата и важноста на јавниот сектор направена е анализа на специфичните карактеристики на јавниот сектор, кои го обликуваат стратегискиот менаџмент, со посебен акцент на факторите на животната средина и трансакциските фактори.

Оваа глава кандидатот ја завршува со ставање акцент на трите главни менаџерски димензии на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор, базиран на прегледот на литература, и тоа политички, оперативни и организациски димензии.

Во **третата глава**, „Современи стратегиски предизвици на менаџерите во јавниот сектор”, м-р Сејди Џемаили ги истражува предизвиците со кои се соочуваат стратегиските менаџери во нивните организации.

Денешното конкурентско глобално окружување нуди многу интересни предизвици за менаџерите во јавниот сектор. Имено, кандидатот детално ги образложува шесте стратегиски предизвици: предизвик на мандатот, предизвик на ефикасноста, предизвик на

конкурентноста, предизвик на границите, предизвик на употребата и предизвик на јавниот интерес. Исто така, образложен е процесот на стратескиот менаџмент во јавниот сектор преку одговор на прашањето: Како би изгледал еден процес на стратески менаџмент во јавниот сектор? Посебно се образложени 9 степени како треба да изгледа процесот на стратески менаџмент во јавниот сектор.

Како составен дел на оваа глава, кандидатот ги образложува димензиите на стратеските одлуки во јавниот сектор. Воопшто, стратеските проблеми бараат внимание на стратескиот менаџмент кои имаат различни димензии во јавниот сектор.

Четвртата глава, „Анализа на функционирањето на стратескиот менаџмент на јавниот сектор во Република Македонија”, се однесува на процесот на одлучување во јавниот сектор во Република Македонија.

Во овој дел, кандидатот образложува дека донесувањето одлуки во сите видови организации се спроведува индивидуално и тимски. Видовите одлуки кои постојат во организациите се карактеристични, но и особеностите по кои се разликуваат организациите една од друга. Станува збор за нивните организациски структури и организацискиот дизајн на секој вид организација поединечно.

М-р Сејди Џемаили во продолжение ги анализира функциите на процесот на одлучување според стратескиот менаџмент во јавниот сектор, и тоа преку: поставување на менаџерски цели, идентификација на можните алтернативи, споредба и оценување на алтернативите, акт на одлучување, имплементација на одлуката, следење и контрола на активностите.

На крајот од оваа глава се идентификува различниот стил на одлучување кој остава трага на секој менаџер.

Во **петтата глава**, „Организациски контекст на донесување на стратески одлуки во јавниот сектор”, кандидатот ги образложува новите видови на организациски контекст на одлуките со посебен осврт на организациската структура и протокот на информации, организациската структура и донесувањето одлуки, стилот на менаџмент и ефикасноста на одлуките, конфликтите и донесувањето одлуки, организациските политики и донесувањето одлуки и организациската култура.

Во продолжение, м-р Сејди Џемаили образложува на каков начин организациската структура на една организација е различна од другите организации. Акцент во оваа глава е ставен на истражувањата кои се актуелни во областа на организацискиот контекст на донесување стратески одлуки во јавниот сектор во Република Македонија.

Шестата глава, „Светски искуства во областа на стратескиот менаџмент во јавниот сектор”, м-р Сејди Џемаили ја отсликува и ја анализира улогата на националните влади на Франција, Германија и Словенија во креирањето ефикасен јавен сектор што доведе до подобрување на услугите и на јавното добро.

Во **седмата глава**, „Анализа на стратескиот менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија”, кандидатот го образложува јавниот сектор на Република Македонија, промените во јавната администрација и соодносот на јавната администрација и политиката на ефикасност во државата.

Во овој дел, исто така, кандидатот ја елаборира и улогата на стратескиот менаџмент во локалната власт во земјата. Направена е и компаративната анализа на функционирањето на стратескиот менаџмент во јавниот сектор на Република Македонија со Словенија. Во моделот на реформата на јавната администрација во Словенија, како дел од него, кандидатот утврдил дека стои примена на стратески

менаџмент за ефикасност на управувањето кај јавните услуги; додека во Република Македонија овој термин сè уште не е променет, односно наместо стратегиски менаџмент стои стратешко планирање, што не е соодветно на процесите на реформите во јавната администрација кои се во тек.

Во продолжение, кандидатот м-р Сејди Џемаили го елаборира емпириското истражување кое е спроведено во периодот од јули до август 2013 година. Во истражувањето учествувале 610 испитаници во пополнување прашалници. Истакнат е научниот методолошки пристап и постапката по која е спроведено истражувањето. Наведена е статистичката структура на испитаниците кои учествувале во истражувањето. Целна група во ова истражување беа вработените во министерства, државни агенции и општини и се состоеше од раководители, стручни и стручно-административни службеници. Преку ова истражување кандидатот дава јасна слика за незастапеноста и бавноста на реформските процеси во јавниот сектор кои следствено понатаму стануваат пречка во натамошниот развој на ефикасна и ефективна јавна администрација.

Во рамките на **заклучокот** кандидатот м-р Сејди Џемаили ги сумира заклучоците кои произлегуваат од целиот труд, потенцирајќи ги најбитните сознанија на теоријата и практиката од областа на влијанието на стратегискиот менаџмент и неговото влијание врз јавниот сектор во Република Македонија. Научно продлабочено, кандидатот м-р Сејди Џемаили нагласува дека концептите како стратегиски менаџмент и организацискиот контекст на донесување стратегиски одлуки директно влијаат врз јавниот сектор.

Литературата која е користена во овој труд содржи 168 библиографски единици, во најголем број од странски автори, а дел од домашни автори. Користената литература во поголем дел е објавена по 2000 година, со исклучок на одделни капитални дела објавени пред тоа.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ И ПРЕДЛОГ

Трудот на кандидатот м-р Сејди Џемаили, под наслов **„Стратегиски менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија”**, претставува сеопфатна, комплексна, научно издржана и целно насочена дисертација, која низ теориско и емпириско истражување третира една мошне современа и актуелна материја, која не е многу обработувана и елаборирана од страна на македонската научна и стручна јавност.

Предмет на истражување на докторската дисертација претставува создавањето на теоретско – методолошко и апликативно разбирање на концептот на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија. Целите на спроведеното истражување во докторската дисертација се:

- да се проучи и да се анализира природата и важноста на стратегискиот менаџмент, да се направи анализа на историскиот развој на стратегискиот менаџмент, неговиот однос со јавниот сектор и различните типови организации;
- да се објаснат разликите кои постојат помеѓу стратегискиот менаџмент во јавниот и во приватниот сектор и различните модели на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор;
- да се проучи и да се анализира природата и важноста на јавниот сектор и формите на управување на јавниот сектор;

- да се образложат специфичните карактеристики на јавниот сектор и стратегискиот триаголник во јавниот сектор;
- да се објасни природата на современите стратегиски предизвици на менаџерите во јавниот сектор, односно видовите предизвици со кои се соочуваат менаџерите во процесот на одлучување и тоа: предизвик на мандатот, ефикасност, конкурентност, граници, употреба и предизвик на јавниот интерес;
- да се проучи процесот на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор – образложени се 9 степени како треба да изгледа овој процес;
- да се објаснат димензиите на стратегиските одлуки и начинот на одлучување со посебен осврт на индивидуалното и тимското одлучување;
- да се определи кој модел за донесување одлуки е подобар за примена во јавните организации и да се објасни стратегиската анализа во процесот на одлучување во јавниот сектор;
- да се образложи организацискиот контекст на донесување стратегиски одлуки во јавниот сектор, со посебен осврт на односот помеѓу протоколот на информации, донесувањето одлуки, ефикасноста на одлуки, организациските политики и донесувањето одлуки, како и организациската клима;
- да се согледаат резултатите од истражувањата во областа на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор во светот и во Република Македонија.

За потребите на докторската дисертација спроведено е квалитативно и квантитативно истражување при што за спроведување на теоретско – методолошката анализа е користена современа актуелна литература од релевантни домашни и странски автори, добиени и јавно објавени резултати на досегашни истражувања во нашата земја и во светот, како и извештаи од релевантни меѓународни организации и институции во Република Македонија.

Од втората половина на деведесеттите години од XX век, проучувањето на концептите на стратегискиот менаџмент и јавниот сектор побудуваат значаен интерес и стануваат актуелни во последно време. Овој научен труд успешно се фокусира на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор и на посебните предизвици и проблеми кои го тангираат јавниот сектор во Република Македонија, кој во денешно време е многу критикуван од јавноста за неефикасност, непрофесионалност и лош придонес во креирањето на јавните добра. Интересот за истражување во оваа област драстично се зголеми по излезот на Република Македонија од поранешната СФРЈ. Во овој период стана јасно дека мора да дојде до иновирање на традиционалните и базичните методи за управување и водење на организациите од јавниот сектор.

Кандидатот м-р Сејди Џемаили дава критички осврт на јавниот сектор во Република Македонија и на големото влијание на процесот на транзиција на економијата врз него. Заклучува дека реформскиот процес често се правел стихијно и без претходни истражувања или компаративни анализи кои би придонеле за добра законска регулатива или поставување на т.н. добри практики на управување. Овој уникатен карактер на трудот посебно е нагласен со добиените резултати и сознанија од самото истражување во трудот. Во нив се утврдува дека моменталната состојба на примената на стратегискиот менаџмент и организацискиот контекст на донесување стратегиски одлуки во јавниот сектор не е на задоволително ниво. Воедно, се констатира неодложната потреба за реформирање на

јавните организации. Потребно е развојот на индивидуите и тимовите во секојдневното функционирање да биде застапен на идентично ниво со фокусот кон постигнување на ефикасност и ефективност во давање на услуги на јавноста.

Докторската дисертација се одликува со методолошки приод кој е оригинален, продлабочен, со критички и аналитички однос кон научно-теоретските и апликативни истражувања на оваа материја од областа на стратегискиот менаџмент во јавниот сектор. Основниот проблем, кој е предмет на истражувањето на дисертацијата, влијанието на стратегискиот менаџмент врз развојниот процес на јавниот сектор, е мошне прецизно определен, интегрално заокружен со неговите составни елементи и целосно истражен, според опфатноста и длабочината на утврдените заклучоци на кандидатот м-р Сејди Џемаили.

Општата архитектоника на ракописот (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и взаемна поврзаност на деловите, табелите и сликите) е јасна. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а приодот кон материјата е селективен. Текстот во дисертацијата е компјутерски обработен, лектуриран и отпечатен на хартија со висок квалитет.

Научниот и стручниот придонес на кандидатот се огледа и во успешниот мултидисциплинарен пристап на проучување и осознавање на сложените аспекти на развојот на стратегискиот менаџмент кој во огромна мера е условен од опкружувањето.

Дополнителен научен и стручен придонес претставува тоа што кандидатот м-р Сјди Џемаили успеал многу сеопфатно да направи илустрирање на потребата за итна имплементација на аспектите од областа што ја истражува.

Елаборирањето и поткрепувањето на потребата од иновативна трансформација на јавниот сектор и имплементација на нов начин на стратегиски менаџмент базиран на континуиран развој на човечките ресурси, поткрепена со конкретни примери од јавни институции кои ја применуваат оваа практика, а сето тоа потврдено и со актуелни сеопфатни научни емпириски истражувања, ја прави целата оваа идеја реалистично неопходна.

Ризикот да се гледа на стратегискиот менаџмент и неговата примена во јавниот сектор како начин за развој на индивидуите, првично, погледната низ призмата на јавниот сектор може да личи на некорисна и помалку романтичарска „new age“ идеја, но токму силната поткрепа која кандидатот м-р Сејди Џемаили ја постигнува со изобилството на конкретни аргументи изразени во бројки, во конкретни статистички показатели, во конкретна ефикасност и ефективност на организациите го трансформира овој концепт во реална, многу приземјена и итно неопходна потреба на секој дел од јавниот сектор кој опстојува во денешното современо окружување.

Кандидатот м-р Сејди Џемаили, на научно издржан и практично апликативен начин успева да ја проучи и да ја истакне новата улога на Европската унија во ефективниот и апликативен пристап на стратегискиот менаџмент во сите нејзини сегменти.

Посебно постигнување во истражувањето на кандидатот претставува отсликување на актуелната состојба во организациите на јавната администрација и на ставовите на испитаните државни службеници во организациите во однос на неколку суштински елементи поврзани со јавниот сектор во Република Македонија. Исто така, ова истражување дава јасна слика за незастапеноста и забавеноста на реформските процеси во јавниот сектор кои следствено понатаму стануваат пречка во натамошниот развој на

ефикасна и ефективна јавна администрација. Според добиените резултати и нивната опфатна анализа може да се заклучи дека тој во тоа целосно успеал. Со право можеме да нагласиме дека теоретските и практичните сознанија и заклучоци од оваа докторска дисертација можат да бидат особено корисни за јавниот сектор.

Поаѓајќи од фактот дека докторската дисертација во целост е работена според претходно дефинираните: предмет, цел и задачи на истражувањето, со употреба на најрелевантна литература од областа на улогата на стратескиот менаџмент во јавниот сектор, како и сознанието дека анализираните и истражените концепти се потврдија како теоретски и практично релевантни, ни претставува особена чест да констатираме дека докторската дисертација во целост ги остварува очекуваните резултати од неа.

Оригиналноста на докторската дисертација на кандидатот м-р Сејди Џемаили на тема **„Стратески менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија”** беше проверена од менторот на 15.7.2014 година, преку софтверскиот пакет на проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран степен на совпаѓање 8,78 %.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на сето претходно истакнато, Комисијата има посебно задоволство да констатира дека м-р Сејди Џемаили изработил труд од врвна научна и практична вредност, кој ги задоволува високите нивоа на научно-методолошките и апликативни стандарди за изработка на докторска дисертација. Оттаму, Комисијата има особена чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата за успешно и квалитетно изработена докторска дисертација на кандидатот м-р Сејди Џемаили, под наслов: **„Стратески менаџмент во јавниот сектор во Република Македонија”**;
2. да определи Комисија за одбрана на докторската дисертација;
3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија

за оцена на докторската дисертација

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

Проф. д-р Бобек Шуклев, с.р.

Проф. д-р Златка Поповска, с.р.

Проф. д-р Метка Текавич, с.р.

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ОД ОБЛАСТА НА СТРУКТУРНАТА ХЕМИЈА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ХЕМИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на својата седница одржана на 8.5.2014 година, нè определи за членови на Рецензентската комисија по доставената пријава на д-р Панче Наумов, вработен како вонреден професор на Њујорк универзитетот во Абу Даби, ОАЕ. Конкурсот беше објавен во весникот „Дневник“, од 1.4.2014 година, за избор на еден насловен вонреден професор од областа на структурната хемија на Институтот за хемија при ПМФ. По разгледувањето на конкурсните материјали, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци и образование

Проф. д-р Панче НАУМОВ е роден 1975 година во Штип. Основно (1989) и средно гимназиско образование (за три години наместо предвидените четири) со континуиран одличен успех (1992) завршил во Штип. Во 1992 се запишал на студии по хемија на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што како најдобар студент во генерацијата на ПМФ дипломирал во 1997 година. По дипломирањето се запишал на постдипломски студии и како стручен соработник на Институтот за хемија учествувал во изведувањето на вежби од наставата по група предмети од општа и неорганска хемија.

Во 2000 година, како еден од преку 350 кандидати, добил престижна стипендија од јапонската влада и по една година се запишал на докторски студии во една од најпознатите лаборатории за структурна анализа во светот, на Одделот за хемија и наука за материјалите при Институтот за технологија во Токио (Department of Chemistry and Materials Science, Tokyo Institute of Technology), Јапонија, каде што со дисертацијата под наслов „Фотоиндуциран трансфер на протони и водородни атоми кај кристални бензилпиридини потпомогнат од нитро групата“ (“Photoinduced nitro-assisted proton and hydrogen atom transfer in crystalline nitrobenzylpyridines”), под менторство на проф. Јуджи Охаши докторирал во 2004 година.

Помеѓу 2004 и 2007 година работел во Меѓународниот центар за млади научници при Националниот институт за наука за материјалите (National Institute for Materials Science) во Цукуба, Јапонија, каде што оформил нова лабораторија за структурно изучување на фотоиндуцирани и термички индуцирани феномени кај нови материјали со примена за фотокелии и мемории за ултрабрзи компјутери. Истовремено работел и во КЕК – Фабриката за фотони во Цукуба, институцијата во која работи и добитникот на Нобеловата награда за физика во 2008 година, Макото Кобајаши (Makoto Kobayashi).

Во 2006 година бил избран за насловен доцент на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје, а во 2009 година бил избран за насловен вонреден професор. Од 2007 до 2011 година работел како вонреден професор и раководел со сопствена лабораторија и истражувачка група на Универзитетот во Осака. Во 2011 бил примен како вонреден професор на Универзитетот во Кјото, а од 2012 работи како вонреден професор на Њујорк - универзитетот во Абу Даби, ОАЕ.

Напредување во структурата и наставно-образовна дејност

Веднаш по завршувањето на студиите по хемија, Панче Наумов во 1997 година бил примен за стручен соработник на Институтот за хемија при ПМФ во Скопје, а во 2000 година бил избран за помлад асистент. Во периодот од 1997 до 2000 година одржувал лабораториски вежби по предметите: *основи на неорганската хемија и систематика на елементите* (за студентите на студии по хемија); *општа хемија со основи на неорганската технологија* (за студентите од двопредметните студии по биологија–хемија); *општа хемија* (за студентите на студии по биологија); *општа хемија* (за студентите на студии по физика); *медицинска хемија* (за студентите по медицина) и *медицинска хемија* (за студентите на студии по стоматологија). При изведувањето на експерименталните вежби со студентите од разни студиски групи на ПМФ, како и од Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет, Панче Наумов на извонредно пристапен начин и со голема умешност на студентите им ги пренесувал своите широки и продлабочени познавања од областа на хемијата. Притоа покажал многу сериозен и одговорен однос кон работата за што зборува и извонредно пофалното искажување за неговата работа од страна на студентите при нивното анкетирање.

По докторирањето, во 2004 година бил примен за член на новоформируваниот Меѓународен центар за млади научници (International Center for Young Scientists) при Националниот институт за наука на материјалите (National Institute for Materials Science) во Цукуба, Јапонија, една од најпознатите научни институции во светот. Притоа, Панче Наумов е еден од 15-те примени од странство во Меѓународниот центар од околу 750 пријавени кандидати од целиот свет. Од 2007 до 2011 година работел како вонреден професор и раководел со сопствена лабораторија и истражувачка група на Универзитетот во Осака, еден од трите најдобри државни универзитети во Јапонија. Во 2011 бил примен како вонреден професор на Универзитетот во Кјото, а од 2012 работи како вонреден професор на Њујорк -универзитетот во Абу Даби, ОАЕ, каде што со голем успех држи настава по предметите: физичка хемија (квантна механика, спектроскопија, термодинамика, кинетика), одржлива енергија, експериментална биохемија, биофизика и биолошка хемија. За својата наставна дејност добил позитивна оценка од самоевалуацијата. На студентските анкети за учебната 2013/2014 година, оценет е со просечна оценка 4,0 (на скала од 1 до 5).

Научноистражувачка работа

Д-р Наумов објавил вкупно 127 научни трудова, од кои најголемиот број (123) во интернационални списанија. Од нив, 27 труда се објавени по неговиот

избор за насловен вонреден професор во 2009 година. Трудовите на д-р Наумов најчесто се објавувани во врвни интернационални списанија, какви што се: *Journal of the American Chemical Society*, *Angewandte Chemie*, *Journal of Physical Chemistry*, *Inorganic Chemistry*, *Inorganica Chimica Acta*, *Zeitschrift für Anorganische und Allgemeine Chemie*, *Chemistry of Materials*, *Current Organic Chemistry*, *Journal of Coordination Chemistry*, *Acta Crystallographica*, *Journal of Physical Organic Chemistry*, *Inorganic Chemistry Communications*, *Journal of Molecular Structure*, *Structural Chemistry*, *Journal of Structural Chemistry* и други.

Главно подрачје на научен интерес на д-р Наумов е структурната хемија, а особено кристалографијата, фотохемијата, како и дифракциските методи. Потесните области на кои работи д-р Наумов се фотокристалографија, нанотехнологија (изучување на нестабилни и интермедијарни молекулски видови со субнанометарска резолуција), класични и временски-разделени дифракциски методи, фотохемија во цврста фаза, како и фотохромни и термохромни реакции. Од 1998 година, заклучно со јануари 2014 година, д-р Наумов објавил вкупно 127 научни труда со *h*-индекс 21. За одбележување е дека д-р Наумов и други двајца научници од нашата Република се први истражувачи од Македонија кои објавиле научен труд во најпрестижното списание од областа на хемијата, *Angewandte Chemie*, кое се издава во Германија со импакт фактор на влијание 13, како и прв истражувач од Македонија кој објавил труд во списанието *Journal of the American Chemical Society*, кое се издава од страна на Американското хемиско друштво во САД, а е со фактор на влијание 10. Во голем дел од трудовите на д-р Наумов стои адресата и уставното име на Република Македонија, меѓу другото и на насловните страници на две изданија на престижното списание *Chemical Communications*, кое се издава од страна на Кралското хемиско друштво на Велика Британија. Според меѓународниот индекс на научна цитираност (SCI), заклучно со јануари 2014, трудовите на д-р Наумов се цитирани околу 1450 пати.

Д-р Наумов презентирал и 148 труда на научни конференции и симпозиуми, одржал и 45 предавања на угледни научни институции во странство, а остварил и научна соработка со преку 30 научни институции од Европа, Азија и САД, вклучително и со неколку добитници на нобеловите награди за хемија и физика (проф. сер Харолд Крото, проф. Хајнрих Рорер и други). Покрај тоа, бил рецензент на повеќе од 150 научни трудови во интернационални списанија, меѓу кои и некои од врвните хемиски списанија: *Nature Chemistry*, *Journal of the American Chemical Society*, *Angewandte Chemie International Edition*, *Advanced Materials*, *Chemistry – a European Journal*, *Chemistry – an Asian Journal*, *European Journal of Inorganic Chemistry*, *CrystEngComm*, *Chemical Science*, *Chemical Reviews*, *ChemMedChem*, *Dalton Transactions*, *Journal of Physical Chemistry*, *Journal of Physical Organic Chemistry*, *Inorganic Chemistry Communications*, *Journal of Crystal Growth*, *Journal of Photochemistry and Photobiology*, *Journal of Molecular Structure*, *Inorganica Chimica Acta*, *Journal of Chemical Kinetics*, *Acta Crystallographica B*, *Crystal Growth & Design*, *Crystal Research and Technology*, *European Journal of Mineralogy*, *Coordination Chemistry Reviews*, *Zeitschrift für Anorganische und Allgemeine Chemie*, *Scientific Journal of Biophysics*, *Spectrochimica Acta*, *Vibrational Spectroscopy*, *Thermochimica Acta*, *Malaysian Journal of Chemistry*, *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering*, *Journal of*

Inorganic & Organometallic Polymers & Materials, Nuclear Instruments and Methods, section B (Beam Interactions with Materials and Atoms), American Mineralogist.

Проф. Наумов објавил и посебни поглавја во три монографски изданија:
 “Direct Evidence of Solid-State Tautomerism by Diffraction Methods: Isomers, Equilibria, and Kinetics”

in ***Tautomerism: Methods and Theories*** (Ed.: L. Antonov), Wiley-VCH (2013) 197–212.

“Chemical X-Ray Photodiffraction: Principles, Examples, and Perspectives”
 in ***Topics in Current Chemistry, Advanced X-Ray Crystallography: The New Frontiers*** (Ed.: K. Rissanen), Springer (2012), 315, 111–131.

“Direct Observation of Dynamic Solid-State Processes with X-ray Diffraction”
 in ***Ideas in Chemistry and Molecular Sciences, Advances in Nanotechnology, Materials and Devices*** (Ed.: B. Pignataro), Wiley-VCH (2010) 207–224.

Во изминатиов период, Наумов учествувал во реализацијата на следниве научноистражувачки проекти:

- **“Molecular switches: Synthesis, structure and property studies”**
 (International project, financed by the Partnership Hubert Curien, program Integra-FM, 2008 – 2009).

- **“Study of unstable and metastable species, and dynamic processes in crystals at atomic-level resolution with (photo)diffraction methods”** (as part of the Frontier Research Center for Global Young Researchers project, sponsored by the Japanese Science and Technology Agency, 2007 – 2011).

- **“Steady-state and time-resolved study of the photoinduced and thermally-induced reaction dynamics in the solid state”** (funding from the Arai Foundation granted by a private company in Japan, 2007 – 2008).

- **“Steady-state and time-resolved study of the photoinduced and thermally-induced reaction dynamics in the solid state”**
 (as part of the International Center for Young Scientists, sponsored by the Japanese Ministry of Science, 2004 – 2007).

Во моментот работи на следниве проекти:

- **“Red- and green-emitting luciferases: Determination of the color emission mechanism”**
 (Research Enhancement Fund from NYU Abu Dhabi, 2013 – 2014).

- **“Stabilization and stockpiling of vaccines in the developing world”**
 (Global Public Health Research Challenge Fund (GPHRCF), 2013 – 2014).

- **“Excited-state structure of the emitter and color-tuning mechanism of the firefly bioluminescence”**
 (Human Frontier Science Project (HFSP), Young Investigator Grant, 2011 – 2014).

- “Systems and mechanisms of alternative energy conversion”

(Startup fund from New York University Abu Dhabi, 2012 – 2017)

На заеднички проекти Наумов соработувал со колеги од неверојатно голем број научни институции, како што се: University (Japan), Kyoto University (Japan), Nagoya Institute of Technology (Japan), CNRS (France), University of South Florida (US), University of Colorado (US), Okayama University (Japan), Indian Institute of ea Spring-8 (Japan), Kumoh National Institute of Technology (Korea), National Institute for Materials Science (Japan). Во моментот, на заеднички проекти, соработува со следните институции: Max-Planck Institute for Solid State Research (Germany), Georgia Institute of Technology (USA), Technical University Munich (Germany), University of Lille 1 (France), University of Strasbourg (France), Aarhus University (Denmark), University of Coimbra (Portugal), Kumoh National Institute of Technology (Korea), Indian Institute of Science Education and Research - Kolkata (India), University of Zaragoza (Spain), University of la Rioja (Spain), National University of Singapore (Singapore), Institute Ruđer Bošković (Croatia), University of Sharjah (UAE), SPring-8 Synchrotron (Japan), Diamond Synchrotron Facility (UK), Photon Factory, KEK (Japan), Novosibirsk State University (Russia), Russian Academy of Sciences (Russia), Beijing Normal University (China), McGill University (Canada).

Имал кратки студиски престои на следниве институции: Department of Plastics and Rubber, Technical University of Budapest (Hungary); Angström Laboratory, Department of Inorganic Chemistry, Uppsala University (Sweden); Olympus Optical Co., Tokyo (Japan); Department of Chemistry and Materials Science, Tokyo Institute of Technology (Japan), University of Malaya (Malaysia).

Член е на American Chemical Society, Royal Society of Chemistry, European Crystallographic Association, Crystallographic Society of Japan, Japan Society of Coordination Chemistry, The Japanese Photochemistry Association, SPring-8 Users Society, Сојуз на хемичарите и технолозите на Македонија, Materials Research Society of Japan (поранешен член).

Наумов учествувал во организирањето на неколку научни манифестации/или уредувачки одбори на списанија:

- Associate Editor, Macedonian Journals of Chemistry and Chemical Engineering);
- Microsymposium – Dynamical Structural Science, XXII Congress and General Assembly of the International Union of Crystallography in Madrid, Spain, August 22–30, 2011;
- Guest Editor, three thematic issues of the Newsletter of the International Union of Crystallography on the Crystallography in South-Eastern Europe (volume 19 (2011), # 2, 3 and 4);
- Advisory Board Member, International Conference on the Chemistry of the Organic Solid State (2013–2018);
- Member, Evaluation Committee, American Chemical Society Petroleum Research Fund;
- International project proposal assessment expert, the New Eurasia Foundation, Ministry of Education and Science of the Russian Federation (2013);

- Member, External PhD dissertation committee (IISER).

По изборот за насловен вонреден професор, Наумов е добитник на неколку признанија:

- 2011 Global Center of Excellence (GCOE) Fellowship;
- 2011 Human Frontier Science Project (HFSP) Fund;
- 2010 Gordon Conference travel award;
- 2009 Travel reward for young researchers from the European Crystallographic Union;
- 2009 Reward from the Young Chemist's branch of the German Chemical Society.

Д-р Наумов зборува англиски, јапонски и германски јазик.

ЗАКЛУЧОК

Целокупната активност и постигнатите резултати на д-р Панче Наумов наведени во извештајот несомнено покажуваат дека станува збор за личност со исклучителни интелектуални способности кои, истовремено, се придружени со извонредна работоспособност и неограничена работна енергија, но и со самоиницијативност и научна самокритичност. Вонсериските квалитети на д-р Наумов ги потврдува неговиот избор за вонреден професор на Универзитетот во Осака, Јапонија (2007) – еден од трите водечки универзитети во Јапонија, потоа на Универзитетот во Кјото (2011) и на Универзитетот во Абу Даби, ОАЕ (2012). Тој е веќе израснат во научник со меѓународна репутација кој на спомнатиот Универзитет во Осака во Јапонија формираше и раководеше со сопствена лабораторија и истражувачка група за испитувања од областа на структурната хемија. За одгласот на резултатите од научната работа на д-р Наумов доволно зборуваат и околу 1450-те цитати (со *h*-индекс 21) на неговите 127 досега објавени научни трудови во најреномираните списанија од областа на хемијата и науката за материјали во светот. Несомнено, ваков млад научник од вонсериски ранг каков што е д-р Панче Наумов претставува гордост не само за Институтот за хемија и за Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во целост, туку и за Република Македонија којашто толку успешно ја презентира во една од научно-технолошки најнапредните земји во светот каква што е Јапонија.

Поради сето тоа, со особено задоволство му предлагаме на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да го преизбере д-р Панче Наумов во звањето насловен вонреден професор од областа на структурната хемија на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Членови на Рецензентската комисија

Акад. Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Акад. Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Зоран Здравковски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

СПИСОК НА ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ ПО ИЗБОРОТ ЗА НАСЛОВЕН ВОПРЕДЕН
ПРОФЕСОР (нумерацијата продолжува во однос на списокот даден во извештајот за
изборот во звањето насловен вонреден професор)

101. P. Naumov, C. S. Lee, N. Ishizawa, Y. G. Jeong, I. H. Chung, S. Fukuzumi, New Type of Dual Solid-State Thermochromism: Modulation of Intramolecular Charge Transfer by Intermolecular $\pi-\pi$ Interactions, Kinetic Trapping of Aci-Nitro Group and Reversible Molecular Locking, *Journal of Physical Chemistry, A* **113**, 11354–11366 (2009).
102. A. Laguna, T. Lasanta, J. M. Lopez-de-Luzuriaga, M. Monge, P. Naumov, M. E. Olmos, Combining Auophilic Interactions and Halogen Bonding to Control the Luminescence from Bimetallic Gold-Silver Clusters, *Journal of the American Chemical Society*, **132**, 456–457 (2010).
103. P. Naumov, J. Kowalik, K. M. Solntsev, A. Baldrige, J.-S. Moon, Jong-Seok; C. Kranz, L. M. Tolbert, Topochemistry and Photomechanical Effects in Crystals of Green Fluorescent Protein-like Chromophores. Effects of Hydrogen Bonding and Crystal Packing, *Journal of the American Chemical Society*, **132**, 5845–5857 (2010).
104. P. Naumov, M. Kochunnonny, Spectra-Structural Effects of the Keto-Enol-Enolate and Phenol-Phenolate Equilibria of Oxyluciferin, *Journal of the American Chemical Society*, **132**, 11566–11579 (2010).
105. P. Naumov, P. Makreski, G. Petruševski, T. Runčevski, G. Jovanovski, Visualization of a Discrete Solid-State Process with Steady-State X-ray Diffraction: Observation of Hopping of Sulfur Atoms in Single Crystals of Realgar, *Journal of the American Chemical Society*, **132**, 11398–11401 (2010).
106. S. Fukuzumi, Y. Morimoto, H. Kotani, P. Naumov, Y.-M. Lee, W. Nam, Crystal Structure of a Metal Ion-Bound Oxoiron(IV) Complex and Implications for Biological Electron Transfer, *Nature Chemistry*, **2**, 756–759 (2010). (highlighted in *Nature Chemistry* (2010) 2, 711).
107. Z. Skoko, S. Zamir, P. Naumov, J. Bernstein, The Thermosalient Phenomenon. "Jumping Crystals" and Crystal Chemistry of the Anticholinergic Agent Oxitropium Bromide, *Journal of the American Chemical Society*, **132**, 14191–14202 (2010). (highlighted in *Nature Chemistry* (2010) 2, 1003, and in the *Crystal Growth & Design Network* (ACS)).
108. M. Sliwa, P. Naumov, H.-J. Choi, Q.-T. Nguyen, B. Debus, S. Delbaere, C. Ruckebusch, Effects of a Self-Assembled Molecular Capsule on the Ultrafast Photodynamics of a Photochromic Salicylideneaniline Guest, *ChemPhysChem*, **12**, 1669–1672 (2011).

109. P. Naumov, Y. Topcu, M. Eckert-Maksić, Z. Glasovac, F. Pavošević, M. H. H. Kochunnoony, Photoinduced Rearrangement of Aromatic *N*-Chloroamides to Chloroaromatic Amides in the Solid State. Inverted $\Pi N-\Sigma N$ Occupational Stability of Amidyl Radicals, *Journal of Physical Chemistry*, **A115**, 7834–7848 (2011).
110. P. Naumov, N. Ishizawa, J. Wang, Jun; L. Pejov, M. Pumera, S. C. Lee, On the Origin of the Solid-State Thermochromism and Thermal Fatigue of Polycyclic Overcrowded Enes, *Journal of Physical Chemistry*, **A115**, 8563–8570 (2011).
111. J. H. Lee, P. Naumov, I. H. Chung, S. C. Lee, Solid-State Thermochromism and Phase Transitions of Charge Transfer 1,3-Diamino-4,6-Dinitrobenzenes, *Journal of Physical Chemistry*, **A115**, 10087–10096 (2011).
112. T. Lasanta, M. E. Olmos, A. Laguna, J. M. López-de-Luzuriaga, P. Naumov, Making the Golden Connection: Reversible Mechanochemical and Vapochemical Switching of Luminescence from Bimetallic Gold-Silver Clusters Associated through Auophilic Interactions, *Journal of the American Chemical Society*, **133**, 16358–16361 (2011). (highlighted in *Science*, (2011) 334, 18).
113. M. Kanematsu, P. Naumov, T. Kojima, S. Fukuzumi, Intermolecular and Intracomplex Photoinduced Electron Transfer from Planar and Nonplanar Metalloporphyrins to *p*-Quinones, *Chemistry – A European Journal*, **17**, 12372–12384 (2011).
114. P. Naumov, C. Wu, Y.-J. Liu, Y. Ohmiya, Spectrochemistry and Artificial Color Modulation of *Cypridina* Luminescence: Indirect Evidence for Chemiexcitation of a Neutral Dioxetanone and Emission from a Neutral Amide, *Photochemical and Photobiological Sciences*, **11**, 1151–1155 (2012).
115. K. Solntsev, S. P. Laptinok, P. Naumov, Photoinduced Dynamics of Oxyluciferin Analogues: Unusual Enol “Super”photoacidity and Evidence for Keto–Enol Isomerization, *Journal of the American Chemical Society*, **134**, 16452–16455 (2012).
116. P. Naumov, N. R. W. M. Yasuda, J. Bernstein, The Elusive Crystal Structure of the Neuraminidase Inhibitor Tamiflu (Oseltamvir Phosphate): Molecular Details of Action, *Chemical Communications*, **49**, 1948–1950 (2013).
117. N. K. Nath, K. S. A. G. Manoj, P. Naumov, Visible-Light-Induced Photodimerization of a Photoactive Yellow Protein (PYP) Chromophore Model in a Single Crystal, *Chemistry – A European Journal*, **19**, 8094–8099 (2013). (cover article)
118. K. Støchkel, H. C. Nygaard, J. Houmøller, N. L. Munksgaard, K. Anggara, M. Linares, P. N. F. Norman, O. V. Maltsev, L. Hintermann, N. S. Brøndsted, P. Naumov, B. F. Milne, On the Influence of Water on the Electronic Structure of Firefly Oxyluciferin Anions from Absorption Spectroscopy of Bare and

- Monohydrated Ions in Vacuo, *Journal of the American Chemical Society*, **135**, 6485–6493 (2013).
119. M. Rebarz, B.-M. Kukovec, O. V. Maltsev, C. H. L. Ruckebusch, P. Naumov, M. Sliwa, Deciphering the Protonation and Tautomeric Equilibria of Firefly Oxyluciferin by Molecular Engineering and Multivariate Curve Resolution, *Chemical Science*, **4**, 3803–3809 (2013). (cover article)
120. P. Naumov, C. S. Sahoo, B. A. Zakharov, E. V. Boldyreva, Dynamic Single Crystals: Kinematic Analysis of Photoinduced Crystal Jumping (The Photosalient Effect), *Angewandte Chemie, International Edition* **52**, 9990–9995 (2013). (highlights: back cover of the journal, *Nature Middle East*, *Angewandte Chemie (press release)*, *New Scientist*, *Chemistry World*, *Nanowerk*, *Scattenblick*, *Cosmos*, *Sciences et Avenir*, *Innovations Report*, *News Analytik*, etc).
121. C. S. Sahoo, M. K. Panda, N. K. Nath, P. Naumov, Biomimetic Crystalline Actuators: Structure–Kinematic Aspects of the Self-Actuation and Motility of Thermosalient Crystals, *Journal of the American Chemical Society*, **135**, 12241–12251 (2013). (highlighted in *Chemik*).
122. S. C. Sahoo, S. B. Sinha, M. S. R. N. Kiran, U. Ramamurty, A. F. Dericioglu, M. C. Reddy, P. Naumov, Kinematic and Mechanical Profile of the Self-actuation of Thermosalient Crystal Twins of 1,2,4,5-tetrabromobenzene: A Molecular Crystalline Analogue of a Bimetallic Strip, *Journal of the American Chemical Society*, **135**, 13843–13850 (2013). (cover article, highlighted on the JACS website, JACS Spotlight, and a podcast)
123. O. V. Maltsev, N. K. Nath, P. Naumov, L. Hintermann, Why is Firefly Oxyluciferin a Notoriously Labile Substance? *Angewandte Chemie, International Edition*, **53**, 847–850 (2013). (highlight: *Nature Middle East*)
124. S.-Y. Yang, X.-L. J. R.-F. Deng, P. Naumov, Panče; M. K. Panda, R.-B. Huang, L.-S. Zheng, B. K. Teo, Crystallographic Snapshots of the Interplay between Reactive Guest and Host Molecules in a Porous Coordination Polymer: Stereochemical Coupling and Feedback Mechanism of Three Photoactive Centers Triggered by UV-Induced Isomerization, Dimerization, and Polymerization Reactions, *Journal of the American Chemical Society*, **136**, 558–561 (2014).
125. N. K. Nath, N. Yasuda, W. M. Rabeh, S. C. Sahoo, P. Naumov, Structural Elucidation of the Neuraminidase Inhibitor Zanamvir (Relenza): Creeping and Diffusion for Polymorph Separation, *Crystal Growth & Design* (2014). (in press)

126. N. K. Nath, M. K. Panda, S. C. Sahoo, P. Naumov, Thermally Induced and Photoinduced Mechanical Effects in Molecular Single Crystals—A Review, *CrystEngComm* (2014). (invited highlight) (in press)
127. N. K. Nath, L. Pejov, S. M. Nichols, C. Hu, N. Saleh, B. Kahr, P. Naumov, Model for Photoinduced Bending of Slender Molecular Crystals, *Journal of the American Chemical Society* (2014). (in press)

Членови на Рецензентската комисија

Акад. Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Акад. Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Зоран Здравковски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Д-р Панче Наумов
(име, татково име и презиме)
Институција: Природно-математички факултет, Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: Физичка хемија и структурна хемија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Настава: Физичка хемија: Квантна механика и спектроскопија, 2012/13, 2013/14 ($2.5 \times 15 \times 0.04 = 1.5 \times 2$ семестри = 3,0)	3,0
	Настава: Физичка хемија: Термодинамика и кинетика, 2013/14 ($2.5 \times 15 \times 0.04 = 1.5 \times 1$ семестри = 1,5)	1,5
	Настава: Лабораторија по физичка хемија, 2013/14 ($5 \times 15 \times 0.04 = 3.0 \times 1$ семестри = 3.0)	3,0
	Настава: Одржливи енергии (со лабораторија), 2012/13 ($2.5 \times 15 \times 0.04 = 1.5 \times 1$ семестри = 1,5)	1,5
	Подготовка на нов предмет (Физичка хемија: Квантна механика и спектроскопија)	1
	Подготовка на нов предмет (Физичка хемија: Термодинамика и кинетика)	1
	Подготовка на нов предмет (Одржливи енергии)	1
	Подготовка на нов предмет (Лабораторија по физичка хемија)	0,5
	Ментор на дипломска работа (Александер Ларкин, Stabilization of Thermally Sensitive Vaccines and Medicines for Transport in Hot Climates)	0,2
	Ментор на дипломска работа (Кристофер Караба, Design of Experimental Setup for Direct Observation of Containerless Processes in Acoustically Levitated Droplets)	0,2
	Ментор на дипломска работа (Хаоран Лиан, Smart Hybrid Polymer that Responds to Humidity, Light and Heat)	0,2
	Учебник издаден и во употреба на универзитет во странство, коавтор ("Laboratory Manual of Physical Chemistry", Henry C. Brenner, Panče Naumov, Dubravko Sabo, Jamie Whelan, Ahmad Husain, Naba K. Nath, Elisa Nauha, Manas K. Panda, Subash C. Sahoo)	8,0
	Вкупно	21,1

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени

1	Ко-ментор на магистерска работа (Горѓи Петрушевски)	0,5
2	Раководител на меѓународен научен проект: “Excited-State Structure of the Emitter and Color-Tuning Mechanism of the Firefly Bioluminescence”(HFSPO) (1.6.2011-1.6.2015)	9
3	Раководител на меѓународен научен проект: “Stabilization and Stockpiling of Vaccines in the Developing World” (01.09.2011-01.08.2014)	9
4	Раководител на национален проект: Red- and Green-Emitting Luciferases: Determination of the Color Emission Mechanism” (Research Enhancement Fund (јуни 2013 - јуни 2014).	6
5	Дел од монографија објавена во странство: “Direct Evidence of Solid-State Tautomerism by Diffraction Methods: Isomers, Equilibria, and Kinetics” <i>Tautomerism: Methods and Theories</i> (Ed.: L. Antonov), Wiley-VCH (2013) 197—212.	6
6	Дел од монографија објавена во странство: “Chemical X-Ray Photodiffraction: Principles, Examples, and Perspectives” <i>Topics in Current Chemistry, Advanced X-Ray Crystallography: The New Frontiers</i> (Ed.: K. Rissanen), Springer (2012), 315, 111—131.	6
	Дел од монографија објавена во странство: “Direct Observation of Dynamic Solid-State Processes with X-ray Diffraction” <i>Ideas in Chemistry and Molecular Sciences, Advances in Nanotechnology, Materials and Devices</i> (Ed.: B. Pignataro), Wiley-VCH (2010) 207—224.	6
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Two Thin Film Polymorphs of the Singlet Fission Compound 1,3-Diphenylisobenzofuran, Ryerson, Joe; Schrauben, Joel Nicholas; Ferguson, Andrew J.; Sahoo, Subash Chandra; Naumov, Panče; Havlas, Zdenek; Michl, Josef; Nozik, Arthur J.; Johnson, Justin C., <i>Journal of Physical Chemistry C</i> (2014) 118, 12121—12132. IF = 4.814	6,488
8	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Photoinduced Dissociation Mass Spectroscopy of Firefly Oxyluciferin Anions, Jensen, Marianne W.; Støchkel, Kristian; Kjær, Christina; Knudsen, Jeppe L.; Maltsev, Oleg V.; Hintermann, Lukas; Naumov, Pance; Milne, Bruce F.; Nielsen, Steen Broendsted, <i>International Journal of Mass Spectrometry</i> (2014) 365—366, 3—9. IF = 2.142	4,885
9	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Single Crystals Popping Under UV Light: The First Example of a Photosalient Effect Triggered by a [2+2] Cycloaddition Reaction, Medishetty, Raghavender; Husain, Ahmad; Bai, Zhaozhi; Runčevski, Tomče; Dinnebier, Robert E.; Naumov, Panče; Vittal, Jagadese J., <i>Angewandte Chemie International Edition</i> (2014), 53, 5907—5911. IF = 13.734	11,840
10	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Model for Photoinduced Bending of Slender Molecular Crystals, Nath, Naba K.; Pejov, Ljupčo; Nichols, Shane M.; Hu, Chunhua; Saleh, Na’il; Kahr, Bart; Naumov, Panče*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2014) 136, 2757—2766. IF = 10.677	10,006
11	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Structural Elucidation of the Neuraminidase Inhibitor Zanamivir (Relenza): Creeping and Diffusion for Polymorph	6,413

	Separation, Nath, Naba K.; Yasuda, Nobuhiro; Rabeh, Wael M.; Sahoo, Subash Chandra; Naumov, Panče*, <i>Crystal Growth & Design</i> (2014) 14, 770—774. IF = 4.689	
12	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Crystallographic Snapshots of the Interplay between Reactive Guest and Host Molecules in a Porous Coordination Polymer: Stereochemical Coupling and Feedback Mechanism of Three Photoactive Centers Triggered by UV-Induced Isomerization, Dimerization, and Polymerization Reactions, Yang, Shi-Yao;* Deng, Xi-Ling; Jin, Rui-Fang; Naumov, Panče;* Panda, Manas K.; Huang, Rong-Bin; Sheng, Lan-Sun; Teo, Boon K., <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2014) 136, 558—561. IF = 10.677	10.006

13	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Why is Firefly Oxyluciferin a Notoriously Labile Substance?, Maltsev, Oleg V.; Nath, Naba K.; Naumov, Panče;* Hintermann, Lukas*, <i>Angewandte Chemie, International Edition</i> (2014) 53, 847—850. IF = 13.734	11,840
14	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Thermally Induced and Photoinduced Mechanical Effects in Molecular Single Crystals—A Revival Nath, Naba K.; Panda, Manas K.; Sahoo, Subash Chandra; Naumov, Panče*, <i>CrystEngComm</i> (2014) 16, 1850—1858. IF = 3.879	5,927
15	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Actuation Based on Thermo/Photosalient Effect: Biogenic Smart Hybrid Driven by Light and Heat, Sahoo, Subash Chandra; Nath, Naba Kamal; Zhang, Lidong; Semreen, Mohamad H.; Al-Tel, Taleb H.; Naumov, Panče*, <i>RSC Advances</i> (2014) 4, 7640—7647. IF = 2.562	5,137
16	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Kinematic and Mechanical Profile of the Self-actuation of Thermosalient Crystal Twins of 1,2,4,5-tetrabromobenzene: A Molecular Crystalline Analogue of a Bimetallic Strip, Sahoo, Subash Chandra; Sinha, Shashi Bhushan; Kiran, M. S. R. N.; Ramamurty, Upadrasta; Dericioglu, Arcan F.; Reddy, Malla C.*; Naumov, Panče*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2013) 135, 13843—13850. IF = 10.677	10,006
17	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Biomimetic Crystalline Actuators: Structure–Kinematic Aspects of the Self-Actuation and Motility of Thermosalient Crystals, Sahoo, Chandra, Subash; Panda, Manas K.; Nath, Naba K.; Naumov, Panče*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2013) 135, 12241–12251. IF = 10.677	10,006
18	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Dynamic Single Crystals: Kinematic Analysis of Photoinduced Crystal Jumping (The Photosalient Effect), Naumov, Panče;* Sahoo, Chandra, Subash; Zakharov, Boris A.; Boldyreva, Elena V.*; <i>Angewandte Chemie, International Edition</i> (2013), 52, 9990—9995. IF = 13.734	11,840
19	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Deciphering the Protonation and Tautomeric Equilibria of Firefly Oxyluciferin by Molecular Engineering and Multivariate Curve Resolution, Rebarz, Mateusz; Kukovec, Boris-Marko; Maltsev, Oleg V.; Ruckebusch, Cyril, Hintermann, Lukas,* Naumov, Pance;* Sliwa, Michel*, <i>Chemical Science</i> (2013) 4, 3803—3809. IF = 8.314	8,588
20	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: On the Influence of Water on the Electronic Structure of Firefly Oxyluciferin Anions from Absorption Spectroscopy of Bare and Monohydrated Ions in Vacuo, Stöckel, Kristian; Nygaard Hansen, Christian; Houmøller, Jørgen; Munksgaard Nielsen, Lisbeth; Anggara, Kelvin; Linares, Mathieu; Norman, Patrick; Nogueira, Fernando; Maltsev, Oleg V.; Hintermann, Lukas; Brøndsted Nielsen, Steen*; Naumov, Panče*; Milne, Bruce F.*; <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2013) 135, 6485—6493. IF = 10.677	10,006
21	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Visible-Light-Induced Photodimerization of a Photoactive	7,099

	Yellow Protein (PYP) Chromophore Model in a Single Crystal, Nath, Naba K.; Manoj, Kochunnoony, Șerban, Andrei Gâz; Naumov, Panče*, <i>Chemistry – A European Journal</i> (2013) 19, 8094—8099. IF = 5.831	
22	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: The Elusive Crystal Structure of the Neuraminidase Inhibitor Tamiflu (Oseltamivir Phosphate): Molecular Details of Action, Naumov, Pance; Yasuda, Nobuhiro, Rabeh, Wael M.; Bernstein, Joel, <i>Chemical Communications</i> (2013) 49, 1948—1950. IF = 6.378	7,429
23	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Organocatalytic Stereoisomerization versus Alkene Isomerization: Catalytic Asymmetric Synthesis of 1-Hydroxy- <i>trans</i> -2,5-diphenylphospholane 1-Oxide, Hintermann, Lukas; Schmitz, Marco; Maltsev, Oleg V.; Naumov, Panče, <i>Synthesis</i> (2013) 45, 308—325. IF = 2.500	5,100
24	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Templated Deposition of Porous Fullerene-C ₆₀ in the Interior of Siliceous Sponge Spicules as a Biogenic Microvessel, Dericioglu, Arcan F; Naumov, Panče; Yoshihisa, Tanaka, <i>Journal of Materials Research</i> (2012) 27, 2851—2857. IF = 1.713	6,170
25	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Photoinduced Dynamics of Oxyluciferin Analogues: Unusual Enol “Super”photoacidity and Evidence for Keto–Enol Isomerization, Solntsev, Kyril M.*; Laptinok, Sergey P.; Naumov, Panče*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2012) 134, 16452—16455. IF = 10.677	13,342
26	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Glucosamine Salts: Resolving Ambiguities over the Market-Based Compositions, Sahoo, Subash Chandra; Tharalekshmy, Anjana; Ng, Seik Weng; Naumov, Panče*, <i>Crystal Growth & Design</i> (2012) 12, 5148–5154. IF = 4.689	6,413
27	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Spectrochemistry and Artificial Color Modulation of <i>Cypridina</i> Luminescence: Indirect Evidence for Chemiexcitation of a Neutral Dioxetanone and Emission from a Neutral Amide, Naumov, Panče;* Wu, Chun; Liu, Ya-Jun; Ohmiya, Yoshihiro, <i>Photochemical and Photobiological Sciences</i> (2012) 11, 1151–1155. IF = 2.923	5,354
28	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Low-temperature Structural Phase Transition in Synthetic Libethenite Cu ₂ PO ₄ OH, Belik, Alexei A.*; Naumov, Panče; Kim, Jungeun; Tsuda, Shunsuke, <i>Journal of Solid State Chemistry</i> (2011) 184, 3128–3133. IF = 2.040	4,824
29	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Intermolecular and Intracomplex Photoinduced Electron Transfer from Planar and Nonplanar Metalloporphyrins to <i>p</i> -Quinones, Kanematsu, Masanori; Naumov, Panče; Kojima, Takahiko; Fukuzumi, Shunichi*, <i>Chemistry – A European Journal</i> (2011) 17, 12372–12384. IF = 5.831	7,099
30	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Making the Golden Connection: Reversible Mechanochemical and Vapochemical Switching of Luminescence from Bimetallic Gold—Silver Clusters Associated through Auophilic Interactions, Lasanta, Tania; Olmos, M. Elena; Laguna, Antonio; López-de-Luzuriaga, José	10,006

	M.,* Naumov, Panče*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2011) 133, 16358–16361. IF = 10.677	
31	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Solid-State Thermochromism and Phase Transitions of Charge Transfer 1,3-Diamino-4,6-Dinitrobenzene Dyes, Lee, Jong Hoon; Naumov, Panče,* Chung, Ihn Hee; Lee, Sang Cheol*, <i>Journal of Physical Chemistry</i> (2011), A115, 10087–10096. IF = 2.771	5,263
32	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: On the Origin of the Solid-State Thermochromism and Thermal Fatigue of Polycyclic Overcrowded Enes, Naumov, Panče,* Ishizawa, Nobuo; Wang, Jun; Pejov, Ljupčo; Pumera, Martin; Lee, Sang Cheol, <i>Journal of Physical Chemistry</i> (2011), A115, 8563–8570. IF = 2.771	5,263
33	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Photoinduced Rearrangement of Aromatic N-Chloroamides to Chloroaromatic Amides in the Solid State. Inverted Π_N — Σ_N Occupational Stability of Amidyl Radicals, Naumov, Panče,* Topcu, Yildiray; Eckert-Maksić, Mirjana,* Glasovac, Zoran; Pavošević, Fabijan; Kochunnonny, Manoj, Hara, Hideyuki, <i>Journal of Physical Chemistry</i> (2011) A115, 7834–7848. IF = 2.771	5,263
34	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Effects of a Self-Assembled Molecular Capsule on the Ultrafast Photodynamics of a Photochromic Salicylideneaniline Guest, Sliwa, Michel,* Naumov, Panče,* Choi, Heung-Jin; Nguyen, Quoc-Thiet; Debus, Bruno; Delbaere, Stéphanie; Ruckebusch, Cyril, <i>ChemPhysChem</i> (2011) 12, 1669–1672. IF = 3.349	5,609
35	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: The Thermosolient Phenomenon. "Jumping Crystals" and Crystal Chemistry of the Anticholinergic Agent Oxitropium Bromide, Skoko, Željko; Zamir, Sharona; Naumov, Panče,* Bernstein, Joel*, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2010) 132, 14191–14202. IF = 10.677	10,006
36	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Crystal Structure of a Metal Ion-Bound Oxoiron(IV) Complex and Implications for Biological Electron Transfer, Fukuzumi, Shunichi; Morimoto, Yuma; Kotani, Hiroaki; Naumov, Panče; Lee, Yong-Min; Nam, Wonwoo, <i>Nature Chemistry</i> (2010) 2, 756–759. IF = 21.757	16,654
37	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Visualization of a Discrete Solid-State Process with Steady-State X-ray Diffraction: Observation of Hopping of Sulfur Atoms in Single Crystals of Realgar, Naumov, Panče; Makreski, Petre; Petruševski, Gjorgji; Runčevski, Tomče; Jovanovski, Gligor, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2010) 132, 11398–11401. IF = 10.677	10,006
38	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Spectra-Structural Effects of the Keto-Enol-Enolate and Phenol-Phenolate Equilibria of Oxyluciferin, Naumov, Panče; Kochunnonny, Manoj, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2010) 132, 11566–11579. IF = 10.677	9,609
39	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Topochemistry and Photomechanical Effects in Crystals of Green Fluorescent Protein-like Chromophores. Effects of Hydrogen Bonding and Crystal Packing, Naumov, Panče; Kowalik, Janusz; Solntsev, Kyril M.;	10,006

	Baldrige, Anthony; Moon, Jong-Seok; Kranz, Christine; Tolbert, Laren M., <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2010) 132(16), 5845–5857. IF = 10.677	
40	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Combining Auophilic Interactions and Halogen Bonding to Control the Luminescence from Bimetallic Gold-Silver Clusters, Laguna, Antonio; Lasanta, Tania; Lopez-de-Luzuriaga, Jose M.; Monge, Miguel; Naumov, Panče; Olmos, M. Elena, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2010) 132(2), 456–457. IF = 10.677	10,006
41	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Vibrational Spectra of Calcium, Strontium and Barium Valproates. Self-Assembly of Valproate Nanostrands in Aqueous Solution and in the Solid State, Naumov, Panče; Petruševski, Gjorgji; Jovanovski, Gligor, <i>CrystEngComm</i> (2010) 12, 2325–2331. IF = 3.879	7,903
42	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: New Type of Dual Solid-State Thermochromism: Modulation of Intramolecular Charge Transfer by Intermolecular $\pi-\pi$ Interactions, Kinetic Trapping of Aci-Nitro Group and Reversible Molecular Locking, Naumov, Panče; Lee, Sang Cheol; Ishizawa, Nobuo; Jeong, Young Gyu; Chung, Ihn Hee; Fukuzumi, Shunichi, <i>Journal of Physical Chemistry</i> (2009) A113, 11354–11366. IF = 2.771	5,263
43	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Structure and Spectroscopy of Oxyluciferin, the Light Emitter of the Firefly Bioluminescence, Naumov, Panče; Ozawa, Yutaka; Ohkubo, Kei; Fukuzumi, Shunichi, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2009) 131(32), 11590–11605. IF = 10.677	10,006
44	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Topochemical Limits for Solid-State Photoreactivity by Fine Tuning of the $\pi-\pi$ Interactions, Yang, Shi-Yao; Naumov, Panče; Fukuzumi, Shunichi, <i>Journal of the American Chemical Society</i> (2009) 131, 7247–7249. IF = 10.677	13,342
45	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Hybrid Hard- and Soft-Modelling Applied to Analyze Ultrafast Processes by Femtosecond Transient Absorption Spectroscopy: Study of the Photochromism of Salicylidene Anilines, Ruckebusch, C.; Sliwa, M.; Réhault, J.; Naumov, P.; Huvenne, J. P.; Buntix, G., <i>Analytica Chimica Acta</i> (2009) 642, 228–234. IF = 4.387	6,232
46	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Spiroconjugation Over a Boron Atom: Facile Synthesis, Structures and Vibrational Spectra of Crystalline 1,3-disubstituted (Propen-1,3-diolato)(oxalate)boron Molecules, Naumov, Panče; Zugik, Minjas; Lee, Albert, Ng, Seik Weng, <i>Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering</i> (2009) 28, 55–77. IF = 0.821	4,093
47	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: The “Azaryphos” Family of Ligands for Ambifunctional Catalysis: Syntheses and Use in Ruthenium-Catalyzed anti-Markovnikov Hydration of Terminal Alkynes, Hintermann, Lukas; Thanh Dang, Tuan; Labonne, Aurélie; Kribber, Thomas; Xiao, Li; Naumov, Pance, <i>Chemistry – A European Journal</i> (2009) 15, 7167–7179. IF = 5.831	7,099
48	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество:	3

	Macroscopic Actuation of Single Crystals with Light (invited talk) <i>Telluride Workshop "Breaking and Making Bonds with Light", Telluride, CO, US, June 30 – July 3, 2014.</i>	
49	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Bending, Twisting, Hopping, and other Acrobatics of Molecular Crystals (invited talk) <i>Gordon Research Conference, Crystal Engineering: Form Meets Function, Waterville Valley Resort, Waterville Valley, NH, June 1 – 6, 2014.</i>	3
50	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Materials for Alternative Energy Conversion in the Solid State (invited lecture) <i>MANA/ICYS Reunion Workshop 2014, WPI-MANA Building, Namiki, NIMS, Tsukuba, Japan, March 2 – 4, 2014.</i>	3
51	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Materials & Systems for Alternative Energy Conversion the Solid State (invited lecture) <i>Meeting of the UAE Members of the RSC, UAE University, Al Ain, UAE, February 27, 2014.</i>	3
52	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Keto or Enol—That is the Question: Steady-state and Time-resolved Spectroscopy of Firefly Oxyluciferin and its Derivatives (invited lecture) <i>2nd DYCE-ASIA Workshop / ISSP International Workshop on "Life Science and Photonics", The University of Tokyo (Kashiwa Campus), Tokyo, Japan, December 17 – 18, 2013.</i>	3
53	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Single crystals on the move: Kinematic analysis of thermosalient and photosalient phenomena (invited keynote lecture) <i>The 28th European Crystallographic Meeting (ECM28), Arts Centre, The University of Warwick, UK, August 25 – 29, 2013.</i>	3
54	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Crystals on the move: Single crystal biomimetics and technomimetics (invited lecture) <i>5th Asian Chemical Congress (ACC), Resorts World Sentosa, Singapore, August 19 – 23, 2013.</i>	3
55	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Single crystals on the move: Mechanistic aspects of self-actuation of photosalient, thermosalient and bending crystals (invited keynote lecture) <i>The 21st International Conference on the Chemistry of the Organic Solid State, St. Catherine's College, Oxford, UK, August 4 – 9, 2013.</i>	3
56	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Single crystals on the move: Photodiffraction and kinematic analysis of photoactive crystals (invited lecture) <i>Workshop on Dynamic Structural Photocrystallography in Chemistry and Materials Science, Amherst Campus, University at Buffalo, SUNY Buffalo, June 16 – 20, 2013.</i>	3
57	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Alternative materials and methods for energy conversion in the solid state (invited lecture) <i>10th SESAME User's meeting, Days Inn Hotel, Amman, Jordan, November 10 – 12, 2012.</i>	3
58	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество:	3

	Energy conversion in the solid state: Back to the macroscale? (invited lecture) <i>4th National Crystallographic Symposium with international participation, University of Chemical Technology and Metallurgy, Sofia, Bulgaria, November 1 – 3, 2012.</i>	
59	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Reaction mechanisms of energy conversion in the solid state (invited lecture) <i>13th European Symposium on Organic Reactivity (ESOR), Dorpat Convention Center, Tartu, Estonia, September 12–16, 2011.</i>	3
60	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: New insights into the mechanism of photoinduced, thermally induced and mechanically induced effects in molecular crystals (invited keynote lecture) <i>7th International Conference on Mechanochemistry and Mechanical Alloying (INCOME2011), Hunguest resort, Herceg Novi, Montenegro, August 31 – September 3, 2011.</i>	3
61	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level (invited lecture) <i>International Conference on the Chemistry of the Organic Solid State - ICCOSS XX, Indian Institute of Science, Bangalore, India, June 25 – 30, 2011.</i>	3
62	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: New insights into molecular mechanisms of photoinduced and thermally induced effects in crystals (invited lecture) <i>Asian International Symposium on Organic Photochemistry, Kanagawa University, Yokohama, Japan, March 26 – 29, 2011.</i>	3
63	Одржано предавање по покана на универзитет: “Materials Science Research at New York University Abu Dhabi” United Arab Emirates University, Al Ain, UAE, May 1, 2014.	1
64	Одржано предавање по покана на универзитет: “Materials Science Research at New York University Abu Dhabi” Birla Institute of Technology & Science (BITS, Pilani), Dubai campus, UAE, April 22, 2014.	1
65	Одржано предавање по покана на универзитет: “Single Crystals on the Move: Kinematic Analysis of Thermosensitive and Photosensitive Phenomena” (invited lecture) Khalifa University of Science, Technology and Research, Abu Dhabi, UAE, March 27, 2014. “Materials Science Research at New York University Abu Dhabi” (invited lecture) The Petroleum Institute, Abu Dhabi, UAE, March 11, 2014.	1
66	Одржано предавање по покана на универзитет: “Structural and Spectroscopic Studies of Oxyluciferin Derivatives” 2 nd HFSP Project Coordination Meeting “Excited-State Structure of the Emitter and Color-Tuning Mechanism of the Firefly Bioluminescence”, Technische Universität München, Munich, Germany, February 28 – March 01, 2013.	1
67	Одржано предавање по покана на универзитет: “Alternative Methods for Energy Conversion: Generation of Cold Light by Bioluminescence and Chemiluminescence” The 45 th Hakubi Seminar, Kyoto University, Kyoto, Japan, September 4, 2012.	1
68	Одржано предавање по покана на универзитет: “Structure and spectroscopy	1

	of oxyluciferin” 1 st HFSP Project Coordination Meeting “Excited-State Structure of the Emitter and Color-Tuning Mechanism of the Firefly Bioluminescence”, Faculty of Pharmacy, University of Strasbourg, Illkirch, France, March 15-15, 2012.	
69	Одржано предавање по покана на универзитет: “Energy Conversion in the Solid State: Technomimetic and Biomimetic Single Crystals” (invited lecture) Department of Organic Chemistry, ETH Zürich, Zürich, Switzerland, March 12, 2012.	1
70	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of energy conversion at atomic, molecular and supramolecular level” New York University Abu Dhabi, Abu Dhabi, UAE, May 16, 2011.	1
71	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the Mechanisms of Energy Conversion at Atomic, Molecular and Supramolecular Level” New York University, New York, US, April 12, 2011.	1
72	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” University of Eastern Finland, Joensuu, Finland, March 18, 2011.	1
73	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” University of Jyväskylä, Jyväskylä, Finland, March 17, 2011	1
74	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” University of Oslo, Oslo, Norway, March 15, 2011.	1
75	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark, March 11, 2011.	1
76	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” Middle East technical University, Ankara, Turkey, March 4, 2011.	1
77	Одржано предавање по покана на универзитет: “Understanding the mechanisms of conversion of photochemical, thermal and mechanical energy at molecular level” Hacettepe University, Ankara, Turkey, March 4, 2011.	1
78	Одржано предавање по покана на универзитет: “Direct analysis of dynamic processes in energy-converting materials” I ² CNER Workshop, Inamori Hall, Ito campus, Kyushu University, February 4, 2011.	1
79	Одржано предавање по покана на универзитет: “Advances in Temperature-Resolved Diffraction and X-ray Photodiffraction – Emerging Analytical Techniques for Direct Observation of Unstable, Metastable and Exotic Molecular Species in the Solid State” Kyungpook National University, Daegu, Republic of Korea, November 4, 2010.	1

80	Одржано предавање по покана на универзитет: “Direct Observation of Unstable Molecules with Photocrystallography and Temperature-Resolved X-ray Crystallography” Kumoh National Institute of Technology, Gumi, Republic of Korea, November 4, 2010.	1
81	Одржано предавање по покана на универзитет: “Advances in Temperature-Resolved and X-ray Photodiffraction: New Technique for Direct Observation of Unstable Species in the Solid State” Department of Chemistry, Faculty of Arts & Sciences, Uludag University, Bursa, Turkey, September 17, 2010.	1
82	Одржано предавање по покана на универзитет: “Advances in Temperature-Resolved and X-ray Photodiffraction: New Technique for Direct Observation of Unstable Species in the Solid State” Osmangazi University, Eskisehir, Turkey, September 16, 2010.	1
83	Одржано предавање по покана на универзитет: “Chemical applications of X-ray photodiffraction” Quantum Science and Engineering Center, Kyoto University, Japan, August 6, 2010.	1
84	Учество на научен/стручен собир со реферат: 83 реферати x 1 = 83	83
	ВКУПНО	528,947

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
3.	Експертски активности: Рецензент на научни трудови во списанија: Nature Chemistry Angewandte Chemie, International Edition in English Journal of the American Chemical Society Advanced Materials Chemistry – a European Journal Chemistry – an Asian Journal European Journal of Inorganic Chemistry CrystEngComm Chemical Science ChemMedChem Dalton Transactions Journal of Physical Chemistry Journal of Physical Organic Chemistry Inorganic Chemistry Communications Journal of Crystal Growth Journal of Molecular Structure Inorganica Chimica Acta Journal of Chemical Kinetics Acta Crystallographica B Crystal Growth & Design Crystal Research and Technology European Journal of Mineralogy Coordination Chemistry Reviews Zeitschrift fur Anorganische und Allgemeine Chemie	33

	Scientific Journal of Biophysics Spectrochimica Acta Vibrational Spectroscopy Thermochimica Acta Malaysian Journal of Chemistry Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering Journal of Inorganic & Organometallic Polymers & Materials Nuclear Instruments and Methods, section B (Beam Interactions with Materials and Atoms) American Mineralogist (33 x 1 = 33)	
	Превод на учебник, П. Аткинс, Х. де Паула, „Физичка хемија“, „Просветно дело“, Скопје, 2009.	3
Дејности од поширок интерес		
	Член на уредувачки одбор на научно списание: Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering	0,5
	Вкупно	36,5
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		21,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		528,947
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ		
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		36,5
Вкупно		586,547

Членови на Рецензентската комисија

Акад. Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Акад. Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Зоран Здравковски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИЗРАЗУВАЊЕ ВЕРБАЛНА ИРОНИЈА ВО ФОРМАЛЕН И НЕФОРМАЛЕН ГОВОР ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК: КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА“, ОД М-Р СИЛВАНА НЕШКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата четириесет и петта редовна седница одржана на 18.6.2014 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје избра Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: „Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа“, изработена од м-р Силвана Нешковска, во состав:

д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, вонреден професор

д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор

д-р Румена Бужаровска, доцент

д-р Венко Андоновски, редовен професор

д-р Анета Дучевска, вонреден професор.

Се заблагодаруваме за укажаната доверба и го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов: „Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа“, изработена од м-р Силвана Нешковска, се состои од вкупно 232 страници. Содржински, трудот е поделен во шест дела: 1. Вовед (9-16 стр.); 2. Теориски рамки на поимот иронија (17-64 стр.); 3. Методологија на истражувањето (65-106 стр.); 4. Анализа на вербалната иронија (107-189 стр.); 5. Дискусија на резултатите добиени од анализата на вербалната иронија во формален и неформален говор (190-204 стр.) и 6. Заклучок (205-212 стр.). На крајот, даден е список на библиографските единици и изворите (213-220 стр.) кои се користени при изработката на трудот, како и сите прашалници што се користени при собирањето на корпусот (221-230 стр.)

Оваа докторска дисертација има за цел да направи контрастивна анализа на изразувањето вербална иронија во формалниот и во неформалниот говор во македонскиот и во англискиот јазик и тоа по однос на тоа колку често се користи вербалната иронија; дали вербалната иронија предизвикува појава на нова вербална иронија во вербалното општење на соговорниците; кои се најчесто користените типови вербална иронија и вербални сигнали со кои се обележува ироничноста на еден исказ, какво и колкаво е влијанието на одредени општествено-културолошки фактори, односно комбинации од тие фактори, врз употребата на вербалната иронија во формален и неформален говор.

Во воведниот дел кандидатката најпрвин се осврнува на мотивите за избор на темата. Според неа, изразувањето вербална иронија е јазичен феномен кој е често присутен во секојдневната комуникација на луѓето во различни форми. Научната оправданост за изборот на оваа тема делумно се должи и на фактот дека

и покрај сознанието дека конверзацијата е природната средина на вербалната иронија, сепак повеќето од досегашните истражувања на вербалната иронија се правени во строго контролирани лабораториски услови кои подразбираат ангажирање актери или други лица кои читаат иронични искази извадени од контекст, или дијалози во кои има иронични искази, за да се снимат нивниот изговор и подоцна да се анализира. Оттука, мотивираноста на кандидатката да изврши анализа на вербалната иронија врз автентични вербални интеракции во рамките на телевизиски емисии со политички и забавен карактер, како и на кратки вербални интеракции добиени по пат на спроведување анкета за дискурсна анализа.

Понатаму, кандидатката ги објаснува предметот и целите на своето истражување. Предмет на ова истражување претставува вербалната иронија, или поконкретно контрастивната анализа на изразувањето вербална иронија во македонскиот и во англискиот јазик кога вербалната иронија се користи во формален и во неформален говор.

Во рамките на ова истражување поставени се пет конкретни цели кои се тесно поврзани со некои од погоре споменатите општи карактеристики, т.е. клучни аспекти на вербалната иронија.

Имено, првата и втората цел се да се открие како вообичаено се изразува вербална иронија во македонскиот и во англискиот јазик во формален или неформален говор, соодветно.

Поконкретно, првата цел е насочена кон утврдување разлики и сличности во врска со формите со кои се манифестира вербалната иронија, односно типовите иронични искази кои се претпочитаат од страна на родените говорители на македонскиот јазик наспроти оние што почесто ги користат родените говорители на англискиот јазик. Втората цел на оваа контрастивна анализа веќе навлегува во структурата на самите иронични искази и се однесува на јазичните средства кои се користат за сигнализирање ироничност на исказите, поточно кои вербални сигнали се користат и колку често тие се присутни во ироничните искази на родените говорители на македонскиот и родените говорители на англискиот јазик во нивните формални и неформални разговори. Третата цел е да се открие дали говорот на родените говорители на македонски или родените говорители на англиски јазик е повеќе иронично обележан кога неформално комуницираат со другите луѓе, или кога нивните вербални општења се случуваат во формален контекст. Четвртата истражувачка цел е да се утврди колкава е „моќта“ на ироничните искази да предизвикуваат употреба на еден или повеќе нови иронични искази и дали е поголема во формалниот или неформалниот говор. Петтата цел на истражувањето е поврзана со влијанието на општествено-културолошките фактори како што се: а) статус на соговорниците, б) блискост и заедничко знаење на соговорниците, и в) „жртва“ на иронијата (односно кому му е наменета иронијата) врз формите на изразување на вербалната иронија.

На крајот од воведниот дел, кандидатката накратко ја претставува стуртурата на целокупниот труд.

Во вториот дел – „Теориски рамки на поимот иронија“, м-р Силвана Нешковска детално го разработува поимот „вербална иронија“ и го издвојува од останатите слични појави како што се хуморот, сатирата, пародијата и сарказмот. Од тие причини, различни научни дисциплини како што се прагматиката,

психолингвистиката, реториката, филозофијата на јазикот и др. се обидуваат да допрат до суштината на ВИ. Резултат на тоа се бројни научни теории и дефиниции за ВИ, кои понекогаш ВИ ја третираат како семантичка аномалија, другпат како прагматичка конструкција којашто се темели врз прагматичка неискреност, преправање, ехо, контекстуална несоодветност, индиректна негација, а понекогаш како сложена форма на комуникација којашто извршува сложени комуникациски функции.

Потоа, таа дава хронолошки преглед на некои од најзначајните теории за ВИ во коишто се направени обиди за дефинирање на ВИ. Од прегледот се забележува дека постојат многу различни теории со коишто се прават обиди иронијата да се дефинира и објасни што е можно попрецизно, но и дека иронијата може да се јави во повеќе различни облици. Меѓутоа, суштинското прашање што го поставува кандидатката е зошто ѝ се придава толкава важност на ВИ, односно која е нејзината улога или функција во говорот на луѓето, или наједноставно кажано, за што служи ВИ. Одговорот на ова прашање е во тоа дека иронијата претставува ефикасен начин за остварување различни комуникациски цели, т.е. прагматички функции кои се суштински за оддржување и модифицирање на општествените и личните односи меѓу луѓето, и коишто тешко би можеле да се постигнат со употреба на буквален јазик. Оттука потекнува и мотивацијата на луѓето често пати во своето секојдневно општење со другите луѓе да прибегнуваат кон користење ироничен дискурс. „Моќта“ на ВИ е повеќекратна и далекусежна, поточно ВИ може да извршува многу прагматски функции, како на пример изразување критика, хумор, учтивост или пак суптилно наметнување некаков систем на вредности врз соговорниците, коишто од своја страна имаат пресудна улога во комуникацијата меѓу луѓето.

Во **третиот дел** – „**Методологија на истражувањето**“, кандидатката ни ја претставува матрицата врз основа на која ќе биде анализирана ВИ во ова истражување, а потоа и методологијата употребена за собирање на јазичниот корпус потребен за ова истражување, како и методологијата за анализирање на ВИ во собраниот јазичен корпус.

Поконкретно, доколку се исполнети **условите** за ироничност (коишто се различни за различни искази во различни ситуации), **тогаш** во зависност од ситуацијата, т.е. од влијанието на **општествено-културолошките фактори** (блискост, заедничко знаење, статус, родови разлики, професија, возраст и др.) и нивните меѓусебни комбинации, **говорителот** го формулира својот ироничен исказ во вид на одреден **тип иронија** и избира соодветни **вербални и невербални сигнали** за да ја сигнализира ироничната природа на исказот, а **соговорникот**, пак, во зависност од тоа дали и како ја протолкувал **прагматичката функција** на исказот, соодветно **реагира**, односно одлучува дали да употреби нова иронија или не. Потоа кандидатката врши повеќеслојна класификација на ВИ и тоа на првото ниво ВИ се класифицира на **имплицитна** и **експлицитна**, на второто ниво **имплицитната иронија** се манифестира во вид на а) **асертиви** и б) други говорни чинови (**комисиви**, **директиви** и сл.), а понатаму на третото ниво **асертивите** се јавуваат во вид на **вистинита** и **контрафактичка** иронија. На четвртото ниво, **контрафактичката** ВИ може да се јави во вид на **иронична критика** или **ироничен комплимент**, за на крај, на

петтото ниво, *ироничната критика* да може да се реализира во форма на *сарказам* или *подбивање*.

Во ова поглавје, кандидатката, исто така се осврнува и на сигналите на ВИ. Сигналите на ВИ се делат на два типа: *невербални сигнали* и *вербални сигнали*, а во ова истражување се анализираат само вербалните сигнали, а тоа се: *лексичките, синтаксичките и стилските сигнали*.

Во однос на јазичниот корпус, тој вклучува а) јазичен материјал на македонски јазик и б) јазичен материјал на англиски јазик. Јазичниот материјал потекнува од два различни извора, телевизиски емисии (половина од емисиите се со политички карактер, а другата половина со забавен карактер) и анкета за дискурсна анализа.

Во **четвртиот дел** – „**Анализа на вербалната иронија**“, прво, се претставуваат резултатите од анализата на ироничните искази во телевизиските емисии со политички карактер, потоа резултатите од анализата на ироничните искази во телевизиските емисии со забавен карактер, и на крај резултати од анализата на ВИ во анкетата за дискурсна анализа.

Резултатите од анализата на ВИ во формален говор покажуваат дека ВИ почесто се користи во англискиот јазик отколку во македонскиот јазик. Исто така, за разлика од македонскиот, во англискиот јазик, првичните иронични искази на родените говорители на англискиот јазик многу почесто повлекуваат нови иронични искази. Понатаму, во однос на типовите ВИ коишто се претпочитаат од страна на родените говорители на македонскиот и на англискиот јазик, се забележува дека а) и кај едните и кај другите, вистинитата иронија е, всушност, најпретпочитаниот тип ВИ; б) и во двата јазика постои изразено присуство на сарказам во формалниот политички дискурс; в) во рамките на другите говорни чинови употребени иронично најзастапен е говорниот чин прашања употребени со иронична функција; г) останатите говорни чинови употребени иронично, заедно со подбивањето, се најретко користените типови ВИ.

Резултатите од анализата на ВИ во неформален говор покажуваат дека ВИ почесто се користи во македонските неформални разговори и дека, и во двата јазика, на првичните иронични искази на говорителот во овој тип разговори скоро секогаш се возвраќа со употреба на нова иронија, т.е. нови иронични искази. Исто така во однос на облиците со кои се манифестира ВИ, се забележува дека: а) вистинитата иронија заедно со подбивањето се најчесто користените типови ВИ и во двата јазика; б) сарказмот е скоро целосно засенет од подбивањето и во двата јазика; в) говорниот чин прашања доминира над останатите говорни чинови употребени иронично; г) останатите говорни чинови употребени иронично се во категоријата на најретко користени типови ВИ и во двата јазика.

Во однос на сигналите на ВИ во телевизиските емисии со политички и забавен карактер најпретпочитани се лексичките сигнали кои се, всушност, и најразновидни, потоа следат синтаксичките, и на крај, најретко застапени се стилските сигнали. Во однос, пак, на зачестеноста на одделните типови лексички, синтаксички и стилски сигнали во ИИ во двата јазика се забележаа повеќе сличности отколку разлики.

Резултатите од анализата на ВИ во анкетата за дискурсна анализа укажуваат на една сосема спротивна тенденција во однос на изразувањето ВИ во двата јазика во неформален говор. Поконкретно, комбинацијата на факторите кога

соговорниците се со еднаков статус, но не се блиски и кога говорителот е „жртвата“ на иронија, во македонски резултира со најчеста употреба на ВИ, а во англиски со најретка употреба на ВИ. Исто така, комбинацијата на факторите кога соговорниците се со еднаков статус и се блиски во македонски најчесто резултира со најретка употреба на ВИ особено, а во англиски со најчеста употреба на ВИ. Додека, во формален говор во двата јазика се забележуваат сличности од аспект на тоа дека и во двата јазика исти комбинации на факторите имаат сличен резултат во поттикнувањето, односно опструирањето на ВИ. Имено, кога соговорниците се блиски и имаат различен статус најчесто употребуваат ВИ. Од друга страна, и во двата јазика во формален говор ВИ најмалку се употребува кога соговорниците не се блиски и имаат различен статус, и тоа без разлика дали говорителот или соговорникот е „жртвата“ на иронија.

Во петтото поглавје – **„Дискусија за резултатите добиени од анализата на ВИ во формален и неформален говор“**, кандидатката прави преглед и споредба на резултатите добиени за употребата на ВИ во анализираниот корпус во однос на сличностите и разликите во изразувањето ВИ во формален и неформален говор во македонски и во англиски, и тоа во однос на тоа колку често се изразува ВИ; дали ВИ поттикнува употреба на нова иронија; кои типови ВИ и кои вербални сигнали за сигнализирање ироничност се користат и колку често. Во однос на зачестеноста на ВИ, кандидатката заклучува дека:

а) најголема застапеност на ВИ има во македонскиот неформален говор (24,29%); б) потоа следи застапеноста на ВИ во англискиот формален (20,49%) и англискиот неформален говор (20,09%) каде што ВИ е скоро подеднакво застапена; в) најмала застапеност на ВИ има во македонскиот формален говор (17,4%). Понатаму, во однос на „моќта“ на иронијата да повлекува изразување нови иронични искази, во македонскиот и во англискиот јазик постојат слични тенденции, со таа разлика што родените говорители на англискиот јазик за разлика од родените говорители на македонскиот јазик, сепак, покажуваат поголема спремност да возвратат на иронијата со иронија како во формален така и во неформален говор. Сличности се забележуваат и во поглед на употребата на различните типовите на ВИ во двата јазика, и тоа: а) вистинитата ВИ е најчесто употребуваниот тип ВИ и во формален и во неформален говор;

б) ироничната критика од типот подбивање во неформален говор е во категоријата најчесто употребувани типови ВИ, но во формален говор е еден од најретко користените типови ВИ.

Во однос на вербалните сигнали кои се користени во двата јазика, резултатите од анализата покажуваат дека: а) лексичките сигнали се најчесто користените вербални сигнали во ироничните искази (придавките, прилозите, глаголите, заемките, архаизмите и др.); б) втори по зачестеност се синтаксичките сигнали (повторувањето и пополнувачите) в) најретко користени се стилските сигнали (метафорите и хиперболите). На крајот, кандидатката заклучува дека во однос на вербалните сигнали двата јазика покажуваат повеќе сличности отколку разлики.

Во шесттиот дел – **„Заклучок“**, м-р Силвана Нешковска ги сумира резултатите од своето истражување заклучувајќи дека дека по однос на сите истражувани аспекти се откриени и разлики и сличности, но генерално, сличностите преовладуваат со што се потврдува фактот дека изразувањето ВИ во македонскиот

и во англискиот јазик во голема мера е слично. Но, интересно во овој контекст е тоа што резултатите од анализата кои се однесуваат на влијанието на општествено-културолошките фактори во англискиот јазик се потврдуваат и со резултати добиени од други студии правени во рамките на англискиот јазик. Така, на пример, резултатите од истражувањето на Kreuz (1996) покажуваат дека во англискиот јазик многу поголема е веројатноста за употреба на вербална иронија кога меѓу говорителот и соговорникот постои однос на блискост бидејќи тогаш соговорниците знаат дека шансите точно да се протолкува иронијата се многу поголеми. Меѓутоа, во тој поглед, резултатите од анализата на македонскиот јазик се сосема спротивни. Имено, македонските родени говорители, веројатно од страв да не ги повредат, се најмалку иронични во разговорите со своите блиски, додека најчесто иронични се со непознати лица или познаници. Оттука, кандидатката дава свои идеи и предлози за практична примена на резултатите од своето истражување во изучувањето на англискиот јазик со што ќе се намалат недоразбирањата помеѓу изучувачите на англискиот јазик и родените говорители. Изучувањето на ВИ во наставата по англиски јазик може да послужи и како мотивациска алатка којашто ќе ги направи часовите многу поинтересни за изучувачите.

ЗАКЛУЧОК

Трудот „Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа“, изработен од м-р Силвана Нешковска, може да се оцени позитивно од повеќе причини: а. тоа е солидно изработен труд со чист и прецизен јазик, стилски функционален и кандидатката покажува доследност во употребата на стручната терминологијата; б. темата е разработена детално: од воведни, општи поставки до специфична продлабочена разработка на проблематиката; в. резултатите од истражувањето ја потврдуваат поставената цел на трудот – се расветлуваат повеќе аспекти на вербалната иронија во формалниот и неформалниот говор во македонскиот и во англискиот јазик и се предлага практична примена на добиените резултати во наставната по англиски јазик; г. консултирана е богата литература, како и голем број на интернет-ресурси.

Имајќи го предвид гореизнесеното, ни претставува особена чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да го усвои нашиот извештај и да допушти усна одбрана на докторската дисертација „Изразување вербална иронија во формален и неформален говор во македонскиот и во англискиот јазик: контрастивна анализа“, изработена од м-р Силвана Нешковска.

Рецензентска комисија

Д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, вонреден професор, с.р.

Д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор, с.р.

Д-р Румена Бужаровска, доцент, с.р.

Д-р Венко Андоновски, редовен професор, с.р.

Д-р Анета Дучевска, вонреден професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ПО КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА ИТАЛИЈАНСКИОТ И НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК, ИТАЛИЈАНСКАТА ИСТОРИЈА И КУЛТУРА, ИТАЛИЈАНСКАТА КУЛТУРА И ОПШТЕСТВЕНИОТ КОНТЕКСТ, ПРАКТИКА НА ПРЕВЕДУВАЊЕТО ОД МАКЕДОНСКИ НА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК И СИМУЛТАНО ТОЛКУВАЊЕ ПРИ КАТЕДРАТА ЗА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата 45. редовна седница одржана на 18.6.2014 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Лучиана Гуидо-Шремпф за избор во звањето вонреден професор по предметите: контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанската историја и култура, италијанската култура и општествениот контекст, практика на преведувањето од македонски на италијански јазик и симултано толкување. На конкурсот, објавен во весникот “Вечер” и „Коха“ на 10.6.2014 година, се јави само д-р Лучиана Гуидо Шремпф. Врз основа на поднесените материјали предвидени со условите на конкурсот, до Наставно-научниот совет го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р ЛУЧИАНА ГУИДО-ШРЕМПФ е родена на 29.12.1960 година во Монтеротондо, Италија. Основното и средното образование го завршила во Козенца, Италија.

Во 1980 година кандидатката се запишала на Филозофскиот факултет при Универзитетот “Ориентале” во Неапол, на групата модерни јазици и книжевности, отсек: европски студии. Со диплома за завршени студии од истиот Факултет се стекнала одбранувајќи го својот дипломски труд *Fortunato Depero e i Balli Plastici* (*Фортунаато Деперо – Пластични танци*) со завршна оценка 101/110. Во дипломската работа Лучиана Гуидо Шремпф го обработува италијанскиот театар од периодот на футуризмот од почетокот на 1900 година.

По завршувањето на студиите, кандидатката била ангажирана како преведувач по англиски јазик при Центарот за јазици во Козенца, а истовремено работела и во филијалата на британската енциклопедија во истиот град.

Во 1993 г. се преселува во Скопје, каде што живее и денес. Лучиана Гуидо-Шремпф била ангажирана, најпрвин на определено време, во изведување на лекторски вежби по современ италијански јазик на Филолошкиот факултет во Скопје. Во јуни 1994 г. кандидатката била избрана за лектор по италијански јазик, а во 1997 и 2000 г. таа била реизбрана во истото звање.

Во учебната 1997/1998 г. Лучиана Гуидо-Шремпф се запишала на постдипломски студии – група романистика, јазична насока, на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје. Откако ги положила предвидените испити,

Лучиана Гуидо-Шремпф го одбрала на 25.6.2003 г. својот магистерски труд под наслов *Морфосинтаксички и лексички јазични грешки во изучувањето на италијанскиот јазик од македонски говорители*, под менторство на проф. д-р Алекса Попоски.

Во јануари 2004 г. Лучиана Гуидо Шремпф била избрана во звањето виш лектор по современ италијански јазик а во 2007 г. била реизбрана во истото звање.

Со титулата *доктор на филолошки науки* Лучиана Гуидо-Шремпф се здобила на 17.6.2009 година, одбранувајќи ја својата докторска дисертација под наслов *Рекламите на италијански и нивната примена во наставата по италијански како странски јазик*, што ја работела под менторство на проф. д-р Звонко Никодиновски.

На 9.12.2009 избрана е во звањето доцент по предметите: контрастивна анализа на италијанскиот и на македонски јазик, италијанска цивилизација и симултано толкување од македонски на италијански јазик.

Во периодот од изборот во звањето доцент до денес, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф има остварено повеќе студиски престои во Италија.

Во 2012 година, за *постигнувањата во доменот на ширењето на италијанскиот јазик и култура*, на д-р Лучиана Гуидо-Шремпф ѝ е доделено одликувањето Орден за посебни заслуги за развојот на италијанската култура (Stella della Repubblica italiana – Cavaliere della Repubblica), што го доделува претседателот на Република Италија.

Од 2010 година Гуидо-Шремпф е одговорно лице на седиштето при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за организирање испити за познавање на италијански јазик „ЧИЛС“ (Меѓународна признаена диплома за познавање на италијански јазик од страна на Универзитетот за странци во Сиена).

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Одржување на наставата од прв циклус студии

Во рамките на првиот циклус студии, од изборот во звањето доцент во 2009 до јуни 2014 година, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф држела настава *последниве предмети*: контрастивна анализа на македонскиот и италијанскиот јазик, практика на преведување од македонски кон италијански јазик, италијанската историја и култура, италијанската култура и општествениот контекст и симултано толкување.

Одржување на наставата од втор циклус студии

Во рамките на постдипломските студии *Наука за јазик* на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Гуидо-Шремпф учествувала во изведување на наставата во специјалниот курс по романска лингвистика, со 15 часа на тема: Рекламите во наставата по италијански јазик.

Таа, исто така, учествувала во изведувањето на наставата на магистерските студии по конференциско толкување на следниве предмети:

- контрастивна анализа на говор и терминологија (италијански јазик)
- конференциско симултано и консекутивно толкување (соработник-спикер)

Консултации со студенти

Вкупниот број на запишани студенти на групата за италијански јазик и книжевност се движи во просек последниве 5 години околу 300 студенти. Во текот на еден семестар, бројот на студенти со кои д-р Гуидо-Шремпф имала консултации се движи во просек околу 150 студенти.

Ментор на дипломска работа

Според наставните планови и програми кои се актуелни на нашиот Факултет, за студентите се предвидува изработка и одбрана на дипломска работа. Во периодот од 2009 до јуни 2014 година, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф била ментор на 64 дипломски трудови и член на комисија на 74 дипломски трудови.

Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура

Била член на комисија за одбрана на следниве два магистерски труда:

1. *Јазичната политика на Фашизмот во Италија* изработена од Валентина Милошевиќ – Симоновска (2013);
2. *Модулацијата како преведувачка постапка во македонскиот превод на романот “Il nome della rosa” (Името на розата) од Умберто Еко* од Ирена Какиќ (2013)

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ментор на магистерски труд

Д-р Лучиана Гуидо-Шремпф е ментор на следниве два магистерски труда:

1. *Контрастивно проучување на категоријата ВИД во италијанскиот и македонскиот глаголски систем*, продолжение од Бранка Николовска;
2. *Лажните парови како причина за интерференција при конференциското толкување од италијански на македонски јазик и обратно*, продолжение од Горан Ристовски.

Учесник во меѓународен научен проект

Во наведениот период од изборот за доцент, д-р Гуидо-Шремпф учествувала во следниов проект: *Преведувањето и наставата по италијански како странски јазик*, во соработка со Универзитетот „Алдо Моро“ во Бари (Италија).

Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор

Во своите научни трудови трудови, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф се занимава со разгледување на проблематиката на контрастивната анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик и особено со грешките што се јавуваат кај македонските говорители – изучувачи и преведувачи. Кандидатката во своите истражувања става акцент врз морфосинтаксичките грешки на изучувачите на италијанскиот јазик и на лексичките грешки на преведувачите од италијански на македонски јазик. Д-р Лучиана Гуидо Шремпф го проширува својот научен интерес кон областа на јазикот на рекламите и неговата примена во наставата по странски јазици.

Во наведениот период таа ги објавила следниве трудови во зборници со меѓународен уредувачки одбор:

- The most common errors in the use of prepositions made by macedonian native speakers in learning Italian. *University of Belgrade – Faculty of Philology – Philological research today*, Belgrade 2013 – p. 287-303;
- Le figure retoriche nella pubblicità, in, *Lingua, letteratura e cultura italiana*, Филолошки Факултет “Блаже Конески“, Скопје, 2011, стр. 147–164.

Трудови објавени во зборник на трудови во матичната институција

- Analisi Linguistica e traduzione della pubblicità macedone in una classe di italiano L2: una proposta didattica, *Романистика и Балканистик*, зборник на трудови посветен на prof. Dr Petar Atanasov, Филолошки Факултет “Блаже Конески“, Скопје, 2014, стр.269-287.
- *L'italiano all'estero: pizza, spaghetti, mandolino e mafia*, Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“– Скопје, Скопје, 2012, стр. 491 – 501.
- Come comunica la pubblicità: il ricorso ad idee-forza negli slogan, *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“– Скопје*, Скопје, 2011, стр. 149-162.
- Рекламите на италијански и нивната примена во наставата по италијански како странски јазик, *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“– Скопје*, Скопје, 2009, стр.349 – 361.

Одржано предавање по покана на универзитет

Д-р Лучана Гуидо-Шремпф одржала предавање на тема „L'italiano all'estero: pizza, spaghetti, mandolino e mafia“ по покана на Универзитетот American College, во рамките на прославата по повод 150-годишнината од постоењето на Италија.

Стручно-апликативна дејност

Преводи и лектура

Освен со наставно-образовна дејност, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф се занимава и со книжевно преведување на прозни текстови од македонски на италијански јазик и со лектура на текстови напишани на италијански јазик. Во наведениот период, таа го превела расказот на Александар Прокопиев под наслов *Due case*, објавен во Италија во рамките на збирката *Crocevia 15/16*, посветена на Новата македонска литература за издавачот Беса (стр. 91-106). За издвојување е нејзината лектура на Меѓународниот зборник на трудови *Lingua, letteratura e cultura italiana* од Меѓународниот научен собир по повод 50 години италијански студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“

Учество на семинари и работилници

Во наведениот период, д-р Лучиана Гуидо-Шремпф ги посетувала следниве семинари и работилници:

- учество на 5 педагошки работилници одржани во академската 2013/2014 година во рамките на магистерските студии по конференциско толкување;
- учество во својство на предавач по симултано толкување од македонски на италијански јазик на Обуката за толкувачи организирана од страна на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во 2014 година;
- Семинар за професори по италијански јазик *Италијански јазик и култура*, одржан на 3-4 април 2013 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во соработка со Универзитетот за странци во Перуџа (Италија);
- Семинар за наставници по италијански јазик - “Modulo culturale” на Универзитетот за странци во Перуџа (Италија) во периодот 9.7 - 13.7.2012;
- Семинар за наставници по италијански јазик на Универзитетот за странци во Перуџа (Италија) во периодот 10.1 - 28.1.2011;
- семинар *Corso di alta cultura e specializzazione, Corso di Lingua Italiana contemporanea: Lingua, dialetti e multilinguismo – l'italiano a 150 anni dall'Unità* на Универзитетот за странци во Перуџа (Италија) во периодот од 11.7. до 22.7.2011;
- Семинар за обука на изведувачи на испити за Сертификат за познавање на италијански како странски јазик CILS, во организација на Универзитетот за странци во Сиена, Италија, на 14.5.2010.

Дејности од поширок интерес:

Член на факултетски комисији

Во рамките на Факултетот била член на Комисијата за попис на библиотечниот фонд во 2013.

Член на комисија за избор во звање

Била член на Рецензентската комисија за избор во звањето виш лектор на м-р Валентина Милошевиќ во февруари 2014 година.

Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание

Таа е член на Редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет за академската 2013/14 година.

Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир

Д-р Гуидо-Шремпф е член на Организациониот одбор на Меѓународниот научен собир *Јазични, книжевни и културни паралели – 55 години италијански студии*, кој ќе се одржи во Охрид, на 13 и 14 септември 2014 год., по повод одбележувањето на јубилејот 55 години од воведувањето на италијанскиот јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Награди и признанија

Во 2012 година, за постигнувањата во доменот на ширење на италијанскиот јазик и култура, на д-р Лучиана Гуидо-Шремпф ѝ е доделено одликувањето Орден за посебни заслуги за развој на италијанската култура (Stella della Repubblica italiana – Cavaliere della Repubblica), што го доделува претседателот на Република Италија.

Резултати од спроведената евалуација

Резултатите од спроведената евалуација на сите предмети на кои предава д-р Лучиана Гуидо-Шремпф покажуваат дека нејзината работа е **позитивно** оценета од страна на студентите, односно средната оценка по сите прашања и предмети изнесува **9,4**.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во заклучокот можеме да резимираме дека кандидатката д-р Лучиана Гуидо-Шремпф претставува роден зборуваач на италијанскиот јазик кој постапно ја гради својата универзитетска кариера навлегувајќи сè подлабоко во научните области на контрастивната анализа и на лингводидактиката, како и на италијанската историја и култура и преведувањето. Кандидатката се одликува со

висок степен на колегијалност и кооперативност како кон студентите, така и кон професорите, и е во постојана потрага по новини кои можат да придонесат за подобрување на наставата од областа на италијанските студии и да ја збогатат интеракцијата со студентите. Од наведенетите активности во рефератот се гледа дека д-р Лучиана Гуидо-Шремпф се профилира во истакнат професор по италијански јазик, кој развива повеќестрана активност: наставна, научна и стручна дејност во организирање и промовирање на италијанистиката во Р. Македонија. Имајќи ги предвид сите тие квалитети, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја избере д-р Лучиана ГУИДО-ШРЕМПФ во звањето вонреден професор по предметите: контрастивна анализа на италијанскиот и на македонскиот јазик, италијанската историја и култура, италијанската култура и општествениот контекст, практика на преведувањето од македонски на италијански јазик и симултано толкување.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Радица Никодиновска, вонреден професор, с.р.
2. Д-р Александра Саржоска, вонреден професор, с.р
3. Д-р Анастасија Ѓурчинова, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Лучиана Гуидо-Шремпф

Институција: Филолошки Факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Научна област: Италијанистика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава од прв циклус студии	(0,04)
1	Симултано толкување од македонски кон италијански 1 на преведувачко-толкувачка насока, две групи 0+4, зимски семестар 2009/2010	2.4
2	Контрастивна анализа на македонскиот и италијанскиот јазик 1 за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2009/2010	1.2
3	Италијанска Цивилизација за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2009/2010	1.2
4	Практика на преведување од македонски кон италијански на преведувачко-толкувачка насока, 4+0, зимски семестар 2009/2010	2.4
	Вкупно поени во зимскиот семестар =	7.2
5	Симултано толкување од македонски кон италијански – на преведувачко-толкувачка насока, две групи, 0+4, летен семестар 2009/2010	2.4
6	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик за двете насоки, 2+0, летен семестар 2009/2010	1.2
7	Италијанска цивилизација за двете насоки, 2+0, летен семестар 2009/2010	1.2
	Вкупен број поени во летниот семестар =	4.8
8	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик на преведувачко-толкувачка насока, 0+2, зимски семестар 2010/2011	1.2
9	Контрастивна анализа на македонскиот и италијанскиот јазик – за двете насоки, 2+2, зимски семестар 2010/2011	2.4
10	Италијанската историја и култура 1 – за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2010/2011	1.2
	Вкупен број на часови во зимскиот семестар =	4.8
11	Практика на преведување од македонски кон италијански јазик на преведувачко-толкувачка насока, 0+4, летен	2.4

	семестар 2010/2011	
12	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик на преведувачко-толкувачка насока, 0+2, летен семестар 2010/2011	1.2
13	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик на преведувачко-толкувачка насока, две групи, 2+2, летен семестар 2010/2011	2.4
14	Италијанската историја и култура 2, за двете насоки, 2+0, летен семестар 2010/2011	1.2
	Вкупен број поени во летен семестер =	7.2
15	Симултано толкување од македонски кон италијански – на преведувачко-толкувачка насока, две групи, 0+4, зимски семестар 2011/2012	2.4
16	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик, за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2011/2012	1.2
17	Италијанска историја и култура 1, за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2011/2012	1.2
18	Италијанска култура и општествен контекст 1, за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2011/2012	1.2
19	Практика на преведување од македонски кон италијански 1 на преведувачко-толкувачка насока, 3+0, зимски семестар 2011/2012	1.8
	Вкупен број на часови во зимскиот семестар =	7.8
20	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик 2 на преведувачко-толкувачка насока, две групи, 0+4, летен семестар 2011/2012	2.4
21	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 2, за двете насоки, 2+0, летен семестар 2011/2012	1.2
22	Италијанската историја и култура 2, за двете насоки, 2+0. Летен семестар 2011/2012	1.2
23	Италијанската култура и општествен контекст 2, за двете насоки, 2+0, летен семестар 2011/2012	1.2
24	Практика на преведување од македонски кон италијански 2 на преведувачко-толкувачка насока, 0+3, летен семестар 2011/2012	1.8
	Вкупен број поени во летен семестер =	7.8
25	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 1, за двете насоки, 2+1, зимски семестар 2012/2013	1.8
26	Италијанска историја и култура 1, за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2012/2013	1.2
27	Италијанска култура и општествен контекст 1, за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2012/2013	1.2
28	Практика на преведување од македонски кон италијански јазик на преведувачко-толкувачка насока, 0+3 зимски семестар 2012/2013	1.8
	Вкупен број на часови во зимскиот семестар =	6

29	Симултано толкување од македонски кон италијански јазик 2 на преведувачко-толкувачка насока, две групи, 0+4, летен семестар 2012/2013	2.4
30	Контрастивна анализа на македонски и на италијански јазик 2 за двете насоки, 2+1, летен семестар 2012/2013	1.8
31	Италијанската историја и култура 2 за двете насоки, 2+0, летен семестар 2012/2013	1.2
32	Италијанската култура и општествен контекст 2 за двете насоки 2+0, летен семестар 2012/2013	1.2
33	Практика на преведување од македонски кон италијански 2 на преведувачко-толкувачка насока, 0+3, летен семестар 2012/2013	1.8
	Вкупен број поени во летен семестар =	8.4
34	Италијанската историја и култура 1 за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2013/2014	2.4
35	Италијанската култура и општествен контекст 1 за двете насоки, 2+0, зимски семестар 2013/2014	1.2
36	Контрастивна анализа на македонскиот за двете насоки, 2+1, зимски семестар 2013/2014	1.8
37	Практика на преведување од македонски кон италијански 1 на преведувачко-толкувачка насока , 0+3, зимски семестар 2013/2014	1.8
	Вкупен број поени во зимскиот семестар =	7.2
38	Италијанската историја и култура 2 за двете насоки, 2+0, летен семестар 2013/2014	1.2
39	Италијанската култура и општествениот контекст 2 за двете насоки, 2+0, летен семестар 2013/2014	1.2
40	Контрастивна анализа на македонскиот и на италијанскиот јазик 2 за двете насоки, 2+1, летен семестар 2013/2014	1.8
41	Практика на преведување од македонски кон италијански 2 на преведувачко-толкувачка насока, 0+3, летен семестар 2013/2014	1.8
42	Симултано толкување од македонски кон италијански , на преведувачко-толкувачка насока, 0+2, летен семестар 2013/2014	1.2
	Вкупен број на часови во летниот семестар =	7.2
	Вкупен број поени	61.2
	Одржување на настава од втор циклус студии	(0,05)
1	Рекламите во наставата по италијански јазик - во рамките на магистерските студии по јазик - зимски семестар 2010/2011 (15)	
	Вкупен број поени во зимскиот семестар =	0,75
2	Рекламите во наставата по италијански јазик - во рамките на магистерските студии по јазик - летен семестар	

	2012/2013 (број на часови 15)	
	Вкупен број поени во летен семестар =	0.75
3	Контрастивна анализа на говор и терминологија во рамките на магистерските студии по конференциско толкување, број на часови 10, летен семестар 2012/2013	
	Вкупен број поени во летен семестар =	0.5
4	Учество како соработник - спикер во наставата на магистерските студии по конференциско толкување, број на часови 20.5, зимски семестар 2013/2014	
	Вкупен број поени во зимскиот семестар =	1.025
5	Учество како соработник - спикер во наставата на магистерските студии по конференциско толкување, број на часови 20.5, летен семестар 2013/2014	
	Вкупен број поени во летен семестар =	1.025
6	Контрастивна анализа на говор и терминологија во рамките на магистерски студии по Конференциско толкување, број на часови 10, летен семестар 2012/2014	
		0.5
	Вкупен број поени во летниот семестар =	1.525
	Вкупен број поени =	4.55
	Подготовка на нов предмет	(1)
1	Италијанската историја и култура 1 (предавања) - во рамките на четиригодишните студии по италијански јазик	1
2	Италијанската историја и култура 2 (предавања) - во рамките на четиригодишните студии по италијански јазик	1
3	Италијанската култура и општествениот контекст 1 (предавања) - во рамките на четиригодишните студии по италијански јазик	1
4	Италијанската култура и општествениот контекст 2 (предавања) во рамките на четиригодишните студии по италијански јазик	1
5	Рекламите во наставата по италијански јазик (во рамките на магистерските студии по јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје	1
6	Контрастивна анализа на говор и терминологија (во рамките на магистерските студии по конференциско толкување)	1
	Вкупен број поени =	6
	Консултации со студенти	(0,002)
1	Зимски семестар 2009/2010 = 112	0.224
2	Летен семестар 2009/2010 = 112	0.224
3	Зимски семестар 2010/2011 = 145	0.29
4	Летен семестар 2010/2011 = 145	0.29
5	Зимски семестар 2011/2012 = 116	0.232
6	Летен семестар 2011/2012 = 116	0.232

7	Зимски семестар 2012/2013 =187	0.374
8	Летен семестар 2012/2013 204	0.408
9	Зимски семестар 2013/2014 = 169	0.338
10	Летен семестар 2013/2014 = 169	0.338
	Вкупен број поени =	2.95
	Ментор на дипломска работа	(0,2)
1	Ментор на 12 дипломски работи во 2010 г.	2.4
2	Ментор на 11 дипломски работи во 2011 г.	2.2
3	Ментор на 22 дипломски работи во 2012 г.	4.4
4	Ментор на 15 дипломски работи во 2013 г.	3
5	Ментор на 4 дипломски работи до 29.5.2014	0.8
	Вкупно бодови =	12.8
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	(0,3)
1.	Член на Комисијата за одбрана на магистерската тема на лектор Валентина Милошевиќ под наслов <i>Јазичната политика на фашизмот во Италија</i> , под менторство на проф. д-р Александра Саржоска, на 26.12.2013	0.3
	Вкупен број поени	
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	(0,1)
1	Член на Комисија за одбрана на 8 дипломски работи во 2010 г.	0.8
2	Член на комисија за одбрана на 12 дипломски работи во 2011 г.	1.2
3	Член на комисија за одбрана на 35 дипломски работи во 2012 г.	3.5
4	Член на комисија за одбрана на 19 дипломски работи во 2013 г.	1.9
	Вкупно поени =	7.4
	Вкупно	95.2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Ментор на магистерска работа	(1)
1	Ментор на магистерска работа: <i>Лажните парови како причина за интерференција при конференциското толкување од италијански на македонски јазик и обратно</i> “, предложена од Горан Ристовски.	1
2	Ментор на магистерска работа: <i>Контрастивно проучување</i>	1

	на категоријата ВИД во италијанскиот и македонскиот глаголски систем, предложена од Бранка Николоска.	
	Учесник во меѓународен научен проект	
1	Учество во проектот Преведувањето и наставата по италијански како странски јазик, Ректорат на УКИМ, 2014 година	5
	Трудови со оригинални научни стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки	
1	The most common errors in the use of prepositions made by Macedonian native speakers in learning Italian. <i>University of Belgrade – Faculty of Philology – Edition Philological research today, Belgrade 2013 – стр. 287-303.</i>	3
2	Analisi Linguistica e traduzione della pubblicità macedone in una classe di italiano L2: una proposta didattica - <i>објавен труд во зборникот на трудови „Романистика и балканистика“, зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов, Филолошки факултет “Блаже Конески”, Скопје, мај 2014, стр.269 – 287.</i>	3
3	Le figure retoriche nella pubblicità, <i>објавен труд во зборникот на трудови, Lingua, letteratura e cultura italiana, Филолошки факултет “Блаже Конески“, Скопје, 2011, стр. 147 – 164.</i>	3
	Одржано предавање по покана на универзитет	(1)
1	На 5 мај 2011 година, по покана на Универзитетот American College, одржано предавање во рамките на прославувањето на 150 - годишнината на Италија, под наслов <i>L'italiano all'estero: pizza, spaghetti, mandolino e mafia.</i>	1
	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	
1	Учество на меѓународниот научен собир ‘Филолошка истражувања данас: језик, књижевност, култура - ФИД 2010’ во Београд, на 26 и 27 ноември 2010, со реферат под наслов: <i>The most common errors in the use of prepositions made by macedonian native speakers in learning Italian.</i>	1
	Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција	(2)
1	Рекламите на италијански и нивната примена во наставата	2

	по италијански како странски јазик, <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет "Блаже Конески"</i> , 2009, стр.349 – 361.	
2	<i>Come comunica la pubblicità: il ricorso ad idee-forza negli slogan</i> , –Годишен зборник на Филолошки факултет "Блаже Конески", Скопје, 2011-, стр. 149-162.	2
3	<i>L'italiano all'estero: pizza, spaghetti, mandolino e mafia</i> , Годишен зборник на Филолошкиот факултет "Блаже Конески", 2012, 491 – 501.	2

	Вкупно	24

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Поени

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Учество во промотивни активности на факултетот	
1	Одговорно лице на седиштето CILS при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Сертификат за познавање на италијанскиот како странски јазик од Универзитет за странци во Сиена)	1
2	Учество во организирање на промотивни активности за меѓународно признаената диплома за познавање на италијанскиот како странски јазик, организиран од страна на <i>Универзитетот за странци</i> во Сиена, Италија. (9 сесии X 0,25)	2,25
3	Учество во обука за толкувачи организирана од страна на Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје	1
	Учество во комисији на Факултетот за попис на библиотечниот фонд	(1)
	Член во Комисија за попис на библиотечниот фонд со состојба на 31.12.2013 година	1
	Учество во комисији на факултетот за изведување на испитот CILS и други комисији	
1	Учество во спроведување на испитот CILS, за меѓународно признаената диплома за познавање на италијанскиот јазик како странски од страна на <i>Универзитетот за странци</i> во Сиена (9 сесии) 9x1	4,5
	Превод - дел од книга	
	Превод на дел од разказот на Александар Прокопиев, од македонски на италијански јазик под наслов <i>Due case</i> ,	1

	објавен во Италија во збирката <i>Crocevia 15/16</i> , посветена на Новата македонска литература, стр. 91-106, Besa.	
	Лекторирање на трудови на странски јазик	(1)
	Лектура на италијански јазик на Меѓународниот зборник на трудови <i>Lingua, letteratura e cultura italiana</i> , Филолошки факултет “Блаже Конески“, Скопје, 2011	1
	Дејности од поширок интерес	
	Член на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир	(0.5)
1	Член на организационен одбор на меѓународен научен собир: “Јазични, книжевни и културни паралели – 55 години италијански студии“, кој ќе се одржи во Охрид, на 13 и 14 септември 2014 год., по повод одбележувањето на јубилејот 55 години од воведувањето на италијанскиот јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	0.5
	Член на комисија за избор во звање	(0,2)
	Член на Рецензентската комисија за избор во звањето лектор на Валентина Милошевиќ (24.6.2013)	0.2
	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	(0,5)
	Член на Редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет (2013 - 2014)	0.5
	Државна награда за научни постигнувања	(5)
	Во 2012 г. доделено одликување (орден) Свезда на Италија (Stella d'Italia) од страна на амбасадорот на Италија, Фабио Кристиани, за промовирање на италијанскиот јазик во Македонија	5
	Учество на семинари, работилници	(0.5)
	Учество на Семинар од втор степен (secondo livello) за обука на изведувачите на испитите CILS (Потврда за познавање на италијанскиот јазик како странски јазик), организиран од “ <i>Università per stranieri</i> ” Siena, Италија, на 14.5.2010	0.5
	Учество на Семинар за обука на наставници по италијански во странство, организиран од Универзитетот за странци во Перуџа, Италија, 10.1 - 28.1.2011	0.5
	Учество на семинарот - <i>Corso di alta cultura e specializzazione “Corso di Lingua Italiana contemporanea: Lingua, dialetti e multilinguismo – l’italiano a 150 anni dall’Unità</i> – организиран од Универзитетот за странци во	0.5

	Перуца, Италија, 11.7- 22.7.2011	
	Учество на Семинар за обука на наставници по италијански во странство - “Modulo culturale” (Културолошки модел), организиран од Универзитетот за странци во Перуца, Италија, 9.7 - 13.7. 2012	0.5
	Учество на Семинарот за професори по италијански јазик во Р.Македонија, “Италијански јазик и култура”, Филолошки факултет “Блаже Конески” – Скопје 3-4 април 2013	0.5
	Учество на педагошките работилници одржани во академската година 2013/2014 во рамките на магистерските студии по конференциско толкување.	0.5
	Вкупно број на поени	24

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	95,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	24
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	25,45
Вкупно	140,15

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Радица Никодиновска, вонреден професор, с.р.
2. Д-р Александра Саржоска, вонреден професор, с.р.
3. Д-р Анастасија Ѓурчинова, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ГРАМАТИКА НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК И СОВРЕМЕН АНГЛИСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата четириесет и петта редовна седница одржана на 18.6.2014 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: д-р Елени Бужаровска, редовен професор, д-р Зозе Мургоски, редовен професор и д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, вонреден професор за избор на еден наставник во звањето доцент по предметите граматика на англиски јазик и современ англиски јазик. На конкурсот објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ на 16.5.2014 година, се пријави кандидатката д-р Наташа Стојановска-Илиевска.

По разгледувањето на доставената документација, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Наташа Стојановска-Илиевска е родена 1975 година во Скопје. Дипломирала во 1997 година на Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Прогласена е за најдобар студент на Филолошкиот факултет дипломиран во академската 1997/98 година со просек 9,48. Во 1999 се здобива со Напредна диплома по образование и професионално усовршување од Универзитетот на Источна Англија во Велика Британија.

Во 2004 година кандидатката добива стипендија од Норвешкиот истражувачки совет, што и овозможува да се запознае со начините за примена на корпусната лингвистика во јазичните истражувања на Универзитетот во Берген, Норвешка. Во 2006 со највисока оценка го положува испитот *Certificate of Proficiency in English* и добива сертификат од Универзитетот во Кембриџ. Во 2007 ги завршила магистерските студии со просек 9,50 и го стекна научниот степен магистер на филолошки науки од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Во 2009 беше одобрена нејзината тема за докторат со наслов *Анализа на перифрастичните предикати во англискиот и во македонскиот јазик*, а во 2013 година успешно ја одбрани. Треба да се истакне извонредно високото академско ниво на овој оригинален и длабок труд, кој од сите членови на Комисијата беше оценет како пример како треба да се пишуваат докторски дисертации.

Во поглед на професионалното усовршување, д-р Стојановска-Илиевска постојано и континуирано ги следи современите текови во јазичната теорија и практика. Таа присуствувала на бројни конференции и семинари од областа на наставата по англиски јазик во земјава и во странство, а на многу од нив учествувала и со свои презентации и работилници. Во 2008 година таа ја посетувала летната школа Hornby Summer School во

Москва, каде што се запознава со иновативните начини за примена на компјутерската технологија во наставата по англиски јазик. Но, д-р Стојановска-Илиевска не само што се стреми кон совладувања на нови знаења туку и ги шири меѓу своите колеги. Таа има одржано повеќе серии на обуки за наставници по англиски јазик организирани од Британскиот совет, од кои една двомесечна обука реализирала преку интернет, во својство на е-модератор. Член е на Македонската асоцијација на наставници по англиски јазик, како и на Здружението на научни и стручни преведувачи на град Скопје.

Наставно-образовна дејност

Д-р Наташа Стојановска-Илиевска вршела наставно-образовна дејност на повеќе институции. Таа има богато работно искуство во полето на предавање англиски јазик, но исто така предавала и македонски јазик за странци. Првите искуства во наставата ги стекнала како наставник по англиски јазик во Центарот за странски јазици, каде што по дипломирањето неколку години работела како професор по англиски јазик. Истовремено држела настава и на Воената академија. Од 2002 до 2007 предавала англиски јазик и македонски јазик за странци во училиштето за јазици „ЛингваЛинк“. Од 2007 до 2010, таа е вработена на високообразовната институција Универзитет „Американ колеџ“ – Скопје, каде што е одговорна за наставата по предметите современ англиски јазик и граматика на современиот англиски јазик – морфологија и лексикологија. Во 2010 е примена како помлад асистент на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што ги држи вежбите по предметите лексикологија, контрастивна анализа и синтакса. Во 2013, д-р Наташа Стојановска-Илиевска е избрана за лектор по современ англиски јазик во склоп на што држи не само јазични вежби (современ англиски јазик 2 и современ англиски јазик 4) туку и превод и пишување. Нејзините часови се одлично организирани, методски испланирани за секоја минута од часот, интересни и ефективни. Таа секогаш успева да ги исполни часовите со интерактивни работни активности што ги мотивираат студентите, а нејзините објаснувања и за најсложени граматички појави се јасни и едноставни. Затоа студентите ги оцениле нејзините наставни квалитети со многу високи оценки: *современ англиски јазик 2* со 9,83 и *современ англиски јазик 4* со 9,64.

Научноистражувачка дејност

Од прегледот на научните трудови напишани од д-р Наташа Стојановска-Илиевска, а посебно од тематиката на нејзината докторска дисертација произлегува дека нејзината научна активност се развива по две линии: таа е активна во полето на теориската синтакса и контрастивната анализа на јазиците со акцент на изучување на граматичките категории. Таа објавила повеќе статии за семантиката и синтаксата на каузалната релација преку споредба на каузалните ескпоненти во англискиот и во македонскиот јазик. Статиите беа објавени во годишните зборници на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“: *Показатели на каузалната релација во англискиот и во македонскиот јазик*“ (бр. 33, 2007), *Причински конјункциски средства во англискиот и во македонскиот јазик*“ (бр. 34, 2008), *Причински конјункциски средства во англискиот и во македонскиот јазик*“ (бр. 34, 2008), *Причинската релација и семантички бликозначните релации*“ (бр. 36, 2010). Исто така, кандидатката објавила неколку статии во списанието *Славистички студии* при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“: *Македонските причински сврзници и нивните англиски преводни еквиваленти* (бр. 13, 2009) и *Имплицитно изразување на каузалната релација* (бр. 14, 2011).

Кандидатката покажува научен интерес и за други области на лингвистиката, посебно за оние во кои се преклопуваат морфосинтаксата и лексиката како што се глаголските предикати и зборообразувањето. Така, таа објавила во 2011 две статии: *Word-Formation Trends in ICT English* во Зборникот од меѓународната конференција по повод 50-годишницата на Катедрата за англиски јазик, како и статијата *Мотивираноста за постоењето на перифрастичните предикати* (Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ бр. 37).

Во својата докторска дисертација *Анализа на перифрастичните предикати во англискиот и во македонскиот јазик*, кандидатката покажала големо теориско познавање од повеќе лингвистички области: теориите за граматикализација и лексикализација, теориите за глаголскиот и лексичкиот аспект, контрастивната анализа и теоријата за номинализација. Но, покрај тоа, д-р Стојановска-Илиевска применила соодветна методологија на емпириското истражување: одлично ја собрала и ја организирила комплексната база на податоци која статистички ја обработила. Анализата на резултатите е исцрпна и релевантна, а заклучоците се во согласност со поставените прашања и хипотези, па затоа нудат конкретни одговори и насоки. Затоа, трудот претставува оригинален придонес во македонската наука за јазикот, особено заради фактот што оваа проблематика кај нас не е доволно проучена.

Стручно-апликативна дејност

Д-р Наташа Стојановска-Илиевска е многу активна во полето на преводот од македонски на англиски и од англиски на македонски. Зад себе таа има четиринаесетгодишно преведувачко искуство во писмен и консекутивен превод. Нејзините објавени преводи се состојат од монографии и други публикации во издание на Народната банка, Музејот на Македонија, издавачките куќи *Ѓурѓа*, *Микена*, *ЕвроБалкан* и др. Треба да се истакне дека тие преводи на англиски јазик се важни за промовирањето на македонската култура. Тоа се следните преводи на монографиите: *Bitola* (Dimitrov, N.V, 2004), *Tome Serafimovski* (Grozdanov, 2000), *Numismatic Collection of the National Bank of the Republic of Macedonia* (Kondijanov, J, 1999), *Macedonian Numismatic Journal No.4.* (2000), *The Serafimovski Phenomenon or On Portraiture* (Muhik, F., 2003), *The Song of Creation and Re-Creation* (Popovski, A., 2000), *Gazing into the Past: Old Weapons from Trifun Kostovski's Family Collection* (Stardelov, G. 1999).

Покрај овие монографии, кандидатката објавила преводи на неколку поголеми статии за списанието на англиски јазик *Identities (Идентитет)*, списание за политика, родови студии и култура на институтот Евро-Балкан. Тоа се следните статии: *Mapping the Key Concepts in Gender Studies and Creating a Cartography of their Balkan Specificities* (Arsenijevic, D. et al. Vol.6/ No.1/ 2007), *Frida Kahlo: A Portrait of a Body* (Radulova, N, Vol.3/ No.1/ 2004), *Balkanwalker shoots down Corto Maltese: Milco Mancevski's "Dust" as an answer to the Western cultural colonialism* (Slapšak, S. Luke, Vol.1/ No.3/ 2002), *On Love as Comedy* (Zupancic, A. Vol.2/ No.1/ 2003).

Д-р Наташа Стојановска-Илиевска исто така работела во полето на стручен превод на англиски јазик. Необјавените трудови вклучуваат многубројни преводи на закони, извештаи, документи и договори за потребите на разни владини, невладини и меѓународни организации. Освен тоа, кандидатката е и постојан судски преведувач акредитиран од Министерството за правда.

Заклучок и предлог

Како што се гледа од изложениот опис на сите активности на д-р Наташа Стојановска-Илиевска, Рецензентската комисија високо ја вреднува нејзината научна дејност бидејќи нејзините трудови се на натпросечно академско ниво. Посебно треба да се истакнат оригиналните и значајните научни резултати на нејзината докторска дисертација за македонистиката и англистиката. Досегашните трудови сведочат дека таа ги поседува главните предуслови за успешна научноистражувачка работа: широки знаења од предметната литература, оригинална мисла, способност за анализа на истражуваниот материјал и синтеза на добиените резултати. Покрај тоа, таа се покажа и како способен специјалист во полето на публицистички и стручен превод.

Покрај големиот теориски потенцијал, д-р Стојановска-Илиевска има и педагошки талент што се пројавува во наставата на сите предмети што ги предавала. Во досегашната педагошка работа таа се покажа како исклучително способен трудољубив работник кој секогаш совесно и многу квалитетно ги извршува своите задачи во практичната настава. Нејзината работна етика, залагање и исполнителност може да служат како пример за другите вработени. Затоа, Комисијата заклучува дека кандидатката постигна завидни професионални резултати и дека компетентно и квалитетно ја извршува наставната и научната работа.

Имајќи ги предвид погоре изнесените факти, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката ги исполнува сите услови за избор во наставно-научно звање и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја избере д-р Наташа Стојановска-Илиевска во звањето доцент по предметите граматика на англискиот јазик и современ англиски јазик.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Елени Бужаровска, претседател, с.р
2. Проф. д-р Зозе Мургоски, член, с.р
3. Проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, член, с.р

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: НАТАША ЉУПЧО СТОЈАНОВСКА - ИЛИЕВСКА

Институција: ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ” -
СКОПЈЕ

Научна област:

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Вежби во прв циклус студии во академските 2006/2007 (летен семестар), 2007/2008, 2008/2009 (зимски семестар) и 2010/2011 година (зимски семестар) како лектор по англиски јазик на Факултетот за странски јазици на Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје, одговорен за предметите: современ англиски јазик 1 и 3, граматика на САЈ 1 и 3, вовед во лингвистика и англиски како странски јазик за другите факултети (5 семестри x 9 часа вежби)	27
2	Вежби во прв циклус студии во академските 2010/2011 (летен семестар) и 2011/2012 година како помлад асистент по предметите: граматика на англискиот јазик – лексикологија 1, граматика на англискиот јазик – лексикологија 2, граматика на англискиот јазик – синтакса 2, контрастивна анализа 1 и 2 на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (3 семестри x 12 часа вежби)	21,6
3	Вежби во прв циклус студии во академската година 2013/2014 како лектор по предметите: современ англиски јазик 1, 2, 3 и 4 на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (2 семестри x 14 часа вежби)	16,8
4	Консултации со студенти на Факултетот за странски јазици на Универзитетот „Американ Колеџ“ во Скопје во академските 2006/2007 (летен семестар), 2007/2008, 2008/2009 (зимски семестар) и 2010/2011 година (зимски семестар) (5 семестри по 25 студенти)	0.25
5	Консултации со студенти на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во академските 2010/2011 (летен семестар) и	1

	2011/2012 година (5 семестри по 100 студенти)	
6	Подготовка на предметите: современ англиски јазик 1 и современ англиски јазик 3, граматика на САЈ 1 (морфологија) и граматика на САЈ 3 (лексикологија) и вовед во лингвистика на Факултетот за странски јазици на Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје (5 x 0,5)	2,5
7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (5 x 0.1)	0,5
8	Уредник на зборник на текстови за предметите граматика на САЈ 1 (морфологија) и граматика на САЈ 3 (лексикологија) и вовед во лингвистика на Факултетот за странски јазици на Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје (3 x 2)	6
	Учесник во школи и работилници	
9	<i>Neurolinguistic Programming</i> , предавач: Nick Owen (Центар за странски јазици, 22-25 октомври 1998, Скопје)	1
10	<i>Language Development</i> , предавачи: Sue Leather and David Hill (Центар за странски јазици, 18-20 март 1998, Скопје)	1
11	<i>Raising Pluricultural Awareness</i> , предавач: Гордијана Ѓоргова (4 и 12 ноември 2005, Скопје)	1
12	<i>Trainer Training Course</i> , обука за обучувачи на наставници по англиски јазик, организирана од Британскиот совет во февруари – април 2006	1
13	Летна школа (Hornby summer school) организирана од Британскиот совет и насловена <i>Bringing Technology to the ELT classroom</i> , Москва, 11-22 Август 2008	1
14	<i>Public Speaking</i> , предавач: Aryn Bloodworth (American corner, 20 и 27 октомври, 3 ноември 2008)	1
15	Обука за е-модератор (E-moderator Essentials course), спроведена преку интернет од Британскиот совет во ноември –декември 2010	1
	Раководител на работилници за наставници по англиски јазик	
16	<i>Motivation in the EFL classroom</i> , работилница во состав на обуката за наставници по англиски јазик <i>Train the trainer</i> , организирана од Британскиот совет, 17 ноември 2007, Кичево	1,5
17	<i>Presentation skills 1</i> , работилница во состав на обуката за наставници по англиски јазик <i>Train the trainer</i> , организирана од Британскиот совет, 3 мај 2008, Скопје	1,5
18	<i>Bringing Technology in the EL Classroom: Blogs, Wikis and Podcasts</i> , 29 ноември 2008, 6 декември 2008 (Универзитет Американ Колеџ - Скопје) и 9 декември 2008 (ЛингваЛинк - Скопје) (3 x 1,5)	4,5

19	Одржување на 6 четиричасовни работилници за обука на наставници по англиски јазик во Британскиот совет кои третираат различни аспекти од пошироката тема <i>Using ICT in the Classroom</i> , во септември-октомври 2011 и февруари-март 2012 (6 x 1,5)	9
20	Двомесечна обука за <i>TKT Essentials</i> на професори по англиски јазик од Русија, спроведена преку интернет, во својство на е-модератор на Британскиот совет (мај – јули 2012)	1,5
	Вкупно	100,65

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Трудови објавени во научно/стручно списание	
1	<i>Македонските причински сврзници и нивните англиски преводни еквиваленти</i> . Славистички студии бр. 13 (стр.227-242), Скопје, Катедра за славистика при Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, 2009.	2
2	<i>Имплицитно изразување на каузалната релација</i> . Славистички студии бр. 14, (стр. 141-148), Скопје, Катедра за славистика при Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, 2011.	2
3	<i>Изразување на каузалната релација со партиципни форми</i> . Славистички студии бр. 15-16, (стр. 205-212), Скопје, Катедра за славистика при Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, 2013.	2
	Труд објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	
4	<i>„Word-Formation Trends in ICT English“ in the Proceedings from the International Conference: English Studies in a European / Global Context: Current Issues, Future Trends: 50th Anniversary of the Department of English Language and Literature</i> (p.125-132). Скопје, Филолошки факултет “Блаже Конески” 2011.	2
	Трудови објавени во зборник на трудови на високообразовна институција	
5	<i>Показатели на каузалната релација во англискиот и во македонскиот јазик</i> “. Годишен зборник на Филолошки факултет “Блаже Конески” (Книга 33). Скопје, 2007. (309-315)	2
6	<i>„Причински конјункциски средства во англискиот и во македонскиот јазик</i> “. Годишен зборник на Филолошки факултет “Блаже Конески” (Книга 34). Скопје, 2008. (395-	2

	407)	
7	„Причинската релација и семантички бликозначните релации“. Годишен зборник на Филолошки факултет “Блаже Конески” (Книга 36), стр. 311-319. Скопје, Филолошки факултет “Блаже Конески” 2010.	2
8	„Мотивираноста за постоењето на перифрастичните предикати“. Годишен зборник на Филолошки факултет “Блаже Конески” (Книга 37), стр.335-340. Скопје, Филолошки факултет “Блаже Конески” 2011.	2
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	
9	„Македонските предлози – индикатори на причинската релација и нивните англиски преводни еквиваленти“. Македонски јазик LXIII (стр.242 - 254). Скопје: Институт за македонски јазик “Крсте Мисирков”, 2012.	3
	Учество на научен/стручен собир со реферат – усни презентација	
10	Септември 2008, Скопје: Учество на меѓународната конференција по повод прославата на 50-годишнината од постоењето на Катедрата за англиски јазик и книжевност, со реферат: „ <i>Word-Formation Trends in ICT English</i> “	1
	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
11	<i>Interactive Fairytales</i> на конференцијата <i>Finding Yourself as a Teacher</i> во Загреб, Хрватска (септември 2003)	2
12	<i>E-communication and WebQuests in ELT</i>, Конференција на RATE, 27 октомври 2007, Темишвар, Романија	2
13	<i>Ideas for Internet-based CALL projects</i> , Меѓународна конференција на BETA-IATEFL, 10 мај 2008, Софија, Бугарија	2
14	<i>Inspirational Ideas for Using Authentic Materials</i> , Меѓународна конференција ELTA-IATEFL, 31 мај 2008, Белград, Србија	2
15	<i>E-communication and WebQuests in ELT</i>, Петта меѓународна ELTAM- IATEFL-TESOL конференција, 26 октомври 2008, Универзитет „Американ колеџ“ - Скопје	2
16	<i>Non-Verbal Communication: How to send positive non-verbal signals in the classroom</i> , Шеста меѓународна ELTAM-IATEFL-TESOL конференција, 30-31 октомври 2010, Универзитет ФОН, Скопје	2

	Вкупно	32

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Преводи на книги	
1	Dimitrov, N.V. (ed.) <i>Bitola</i> . Bitola: Miken, 2004.	3
2	Grozdanov, C. (ed.) <i>Tome Serafimovski</i> . Skopje: Gjurgja, 2000.	3
3	Kondijanov, J. <i>Numismatic Collection of the National Bank of the Republic of Macedonia</i> . Skopje: National Bank of the Republic of Macedonia, 1999.	3
4	<i>Macedonian Numismatic Journal No.4</i> . Skopje: Museum of Macedonia, 2000.	3
5	Muhik, F. <i>The Serafimovski Phenomenon or On Portraiture</i> . Skopje: Gjurgja, 2003.	3
6	Popovski, A. <i>The Song of Creation and Re-Creation</i> . Skopje: Gjurgja, 2000.	3
7	Stardelov, G. <i>Gazing into the Past: Old Weapons from Trifun Kostovski's Family Collection</i> . Skopje: Gjurgja, 1999.	3
	Преводи на статии:	
8	Arsenijevic, D. et al. <i>Mapping the Key Concepts in Gender Studies and Creating a Cartography of their Balkan Specificities</i> (Идентитети, Vol.6/ No.1/ 2007)	0,5
9	Radulova, N. <i>Frida Kahlo: A Portrait of a Body</i> (Идентитети, Vol.3/ No.1/ 2004)	0,5
10	Slapšak, S. <i>Luke Balkanwalker shoots down Corto Maltese: Milco Mancevski's "Dust" as an answer to the Western cultural colonialism</i> (Идентитети, Vol.1/ No.3/ 2002)	0,5
11	Zupancic, A. <i>On Love as Comedy</i> (Идентитети, Vol.2/ No.1/ 2003)	0,5
12	Статии <i>Archaeology</i> и <i>Environment</i> на <i>Encyclopedia Macedonica</i> CD-ROM. Skopje: SEMOS MultiMedia, 2003	1
13	Коавтор на речник: <i>Транскрипциски речник на англиските лични имиња</i> (приредувачи: Наташа Стојановска и Лилјана Угриновска). Скопје: Гурѓа, 2003	3
	Студиски престој во странство – до три месеци	
14	Англиска катедра на Филолошкиот факултет на Универзитетот во Берген, Норвешка во 2004 (едномесечна стипендија од Research Council of Norway)	0,5
15	Универзитет на Источна Англија (UEA) и Институт за јазично образование од Норич (NILE), Норич, Велика Британија (едномесечен престој заради	0,5

	професионално усовршување на постдипломско ниво, по што добив Advanced Certificate in Education and Professional Development)	
	Учество во промотивни активности на факултетот	
16	На Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје - 2008 и 2010	1
17	На Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ - 2012 и 2013	1
Дејности од поширок интерес		
18	Координатор на студентите од 3. година од Катедрата за англиски јазик и книжевност во 2012/2013 и 2013/2014	2
19	Член на Комисија за изработка на приемен испит по англиски јазик на Филолошкиот факултет	0,5
	Вкупно	32,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	100,65
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	32
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	32,5
Вкупно	165,15

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Елени Бужаровска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Зозе Мургоски, член, с.р.
3. Проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА *ПЛАНИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА*
НА ЕЛЕКТРОНСКОТО УЧЕЊЕ ВО ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ
***УЧИЛИШТА* ОД М-Р ГОРДАНА АНДОНОВА, ПРИЈАВЕНА НА**
ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На својата VII редовна седница од 30.5.2014 година, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје формираше Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: ***ПЛАНИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЕЛЕКТРОНСКОТО УЧЕЊЕ ВО ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА***, поднесена од кандидатката м-р Гордана Андонова, пријавена на Институтот за педагогија.

Комисијата за оцена е во состав: проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Зоран Велковски, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, проф. д-р Вера Стојановска и проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ. По прегледот и оценувањето на докторската дисертација, Комисијата до Наставно-научниот совет го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Гордана Андонова на тема: *Планирање и имплементација на електронското учење во основните и средните училишта*, е обработена на над 300 страници компјутерски обликуван текст, структуриран од неколку глобални делови: вовед, теоретски пристап кон проблемот на истражувањето, методологија на истражувањето, анализа и интерпретација на податоците од истражувањето, заклучоци и прилози во вид на користен инструментариум. Кон трудот е приложена библиографија од книги и статии од претежно странски автори и интернет -извори.

По прегледот на поднесената верзија на дисертацијата, членовите на Комисијата искажуваат генерално позитивен став во однос на досега вложениот истражувачки напор во осмислувањето на основниот истражувачки проблем. Оваа верзија ги содржи носечките основни елементи кои претставуваат индикатор дека кандидатката може да пристапи кон натамошна продлабочена научноистражувачка работа и да вложи напор за подобрување на докторската дисертација и задоволување на академските стандарди за нејзина изработка.

Комисијата е на мислење дека кандидатката м-р Гордана Андонова треба да ги синтетизира укажувањата, сугестиите и критичките забелешки и да постапи по нив во понатамошната работа на докторската дисертација. Сугестиите и забелешките во најголем дел се однесуваат на емпирискиот дел од понудената докторска дисертација.

Станува збор за следниве забелешки и сугестии:

1. Комисијата укажува дека кандидатката м-р Гордана Андонова треба да внесе елементи на посериозна термилошка и педагошко-теоретска втемеленост на основниот проблем на истражување преку јасно и недвосмислено дефинирање на носечките поими преку кои ќе може да се идентификува научната носивост и тежина на докторската дисертација, како и нејзиниот придонес кон педагошката теорија и практика. Сугестијата се однесува на воведните поглавја од трудот каде што недостасува елаборација на педагошките елементи преку кои треба да се изложи актуелноста, значењето и научната оправданост на предметот на истражување. Ваквиот пристап претставува основен стандард за докторска дисертација на Филозофскиот факултет и УКИМ.

2. Комисијата е на мислење дека теоретскиот пристап кон предметот на истражување во докторската дисертација е структуриран во глобални поглавја во кои не можат да се идентификуваат елементите на воспитно-образовниот потенцијал на ИКТ како носечка компонента и средство за електронско учење. Комисијата сугерира дека е неопходно кандидатката да елаборира поширок спектар на педагошките аспекти на теоретската рамка која во оваа верзија на трудот е значително ограничена и претставува причина за создавање на дисбаланс меѓу педагошките и информациските димензии на проблемот. Сугерираме во тој дел да се потенцираат педагошките вредности на електронското учење.

3. Проблемот на истражување ја наметнува потребата од подетална анализа на спецификите во моделите на образование на наставниците во Република Македонија и во земјите со поразвиени концепти на ефикасна и ефективна примена на електронското учење. Комплексниот карактер на проблемот на истражување ја наложува и потребата од изнаоѓање заеднички точки на моделите на електронско учење кај нас и во светот, како и спецификите, разликите и предностите на електронско учење во задолжителното образование во Република Македонија. Комисијата предлага кандидатката да направи интервенција во таа насока и цел.

4. Членовите на Комисијата констатираат дека е потребно уште едно настојување на кандидатката за подлабоко да навлезе во теоретските димензии на основниот проблем врз основа на кои ќе може да изведе релевантни заклучни сознанија.

5. Членовите на Комисијата укажуваат дека кандидатката треба да вложи дополнителен напор во дефинирањето на основните педагошки поими и категории, а посебно забелешките се однесуваат на допрецизирање на научната

терминологија и апаратура (артикулациони етапи на примена, наставните методи, методите и техниките на учење и сл.). На тој начин докторската дисертација ќе добие на својот квалитет особено заради фактот што основниот истражувачки проблем претставува актуелна тема и интересен научен предизвик.

6. Комисијата утврди повеќе методолошки слабости во глобалната и деталната поставеност на емпирискиот дел од истражувањето: отсуство на темелна и продлабочена анализа и интерпретација на резултатите, елаборација на квантитативните показатели како емпириски материјал кој треба да се анализира и врз основа на тоа да се направи соодветна компарација која ќе обезбеди конзистентна методолошка структура на докторската дисертација. Забелешките на Комисијата се однесуваат особено на следниве аспекти: истражувањето е реализирано со мал и нерепрезентативен примерок, користена е најбазична дескриптивна статистика (фреквенција и процент) што непосредно влијае врз издржаноста на заклучните сознанија. Графичките (графикони и табели) и текстуалните компоненти на анализата и интерпретацијата се слабо и неадекватно презентирани, особено кога станува збор за резултатите добиени по пат на анкета и двостраните скали на процена. Воочлива е и недоследност во начинот на цитирање на користените извори согласно со утврдените стандарди за академско пишување.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Со оглед на претходно изнесените оценки и констатации, Комисијата смета дека во оваа фаза дисертацијата на кандидатката м-р Гордана Андонова на тема: *Планирање и имплементација на електронското учење во основните и средните училишта* не може да добие позитивна оценка. Земајќи го предвид целокупниот досега вложен труд, Комисијата цени дека постојат објективни показатели дека кандидатката има капацитет да постапи по претходно изнесените забелешки.

Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го прифати овој извештај со заклучок за **неопходни измени, подобрување и дополнување на дисертацијата** на м-р Гордана Андонова. Комисијата смета дека дополнителниот рок не треба да биде подолг од шест месеци, односно дека шест месеци е доволен рок за кандидатката да може да постапи по овие забелешки.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.
 Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
 Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
 Проф. д-р Вера Стојановска, с.р.
 Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОНЦЕПЦИСКА ПОСТАВЕНОСТ И
ТЕНДЕНЦИИ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО НА НАСТАВНИЦИТЕ“ ОД М-Р
НАТАША АНЃЕЛЕСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

На својата VII редовна седница од 30.5.2014 година, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирл и Методиј“ во Скопје формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Наташа Анѓелеска, пријавена на Институтот за педагогија под наслов: *Концепциска поставеност и тенденции во образованието на наставниците*. Комисијата е во состав: проф. д-р Снежана Адамческа (ментор), проф. д-р Зоран Велковски, проф. д-р Сузана Миовска, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска и проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик. По прегледот и оценувањето на докторската дисертација, Комисијата изврши проценка на трудот и до Наставно-научниот совет го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Наташа Анѓелеска, на тема: *Концепциска поставеност и тенденции во образованието на наставниците*, обработена е на 146 страници со компјутерски обликуван текст, структуриран од неколку глобални делови: вовед, теоретски пристап кон проблемот на истражувањето, методологија на истражувањето, анализа и интерпретација на податоците од истражувањето, заклучоци и прилози во вид на користен инструментариум. Кон трудот е приложена библиографија од книги, статии од домашни и странски автори, документи и интернет -извори.

Во пристапот кон прегледот на првичната верзија на поднесениот материјал, членовите на Комисијата искажуваат генерално позитивен став во смисла на досега вложениот истражувачки напор во осмислување на основниот истражувачки проблем. Оваа верзија ги содржи носечките основни елементи кои претставуваат индикатор дека кандидатката може да пристапи кон натамошна продлабочена научноистражувачка работа и да вложи напор за подобрување на докторската дисертација и задоволување на академските стандарди за нејзина изработка.

Комисијата е на мислење дека кандидатката м-р Наташа Анѓелеска треба да ги синтетизира укажувањата, сугестиите и критичките забелешки, но и да постапи по нив во понатамошната работа на докторската дисертација. Станува збор за следниве забелешки и сугестии:

1. Комисијата укажува дека кандидатката м-р Наташа Анѓелеска треба да внесе елементи на посериозна термилошка и теоретска втемеленост на основниот проблем на истражување преку јасно и недвосмислено дефинирање на носечките

поими преку кои ќе може да се идентификува научната носивост и тежина на докторската дисертација, како и нејзиниот придонес кон педагошката теорија и практика. Сугестијата се однесува на воведните поглавја од трудот каде што недостасува елаборација на елементите преку кои ќе се изложи актуелноста, значењето и научната оправданост на предметот на истражување и основните методолошки компоненти на дисертацијата. Ваквиот пристап претставува основен стандард за докторска дисертација на Филозофскиот факултет и УКИМ.

2. Комисијата е на мислење дека теоретскиот пристап кон предметот на истражување во докторската дисертација е структуриран во глобални поглавја кои не создаваат можност за детална анализа на изворите кои се користени. Истовремено, членовите на Комисијата сугерираат дека е неопходно кандидатката да елаборира поширок спектар на проблемите на теоретската рамка која во оваа верзија на трудот е значително ограничена и без неопходната конзистенција во структурата. Проблемот на истражување ја наметнува потребата од подетална анализа на спецификите во моделите на образование на наставниците во Република Македонија и во земјите со поразвиени концепти на високото образование наменето за идни наставници. Комплексниот карактер на проблемот на истражување ја наложува и потребата од изнаоѓање заеднички точки на моделот на образование на наставниците кај нас и во светот. Во овој дел од верзијата на докторската дисертација е понудена глобална теоретска рамка на проблемот што се истражува, но недостасува негова сериозна теоретска поткрепа на истиот. Комисијата предлага кандидатката да направи интервенција во таа насока и цел.

Членовите на Комисијата констатираат дека е потребно уште едно настојување од страна на кандидатката за подлабоко да навлезе во теоретските димензии на основниот проблем врз основа на кои ќе може да изведе релевантни заклучни сознанија.

3. Членовите на Комисијата укажуваат дека кандидатката треба да вложи дополнителен напор во дефинирањето на некои основни поими и категории, а посебно забелешките се однесуваат на допрецизирање на научната терминологија и апаратура. На тој начин докторската дисертација ќе добие на својот квалитет, особено заради фактот што основниот истражувачки проблем претставува актуелна тема и интересен научен предизвик.

4. Комисијата сугерира кандидатката да вложи поголем напор за јазично лекторирање и редактирање на текстот. Неопходно е текстот на оваа верзија на докторската дисертација кандидатката да го обликува технички со сите релевантни алатки кои ги нуди компјутерската техника, како и отсуство на графичка презентација на добиениот емпириски материјал.

5. Во извештајот од емпириското истражување, Комисијата утврди повеќе методолошки слабости: отсуство на темелна и продлабочена интерпретацијата на резултатите, детална елаборација на квантитативните показатели како емпириски материјал кој треба да се анализира и врз основа на тоа да се направи соодветна

компарација која ќе обезбеди конзистентна методолошка структура на докторската дисертација.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Со оглед на претходно изнесените оценки и констатации, Комисијата смета дека во оваа фаза дисертацијата на кандидатката м-р Наташа Ангелеска, на тема: *Концепциска поставеност и тенденции во образованието на наставниците* не може да добие позитивна оценка. Земајќи го предвид целокупниот досега вложен труд, Комисијата цени дека постојат објективни показатели и дека кандидатката има капацитет да постапи по претходно изнесените забелешки.

Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го прифати овој извештај со заклучок за **неопходни измени, подобрување и дополнување на дисертацијата** на м-р Наташа Ангелеска. Комисијата смета дека дополнителниот рок не треба да биде подолг од шест месеци, односно дека шест месеци е доволен рок за кандидатката да може да постапи по овие забелешки.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.
 Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
 Проф. д-р Сузана Миовска, с.р.
 Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
 Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик, с.р.

Р Е Ц Е Н З И Ј А

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „АНАЛИЗА НА СОВРЕМЕНИТЕ ТЕОРИСКО-КОНЦЕПЦИСКИ ПРИСТАПИ ВО КРЕИРАЊЕТО НА БЕЗБЕДНОСНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”
ОД М-Р МАРЈАН ЃУРОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ-ИНСТИТУТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ, ОДБРАНА И МИР

Врз основа на членовите 61 и 62 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје (Унив.гласник бр.245, 2 мај 2013 г.), а по предлог на Советот на студиската програма за трет циклус-докторски студии по безбедност, одбрана и мир и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј” во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата VIII редовна седница одржана на 1.VII 2014 година, донесе Одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: „Анализа на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на безбедносната политика на Република Македонија”, поднесена од м-р Марјан Ѓуровски, пријавена на Институтот за безбедност, одбрана и мир - Филозофски факултет - Скопје.

Комисијата во состав: проф. д-р Марина Митревска, проф. д-р Оливер Бакрески, проф. д-р Лидија Георгиева, проф. д-р Зоран Нацев и проф. д-р Цане Мојаноски го разгледа трудот и заблагодарувајќи му се на Наставно- научниот совет за укажаната доверба, како членови на Резензентската комисија го поднесуваме следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Опис на трудот

Трудот на м-р Марјан Ѓуровски е изложен на вкупно 423 страници. Интегралниот текст на дисертацијата содржи: вовед, шест засебни глави со повеќе поднаслови кои произлегуваат едни од други и меѓусебно се надополнуваат, заклучок и преглед на комплетна библиографија со единици на 12 страници (кои се групирани во книги, меѓународни извештаи, нормативни акти и други правни документи и електронска база на податоци), во главно на англиски и македонски јазик. Основните делови на трудот се со следниве наслови: (1) Теории за безбедност; (2) Безбедносни концепти; (3) Широк концепт на безбедноста; (4) Безбедносна политика; (5) Безбедносната политика на Република Македонија; (6) Резултати од спроведените истражувања; (7) Заклучоци;

Докторската дисертација претставува сложен и обемен научен труд темелен на широко разработена теориска рамка на истражување на безбедносните теории, безбедносните концепти и безбедносните политики, поткрепена со систематско собирање на факти и последователна нивна анализа, кои се употребени во презентацијата на теориите за безбедност и развојот на безбедносните концепти.

При изработката на трудот, докторандот се придржувал до соодветната методологија за изработка на докторска дисертација и користел јасен стил на презентација на содржината. Дисертацијата претставува самостоен научен труд преку кој авторот ја потврдува способноста за самостојна научна и теоретска

работа. Пишувана е на јасен и разбирлив јазик, со добро структурирана содржина и поткрепена со богата странска и домашна литература релевантна за областа на проучувањето.

Структурата на трудот е избалансирана, а текстот е презентираан на концизен начин. Кандидатот со изборот на предметот на истражувањето се определил да анализира актуелен и комплексен проблем, додека теориската и практичната операционализација покажува дека успешно ја владее теориската рамка на безбедносната наука, како и концепциските релации и терминологијата којашто произлегува од интердисциплинарниот пристап.

Предмет на истражување

Врз основа на општиот пристап на проблемот и на поставените цели на истражувањето кандидатот м-р Ѓуровски ја даде следнава генерална хипотеза: рационалната претпоставка за целосна примена на соодветен безбедносен концепт ќе придонесе за правилно креирање на безбедносна политика на Република Македонија. Исто така, преку анализата во неколкуте глави и на крајот во изведените заклучоци, кандидатот ги потврди посебните хипотези: Специфичноста на теориските пристапи придонесува за рационална претпоставка за примена на соодветен безбедносен концепт; Примената на соодветни концепти за безбедност е условена од безбедносните предизвици со кои се соочува државата, како и од определени фактори кои придонесуваат за успешното имплементирање на основните концепти во системот на национална безбедност; Се утврди нивото на имплементација на современите пристапи на безбедноста и кои се ефектите од примена на безбедносниот систем на Република Македонија; Постигнувањето, развојот и унапредувањето на безбедносниот систем сè условени од брзината на реформите во оваа област што ќе овозможат креирање на политики и развој на безбедносниот систем на Република Македонија; Развојот на безбедносниот систем е условен од креирањето на целосно прифатен модел, како и негова примена што треба да овозможи успешно имплементирање на позитивната практика во оваа област; Безбедносниот систем е условен од добро формулирана безбедносна политика која ја наметнува потребата од дефинирање на безбедносноста како нејзина основа, а концептот за безбедност служи за поставување на функционалната зависноста со потребите, интересите и вредностите кои владеат во државата во контекст на нејзината одржливост, развој и континуирана стабилност; Проширувањето на концептот на безбедноста на Република Македонија овозможува вклучување на нови и пошироки потенцијални закани по безбедноста, првенствено економскиот развој, уништувањето на животната средина, прекршувањето на човековите права и миграциските движења.

Состојба на подрачјето во кое се работи дисертацијата

Тргувајќи од современите теориско-концепциски пристапи кои ја втемелуваат и ја детерминираат рамката на согледувањето, разбирањето, моделирањето и операционализирањето на глобалното мноштво безбедносни

политики, кандидатот м-р Ѓуровски мошне умешно, стручно и научно, со голема имагинација и иновативност ја анализира безбедноста во однос на множеството на актуелни, потенцијални и латентни закани, контракции и деструкции во некоја поблиска или подалечна иднина кон нужноста да се оствари, да се стабилизира и да се развие безбедноста во рамките на општествената заедница и на државната конституција.

Во дисертацијата целосно потребно се апострофира теориско-концепциското поврзување на проблемот на безбедноста со поимот на државата. Во овој контекст, кандидатот ги истакнува и теориско-концепциските несогласувања во поглед на тоа дали главниот фокус на истражувањата на оваа тема треба да бидат темелно свртени и насочени кон индивидуалната, националната, меѓународната безбедност или интегралната безбедност. Во дисертацијата се пронаоѓа врската помеѓу безбедносната политика и нејзиното влијание во креирањето на превентивни мерки за спречување на ризиците и евентуалните конфликти.

Методи и техники на истражување

Кандидатот м-р Марјан Ѓуровски, за да ги постигне поставените цели и задачи на истражувањето, во дисертацијата применил соодветни начини на истражување. Тоа подразбира примена на истражувачки методи, постапки и инструменти кои овозможиле собирање, средување, обработка и анализа на податоците и соодветно на утврдената методолошка рамка дошол до научни сознанија за истражувачкото прашање, како и можност за проверка на поставените хипотези.

Од методолошка гледна точка, значајно при истражувањето и разработката на материјата претставува утврдувањето (анализата) на моменталната состојба, ефикасноста, оправданоста, транспарентноста, поставеноста, меѓусебната координација и соработка на субјектите на безбедноста во креирањето на безбедносна та политика. Според тоа, методолошката рамка ја детерминираат дескриптивниот и структуралниот карактер на истражувањето. Главната определба на истражувањето е детерминирање на поставеноста, развојот и перспективите на безбедносниот концепт, односно систем на Република Македонија и неговата политика. Во согласност со поставената хипотетичка рамка, предметот и целта на истражувањето, соодветно на начинот на прибирање на извори за анализа како и природата на самиот предмет на истражување, кандидатот ги користел следниве општи истражувачки методи: анализа на содржината, дескриптивен, аналитичко-синтетички, индуктивно-дедуктивен, историско-компаративен и статистички метод.

Методот анализа на содржина кандидатот го применил во анализа на домашни и странски извори на литература. До потребните основни вредности во анализата на содржината се дошло со употреба на квантитативна и квалитативна анализа, т.е. фреквентна и семантичка анализа. Додека, пак, дескриптивниот метод бил ставен во функција на изработка на научна дескрипција на редица сеопфатни, систематизирани целини и објективен приказ за појавата која се истражува, преку систематско прибирање на податоци и извлекување соодветни заклучоци. Во докторската дисертација бил применет и аналитичко-синтетичкиот

метод - како почетна и основна логичко-методолошка постапка со цел мисловно теориско и практично раздвојување или концентрирање на предметот на истражување и неговите составните делови. Индуктивно-дедуктивниот метод е применет како најопшт пристап во извлекувањето на заклучоците; историско-компаративен метод - преку споредување на развојот на теориските пристапи и практики на концептите на безбедност и градењето на безбедносните политики, но преку интерпретацијата на основните обележја и на различните начини на реализација на анкетата, посебно преку симултано изучување на предностите и недостатоците на различните анкетирања и нивниот придонес во истражувањето на безбедноста; статистички метод - преку анализа и интерпретација на досегашните истражувачки резултати добиени со анкетата како мерен инструмент во испитувањето на безбедносните ставови квантитативно да се истражи безбедноста како масовна појава. Се направи споредба помеѓу различните форми на анкетирање, кои се применуваат и во безбедносните истражувања.

Во истражувањето се користени непосредни и посредни техники на примената на методот на испитувањето. Од методските постапки, посебно се користени:

а) интервјуто (различните видови на интервју во истражувањето на безбедноста);

б) анкетата (подготовка и конструирањето на анкетниот лист и писмениот прашалник).

Во согласност со поставената хипотетичка рамка, предметот и целта на истражувањето, применети се истражувачки постапки преку непосредните и посредните техники на примената на методот на испитувањето. Истражувањето нуди основа за утврдување на ставови, погледи, мислења и толкување на одредени прашања од областа на безбедноста. Во реализација на истражувањето за концептите и политиките во сферата на безбедноста, за потребите на оваа дисертација, анализата и интерпретацијата на податоците се вршени до нивото на научно-емпирииска елаборација на проблемот кој е предмет на истражување. Предмет на посебното истражување биле: државните органи во безбедносниот систем, како и академската заедница и начинот на кој тие ги координираат своите активности во подготовката и креирањето на безбедносната политика.

Целта на ова истражување е да се открие и да се разбере начинот на кој испитаниците ги перципираат и ги толкуваат настаните што се поврзани со безбедносните концепти и креирањето на безбедносната политика. Основна цел на ова истражување било да се соберат објективни, односно поцелосни, проверливи, системски и попрецизни искусствени податоци за процесот и состојбата што ја истражувавме. Оттука, собирањето на искусствените податоци е насочено од самиот карактер на истражувачкиот проблем и е во согласност со стандардизираната планска процедура. Со истражувањето се опфатени следниве категории на испитаници од: законодавната власт; извршната власт: секторот за одбрана; секторот за безбедност; Кабинетот на претседателот и на Владата; академската (експертска) заедница; разузнавачката и контараразузнавачката заедница и други (директори на разни дирекции, агенции итн.).

Во истражувањето, како техника за прибирање податоци од страна на кандидатот било користено интервјуирање (нестандардизирано интервју). Во однос на изборот на примерокот во овој случај бил користен примерокот на

процена како најтипичен за квалитативните истражувања. Примерокот што е опфатен со интервјуто е намерен заради добивање податоци од конкретните носители на функции, особено од оние што раководеле со клучните сектори од осамостојувањето до денес, како и носители на одговорни функции, заклучно со почетокот на 2014 година. Вкупно се изведени 42 интервјуа. Теренската работа се одвивала во временски период од 1 декември 2013 до 28 февруари 2014 г. Прашањата се идентични за сите, но разговорите се воделе слободно и се обработени квалитативно, односно оние прашања што имаа само општа индикативна вредност. За средовање на податоците од интервјуто и на отворените прашања е користена анализа на содржината (семантичка и фреквентна). Анализата, во основа, ја зачува автентичноста на податоците бидејќи е системска и целовита.

Имајќи ја предвид достапноста на намерниот статистички примерок и намената на податоците кои се добиени од истражувањето, за негово послободно спроведување пред почетокот на интервјуирањето се подготвило едно писмено стандардизирано известување за природата и за целите на истражувањето, како и стандардизирано упатство за начинот на работата поврзана со истражувањето. Според целта, интервјуто е дијагностичко, односно се искористило за откривање на појави и состојби и гносеолошко за откривање на причинско-последичните врски и односи меѓу дадени појави и стекнување на нови информации. Според учеството, реализираното интервју е индивидуално. Обработката на податоците добиени од интервјуто е квалитативна. Анализата на исказите била ограничена на дескриптивно ниво, по одредените прашања е направена и нивна селекција и категоризација на податоците врз основа на издвојување на поуспешните, на специфичните и на репрезентативните податоци, а нецелосните и нејасните беа отфрлени. Од методолошка гледна точка, значајно при истражувањето и разработката на материјата претставува утврдувањето (анализата) на состојбата, ефикасноста, оправданоста, транспарентноста, поставеноста, меѓусебната координација и соработка на субјектите на безбедноста.

Според тоа, методолошката рамка ја детерминираат дескриптивниот и структуралниот карактер на истражувањето. Главната определба на истражувањето е детерминирање на поставеноста, развојот и перспективите на безбедносниот систем на Република Македонија.

Писмениот прашалник во анкетата со граѓаните чии резултати се презентирани е конструиран за ова истражување на докторската дисертација во форма на социо-демографска анкета, дизајнирана и структурирана во облик на анкетен лист, која вклучува демографски карактеристики на испитаниците и определен број батерии прашања преку кои се оценуваат ризиците и заканите по безбедноста или се определува безбедносниот концепт, односно безбедносната политика. Заради формирање на слика за одредени прашања кои се во тесна врска со утврдувањето на целите на безбедносниот систем и одржување на безбедноста во Македонија и на целите на овој труд е спроведено истражување на испитаници од општата јавност. Истражувањето понуди основа за утврдување и толкување на одредени прашања од областа на безбедноста.

Како техника за собирање на податоци е користен писмениот анкетен прашалник со прашања од затворен тип. Анкетниот прашалник го имаат одговорено 1.167 испитаници, граѓани на Република Македонија. Целна група на

анкетирањето се граѓани од целата територија на Република Македонија на почетокот на 2014 година, а негови делови во трудот се користат, се анализираат зависно од областа на поставените прашања и нудењето на соодветен концепт на безбедност на Република Македонија, справување со ризиците и заканите и креирање на безбедноста политика.

Во македонската научна теорија и практика не постојат анализи од овој тип. Оттука, добиените сознанија претставуваат основа за понатамошни истражувања од оваа област. Резултатите од истражувањето неминовно ќе доведат до иницирање на нови истражувања од оваа област, даваат придонес кон науката во делот на основите на безбедносните науки и претставуваат поттик за надолжување на безбедносниот концепт на Република Македонија.

Анализа на трудот

Во методолошка смисла станува збор, пред се, за преиспитување на досегашната апсолутна доминација на воениот елемент и на државата во концептуализирањето на безбедноста. Ова бара анализа за проширување на безбедносната агенда со децидно барање за посебен безбедносен статус за прашања од економските, еколошките и од идентитетските сектори во општествата. Оттука, важно е да се направи споредба на двата основни става во безбедносната наука; имено, новиот проширен поглед, наспроти стариот воен, државно-центристички поглед на традиционалните школи во рамките на кои безбедноста се изедначува само со воените прашања и со употребата на сила.

Рedefинирањето на безбедноста и нејзините концепти се движи во просторот на дијалектиката помеѓу сознајните и материјалните фактори, односно помеѓу изменетите услови за опстанок и просперитет и новите научни сознанија. Доаѓањето до најсоодветен концепт кој ќе оствари влијание во креирањето на безбедносна политика, која воедно ќе одговори на потребите и ризиците на Република Македонија, е фокусот, меѓу другото, на оваа докторска дисертација.

Во **воведниот дел** се нагласува дека безбедноста е комплексен феномен и, во суштина, не само поради неговата недостижна природа и содржина со оглед на времето и местото во кое се дискутира за него, туку, исто така, поради фактот што дискусијата за безбедноста е неизбежно поврзана со други категории: страв (за физички опстанок), отсуство на структурно насилство, мир, благосостојба и стабилност. Како политичка концепција, безбедноста очигледно е предуслов за постоење на живот - индивидуален и социетален и се однесува на отсуство од закани и заштита од нив. Сфаќањето на безбедноста како вроен интерес на секоја индивидуа и на пошироките човечки колективитети - фамилија, општество, нација, држава, меѓународен систем, укажува на потребата од проширување на концептот на безбедноста кон овие колективитети. Оттука, во теоријата се обликуваат концепти како национална и меѓународна безбедност и, во поново време, индивидуална, социетална и глобална безбедност, што укажува на значајно ширење на нови димензии на безбедноста се наведува, меѓу другото, во воведниот дел.

Во **првата глава** од докторската дисертација, **Теории за безбедност**, се наведува дека безбедноста е комплексен феномен, концепт кој низ историјата многу често еднострано и тесно се дефинираше. На почетокот се анализираат

традиционалните теории за безбедност (реализам, класичен реализам, неореализам, неокласичен реализам, издигнување и пад на реализмот), потоа либерализмот (теорија на либералниот мир, теорија на демократскиот мир, неолибералниот институционализам), како и современите теории за безбедност (социјален конструктивизам, критични теории, феминистички пристап, постструктурализам), на крајот е теоријата за регионален безбедносен комплекс.

Основна карактеристика на функционирањето на меѓународните односи се гледа во „балансот на моќта“, со помош на која најмоќните држави условно обезбедуваат изедначена позиција, се наведува во дисертацијата. Од друга страна, се истакнува дека политиката на економска моќ претставува единствениот императив за неореализмот, негирајќи ги претходните, укажувајќи на концентрација на економската моќ и афирмирање на меѓународната политичка економија како предизвик и референца за остварување на успехот на безбедноста. Негирањето на претходните две безбедносни теории е карактеристично за плуралистичките погледи и теории кон тврдењата дека само националните интереси не смеат да претставуваат нешто што ќе биде интерес на глобалната безбедност, туку економска безперспективност. Оваа теорија се држи до ефектите на невоените прашања кои на регионално и локално рамниште можат да обезбедат солидни услови за остварување на безбедносната политика и успешни меѓународни односи. Вршејќи критичка анализа на претходните, постари погледи на безбедносната теорија, во овој дел се перципира внимание кон економските грижи, што означува дека безбедносните теории не би смееле да претставуваат патоказ кон создавањето на референтни објекти и субјекти, но дека безбедноста ќе се создаде како резултат на глобалните промени и случувања на меѓународно, а со тоа и на национално ниво. Една од последните безбедносни теории, според која се определуваат референтните безбедносни вредности, претставува социјал-конструктивистичката теорија, според која се тврди дека безбедносните прашања ќе бидат сеопфатни доколку се сврти внимание на чувствителните социолошки и културни аспекти.

Во врска со современите безбедносни теории, практиката покажува дека не постои унифицирано дефинирање на термините, особено ако фокусот на истражувањето е државната сила, државниот систем или политиката водена од државна моќ. Пристапот кон проблемот на безбедноста и безбедносните дилеми укажува на различната перцепција во однос на теориите и школите кои во современиот свет експанзионистички ги држат правците на сопствените тврдења. Спроведувањето на современи теории и практики е невозможно без системска поставеност и организирање на сите сегменти и гаранција за стабилноста, заштитата и безбедноста на општествените субјекти се заклучува во првата глава на докторатот.

Во **втората глава, *Безбедносни концепти***, се наведува дека проблемот на националната безбедност треба да се сфати како системски безбедносен проблем во којшто и индивидуите и државите и меѓународниот систем имаат своја дел, и во којшто економските, социјалните и факторите од сферата на животната средина подеднакво се значајни како политичките и воените. Преку ваквата интегрална перспектива, нивоата и секторите на националната безбедност претставуваат многу покорисна платформа за согледување на проблемот. По определување на безбедносните концепти извршено е подетално рedefинирање и

реафирмација на секој од следните традиционални и современи безбедносни концепти како што се: интегралната безбедност, внатрешната безбедност, хуманата безбедност, меѓународната безбедност, регионалната безбедност, колективната безбедност, заедничката безбедност, рамнотежата на сили, кооперативната безбедност, глобалната безбедност, безбедносниот режим, безбедносниот комплекс, енергетската безбедност, приватната безбедност и концептот на безбедносна соработка; воедно, и концептите на т.н. мека и тврда безбедност, секуритизацијата и улогата на нејзините секуритизирачки актери. Како основа на развојот на широкиот концепт на безбедноста се зема рамката на Копенхашката школа која има свое место во оваа втора глава од трудот.

Врз основа на фокусот на традиционалните концепти или таканаречената државно-центрична безбедност на земјата, се состои од: територијата и границите на Република Македонија, надворешната безбедност на земјата, воениот фактор на безбедноста, човечкиот фактор, односите меѓу Истокот и Западот, подготвеноста на Република Македонија да дејствува и централната улога на државата во безбедноста. Од друга страна, фокусот на модерните современи концепти за безбедност се состои од: поединците и заедницата, внатрешната безбедност на Република Македонија и транснационалната безбедност, мултидимензионалните безбедносни фактори, природните и факторите во опкружувањето, глобалната безбедност, превентивната и ревитализираната улога на државата и присуството на не-државни или приватни безбедносни актери.

Во методолошка смисла станува збор, пред сè, за преиспитување на досегашната апсолутна доминација на воениот елемент и на државата во концептуализирањето на безбедноста. Ова бара анализа за проширување на безбедносната агенда со децидно барање за посебен безбедносен статус за прашања од економските, еколошките и од идентитетските сектори во општествата. Оттука, важно е да се направи споредба на двата основни става во безбедносната наука; имено, новиот проширен поглед, наспроти стариот воен, државно-центристички поглед на традиционалните школи во рамките на кои безбедноста се изедначува само со воените прашања и со употребата на сила.

Клучните прашања во редуцирањето на концептот на безбедноста и нејзините политики во случајот на Република Македонија се: што/кој е референтен објект на безбедноста, чија безбедност е во прашање, што значи безбедноста и кои се неопходните услови за нејзино исполнување. Овие прашања се протегаат од политичките преку економските кон општествените, како и евентуалните воени проблеми на Република Македонија.

Трудот дава кондензиран одговор на прашањето кој е референтен објект на безбедноста, односно безбедноста на државата, бидејќи не се задоволуваат современите димензии на концептот на безбедноста. Безбедноста на кој било од референтните објекти не може да се воспостави во вакуум или во изолација од другите актери на меѓународниот систем. Безбедноста на еден од нив претставува состојба-предуслов за безбедноста на другите субјекти.

Во **третата главата, Широкиот концепт за безбедноста**, се наведува дека предлозите за проширување на безбедносната агенда, очекувано, предизвикаа реакции од традиционалистите со аргументација дека ваквото проширување ја загрозува кохерентноста на безбедносната наука и дека додавањето толку многу нови елементи во нив, наводно, придонесува за

запоставување на суштинските компоненти. Покрај тоа, во третата глава особено место е посветено на воената безбедност, политичката безбедност, социеталната безбедност, економската безбедност и еколошката безбедност кој секторски се поврзани со т.н. широк концепт за безбедноста.

Покрај воениот аспект на безбедноста, аспектите на дипломатијата или политиката, општеството, животната средина, енергијата и природните ресурси и економијатаа најчесто се наведуваат како клучни аспекти на една безбедност на државата. Анализирајќи ја посебноста и обединетоста на секторите (воен, политички, економски, еколошки, социететен) согласно со широкиот концепт на безбедност во Република Македонија, констатација на кандидатот Ѓуровски е дека сите сектори можат да функционираат повеќедимензионално (самостојно, поврзано и делумно независно), зависно од факторите на специфичност и условите во кои се создаваат и ги остваруваат своите дејности. Теоретското и практичното согледување може да направи одредена дистинкција на различни хоризонтални и вертикални рамништа во општеството, смета авторот на дисертацијата. Така, на пример, социететната и еколошката безбедност имаат значајна улога во развојот на локалната средина, многу повеќе од економската, воената и политичката, кои перцепциите за водењето на државата го гледаат на повисоко рамниште, особено при создавањето на процесите на регионално и глобално рамниште. Едно е сигурно, концептот на национална безбедност не само што не би смеел да фаворизира кој било од секторите, тој треба својот интерес да го прошири и на останатите сектори, како што се демографската, енергетската, здравствената безбедност и слично.

Според изреченото во ова поглавје, примената на широкиот концепт на безбедност е функционална системска алатка која и Република Македонија би можела да ја прифати и примени во целост, при што е земено предвид дека е невозможно изготвувањето на пристап (безбедносна политика) според кој безбедноста би можел да функционира доколку нема значајна координација со останатите сектори на национално ниво.

Во следната **четврта глава, Безбедносна политика**, се нагласува дека елементите на безбедносната политика, по правило, треба да бидат вградени во документите со кои се уредуваат структурата и карактерот на општеството - во економската, политичката, социјалната и другите области, како потреба да се уредат односите, така што тие да не произведуваат противречности од кои ќе се изродат разни девијации и деструкции со кои ќе се загрози општата и индивидуалната безбедност. Елементите на безбедносната политика поконкретно треба да бидат содржани во основните правни и други акти кои ги донесуваат органите на власта со кои се уредуваат темелните односи.

Систематски и добро се обработуваат во оваа глава, структурата, обемот и содржините со кои се определува потребата од градење на безбедносната политика. Воедно се прави критички осврт на постапката за изработка и примена на безбедносната политика.

Во **петтата главата, Безбедносната политика на Република Македонија**, низ призмата на стратешките документи се прикажуваат темелните и национални интереси како појдовна основа за градење на безбедносната политика. Воедно се утврдени ризиците и заканите по националната безбедност како фактори кои ја детерминираат безбедносната политика. Преку критички

осврт се согледуваат факторите на влијание, нивоата и начинот на креирањето на безбедносната политика на Република Македонија, како и механизмите на контрола на спроведувањето на безбедносната политика на земјата.

Во развојот на безбедноста, клучна улога имаат: заканите и ризиците за загрозување на државата, општествено-економските и политички односи, државното уредување, улогата на човечкиот потенцијал и граѓанскиот концепт, објективната потреба за организирање самостојна заштита на целата територија и меѓународната позиција на земјата, како и реалните можности на државата. Безбедносната политика на Република Македонија ја поставува перцепцијата на државните органи за нивото на постоење на заканите за безбедноста на државата и населението и нејзините одговори на овие закани. Преку неа се детерминираат активностите при спроведувањето на процесот за донесување одлуки, како и рано предупредување и одредување на приоритетите за справување со заканите за безбедноста и безбедносниот сектор, се наведува во главата за безбедносната политика на Република Македонија.

Безбедносната политика претставува мултидисциплинарна дејност, во функција на објективно детектирање на безбедносните појави, меѓусебната соработка и координацијата на безбедносните институции. За успешна, односно добра безбедносна политика се смета онаа која е способна да ги разреши безбедносните проблеми со минимални средства и со минимална штета. Според кандидатот, имајќи предвид дека водењето безбедносна политика претставува основ за успешно и безбедно општество, неопходно е определување на базични претпоставки и појдовни основи, засновани на реални поставки во креирањето на безбедносната политика на Република Македонија.

Во **шестата глава, Резултати од спроведеното истражување**, се наведува дека истражувањата за влијанието на современите теориски пристапи кон креирањето на безбедноста политика на Република Македонија во функција на зголемување на ефикасноста на безбедносниот систем подразбираат дефиниран интерес и подготвеност за ефективна соработка на клучните носители на овластувања во доменот на безбедноста на земјата. Притоа, треба да се нагласи и да се има предвид дека се работи за комплексни истражувања и за мошне осетлива проблематика од витално значење за државата.

Според соговорниците во интервјуата се доаѓа до заклучок дека примената на соодветни концепти за безбедност во Република Македонија е условена од безбедносните предизвици со кои се соочува државата. Затоа, клучното прашање за вистински реформи на безбедносниот систем во Македонија е прашањето за прифаќање на моделот за промени во концептот за национална безбедност. Тоа, всушност, според заклучоците до кои се доаѓа преку истражувањето значи да се изгради: политички став во државата и државните институции; политичка култура во однос на управување на безбедносниот сектор; јакнење на концептот на интегрална безбедност согласно ризиците и заканите и безбедносната политика; и измени во законодавство и безбедносната политика кои ќе ги акцептираат овие ставови во Република Македонија. Доминантен е ставот дека концептот на интегрална безбедност е клучот во остварувањето на системските решенија за безбедносните предизвици, дефинирање на безбедносниот развој и трасирање на перспективите на општеството на регионално и меѓународно ниво.

Преку истражувањето на мислењето на граѓаните се потврди дека сегашната поставеност на безбедносниот систем на Република Македонија не дава соодветен одговор на кризите, заканите и загрозувањата. Неопходноста за стабилност и безбедност ја наметнува потребата за градење на соодветни безбедносни политики преку нови стратегии, доктрини и концепции. Во Република Македонија, како демократско современо општество, граѓаните чувствуваат потреба за урамнотеженост (баланс) помеѓу државата (политиката) и безбедноста.

Научна и општествена оправданост на истражувањето

Научната цел на трудот е да се проучат надворешната и внатрешната политика како елементи на безбедносната политика на РМ и нивното влијание врз актуелните состојби во областа на националната безбедност. Исто така, преку механизмите за превенцијата на безбедносните ризици и закани се даваат одредени насоки кои треба да претставуваат идејни решенија во креирањето на безбедноста проценка на состојбите во државата.

Целите на истражувањето се во насока на научна дескрипција на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на политики за одржување на безбедноста и развој на безбедносниот систем на Република Македонија. Анализата на резултатите од теоретското анализирање и емпириското истражување даваат одредени насоки во доменот на релевантната теоретска и практична дејност и овозможуваат изведување на соодветни заклучоци и предлози. Исто така, целта на истражувањето е насочена кон добивање на валидни резултати и научно верификувани сознанија кои овозможуваат имплементација на рационално и прифатливо решение во оваа сфера. Преку аргументирано докажување и презентирање на добиените резултати и согледување на вкупните состојби се дефинираат системските и институционалните решенија, односно започнување на нова фаза на квалитативен развој на овој сегмент. Согледувајќи ја целата комплексност на истражувачкиот проблем, остварени се следниве цели на истражувањето: се извршила научна дескрипција на теориско-концепциските пристапи на безбедноста; се согледало кои од основните концепти се прифатливи и применливи за развојот на безбедносниот систем на Република Македонија и креирањето на безбедносни политики; кандидатот го утврдил нивото на имплементација на современите пристапи на безбедноста и кои се ефектите од примената на безбедносниот систем на Република Македонија; нјаправена е анализа на надлежностите и организацијата на безбедносниот систем во однос на остварување на уставните и законските определби и спроведувањето на безбедносните политики; дадени се современите гледишта за функционирањето на западните безбедносни системи и креирањето на безбедносната политика.

Посебна цел на трудот е преку детектирањето на сето она што постои во уставната и законската рамка кои ја уредуваат безбедносната политика на нашата држава, заедно со резултатите и заклучоците од овој труд, да се понудат одредени сугестии за нејзина поефикасна имплементација.

Втора остварена посебна цел е пронајдената врска помеѓу безбедноста политика и нејзиното влијание во креирањето на превентивни мерки за

спречување на конфликти. Од овде произлегува и врската со Европска одбранбена и безбедносна политика. Остварувањето на ова цел придонесува за идентификација на безбедносните закани и справување со конфликтните ситуации. Со тоа, се наметна порационално размислување и раководење со настанатите состојби заради целосно минимизирање или, во најидеална ситуација, комплетно елиминирање на можните последици врз животот и здравјето на граѓаните, нивниот имот и државата во целина.

Практичната цел на оваа тема е повеќекратна, пред сè поради фактот што во научната и стручна литература недостасуваат трудови и анализи на овој предмет или, доколку ги има, ги карактеризира парцијален научен пристап што зборува за октроираност на ефектите во практиката.

Од научен аспект, истражувањето е значајно за унапредување на системот за безбедност. Покрај ова, истражувањето доведува до: согледување на досегашниот развој на структурите и потребата за нивно понатамошно усовршување и развој; понатамошен развој, рационализирање и стандардизирање во системот за безбедност; иден развој на капацитети и способности за остварување на безбедносната политика.

Во македонската научна теорија и практика не постојат доволно анализи од овој тип, од осамостојувањето на Република Македонија до денес. Оттука, добиените сознанија претставуваат основа за понатамошни истражувања од оваа област.

Резултатите од истражувањето неминовно ќе доведат до иницирање на нови истражувања од оваа област, а воедно даваат придонес кон науката во делот на основите на безбедносните науки, нејзините теории и концепти и поттик за надополнување на безбедносната политика на Република Македонија.

Оцена и предлог

Докторската дисертација под наслов „Анализа на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на безбедносната политика на Република Македонија“, поднесена од м-р Марјан Ѓуровски, претставува сложен и обемен научен труд темелен на широко разработена теориска рамка на истражување на политичко-безбедносната и општествената проблематика, поткрепена со систематско собирање на факти и последователна нивна анализа кои се употребени во презентацијата на специфични сознанија за безбедносните теории, безбедносните концепти и креирањето на безбедносната политика. Поаѓајќи од актуелноста и интересот што го побудува овој разработен проблем, може да се тврди дека трудот преставува придонес во научната проблематика од областа на безбедноста. Тоа значи дека кандидатот избрал оригинална тема, научно релевантна и актуелна во безбедносен контекст. Темата е систематски проучена и со оглед на тоа што широкиот концепт за безбедност е недоволно експлоатирана, теориската дискусија и наодите од докторската дисертација внесуваат новитети во академската дебата и отвораат простор за понатамошни истражувања и анализи.

Кандидатот јасно го дефинира предметот на истражувањето и успешно ја поставил основната, како и посебните хипотези. Примената на широк спектар на методи за истражување на безбедносните теории, концепти и безбедносните политики, укажува на методолошката подготвеност на кандидатот. Предложената

дисертација содржи конзистентна структура и висок степен на научна прегледност. Во рамките на поставеноста на содржината, посебно е значајна анализата на бројните библиографски единици.

Проучувајќи ја докторската дисертација на м-р Марјан Ѓуровски со наслов „Анализа на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на безбедносната политика на Република Македонија“, Комисијата оцени дека станува збор за научен труд со изворни и оригинални сознанија, кој со својот обем и постигнато ниво на квалитет ги задоволува пропозициите на докторски труд. Во изработката на докторската дисертација е применета сложена триангулациска истражувачка постапка и се применети истражувачки техники и инструменти со чија помош е извршена продлабочена анализа на слоевитоста на безбедносниот проблем поврзан со креирањето на безбедносните политики, согледани низ сложеноста на современите теоретски пристапи и низ перцепциите на носителите на јавни, одговорни функции и должности, како и низ перцепциите на граѓаните, за што се интервјуирани релевантен број на испитаници (граѓани и стручни релевантни лица) и е добиен солиден фонд на податоци.

Докторскиот труд, со теориско-концепцискиот пристап и истражувачката постапка применета во неговата изработка, во целост придонесува за критичко редефинирање и проблематизирање на досегашните сознанија, но и за добивање на теоретски и емпириски сознанија што се во функција на натамошна и продлабочена научната дескрипција и класификација на безбедносните теории, безбедносните концепти и процесот на креирање на безбедносната политика.

Комисијата е на мислење дека докторската дисертација ја содржи потребната конзистентност во која јасно се препознава преку научното фундаирање на секогаш актуелната потреба за промени во начинот на утвдување на безбедносната политика, како и концептот за безбедност.

Во изработката на докторската дисертација е применета сложена триангулациска истражувачка постапка и инструменти, на квалитативната и квалитативната методологија, а при обработката и интерпертацијата на сознанијата применети се определен број на аналитички постапки и техники.

Докторската дисертација на м-р Марјан Ѓуровски е научно дело со сознанија до кои докторандот самостојно дошол. Докторандот добро владее и ја применува методологијата на научноистражувачката работа, особено на постапките на квалитативните и квантитативните истражувања, во формулирањето, анализата и интерпретацијата на добиените резултати. Кандидатот со презентираниите сознанија од анализата, интервјуто и анкетата ги вообликува во модел, што упатува дека го познава предметот на истражување и владее со тематиката која е предмет на истражување.

Докторската дисертација, според својата содржина, методологија и технологија на изработка, како и според прикажаните резултати, укажува на фактот дека докторандот располага со потребни знаења кои како истражувач креативно ги применува во подрачјето на безбедносната наука. Кандидатот во својот докторски труд ја докажа поставената научна хипотеза.

Според тоа, Комисијата констатира дека докторскиот труд АНАЛИЗА НА СОВРЕМЕНИТЕ ТЕОРИСКО-КОНЦЕПЦИСКИ ПРИСТАПИ ВО КРЕИРАЊЕТО НА БЕЗБЕДНОСНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, поднесен од кандидатот м-р Марјан Ѓуровски, претставува успешна научна анализа и во која

преку резултатите од истражувањето е оформена јасна и успешна теориска рамка и методолошки пристап во објаснувањето на современите теориско-концепциски пристапи во креирањето на безбедносната политика.

Овој труд во целост ги исполнува условите предвидени со законските акти за стекнување докторат. Оттука, Комисијата има особена чест на Наставно-научниот совет на ФилозофскиОТ факултет во Скопје да му предложи да го прифати Извештајот за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Марјан Ѓуовски, под наслов: АНАЛИЗА НА СОВРЕМЕНИТЕ ТЕОРИСКО-КОНЦЕПЦИСКИ ПРИСТАПИ ВО КРЕИРАЊЕТО НА БЕЗБЕДНОСНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА и да ја продолжи постапката за нејзина јавна одбрана.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Марина Митревска, с.р.
2. Проф. д-р Оливер Бакрески, с.р.
3. Проф. д-р Лидија Георгиева, с.р.
4. Проф. д-р Зоран Нацев, с.р.
5. Проф. д-р Цане Мојаноски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ: „ОДЛУЧУВАЊЕТО ВО
ФУНКЦИЈА НА РАЗВОЈ НА ЗАДОЛЖИТЕЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ“,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МАКЕДОНКА ВИЛАРОВА, ПРИЈАВЕНА НА
ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата VIII редовна седница одржана на 1.7.2014 година, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: **„Одлучувањето во функција на развој на задолжителното образование“**, поднесена од м-р Македонка Виларова. Со Одлука број 0903-2661/11 од 2.7.2014 година, за членови на Комисијата се избрани: проф. д-р Анета Баракоска, проф. д-р Трајан Гоцевски, проф. д-р Зоран Велковски, проф. д-р Сузана Миовска-Спасева, проф. д-р Лена Дамовска.

По разгледувањето на докторската дисертација, Комисијата има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Македонка Виларова, под наслов **„Одлучувањето во функција на развој на задолжителното образование“**, содржи 328 страници компјутерски обработен текст, 6 страници прилози на користени инструменти за истражување и 7 страници список на литература на книги од домашни и странски автори, статии, документи и интернет-извори кои се користени при изработката на дисертацијата. Изборот на темата за докторска дисертација соодветствува со современите тенденции на воведување на менаџментот во образованието и развојот на истражувањата во оваа област. Успешното управување и менаџирање со одлуките во образованието се наметнува како нужност и современа потреба, кога станува збор за остварувањето на поставените цели, со помош на човекот и другите ресурси.

Докторскиот труд на кандидатката м-р Македонка Виларова е структуриран од неколку глобални целини, и тоа: *Теоретски пристап кон проблемот на истражување, Методологија на истражувањето, Анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето и Заклучни согледувања и препораки од истражувањето.*

Првата глобална целина ја претставува теориската рамка на истражувањето и во неа се разгледуваат пет поттеми кои се однесуваат на одлучувањето како менаџерска функција и неговото значење за менаџирањето со воспитно-образовните организации. Во првата поттема од теоретскиот дел на истражувањето, направен е поширок осврт кон дефинирање на поимот менаџмент, и тоа преку анализа и толкување на поимот образовен менаџмент, менаџментот како професија, способност и умешност во севкупниот воспитно-образовен процес. Во втората поттема се анализира образованието како систем со сите негови потсистеми, потоа следува образложување за развојот на образовниот систем на СРМ во рамките на СФРЈ, менаџирањето со одлуките во периодот 1945-1991 г., менаџирањето со образовните промени во услови на општествена транзиција и демократски промени преку различни аспекти на менаџирање со одлуките за време на политичкиот плурализам. Во понатамошната анализа се согледува потребата од воведувањето на задолжителното образование, но и

неопходноста од современ менаџмент, донесување и имплементирање на одлуки во задолжителното образование во Република Македонија. Третата поттема на трудот се фокусира на поимот општествена и образовна политика, преку дефинирање на поимот образовна стратегија, се истакнува значењето од изработка на образовна стратегија, направена е и кратка анализа на стратегиите за развој на образованието во Република Македонија. Во четвртата поттема се прави анализа на менаџирањето со образовните институции, преку органите на раководење и управување и стручните тела. Последната поттема дава посебен осврт на одлучувањето како функција во образованието и менаџирањето со одлуките, при тоа се согледани формите на менаџирање со реформите во образовниот систем и влијанието на менаџирањето со одлуките врз развојот на задолжителното образование.

Во поставувањето на теоретските основи на проблемот на истражување преку грижливо одбраните и систематизирани наслови и поднаслови и образложување на најважните аспекти и резултати како што треба да биде во случај на вака сложена и значајна тема, кандидатката м-р Македонка Виларова успешно ги презентира сознанијата во една прецизна и конзистентна форма со истакнат паралелизам и проблемски пристап на искуства и перспективи за одлучувањето како менаџерска функција и нејзиното значење за образованието. Структурата на овој дел има логичен след во кој кандидатката успева коректно да го задоволи научниот принцип од општо кон посебно. Ваквиот теоретски пристап нуди солидна теоретска основа и кореспондира со методолошките компоненти на докторскиот труд.

Втората глобална целина од докторскиот труд ги опфаќа методолошките аспекти на истражувањето каде што кандидатката м-р Македонка Виларова основната цел на истражување ја фокусира кон истражување на менаџирањето со одлуките и нивната функција во развојот на задолжителното образование во Република Македонија. За операционализација на предметот и целта на истражување кандидатката м-р Македонка Виларова поставува девет задачи. Генералната хипотеза врз основа на предходно утврдената цел и задачи гласи: *Претпоставуваме дека начините на донесување на одлуки од страна на менаџерите доволно влијаат на развојот на задолжителното воспитание и образование во Република Македонија.* Покрај генералната хипотеза, кандидатката ги формулира следниве помошни хипотези:

1. Наставниците, стручната служба и менаџерите сметаат дека одлучувањето како менаџерска функција е од големо значење за развојот на задолжителното образование.
2. Менаџерите се доволно вклучени во донесувањето одлуки кои се однесуваат на организацијата и развојот на задолжително образование
- 2.1. Постои статистичка значителна разлика меѓу ставовите и мислењата на наставниците, стручната служба и менаџерите во донесувањето на одлуки за организацијата и развојот на задолжителното образование.
3. Претпоставуваме дека менаџерите недоволно ги применуваат корективните одлуки кои се неопходни во системот на задолжително образование.
4. Претпоставуваме дека менаџерите најчесто донесуваат кадровски и финансиски одлуки.

5. Претпоставуваме дека донесувањето на одлуки е под големо влијание на образовните политики на централно и локално ниво.
6. Претпоставуваме дека менџерите најчесто донесуваат индиректни одлуки.
7. Претпоставуваме дека менаџерите во доволна мера ја практикуваат управувачката функција.
- 7.1. Постои статистичка значителна разлика меѓу ставовите и мислењата на наставниците, стручната служба и менаџерите по однос на практикувањето на управувачката функција од страна на менаџерите.
8. Претпоставуваме дека постои доволна кореспонденција со развојните цели.
- 8.1. Постои статистичка значителна разлика по однос на истото меѓу ставовите и мислењата на наставниците, стручната служба и менаџерите.
9. Претпоставуваме дека менџерите не секогаш ги запазуваат етапите и фазите во донесувањето на одлуки во задолжителното образование.

Во овој дел кој се однесува на методологијата на истражување опишани се и објаснети: варијаблите на истражувањето, методите, техниките и инструментите кои се применети во истражувањето, примерокот на испитаните субјекти, како и постапките и начинот на обработка и анализа на добиените податоци.

Согласно со дефинираниот предмет, целите и задачите на истражувањето, како најсоодветен метод во ова истражување беше користен дескриптивниот метод преку кој е направена анализа на состојбата, компарирање и генерализирање. Исто така е користен и методот на индукција и дедукција. Од техниките во истражувањето, применети се: анкетирање и интервју. Од инструментите за прибирање на податоци користени се анкетни прашалници за наставници, директори, стручни соработници и интервју за претставници од други релевантни институции. Водејќи сметка за репрезентативноста на примерокот, кандидатката во ова истражување опфаќа примерок од: вкупно 556 испитаници, од кои 350 испитаници се наставници и стручна служба од 35 основни училишта од Република Македонија, а 150 испитаници се професори, педагози или психолози од 15 средни училишта во Република Македонија, 35 испитаници се директори од 35 основни училишта и 15 испитаници се директори од 15 средни училишта во Република Македонија, и шест испитаници од други релевантни институции. Сите овие се со различен степен на образование, различно работно искуство, различна возраст и пол.

Статистичката обработка на податоците е направена преку примена на соодветна програма согласно со карактерот на ова истражување. Обработката на податоците е извршена по следниов редослед: сигнирање, кодирање на податоците со кодекс на правила, групирање според заеднички обележја, пребројување односно определување на фреквенции и проценти, аритметичка средина (M) на измерените централни вредности, стандардна девијација (SD) и варијанса (мерка на варијабилноста), χ^2 и неговата значајност, коефициент на контингенција (C) и неговата значајност, анализа на варијанси (F), значајност на разликите меѓу аритметичките средини (t -тест). За полесно интерпретирање и толкување, резултатите од истражувањето се претставени со табели и графикони. Во овој дел се забележува доследна методологија со која кандидатот успева подлабоко да навлезе, да ги анализира добиените резултати, да ги компарира, да ги диференцира и врз основа на тоа да донесе соодветни заклучоци.

Последниот, завршниот дел од ова истражување содржи *заклучни согледувања и препораки*, кои произлегуваат од теоретската разработка на проблемот и резултатите од истражувањето. Од резултатите добиени од спроведеното истражување се потврдува основната хипотеза, односно: *начините на донесување на одлуки од страна на менаџерите доволно влијаат на развојот на задолжителното воспитание и образование во Република Македонија*. Истражувањето покажа дека најголем број од испитаниците сметаат дека доброто менаџирање е многу значајно за развој на ефективното училиште, а од особена важност при остварувањето на оваа цел е процесот на одлучување. Имено, донесувањето на одлуки е сложен и комплексен процес, кој континуирано се спроведува во училиштата и во определени случаи се врши самостојно, а во определени, пак, зависи од потребите на локално или централно ниво, што значи дека од неговата успешна имплементација зависи развојот на училиштето и текот на целокупниот воспитно-образовен процес. Во поголем број на случаи менаџерите најчесто можат самостојно да донесуваат кадровски и финансиски одлуки, но сепак тие недоволно ги применуваат корективните одлуки кои се неопходни во системот на задолжително образование. Се утврди дека не секогаш менаџерите ги запазуваат етапите и фазите во донесувањето на одлуки во задолжителното образование, а сето тоа има влијание врз развојот на севкупниот воспитно-образовен систем во Република Македонија.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација **„Одлучувањето во функција на развој на задолжителното образование”**, поднесена од м-р Македонка Виларова, претставува мошне квалитетен научен труд кој целосно ги задоволува научните стандарди во однос на методолошкиот пристап, студиозноста и аналитичноста на добиените резултати, како и нивната систематичност. Во трудот се презентирани научно вредни информации за состојбите во врска со одлучувањето како менаџерска функција, начинот на донесување на одлуки и нивната функција врз развојот на задолжителното образование. Богатството на конотации и задлабоченоста во анализата на определени состојби по однос на одлучувањето како менаџерска функција ѝ овозможиле на кандидатката преку продуктивна асоцијација да наметне и нови цели за истражување. Нивото на информираност, употребата на стручната терминологија, содржината на критичките коментари, како и релевантноста на теориската и емпириската елаборација успешно се направени и достигнати се научните цели.

Значењето на трудот е поливалентно. Имено, тој дава позитивни теориски, практични и стручно-научни импликации. Теориските импликации се однесуваат на обидот на едно место да се претстават минатото, сегашноста и претпоставките за идниот развој на образовниот менаџмент кај нас. Практичните импликации на трудот се лоцираат во дејствувањето на менаџерите, поединците и институциите на централно и локално ниво по однос на начините на донесување на одлуки и менаџирањето со воспитно-образовните организации. Стручно-научните импликации се однесуваат на поттикнувањето на критичка анализа од страна на научно-стручни експерти кои ќе се занимаваат со проблемите на менаџментот

како поим, начинот на менаџирање и одлучување за развој на целокупниот систем на воспитание и образование.

Со оглед на сето изложено во докторскиот труд јасно се гледа дека станува збор за прецизно определена и исцрпно замислена тема, која презентира автентични научни резултати и осветлува еден значаен сегмент поврзан со менаџментот во нашето воспитание и образование.

Давајќи позитивна оценка за докторската дисертација под наслов **„Одлучувањето во функција на развој на задолжителното образование“**, поднесена од м-р Македонка Виларова, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го прифати овој извештај и да одобри јавна усна одбрана на трудот.

К о м и с и ј а

Проф. д-р Анета Баракоска, с.р.
 Проф. д-р Трајан Гоцевски, с.р.
 Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
 Проф. д-р Сузана Миовска-Спасева с.р.
 Проф. д-р Лена Дамовска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВОЈ НА ЕТНОПЕДАГОШКАТА ДИМЕНЗИЈА НА НАСТАВАТА ВО ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА“, ПОДНЕСЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р АНКИЦА ВИТАНОВА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје на својата VII редовна седница одржана на 30. V 2014 година, донесе Олука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов **Стратегии за развој на етнопедагошката димензија на наставата во основните училишта**, поднесена од **м-р Анкица Витанова**, пријавена на Институтот за педагогија, се формира Комисија во состав: проф. д-р Марија Тофовиќ-Ќамилова, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, проф. д-р Сузана Миовска-Спасева, проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревиќ и доц. д-р Елизабета Томевска-Илиевска. Во тоа својство имаме чест до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација поднесена од м-р Анкица Витанова со наслов „Стратегии за развој на етнопедагошката димензија на наставата во основните училишта“ е автентичен, истражувачки труд во кој на оригинален начин се пристапува кон истражување и третирање на еден речиси воопшто неистражуван педагошки приblem со многу широко значење за педагошката теорија и практика во Република Македонија.

Значајноста на трудот се мултиплицира со оглед на значењето кое етнолошкото културно наследство го има во однос на јакнењето на националниот идентитет и културната традиција. Процесот на градење на националниот идентитет низ „користењето“ на културното вековно богатство започнува во релативно раните возрасти од развојот на секоја личност. Тое е премиса од која тргнува и кандидатката, бидејќи севкупното истражување го лоцира во последната фаза од деветгодишното основно образование – период на интензивен емоционално-психолошки развој на учениците. Иако во теоретскиот дел изостанува поширока експликација на карактеристиките на тој развоен период со што самиот предмет на истражувањето би имал посилна педагошко-психолошка заднина, очигледно е дека кандидатката користејќи го долгогодишното искуство и педагошкиот сензибилитет, многу прецизно го детектира вистинскиот педагошки миг за вакви дејствувања. Од друга страна, непобитен е фактот дека етнопедагошки елементи се застапени во наставните програми од повеќе наставни

предмети и дека тие се во функција на развој на културниот идентитет на младата личност. Сепак, се поставува прашањето за потребата од зголемување на фондот на ваквите содржини, што кандидатката впрочем и го констатира при анализа на наставните програми по македонски јазик и музичко образование, како и изготвување и понудување на своевидни курикулуми со вакви содржини, придружени едни кон други со што се мултиплицира ефективностa на воспитното дејствување. Во генерални рамки, тоа се основните премиси од кои тргнува и кандидатката за, како своевиден закучок, да создаде интегрирани наставни корпуси на микрометодски модели и нив да ги имплементира во интегрирана форма во наставата по македонски јазик и музичко образование. На оваа голема и педагошки одговорна активност ѝ претходи испитување на ставови на наставници и ученици во однос на можностите и заинтересираноста за ваквиот педагошки потфат.

Доколку се проследи текот на самото истражување, тогаш може да се зборува за процесуалност, спроведена низ повеќе чекори (испитувани се ставовите на наставниците, учениците и на педагошката служба, имплементирани се интегрирани модели на наставни часови, по што повторно следува фокусирање врз ставовите, во оваа фаза во однос на квалитетите на имплементираниите наставни модели по што следува ревидирање на корпусот на микрометодски модели). Доколку кон ова се додадат и анализите на наставните програми и изворот на компензирачки етнопедагошки содржини, како што впрочем е и сторено во трудот, тогаш истражувањето се приближува кон акционо истражување на кое во практичната настава може да се надоврзе и финалниот чекор - имплементирање на ревидираните микрометодски модели, што добива дигнитет на посебна фаза при пошироката примена на корпусот на етно-моделите во наставната практика, што е всушност бенефит од овој сеопфатен истражувачки зафат. Делумно отстапувајќи од класичната форма на рецензија на научен труд од овој карактер, нема посебно да се задржиме на елаборирање на методолошкиот инструментариум, и тоа од две причини: бидејќи во најгенерални рамки ги задоволува методолошките стандарди потребни за спроведување на вакво сеопфатно истражување, како и заради тоа што во текот на презентацијата на трудот, кандидатката поопстојно ќе ги елаборира елементите на целокупната методолошка структура. Тоа што треба да се истакне дека примерокот во ова истражување (се однесува на суппримероците на кои се испитувани ставовите на наставниците и на педагошко-психолошките служби во училиштата, во две фази, всушност е популација релевантните субјекти во Република Македонија). Од методолошко-статистички аспект, ова претставува сериозен истражувачки зафат, особено заради тоа што сигнификанти резултати можат да се добијат и преку испитување на помали суппримероци. Секако, тоа претпоставува вложување на голем истражувачки труд.

Методологијата на истражувањето ги поставува основите на емпириското проучување, со што трудот добива теоретско-емпириски карактер, при што посебно треба да се истакне дека акцентот е ставен на емпириското истражување, што целосно е компатибилно со компетенциите и истражувачкиот интерес на кандидатката. Трудот е структуриран од 6 (шест) дела, и тоа: теоретска рамка на истражувањето, методологија на истражувањето, анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето, предлог-интегрирани модели на наставни часови

по македонски јазик и музичко образование, заклучни согледувања и препораки, прилози и библиографија.

Несомнен е големиот придонес на оваа докторска дисертација, особено заради заклучните сознанија и предлозите за натамошен развој на етнопедагошката димензија на наставата, како и потребата од популаризирање на основните идеи за градење на посеопфатен етнопедагошки концепт во наставата, воопшто. Оригинален е пристапот во изнаоѓање на решение за интегриран пристап на два наставни предмета, како иницијација за понатамошно ширење на овој концепт во другите наставни предмети и во другите нивоа на образование. Перманентноста на процесот инициран во трудот може да овозможи проширување на процесот и во воннаставните активности, зајакнување на националниот идентитет и зачувување на културното наследство во најширока смисла на неговото значење.

Имплементацијата на корпусот интегрирани микрометодски модели кои веќе „утре“ најшироко можат да се користат во наставата, претставува добра основа и поддршка за развој на оваа идеја до ниво на концепт вграден во образовниот систем.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на претходно изнесените мислења и оценката на докторската дисертација под наслов „Стратегии за развој на етнопедагошката димензија на наставата во основните училишта“, поднесен од м-р Анкица Витанова, на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје имаме чест и особено задоволство да му предложиме да одобри одбрана на наведениот труд и да го определи денот за одбраната.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Марија Тофовиќ-Ќамилова, с.р.
2. Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
3. Проф. д-р Сузана Миовска-Спасева, с.р.
4. Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревиќ, с.р.
5. Доц. д-р Елизабета Томевска-Илиевска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ МАТЕМАТИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132, став 2 од Законот за високото образование и член 46 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Факултетот, на својата редовна седница одржана на 27.VIII 2014 година, донесе Одлука број 02-1773/4 за формирање на Рецензентска комисија во состав:

1. д-р Анета Бучковска, редовен професор на ФЕИТ во Скопје, претседател,
2. д-р Боро Пиперевски, редовен професор во пензија на ФЕИТ во Скопје, член
3. д-р Арпад Такачи, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Нови Сад, Србија, член.

На конкурсот објавен на 10.VII 2014 година во весникот „Дневник“, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научната област математика, се пријави само еден кандидат, д-р Билјана Јолевска-Тунеска, доктор на математички науки, вонреден професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, со пријава за избор во звањето редовен професор во наставно-научната област математика.

Врз основа на поднесените документи, сопствените сознанија и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Д-р Билјана Јолевска-Тунеска е родена на 23.VI 1973 година во Битола, каде што го завршила основното и средното образование. Во 1991 година се запишала на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на насоката теоретска математика. Студиите ги завршила на 16. X 1995 со средна оценка по сите предмети 9,49. Во истата година е прогласена за најдобар студент на Природно-математичкиот факултет во Скопје на Институтот за математика. Во учебната 1995/96 година се запишала на постдипломските студии на Институтот за математика при ПМФ во Скопје, и во наредните две години ги полага сите испити предвидени со Статутот. На 29. IV 1999 ја одбрала магистерската работа под наслов „Нелинеарни матрични диференцијални равенки од Рикатиев тип“. Од 1999 година започнала со изработката на докторската дисертација под наслов „Неутрикс производи и конволуции на дистрибуции и примена“ која ја одбрала на 16. I 2003 година на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот во Нови Сад, Србија.

Во декември 1995 година е избрана во звањето помлад асистент по предметите од наставно-научната област математика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, а во звањето асистент е унапредена во јуни 1999 година. Во септември 2005 година, д-р Билјана Јолевска-Тунеска е избрана во звањето доцент, а во февруари 2010 година е унапредена во нејзиното сегашно звање, вонреден професор по предметите од наставно-научната област математика на Факултетот за електротехника и информациски технологии.

Од изборот во звањето помлад асистент на Факултетот за електротехника и информациски технологии, д-р Билјана Јолевска-Тунеска е целосно вклучена во дејноста на Институтот за математика и физика, како во наставната, така и во научноистражувачката дејност.

2. Наставно-образовна дејност

Како помлад асистент и асистент на Факултетот за електротехника и информациски технологии, д-р Билјана Јолевска-Тунеска спроведувала аудиториски вежби по следниве предмети на додипломските студии: математика 1, математика 2, математика 3, математика 4 и математички методи во техниката. Учествовала и во подготвување и одржување на лабораториските вежби по предметите математички методи во техниката.

Како доцент и вонреден професор, д-р Билјана Јолевска-Тунеска држела предавања по предметите:

- на прв циклус студии:

математика, математика 1, математика 2, математика 3, математика 4, математички методи за инженери 1, математички методи за инженери 2, линеарни трансформации, статистика, нумерички методи и нумерички методи во ЕЕ;

- на втор циклус студии:

применета и апстрактна алгебра, стохастички диференцијални равенки, нумеричко решавање на стохастички диференцијални равенки, моделирање со диференцијални и диференцијални равенки, одбрани делови од анализа, финансиска и актуарска математика, парцијални диференцијални равенки со примена во инженерство и финансии; и

- на трет циклус студии:

функционална анализа на студиската програма математички науки и примена при Школата за докторски студии на УКИМ, Скопје.

Автор е на два универзитетски учебника: „Диференцијално сметање“ и „Интегрално сметање“, издадени од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во 2011 година. Двата учебника претставуваат обемна и продлабочена научна и стручна работа, во која методолошки и детално е изложена математичката теорија која е дел од наставната програма од предметите математика 1 на додипломските студии на ФЕИТ. Учебниците содржат и голем број цртежи и методолошки добро избрани решени примери, како и задачи за самостојно решавање.

Д-р Билјана Јолевска-Тунеска е коавтор и на збирка решени испитни задачи од математика 2, на 7 интерни скрипти од предавања и повеќе интерни скрипти за вежби на прв циклус студии.

Била член на повеќе комисији за оцена и одбрана на дипломски работи, член на 3 комисији за оцена и одбрана на магистерски трудови, а и ментор на еден магистерски труд. Во моментот е ментор на три кандидати на докторски студии при Школата за докторски студии на УКИМ, на студиската програма математички науки и примена.

Таа има коректен однос кон студентите и методичен пристап во реализацијата на предавањата и вежбите.

3. Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Кон пријавата, кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска приложила список на печатени трудови, заедно со по еден примерок од секој труд што не се рецензирани во претходни избори. Таа е автор или коавтор на вкупно 42 труда публикувани во реномирани меѓународни математички списанија (16 се со фактор на влијание). Првите 27 трудови од списокот се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ при претходните избори, и тоа: во број 883 од 15.XI 2005 година и во број 978 од 15.I 2010 година.

Како вонреден професор, во периодот помеѓу 2010 и 2014 година, д-р Билјана Јолевска-Тунеска објавила 10 научни труда во референтни научни списанија со

меѓународен уредувачки одбор, од кои 6 во меѓународни списанија со фактор на влијание. Покрај ова, по изборот во звањето вонреден професор, се јавува и како коавтор на 2 научни труда во научни списанија, како и на 1 научен труд објавен во зборник на меѓународна конференција. Овие трудови на кандидатката се наброени во Образецот (Анекс 2) приложен кон овој Извештај.

Д-р Билјана Јолевска-Тунеска била раководител на меѓународен научноистражувачки проект под наслов „Неутрикс производи и конволуции на дистрибуции и нивна примена“, финансиран од Министерството за образование и наука на Р.Македонија и од TUBITAK, Турција. Исто така, била и член на тимот за реализација на 1 меѓународен и 2 национални научноистражувачки проекта.

По изборот во звањето вонреден професор, д-р Билјана Јолевска-Тунеска се јавува како раководител и главен истражувач на научноистражувачкиот проект: „Производи на дистрибуции во Коломбоови алгебри“, 2011-2012, научноистражувачки проект финансиран од ФЕИТ во Скопје. Покрај ова, била учесник и во еден домашен научноистражувачки проект.

Кон пријавата, кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска приложила и список на научни собири на кои учествувала со сопствен реферат или како слушател, вкупно 26, од кои 7 во земјата и 19 во странство. Во периодот од нејзиниот избор во звањето вонреден професор учествувала со сопствен реферат или како слушател на еден научен собир во земјата и на четири во странство.

3.1. Осврт кон објавените трудови по изборот во вонреден професор

Во трудот 5.1. Се добиени резултати за производот на сингуларните дистрибуциите $\ln|x|$ и $\delta^{(s-1)}(x)$. Резултатот е добиен во Коломбоовата алгебра на обопштени функции $G(\mathfrak{R})$.

Во трудот 5.2. е дефиниран обопштениот Фрешнелов синусен интеграл $S_k(x)$ и неговите асоцирани функции $S_{k+}(x)$ и $S_{k-}(x)$ како локално интегрибилни функции на реалната права. Потоа, пресметувани се конволуциски и неутрикс конволуциски производи на овие функции.

Во трудот 6.1. е дефиниран логаритамскиот интеграл $li(x)$ и неговите асоцирани функции $li_+(x)$ и $li_-(x)$, како локално интегрибилни функции на реалната права, потоа пресметувани се некои конволуциски и неутрикс конволуциски производи на овие функции, како и други функции.

Во трудот 6.2. е дефиниран дилогаритамскиот интеграл $Li(x)$ и неговите асоцирани функции $Li_+(x)$ и $Li_-(x)$ како локално интегрибилни функции на реалната права. Потоа се пресметувани неколку конволуциски и неутрикс конволуциски производи на дилогаритамскиот интеграл и неговите асоцирани функции.

Во трудот 6.3. е дефинирано обопштувањето на дилогаритамскиот интеграл $Li(x^s)$ и неговите асоцирани функции $Li_+(x^s)$ и $Li_-(x^s)$ како локално интегрибилни функции на реалната права. Потоа се пресметувани конволуциски и неутрикс конволуциски производи на овие функции.

Во трудот 6.4. е дефинирано обопштувањето на логаритамскиот интеграл $li(x^r)$ и неговите асоцирани функции $li_+(x^r)$ и $li_-(x^r)$ како локално интегрибилни функции на реалната права. Потоа се пресметувани конволуциски и неутрикс конволуциски производи на овие функции.

Во трудот 6.5. се пресметувани комутативни неутрикс конволуциски производи на логаритамскиот интеграл $li(x)$ и неговите асоцирани функции $li+(x)$ и $li-(x)$.

Во трудот 6.6. со користење на неутрикс сметањето е додефинирана дигама-функцијата $\psi(x)$ во негативните цели броеви. Исто така, разгледувани се изводите на дигама-функцијата во негативните цели броеви.

Во трудот 6.7. Се добиени резултати за производот на дистрибуциите $x_+^{-r-1/2}$ и $x_-^{-r-1/2}$. Резултатот е добиен во Коломбоовата алгебра на обопштени функции $G(\mathfrak{R})$, што го содржи просторот на дистрибуции $D'(\mathfrak{R})$ како потпростор.

Во трудот 6.8. е покажано дека неутрикс композицијата на функциите $\delta^{(s)}(x)$ и $[\exp_+(x)-1]^r$ постои и е еднаква на $\sum_{k=0}^{rs+r-1} \frac{(-1)^{s+k} s! c_{rs+r-1,k}}{2rk!} \delta^{(k)}(x)$. Други резултати што се последица на овој главен резултат се исто така дадени.

Во трудот 6.9. Се добиени резултати за производот на дистрибуциите x_+^{-k} и $\delta^{(p)}(x)$. Резултатот е добиен во Коломбоовата алгебра на обопштени функции $G(\mathfrak{R})$, а вакви производи на дистрибуции се корисни во квантната физика.

Во трудот 6.10. се проучувани аналитичните функции кои го задоволуваат неравенството $|f'(z)-1| \leq \lambda |b(z)|$ кога $b(0) \neq 0$. Дадени се доволни услови за свездоликост на функциите. Овој труд е проширување на претходни резултати од Ronning, Ruscheweyh и Samaris, каде што е разгледуван само случајот $b(0) = 0$.

4. Стручно-апликативна дејност

Кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска учествува и во многу стручно-апликативни активности во и надвор од Факултетот.

Кандидатката била координатор во подготовката на нова студиска програма од втор циклус на студии: применета математика и актуарство. Била член на рецензентски комисији за избор на наставници и асистенти на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, како и член на други факултетски комисији.

Кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска рецензирала статии за повеќе меѓународни списанија, меѓу кои и списанијата “Journal of Applied Mathematics” и “Advances in Difference Equations”, кои се списанија со фактор на влијание од областа на математиката и применетата математика. Исто така, таа е рецензент и на две книги издадени од American mathematical society.

Била член на програмскиот и организацискиот одбор на меѓународниот математички симпозиум, “Geometric Function Theory and Applications - GFTA 2012”, кој се одржа од 27 до 31 август 2012 година во Охрид, како и уредник на зборникот на трудови кој произлезе од овој научен собир. Таа е главен уредник на меѓународното научно списание Advances in Mathematics: Scientific Journal, како и член на Научниот совет на Сојузот на математичари на Македонија.

Во 2013 и 2014 била надворешен соработник на Државниот испитен центар како контролор на прашањата за екстерно тестирање од областа на математиката.

5. Заклучок и предлог

Според сето претходно изнесено, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска во својата досегашна професионална кариера

показала извонредни достигнувања во наставната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност.

Од нејзината досегашна наставна работа на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, може да се заклучи дека таа е оформен учесник во наставниот процес по математика. Согласно со Извештајот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот, кандидатката наставните обврски секогаш ги извршува професионално, квалитетно, совесно и на високо стручно ниво. Кандидатката, успешно им го пренесува знаењето и воспоставува професионален однос со студентите, што е потврдено со позитивната оценка која таа ја доби од спроведената анонимна студентска анкета за квалитетна реализација на наставните обврски и содржини, организирана во рамките на процесот на самоевалуација на Факултетот.

Кандидатката д-р Билјана Јолевска-Тунеска покажала одлични резултати и во својата научноистражувачка дејност, а доказ за тоа се објавените научни трудови во меѓународни списанија и зборници од конференции во земјата и во странство. По изборот во звањето вонреден професор има објавено 10 труда во референтни научни списанија со меѓународен уредувачки одбор, од кои 6 се објавени во списанија со фактор на влијание. Како доцент и вонреден професор раководела еден меѓународен и еден домашен научноистражувачки проект. Нејзините научноистражувачки резултати покажуваат дека кандидатката поседува инвентивност и истражувачки дух, што и овозможуваат континуирано да се развива како одличен научен истражувач.

Од изнесеното може да се констатира дека д-р Билјана Јолевска-Тунеска е целосно оформен универзитетски професор и истражувач, кој е во тек со современите случувања во својата научноистражувачка област и е истовремено подготвена овие искуства да ги пренесе и на колеги од земјата и од странство. Таа ги исполнува сите услови за избор во редовен професор, предвидени со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Врз основа на анализата и оцената на нејзината севкупна наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии да донесе предлог-одлука за избор на д-р Билјана Јолевска-Тунеска во наставно-научното звање редовен професор во научната област математика и неа да ја проследи до Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на усвојување.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Анета Бучковска, претседател, с.р.
 Проф. д-р Боро Пиперевски, член, с.р.
 Проф. д-р Арпад Такачи, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Билјана (Томе) Јолевска-Тунеска**

Институција: **Факултет за електротехника и информациски технологии**

Научна област: **математика**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии	37,2
	Математика 2 (3 часа), летен семестар 2010	1,8
	Математика 1 (3 часа), зимски семестар 2010	1,8
	Математика (инфо) (3 часа), зимски семестар 2010	1,8
	Математика 2 (3 часа), летен семестар 2011	1,8
	Математика 1 (3 часа), зимски семестар 2011	1,8
	Математички методи за инженери 1 (3 часа), зимски семестар 2011	1,8
	Линеарни трансформации (2 часа) УГД, зимски семестар 2011	1,2
	Математика 4 (3 часа), летен семестар 2012	1,8
	Математички методи за инженери 2 (3 часа), летен семестар 2012	1,8
	Статистика (2 часа) УГД, летен семестар 2012	1,2
	Математика 1 (3 часа), зимски семестар 2012	1,8
	Математички методи за инженери 1 (3 часа), зимски семестар 2012	1,8
	Линеарни трансформации (2 часа) УГД, зимски семестар 2012	1,2
	Математика 4 (3 часа), летен семестар 2013	1,8
	Математика 2 (3 часа), летен семестар 2013	1,8
	Математика 1 (3 часа), зимски семестар 2013	1,8
	Математика 3 (3 часа), зимски семестар 2013	1,8
	Линеарни трансформации (6 часа) УГД, зимски семестар 2013	3,6
	Математика 2 (6 часа), летен семестар 2014	3,6
	Статистика (2 часа) УГД, летен семестар 2014	1,2

2	Одржување на настава од втор циклус студии	33
	Моделирање со диференцијални и диференцни равенки (3 часа) летен семестар 2010	2,25
	Применета апстрактна алгебра (3 часа), зимски семестар 2010	2,25
	Стохастички диференцијални равенки (3 часа), зимски семестар 2010	2,25
	Нумеричко решавање на стохастички диференцијални равенки (3 часа), летен семестар 2011	2,25
	Применета апстрактна алгебра (3 часа), зимски семестар 2011	2,25
	Стохастички диференцијални равенки (3 часа), зимски семестар 2011	2,25
	Нумеричко решавање на стохастички диференцијални равенки (3 часа), летен семестар 2012	2,25
	Применета апстрактна алгебра (3 часа), зимски семестар 2012	2,25
	Стохастички диференцијални равенки (3 часа), зимски семестар 2012	2,25
	Стохастичко сметање во финансии, УГД (2 часа), зимски семестар 2012	1,5
	Применета апстрактна алгебра (3 часа), зимски семестар 2013	2,25
	Стохастички диференцијални равенки (3 часа), зимски семестар 2013	2,25
	Одбрани делови од анализа (3 часа), зимски семестар 2013	2,25
	Парцијални диференцијални равенки со примена во инженерство и финансии (3 часа), летен семестар 2014	2,25
	Финансиска и актуарска математика (3 часа), летен семестар 2014	2,25
3	Одржување на настава од трет циклус студии	5,4
	Функционална анализа, студиска програма: математички науки и примена (3 часа), летен семестар 2013	2,7
	Функционална анализа, студиска програма: математички науки и примена (3 часа), летен семестар 2014	2,7
4	Настава во школи и работилници	3
	Подготвителна настава по математика (2011, 2012, 2013)	3
5	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	2,7
	Математика 2 (3 часа), летен семестар 2010	1,35
	Математика 2 (3 часа), летен семестар 2011	1,35
6	Подготовка на нов предмет	10
	Математички методи за инженери 1 (прв циклус на студии)	1
	Математички методи за инженери 2 (прв циклус на студии)	1
	Линеарни трансформации (прв циклус на студии)	1
	Математика 3 (прв циклус на студии)	1

	Математика 4 (прв циклус на студии)	1
	Статистика (прв циклус на студии)	1
	Одбрани делови од анализа (втор циклус на студии)	1
	Парцијални диференцијални равенки со примена во инженерство и финансии (втор циклус на студии)	1
	Стохастичко сметање во финансии (втор циклус на студии)	1
	Функционална анализа (трет циклус на студии)	1
7	Консултации со студенти	3,664
	Летен 2010 (244 студенти), зимски 2010 (234 студенти), летен 2011 (298 студенти), зимски 2011 (191 студенти), летен 2012 (129 студенти), зимски 2012 (167 студенти), летен 2013 (175 студенти), зимски 2013 (186 студенти), летен 2014 (208 студенти)	
8	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура (3)	0,9
9	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа (1)	0,1
10	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	12
	Н. Тунески, Б. Јолевска-Тунеска, Диференцијално сметање, 2011	6
	Н. Тунески, Б. Јолевска-Тунеска, Интегрално сметање, 2011	6
12	Интерна скрипта од предавања за предметите	32
	математика 1	4
	математика 2	4
	математика 3	4
	математика 4	4
	математички методи за инженери 1	4
	математички методи за инженери 2	4
	линеарни трансформации	4
	статистика	4
13	Пакет материјали за предметите	13
	математика 1, математика 2, математика 3, математика 4, математички методи за инженери 1, математички методи за инженери 2, линеарни трансформации, статистика, одбрани делови од анализа, парцијални диференцијални равенки со примена во инженерство и финансии, финансиска и актуарска математика, стохастичко сметање во финансии, функционална анализа	13
	Вкупно	152,964

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на докторска дисертација (3)	9
2	Ментор на магистерска работа (1)	1

3	Раководител на национален научен проект	6
	„Производи на дистрибуции во Коломбоови алгебри и нивна примена“ (2011-2012, проект финансиран од ФЕИТ-Скопје)	6
4	Учесник во национален научен проект	3
	„ Функционални простори, тополошки и статистички аспекти и примена во електротехниката “ (2013-2014, проект финансиран од УГД)	3
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание	7,2
5.1	M.Miteva, B.Jolevska-Tuneska: Some results on Colombeau product of distributions, Adv.Math.Sci., Volume 1, No. 2, (2012) 121-126.	3,6
5.2	L. Lazarova, B. Jolevska-Tuneska: On the generalized Fresnel sine integrals and convolution, Adv.Math.Sci., Volume 1, No. 1, (2012) 65-71.	3,6
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание со меѓународен уредувачки одбор	55,820 4
6.1	B.Fisher, B.Jolevska-Tuneska: On the logarithmic integral, Hacettepe journal of mathematics and statistics, Volume 39 (3) 2010, 393-401. IF 0,385	5,785
6.2	B.Jolevska-Tuneska, B.Fisher, E.Ozcag: On the dilogarithm integral, International Journal of Applied Mathematics, Vol. 24, No. 3 (2011), 361-369.	4,8
6.3	B.Jolevska-Tuneska B.; Fisher: Further results on the dilogarithm integral, Journal of Applied Mathematics, Volume 2011, Article ID 421601, 10 pages, doi:10.1155/2011/421601 IF 0,834	6,234
6.4	B.Fisher, B.Jolevska-Tuneska, A.Takaci: Further results on the logarithmic integral, Sarajevo Journal of mathematics, Vol.8 (20) (2012), 91-100.	4,8
6.5	B. Jolevska-Tuneska, B. Fisher: On the logarithmic integral and convolutions, Bulletin of Malaysian Mathematical Sciences Society, Vol 35, No 3, (2012) 671-677 IF 0.779	6,179
6.6	B.Jolevska-Tuneska, I. Jolevski: Some results on the digamma function, Applied Mathematics and Informational sciences, Natural publishing house, Volume 7, No. 1 (2013), 167-170. IF 0.731	6,131
6.7	B. Jolevska-Tuneska, T.Atanasova-Pacemska: Further results on Colombeau product of distributions, IJMMS, Volume 2013, Article ID 918905, 5 pages http://dx.doi.org/10.1155/2013/918905	5,4
6.8	Fisher, B. Jolevska-Tuneska: Results on the Composition and Neutrix Composition of the Delta Function, Hacettepe journal of mathematics and statistics, Volume 43 (1) 2014, 43-50. IF 0.385	5,785
6.9	M.Miteva, B.Jolevska-Tuneska, T.Atanasova-Pacemska: On products of distributions in Colombeau algebra, Mathematical Problems in Engineering, Hindawi publishing cooperation, Volume 2014, Article ID 910510, 4 pages, http://dx.doi.org/10.1155/2014/910510 IF 1.383	5,9064

6.10	N.Tuneski, M. Petrusovski, B. Jolevska-Tuneska: On Starlikeness of Analytic Functions with Bounded Derivative, Pan American Mathematical Journal, Volume 24 (2014), Number 1, 93–101	4,8
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор	2,7
7.1	B.Jolevska-Tuneska, N.Tuneski: On the digamma function, Geometric Function Theory and Applications 2010 (Proc. of International Symposium, Sofia, 27-31 August 2010) 165-168.	2,7
8	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	3
8.1	<i>RIMS workshop, “Some inequalities concerned with the geometric function theory, Kyoto University, Japan, May 22-24, 2013.</i> – B. Jolevska–Tuneska, <i>Application of neutrix calculus to special functions</i>	3
9	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	14
9.1	<i>“Geometric Function Theory and Applications’2010”, Sofia, Bulgaria, August 27 – 31, 2010.</i> – B. Jolevska–Tuneska, N. Tuneski: <i>On the digamma function.</i>	2
9.2	<i>“Geometric Function Theory and Applications’2011”, Cluj–Napoca, Romania, September 3 – 9, 2011.</i> – B. Jolevska-Tuneska, <i>Special function and neutrices.</i>	2
9.3	<i>“Geometric Function Theory and Applications’2012”, Ohrid, R. Macedonia, August 27 – 31, 2012.</i> – M.Miteva, B.Jolevska-Tuneska: <i>Some results on Colombeau product of distributions</i> – L. Lazarova, B. Jolevska-Tuneska: <i>On the generalized Fresnel sine integrals and convolution</i> – B. Jolevska-Tuneska, T.Atanasova-Pacemska: <i>Further results on Colombeau product of distributions</i>	6
9.4	<i>“13th Serbian mathematical congress” Vrnjacka banja, Serbia, May 22-25, 2014.</i> – B. Jolevska-Tuneska: <i>On composition of distributions</i> – B. Jolevska-Tuneska and T. Atanasova-Pacemska: <i>Results on products of distributions.</i>	4
10	Апстрактни објавени во зборник на конференција	6
10.1	<i>“Geometric Function Theory and Applications’2012”, Ohrid, R. Macedonia, August 27 – 31, 2012, M.Miteva, B.Jolevska-Tuneska: Some results on Colombeau product of distributions</i>	1
10.2	<i>“Geometric Function Theory and Applications’2012”, Ohrid, R.</i>	1

	<i>Macedonia, August 27 – 31, 2012, L. Lazarova, B. Jolevska-Tuneska: On the generalized Fresnel sine integrals and convolution</i>	
10.3	“Geometric Function Theory and Applications’2012”, Ohrid, R. Macedonia, August 27 – 31, 2012, B. Jolevska-Tuneska, T. Atanasova-Pacemska: Further results on Colombeau product of distributions	1
10.4	Geometric Function Theory and Applications’2011”, Cluj–Napoca, Romania, September 3 – 9, 2011., B. Jolevska-Tuneska, Special function and neutrices.	1
10.5	“13th Serbian mathematical congress” Vrnjacka banja, Serbia, May 22-25, 2014, B. Jolevska-Tuneska: On composition of distributions	1
10.6	“13th Serbian mathematical congress” Vrnjacka banja, Serbia, May 22-25, 2014. B. Jolevska-Tuneska and T. Atanasova-Pacemska: Results on products of distributions.	1
	Вкупно	107,72

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Дејности од поширок интерес		
1	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма	1
	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма: применета математика и актуарство	1
2	Експертски активности : евалуација, стручна ревизија, супервизија	9
	Контролор на екстерно тестирање за областа математика, 2013	1
	Контролор на екстерно тестирање за областа математика, 2014	1
	Рецензија за America mathematical society, за книгата Distribution theory на Gerrit van Dijk	1
	Рецензија за America mathematical society за книгата Mastering the Discrete Fourier Transform in one, two or several dimensions на Isaac Amidror	1
	Рецензија за Journal of Applied Mathematics	1
	Рецензија за Malaysian Journal of Mathematical Sciences	1
	Рецензија за Journal of Applied Analysis	1
	Рецензија за Advances in Difference Equations	1
	Рецензија за Математички билтен	1
3	Уредник на меѓународно научно/стручно списание	3
	Уредник на меѓународното научно списание Advances in Mathematics: Scientific journal.	3

4	Уредник на зборник на трудови од научен/стручен собир	1
	GFTA-Geometric function theory and application, 27-31 August 2012, Ohrid, Macedonia	1
5	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	1
	GFTA-Geometric function theory and application, 27-31 August 2012, Ohrid, Macedonia	1
6	Изготвување и пријавување на научен национален проект	2,5
	“Производи на дистрибуции во Коломбоови алгебри и нивна примена“, ФЕИТ-Скопје (носител)	1
	“Функционални простори, тополошки и статистички аспекти и примена во електротехниката“, пријава по конкурс на УГД-Штип (соработник)	0,5
	Проучување на геометриските својства на комплексните функции, пријава по Конкурс за научноистражувачки проекти објавен од МОН на РМ (соработник)	0,5
	Диференцијални субординации, диференцијални суперординации и нивна примена, пријава по Конкурс за научноистражувачки проекти објавен од МОН на РМ (соработник)	0,5
6	Изготвување и пријавување на научен меѓународен проект	2
	„Воведување на нов простор на дистрибуции и негова примена“, билатерален проект со Црна Гора, 2012 (носител)	2
7	Член на факултетска комисија	0,5
	Комос (2013)	0,5
8	Член на комисија за избор во звање (5)	1
9	Координатор на студиска програма	2
	Координатор на студиска програма: применета математика во областа на електротехниката и информатичките технологии	1
	Координатор на студиска програма: применета математика и актуарство	1
10	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
	Член на Научниот совет на Сојузот на математичари на Македонија.	1
	Вкупно	24

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	152,96
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	107,72
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	24
ВКУПНО	284,68

Рецензентска комисија

Проф. д-р Анета Бучковска, претседател, с.р.

Проф. д-р Боро Пиперовски, член, с.р.

Проф. д-р Арпад Такачи, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ КОМПЈУТЕРСКА ТЕХНИКА И ИНФОРМАТИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр. 02-2959/8 на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата одржана на 25. VI 2014 година, одредени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент по предметите од наставно-научната област *компјутерска техника и информатика*. На конкурсот објавен во весникот “Дневник” на 5. VI 2014 година, се јавија два кандидата. По проучувањето на доставените материјали, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. М-р Цветанка Ацевска е родена на 28. II 1985 година во Скопје.

По завршувањето на средното образование се запишала на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката Компјутерска техника, информатика и автоматика. Во 2008 година го дипломира на Факултетот за Електротехника и информациски технологии. Во мај истата година се вработува како софтвер инженер.

На втор циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии се запишала во учебната 2009/2010 година на студиската програма **софтверско инженерство**. На оваа студиска програма магистрирала на 19. X 2012 година со одбрана на магистерскиот труд со наслов **„Архитектура и развој на апликација за финансиско работење со студенти наменета за високообразовни институции“**, постигнувајќи посечна оценка 9,63. Во текот на своето образование добива и значајни признанија во рамките на натпреварите во различни научни дисциплини, како што се: бронзен медал на Балканска математички олимпијада и златен медал на Македнска математичка олимпијада.

По завршувањето на Факултетот, соодветно внимание посветува и на своето практично дообразование, за што сведочат и добиените сертификати на Мајкрософт, и тоа; Microsoft Certified Technology Specialist in Microsoft Dynamics Ax 2012 и Microsoft Certified IT Professional for Microsoft Dynamics, Ax, 2009.

Одлично го познава англискиот јазик, за што сведочи положениот TOEFL интернет базиран тест со освоени 105 од можни 120 поени, како и дипломата за завршен FCE (First Certificate in English) сертификат со највисока оценка **A**.

Има солидно познавање на основните софтверски алатки, како што се: Microsoft Office, Corel Draw и други, како и на оперативните системи: Linux, Solaris и UNIX.

Добро ги владее и напредните софтверски алатки: C, C++, C#, SQL, MS SQL Server, .NET, Microsoft Dynamics™ AX 2009 и Microsoft Dynamics™ AX 2012.

Научни трудови

Во изминатиов период има објавено 1 научен труд, и тоа:

Cvetanka Acevska, “Comparative analyzes of Web Operating Systems”

Во овој труд е даден преглед на најчесто застапените веб оперативни системи. Опишани се нивните заеднички карактеристики и различностите на овие софтверски архитектури, како и нивните можности и ограничувања.

2. М-р Данијела Јакимовска е родена на 22. VII 1985 година во Ниш. По завршувањето на основното образование се запишала во Д.С.У. Гимназијата “Никола Карев” во Скопје, природно-математичка насока. Средното образование го завршила со одличен успех 5,00. Учествовала на училишни, градски и републички натпревари, на кои добила повеќе награди и признанија. Прогласена е за еден од десетте најдобри ученици во гимназијата и е номинирана за првенец на генерацијата.

По завршувањето на средното образование, во 2004 година, се запишала на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на насоката ИКИ. За време на студирањето постигнала извонреден успех во сите студиски години, за што добила поголем број награди и дипломи. Во текот на студирањето учествовала во реализацијата на неколку проекти. Дипломирала во септември 2008 година, со просечен успех 10,00, како еден од најдобрите студенти во својата генерација.

Магистерските студии ги завршила со просек 10,00, а магистрирала во Јуни 2010 година со темата „Развој на архитектура на мрежен процесор за работа во повеќегигабитни мрежи“ на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје и се здобила со звањето магистер по електротехника и информациски технологии, насока: компјутерски мрежи и е-технологии.

Во декември 2011 година се запишала на докторските студии на Докторската школа на УКИМ, на студиската програма електротехника и информациски технологии.

Работно искуство

Во периодот од март 2008 до јануари 2009 работела како демонстратор за лабораториски вежби на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје. Во февруари 2009 година е избрана како демонстратор од страна на ННС на Институтот за компјутерска техника и информатика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје. По

изборот за демонстратор одржувала аудиториски и лабораториски вежби по предметите логички кола и дискретни автомати, компјутерски архитектури, современи процесорски архитектури, компјутерски компоненти и периферии, компјутерски мрежи, структурирано програмирање и безбедност и заштита на компјутерски системи. Дополнително работно искуство стекнала за време на двомесечниот (јули-август 2010) студиски престој во Лабораторијата за архитектури на процесори (LAP), на Федералниот политехнички факултет во Лозана (EPFL), Швајцарија, каде што била вклучена во меѓународниот проект “Encoding algorithms to Increase NAND Flash Cells Endurance”. Исто така, од јули до септември 2011 престојувала на стручно усовршување, на Институтот за микроелектроника за високи перформанси (IHP), во Франкфурт на Одра, Германија, во рамките на DAAD-проектот “Embedded Systems Design”. Во ноември 2011 година е примена како помлад асистент на Институтот за компјутерска техника и информатика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје. Рефератот за избор е објавен во Билтенот на Универзитетот број 1017 од 17. X 2011 година. По изборот за помлад асистент одржувала аудиториски и лабораториски вежби по предметите логички кола и дискретни автомати, компјутерски архитектури, современи процесорски архитектури, компјутерски комуникациски технологии, компјутерски мрежи, безжични компјутерски мрежи, мрежни стандарди и уреди, вградливи компјутерски системи, безбедност и заштита на компјутерски системи, структурирано програмирање, објектно ориентирано програмирање, програмирање и алгоритми, програмирање и алгоритми 2, практикум по компјутерски вештини и алатки.

Научни трудови

По изборот за демонстратор ги објавила следниве трудови:

- [1] **D. Jakimovska**, G. Dokoski, A. Tentov, M. Kalendar, “Network processors: evolution and trends”, *Proceedings of IXth National Conference with International Participation ETAI2009*, 26-29 September 2009, Ohrid, R. Macedonia, pp. IE2-4.
- [2] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, **Danijela Jakimovska**, Goce Dokoski, “A Novel Flow Based Approach In Routing Decision Mechanism”, *Proceedings of 3rd IASTED International Multi-conference on Automation, Control, and Information Technology (ACIT2010)*, 15-18 June 2010, Novosibirsk, Russia, pp. 158-163.
- [3] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, **Danijela Jakimovska**, Goce Dokoski, “Modified IP Routing Process, Supported By New Network Processor Architecture”, *Proceedings of ETRAN 2010, 54th Conference for Electronics, Telecommunications, Computers, Automatic control and Nuclear engineering*, 7-11 June 2010, Donji Milanovac, R. Serbia, pp. RT3.7-1-4.

- [4] Kalendar Marija, **Jakimovska Danijela**, Tentov Aristotel, Dokoski Goce "Advanced Routing Concept Performance Analysis", *Proceedings of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010*, 23-25 November, Belgrade, R.Serbia, pp. 139 - 142.
- [5] **Jakimovska Danijela**, Dokoski Goce, Kalendar Marija, Tentov Aristotel, "Design and HDL implementation of original 64 – bit network processor core", *Proceedings of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010*, 23-25 November, Belgrade, R.Serbia, pp. 155 - 158.
- [6] Marija Kalendar, **Danijela Jakimovska**, Goce Dokoski, Aristotel Tentov, "Advanced Routing Concept Supported by a Novel Processor Architecture", *Proceedings of VIII International Symposium on Industrial Electronics - INDEL 2010*, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. 351 - 356.
- [7] **Danijela Jakimovska**, Goce Dokoski, Marija Kalendar, Aristotel Tentov "Network processor architecture design for multi-gigabit networks", *Proceedings of VIII International Symposium on Industrial Electronics - INDEL 2010*, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. 357 – 362.
- [8] Marija Kalendar, **Danijela Jakimovska**, Aristotel Tentov, Goce Dokoski, "Novel Processor Architecture for Modified Advanced Routing in NGN", *Proceedings of 26th ACM Symposium On Applied Computing - ACM SAC 2011*, 21-24 March, Taichung, Taiwan, pp. 486 – 491.
- [9] **D. Jakimovska**, A. Tentov, S. Gjorgjieska, G. Dokoski, M. Kalendar, "Performance Estimation of Novel 32-bit and 64-bit RISC based Network Processor Cores", *Cyber Journals: Multidisciplinary Journals in Science and Technology, Journal of Selected Areas in Telecommunications (JSAT)*, May Edition, 2011, pp. 28-40.

Овие трудови се рецензирани во рефератот при последниот избор, објавен во Универзитетски билтен бр. 1017 од 17. X 2011 година.

По изборот за помлад асистент ги објавила следниве трудови:

- [1] Sashka Gjorgjievaska, **Danijela Jakimovska**, Aristotel Tentov, "LISA Implementation and Extension of the DLX Processor Architecture", *Proceedings of Xth International Conference ETAI2011*, 16-20 September 2011, Ohrid, R. Macedonia, pp. I3-1.

Во овој труд е прикажан дизајн на 32-битен RISC, DLX- процесор во јазик за опис на архитектури – LISA. Во трудот е опишан процесот кој вклучува дизајн, анализа и реализација на DLX-процесорот во Virtex 5 FPGA-компонента.

- [2] **Данијела Јакимовска**, Сашка Ѓорѓиевска, Аристотел Тентов, "Имплементација на Интеловиот микропроцесор 8085 со употреба на LISA", *X меѓународна конференција ETAI2011*, 16-20 септември 2011, Охрид, Р. Македонија, pp. I3-2.

Во овој труд е прикажана имплементација на 8-битен Интелов микропроцесор 8085 во LISA. Идејата за реализација на овој процесор има поширока примена, вклучувајќи едукација на студенти во курсеви од различни нивоа на студии и употреба на процесорскиот дизајнот како појдовна основа за идни истражувања и надградувања.

- [3] **Danijela Jakimovska**, Aristotel Tentov, Goran Jakimovski, Sashka Gjorgjievska, Maja Malenko, "Modern Processor Architectures Overview", *Proceedings of XVIII International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies - ICEST 2012*, V. Tarnovo, Bulgaria, June 28-30, 2012, pp. 194-197.

Во овој труд е даден преглед на различните современи процесорски архитектури, заедно со нивните предности и недостатоци. Особен осврт е даден на процесорските архитектури кои обезбедуваат високо ниво на паралелизација при извршувањето на инструкциите.

- [4] **Jakimovska Danijela**, Jakimovski Goran, Tentov Aristotel, Bojchev Dimitar, "Performance Estimation of Parallel Processing Techniques on Various Platforms", *Proceedings of 20th Telecommunications forum - TELFOR 2012*, Belgrade, Serbia, November 20-22, 2012, pp. 1409 - 1412.

Во овој труд е направена проценка на перформанси на повеќе различни техники на паралелно процесирање, при нивно извршување на различни платформи, вклучувајќи еднопроцесорски, повеќепроцесорски, Cloud и Grid-системи.

- [5] Riste Oreshkovski, Ilija Dzopkovski, Aristotel Tentov and **Danijela Efnusheva**, "Practical Approach to 8086 Based Multiprocessor System Design", *Proceedings of XI International Conference ETAI 2013*, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013, pp. EI-6.

Во овој труд е претставена реализација на повеќепроцесорски систем кој се базира на процесорот 8086. Секој од употребените 8086 процесори е поврзан со 8087 математички копроцесор, кој се користи за операции со реални броеви.

- [6] **Danijela Efnusheva**, Josif Kjosev and Katerina Raleva, "Educational Aspects of Cadence IC", *Proceedings of XI International Conference ETAI 2013*, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013, pp. E3-4.

Во овој труд се прикажани искуствата од воведувањето на Cadence IC-алатката, како на ниво на трет циклус, така и на останатите нивоа на студии на ФЕИТ-Скопје. Покрај тоа, претставена е интеграцијата на Cadence IC-алатката со бесплатната библиотека NCSU-CDK, развиена од Универзитетот во Северна Каролина.

- [7] **Danijela Efnusheva**, Aristotel Tentov, "Хардверска Реализација на FFT Модул со 64 Точки во FPGA", *Proceedings of XI International Conference ETAI 2013*, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013, pp. E1-4.

Во овој труд е претставен процесот на хардверско проектирање на FFT-модул со 64 точки, со употреба на 2D-структура од FFT-модули со 8 точки. Ваквата реализација го намалува бројот на операции потребни за собирање и множење, па на тој начин овозможува да се постигне повисока пропусност и помала зафатнина на реализираниот чип.

- [8] **Danijela Efnusheva**, Goce Dokoski, Aristotel Tentov, Marija Kalendar, "Different Approaches for OFDM Transmitter and Receiver Design in Hardware, FPGA Design and Implementation with Performance Comparison", *International Journal of Advanced Research in Computer Science and Software Engineering (ISSN 2277-128X)*, Impact Factor 2.080, Volume 3, Issue 10, October 2013, pp. 1163-1172.

Во овој труд се испитани перформансите (пропусност и брзина), кои може да се постигнат со различни хардверски имплементации на OFDM- предаватели и приемници, кои се базираат на различни алгоритми за пресметка на FFT, користат различни шеми на модулација, како и различни платформи за реализација (Virtex5 и Virtex7 FPGA-компоненти).

- [9] **Danijela Efnusheva**, Josif Kjosev, Katerina Raleva, "Exploring the use of Cadence IC in education", *International Journal of Electronics*, Volume 17, Number 2, December 2013, pp. 89-94.

Во трудот е прикажан процесот на проектирање на интегрирано коло CMOS- инвертор во 0,25 μm технологија. Со употреба на ова коло проектирано е друго посложено коло, познато како ринг-осцилатор. Главниот придонес на трудот се состои во систематизација на методологијата за примена на Cadence IC во комбинација со NCSU-CDK на сите нивоа на студии на ФЕИТ.

- [10] Natasha Tagasovska, Paulina Grnarova, Aristotel Tentov, **Danijela Efnusheva**, "Performances of LEON3 IP Core in WiGig environment on receiving side", *Proceedings of 9th online International Joint Conferences on Computer, Information, Systems Sciences, & Engineering*, December 2013.

Во трудот е направена анализа на перформансите на Leon3 IP јадро во Wigig околина, на приемна страна. Тестирањето на перформансите на Leon3-процесорот е овозможено со извршување на различни FFT-алгоритми, имплементирани во FFTW-библиотеката.

- [11] **Danijela Efnusheva**, Aristotel Tentov, Natasha Tagasovska, "An efficient 64-point IFFT hardware module design", *Proceedings of 9th online International Joint Conferences on Computer, Information, Systems Sciences, & Engineering*, December 2013.

Во овој труд е прикажан процесот на дизајнирање на хардверски IFFT- модул со 64 точки. Модулот користи два модула со 8 точки и овозможува паралелно процесирање на 8 симболи во секој такт-циклус. Се покажува дека предложениот модул вклучува помал број на операции, од постојните реализации и при тоа обезбедува да се постигнат гигабитни брзини на работа.

- [12] **Danijela Efnusheva**, Aristotel Tentov, "Integrating processing in RAM memory and its application to high speed FFT computation", *Proceedings of 4th International Conference on Information Society and Technology - ICIST 2014*, Kopaonik, Serbia, March 9-13, 2014, pp. 382-387.

Во овој труд е прикажана една нестандартна архитектура, која вклучува интегрирање на меморија и процесирачки елементи на ист чип. Разгледани се повеќе различни имплементации на вакви чипови - "паметни мемории" и потоа е направена анализа на примената на интелигентен рам, при извршување на FFT-пресметки со високи брзини.

- [13] **Danijela Efnusheva**, Natasha Tagasovska, Aristotel Tentov, Marija Kalendar, "Efficiency comparison of DFT/IDFT algorithms by evaluating diverse hardware implementations, parallelization prospects and possible improvements", *Proceedings of Second International Conference on Applied Innovations in IT*, Koethen, Germany, March 26-27, 2014, pp. 11-20.

Во овој труд е направена анализа на повеќе алгоритми за реализација на FFT, како и различни техники за паралелизација кои овозможуваат зголемување на брзината при извршување на FFT-пресметки. Покрај тоа, разгледани се различни хардверски платформи и дискутирана е нивната примена за ефикасна реализација на различните FFT-алгоритми, истакнувајќи дека ефикасноста при извршувањето на алгоритмот најмногу ќе зависи од можноста на хардверската архитектура да го поддржи расположливиот паралелизам на алгоритмот. Со оглед на тоа дека повеќето FFT-алгоритми вклучуваат податочни меѓузависности, трудот предлага паралелизација на основните DFT-операции, со поедноставување на операциите на собирање и множење.

Учество во научноистражувачки проекти по последниот избор

- [1] "Routing And Traffic control In Next Generation COMputer NETworks" (RATING COMNET), Факултет за електротехника и информациски технологии, Скопје, 2010-2012. Раководител на проектот беше проф. д-р А. Тентов

Проектот се занимава со развој на протоколи за рутирање и на процесорски архитектури за нивна поддршка во компјутерските мрежи од следна генерација.

- [2] "Video-oriented UWB-based Intelligent Ubiquitous Sensing (VISION)", European Research Council (ERC) Grant, 2010-2015.
Project coordinator is Assistant Prof. Dr. Dajana Cassioli, University of L'Aquila, Italy.

Project coordinator for University “Sts. Cyril and Methodius” in Skopje is Prof. Dr. Aristotel Tentov.

Проектот се занимава со хардверска реализација на прототип на предавател и приемник за безжичен пренос на некомпресирани видео/аудиосигнал со HD-квалитет во 60 GHz-подрачје.

Според извештајот за самоевалуација усвоен од страна на Наставно-научниот совет на Факултетот, кандидатката има добиено позитивна оценка од спроведената анкета на студентите.

Одлично го познава и го употребува англискиот јазик, а има добри познавања на германскиот јазик.

ЗАКЛУЧОК

Од претходно изнесеното може да се заклучи дека станува збор за два исклучително квалитетни кандидата.

Земајќи ја предвид досегашната наставна работа и научните постигања на кандидатите, развојната кадровска политика на Институтот за компјутерска техника и информатика, како и фактот дека конкурсот е распишан за асистент, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии да ја избере кандидатката:

1. Данијела Јакимовска,

во звањето асистент на наставно-научната област компјутерска техника и информатика.

Комисија

1. Проф. д-р А. Грнатов, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Аристотел Тентов, член, с.р.
3. Вонр. проф. д-р Катерина Ралева, член, с.р.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
Факултетот за електротехника и информациски
технологии

Преглед

на прифатени теми за изработка на докторска дисертација
на трет циклус студии по електротехника и информациски технологии

ред. бр.	докторанд	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	ментор
1	м-р Томислав Шуминоски	Механизми за квалитет на сервисот и вертикален multi-homing за 5G мобилни и безжични мрежи	Quality of Services mechanisms and vertical multi-homing for 5G mobile and wireless networks	проф. д-р Тони Јаневски
2	м-р Гоце Докоски	Проектирање и реализација на софтверска поддршка за нова компјутерска и процесорска архитектура и организација за работа во мрежи од следните генерации	Design and realization of a software framework for a new computer and processor architecture and organization for next generation networks	проф. д-р Аристотел Тентов
3	м-р Данијела Ефнушева	Проектирање и реализација на нова мемориско-центрична архитектура и организација на процесори и компјутери за пресметување со високи перформанси	Design and realization of novel memory-centric architecture and organization of processors and computers for high performance computing	проф. д-р Аристотел Тентов

Преглед

на прифатени теми за изработка на магистерски труд од
 Наставно-научниот совет на седницата одржана во месец **август 2014**

1. Комуникациски и информациски технологии

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Александар Чорбески	Мерења и анализа на транспортни оптички влакна за јадрени мрежи	Measurements and analysis of transport optical fiber for backbone networks	Проф. д-р Александар Ристески
2	Ана Јордановска	Мерни методи за не-ионизирачко зрачење од базни станици за мобилни комуникации	Measurement Methods for Non-Ionic Radiation of Base Stations for Mobile Communications	Проф. д-р Борислав Поповски
3.	Ангел Мојсовски	Влијанието на хроматската и поларизациската дисперзија на оптичките транспортни мрежи при брзини од 10, 40 и 100 Gbps и нивната корелација со превиткувања на оптичките влакна	The impact of chromatic dispersion and polarized mode dispersion in optical transport networks at speeds of 10, 40 and 100 Gbps, and their correlation with macrobending	Проф. д-р Александар Ристески

2. Проектен менаџмент

Ред. бр.	Студент	Тема на македонски јазик	Тема на англиски јазик	Предложен ментор
1	Симона Јаневска	Менаџмент на промена во мали и средни претпријатија	Change management in small and medium sized companies	Проф. д-р Атанас Илиев
2	Драган Јовановски	Корпоративна социјална мрежа	Corporate Social Network	Проф. д-р Димитар Трајанов
3	Олга Ѓорѓиевска	Динамика на животен циклус кај софтверски проекти	Dynamics of the software projects life cycle	Проф. д-р Вангел Фуштиќ
4	Зоран Ристовски	Примена на техники и вештини за подобрување на управувањето со ризиците во компаниите	Application of techniques and skills for companies risk management improvement	Проф. д-р Соња Геговска Зајкова
5	Маја Коцева	Конструирање модел за примена на Баесови мрежи при управување со ризик во е-банкарство	Construction of Bayesian Nets Model for Risk Management in e-Banking	Проф. д-р Соња Геговска Зајкова
6	Соња Чамевска	Испитување на влијанието на	Examination on Credit Risk Impact on the	Проф. д-р Соња Геговска Зајкова

		кредитниот ризик брз работата на банките со примена на квантитативни методи	Banks Performance Using Quantitative Methods	

3. Обновливи извори на енергија

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Ивана Златевска	Оптимизација на искористувањето на енергијата на ветерот со регулација на закосеност на перките	Development of optimisation method for wind energy usage improvement by pitch-blade control	Проф. д-р Влатко Стоилков
1	Дарко Давчевски	Моделирање на систем за управување со движењето на гондолата на ветрогенераторски единици со цел оптимално искористување на енергијата на ветерот	Modelling the System for moving control of the nacelle in wind generating units with the target of optimal usage of the wind energy	Проф. д-р Влатко Стоилков

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОД РАЗЛИЧНИ ПРАВНИ РЕЖИМИ ЗА
ЗАШТИТА НА ПООДДЕЛНИ КУЛТУРНИ ПРАВА ДО ДИФЕРЕНЦИЈАЛНО
ГРАЃАНСТВО“ ОД М-Р АНА ЧУПЕСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 20.6.2014 година, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов „Од различни правни режими за заштита на поодделни културни права до диференцијално граѓанство“, од кандидатката м-р Ана Чупеска, во состав: проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, проф. д-р Зоран Илиевски, доц. д-р Ненад Марковиќ, доц. д-р Иван Дамјановски и доц. д-р Елена Михајлова.

По разгледувањето на доставениот труд, Комисијата на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I **СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИЈАТА**

Докторскиот труд со наслов „Од различни правни режими за заштита на поодделни културни права до диференцијално граѓанство“, од кандидатката м-р Ана Чупеска, е составен од вовед, два дела и заклучок, обработени на вкупно 256 страници текст, со вкупно 394 фусноти. Списокот на користена литература е составен од 219 библиографски единици.

Во **воведот** кандидатката најпрво ја поставува целта на овој труд кој се занимава со паралелните правни модели, т.е. режими во рамките на една држава по однос на групно диференцираните права (мултикултурното граѓанство), а имено, утврдување на заедничките критериуми кои произлегуваат од досегашните искуства и најдобрите практики од областа, при што е разгледуван и македонскиот случај, но и значањето и дострелот на мултикултурализмот *suī generis*. Имено, во последните педесетина години се потврди дека асимилационистичките и културнохомогенизирачките политики произлезени од концептот на нацијата-држава создаваат тензии во делот на праведното третирање на културните различности, па, оттаму, либералниот мултикултурализам заедно со групно диференцираните права стана политички дискурс, но и норма за консолидирање на современите плурални општества. Всушност, „диференцијалното/мултикултурно граѓанство/државјанство“ се истакна како „паралелен“ концепт покрај оној за „националното граѓанство/државјанство“, или, пак, поинаку кажано, прифаќањето на мултикултурниот модел се распространи за сметка на претходно доминантниот еднонационалниот модел. На овој начин, барањата на различните културни групи, како што се имигрантите, домородните народи, националните малцинства

и останатите малцински другости (на пример, сексуалните малцинства), се стекнаа со силен политички легитимитет, а од политичките системи се очекува да бидат инклузивни, а не ексклузивни. Ваквото поместување укажа и на интернационализацијата на мултикултурализмот, бидејќи, денес, интензивно се одвива дифузијата на политичкиот дискурс за мултикултурализмот, т.е. денес постојат кредибилни меѓународни мрежи на невладини организации, меѓувладини организации, академски заедници и конкретни политики кои го поддржуваат мултикултурализмот, а веќе се истакнуваат и најдобрите практики во оваа сфера. Дополнително, постои и кодификација на мултикултурните норми, во смисла на минимални стандарди во форма на легални или квазилегални норми кои се обликувани во декларациите за малцинските права, т.е. специфичните групни права на индивидуата. Понатаму, во многу земји е извршена конституционализација на мултикултурализмот (САД со т.н. Indian Act; Канада со Договорот за Аборџинските права – Constitutional Act 1982, Sec. 35/1 и др.), а со ова се посочува дека политичкиот дискурс и правните норми на мултикултурализмот во голем дел претставуваат логичка и еволутивна екстензија на универзалните норми на човековите права и слободи. Како и да е, она што е воочливо е дека актуелните меѓународни норми се потпираат ексклузивно на три категории на групи, и тоа: малцинства, национални малцинства и домородни народи, но тие, како такви, не го покриваат целиот домен на аспекти кои би требало да се опфати, при што се појавува уште еден проблем – оној на кондиционалноста. Имено, онаму каде што либералната демократија е цврсто воспоставена нема големи проблеми во примената на мерките на диференцијалниот третман, но, во земјите со квазидемократски или во полуавторитарните држави, како и во транзициските земји, ова, секако, е голем проблем и тоа дотолку повеќе што се уште постојат насилни конфликти во процесот на „балансирањето“ на културните разлики. Всушност, најголемиот проблем што произлезе од дебатата за „демократизацијата на демократијата“ во 21 век е резултат на процесот на интеракцијата на либерализмот и мултикултурната стварност, па оттаму, прашањата за правдата изразена во правото на државата се движи во насоката за можноста на постоењето на различни (паралелни) правни режими (модели), којшто паралелизам е пред се културно детерминиран и се одвива во рамките на една иста држава. Ова е највоочливо кај поставувањето на барањата на различните културни групи за исклучоците од позитивното право (exemptions from laws) и кај другите барањата за специјален третман, т.е. во сферите каде што се одвива процесот на стекнувањето на статусот на диференцијаното граѓанство за поодделните културни групи наспроти концептот за универзалната граѓанственост. Ваквата тензија има најреферентна рефлексја кај групните права на малцинствата (специфичните групни права на културните групи) за разлика од индивидуалните права на човекот и на граѓанинот.

Првото поглавје на овој труд се занимава со теоретските концепциски расправи околу поставувањето на моделите на диференцијалното/мултикултурното граѓанство/државјанство. Имено, тезите за универзалното граѓанство и неговата недоволност, освен што се надградуваат со концептите за диференцијалното и мултикултурното граѓанство во согласност со либералната правда, на еден начин и го легитимираат мултикултурното

акомодирање на разликите, за разлика од дискурсот на агонизмот, кој тоа го прави тоа на друг, подеднакво важен начин. Во оваа смисла, неперфектноста на самата демократија и потребата за демократизацијата, легитимитетот на поредокот, либералната правда, агонизмот и слично – сите тие содржат морални оправдувања за мултикултурното акомодирање и тие во овој труд се претставени како „работни тези“ за заснованоста на главната идеја. Во поглед на теориите за легитимитетот, кажано накратко, мултикултурното акомодирање може да се ситуира во континуираниот (и конститутивен) расчекор меѓу легалноста и легитимитетот. Поентата тука е дека, доколку целиме кон вистински либерално-демократски поредок, ќе настојуваме да го усогласуваме таквиот расчекор (во насока правото да ја одразува правдата, но притоа правдата не би требало да е одраз само на вредностите на мнозинството). Мултикултурното акомодирање, исто така, е специфично врзано за еден друг расчекор – парадокс, оној за мнозинско одлучување (мајоризирање) и рационалниот консензус. Блиску до овие идеи, се разбира, можно е и афирмирањето на мултикултурното акомодирање преку принципите на дискурсот за агонизмот. Имено, агонистите конфликтот не го сметаат за абнормална содржина на општественото живеење. Конфликтот на вредностите оди рака под рака со тоа да се биде човек и произлегува од компетитивните потреби на човечката природа. Ниту еден човечки живот не може да биде совршен, но тоа не значи дека човечкиот живот, сам по себе, е несовершен, туку значи дека идејата за совршенство нема значење. Ривалитетот помеѓу неспоредливите вредности, всушност, ја урива самата идеја за перфекција, а плуралноста на вредностите значи дека постојат многу начини на живот на кои луѓето можат да се развиваат. Слично, и правдата сама по себе создава некомпатибилни побарувања. Ваквите конфликти не произлегуваат од неперфектноста на правдата, туку ја обелоденуваат вистината дека правдата самата по себе содржи конфликтни вредности. Најсистематизиран обид за етичко легитимирање на потребата за мултикултурно акомодирање, сепак, се дава преку либералната теорија, т.е. преку реконцептуализацијата на поимот на либералната правда. Ова идејна реконцептуализација се движи низ дискурсите за: оспорувањето на доволноста на концептот на универзалното граѓанство и неговото надградување со мултикултурното-диференцирачко граѓанство; надоградувањето на поимот на толеранцијата со смислата за солидарноста; замената на парадигмата за неутралноста или слепоста кон разликите со политиките на признавањето, култивирањето и инклузивноста на разликите; збогатувањето на универзалните со групноспецифичните права, итн. И конечно, во овој дел трудот се задржува и на дебатата за групни права. Познатиот систем на општите граѓански права кој постои во либералните демократии, т.е. концептот на универзалното граѓанство базиран на идеите за толеранцијата, неутралноста, слепост кон разликите, приватизмот, го “пропиша” стандардниот сет на граѓанските, политичките и социјалните права што го концептираат граѓанскиот статус и тој се покажа како недоволен. Овој сет на граѓански права е најчесто конкретизиран во повелбите за правата, односно тој е израз на т.н. либерализам 1. Затоа, иако многуте барања кои ги поставуваат етнокултурните групи паѓаат на индивидуалната страна од паричката, сепак, тие го сметаат концептот на општиот граѓански статус како несоодветен, незадоволителен инструмент за заштита на нивните индивидуални права и поставуваат барања за групноспецифични

културни колективни права. Без оглед на теоретската дебата, трудот го потенцира фактот дека колективните специфични групни права и гарантираното претставување се многу важен елемент во акомодирањето на разликите, а во насока на зачувувањето на целовитоста на системот заради неопходноста од инклузијата. Кај неконсолидираните демократии ова има особено значење поради опасноста од дестабилизирање на поредокот.

Второто поглавје како централно поглавје на трудот е посветено на конкретните случаи на нормирањето и на конституционализацијата на културната диференцијацијата, т.е. на групнодиференцираните права какви што се: исклучоците од правото (exemptions from laws), како на пример специјалните закони за Индијанците за употреба на пејот, за лов и др.; асистирањето (assistance) во правењето на оние нешта за кои на мнозинството на граѓани не им е потребна екстра помош –асистенција, на пример мултилингвалните гласања, афирмативните акции, финансиска поддршка за етничко содружништво и сл; самоуправувањето (self-government) за етничките, културните или „националните“ малцинства и тоа во формите на сецесија/secession (Словенија), федерална единица/federal unit (Каталонија), различно политилко уредување/other polity (Порто Рико) итн.; надворешни и внатрешни правила/рестрикции (external rules; internal rules). На пример во Квебек постојат рестрикции за употребата на англискиот јазик, или кај Индијанците такви се ограничувањата за локалното „белечко/white“ гласање, а и обратно: острахизам или екскомуницирање од заедницата за ситуации како што е културно мешан брак и др.; признавање и извршување (recognition and enforcement) на традиционалните правни норми во рамките на доминантниот правен поредок како што се абориџинските земјошни права или, пак, групноспецифичното семејно право; претставувањето (representation) на малцинствата во телата на властите кое е однапред гарантирано и подпомогнато, а таков е примерот за маорските електори во Парламентот на Нов Зеланд или, пак, црнечкиот конгресен дистикт во САД; симболичните барања околу статусот, постоењето на различните групи, кои се прекршуваат во споротиве околу политиките или имињата, националните празници и учењето на историјата. Имено, од споменатото се извлекуваат трите потенцијални столбови на „идеалната“ мултикултурна акомодација: столб I (групни права на самоуправување и пропорционална репрезентација); столб II (споделување на моќта – power shering, и консоцијација) и столб III (федерализам и други територијални аранжмани). Овие три столба се прикажани во овој дел од трудот и се теориски и практично разработени, при што е направен обид да се систематизира она што го нуди разноликата литература. Дополнително, трудот не се задржува само на овие три столба за мултикултурна акомодација, туку вклучува и некои дополнителни елементи, кои не припаѓаат во овие три заокружени целини. Станува збор за симболниот поредок, за симболизмот, кој во овој труд добива третман на „квазистолб IV“. Зошто не постои т.н. четврти столб, причината треба да се бара во тоа што многу од мултикултурните режими не ја доживеале својата кулминација, а не се доволно јасно конципирани познатите консеквенци од нивната примена, посебно што некои од овие дополнителни елементи се појавуваат и опстојуваат отаде вообичаениот политички процес – оној што е во преден план. Еден таков значен елемент, на пример, е токму симболниот

поредок, кој има своја политичка, филозофска, социолошка, психолошка и естетска димензија, а сепак, наоѓа своја примена и во акомодирањето на разликите. Во овој дел, посебно внимание е посветено и на македонското искуство, поконкретно, Република Македонија и гарантираното претставување, македонската консоцијација, како и Македонија и симболниот поредок.

Во третиот или финален дел од трудот, кандидатката ги поставува заклучоците од истражувањето. Иако овој труд инсистира на постоење на три столба на акомодацијата, сепак произлегува дека пофлексибилни, а оттука, и поатрактивни се токму нетериторијалните форми на акомодирањето, поточно, тоа се првиот и вториот столб кои се посветени на групните права и на споделувањето на моќта. Современата политичка наука го апсолвираше прашањето дека за успешно акомодирање на разликите потребно е граѓанскиот сет на универзалните права (универзалниот граѓански статус) да биде надополнет и со групно-специфичните права. Но, ова е полесно да се напише и морално/научно да се аргументира одошто да се спроведе. Групно-специфичните културни права, иако се наменети за колективот, нивна суштинска одредница е тоа што нема дилема дека нивен субјект се всушност индивидуалните права, односно, тие служат за нивно целосно остварување. Попрецизно, со групно-специфичните културни права, акцент се става врз ефективното остварување на веќе гарантираните индивидуални права какви што се слободата, еднаквоста или правото на културен идентитет, итн. За вистински да се постигне целосен граѓански статус, некогаш е неопходно, имено, зајакнување на индивидуалните гаранции, потребна и дополнителна заштита и промоција на посебните групи и посебна гаранција на нивните шанси да ги реализираат веќе пропишаните индивидуални права. За да се постигне наводно пропишаната „еднаквост меѓу индивидуите“ потребно е тие да бидат третирали различно преку тоа што ќе им биде овозможено да практикуваат различни права, а со цел да се компензира разликата која произлегува од статусот на групата на која и припаѓа индивидуата. Со други зборови, потребно е припадниците на групите различно да се третираат за да се постигне ефективна еднаквост – како индивидуи. Поентата е дека групните права се наменети за ситуации кога индивидуалните права што имаат групен аспект, т.е. што се поврзани со определен специфичен културен-групен идентитет, не можат во целост да се искажат/остварат преку основниот и познат круг на основните човекови права и слободи. Токму овој различен третман подразбира пропишување на специфични групни права. На овој начин се стигнува до диференцијалниот граѓански статус. Затоа, се вели дека за успешно акомодирање на разликите во едно општество е потребно универзалниот граѓански статус да биде надополнет и со групно-специфичните права. Ваквите права, се разбира, варираат како контекстуално, така и во зависност од нивните носители – субјекти но, општата клима сугерира навистина еден широк спектар. Како и да е, се работи за едно сериозно реструктурирање на концептот за цивилното, универзално граѓанство во мултикултурно граѓанство, или во т.н. мултикултурен граѓански статус. И, како што беше напоменато претходно, обмислувањето и конципирањето на ваква една идеја, е далеку поедноставно од нивната реализација, затоа што

главен проблем е како да се балансираат групно-специфичните културни права и општите граѓански (индивидуални) права.

Во промислувањето и во изнаоѓањето на акомодативни решенија, а со цел да опстојат државите како интегрирани ентитети, во иднина, потребно е да се проникне многу подлабоко во симболниот поредок, т.е. во значењата. Ова е дотолку позначајно, бидејќи симболниот поредок со своите устоличени хиерархии и вреднувања, создава критериуми, создава вредности, интерпретации и реинтерпретации на стварноста, а создава и парадокси. Оттука, симболното претставува и слободна зона за политичките манипулации, а особено за јакнење на популизмот. Дијалектичките содржини присутни во симболното се можеби главните причини за тоа зошто симболизмот се уште не може да се „устоличи“, да се исцрта, да се ситуира како посебен столб на акомодација. Тој, имено, не може да се именува како некој ригиден правно-политички режим, бидејќи симболното го трансцендира видливото и опипливото, но оперира со афектното, т.е. со чувствениот живот. Но, ако симболниот поредок не е таков како што е – имагинарен, неопиплив, во некоја рака и нематеријален, духовен, и директно зависен од вредностите и когнитивните предлошки на луѓето кои живеат во него, тој не би ја извршувал својата умирувачка функција. Се разбира, тоа воопшто не му го намалува присуството, односно важноста во контекстот на едно мултикултурното акомодирање.

Независно од видот на акомодативното решение што ќе примени во општествата со културен диверзитет, сепак, мора да постојат елементарни, базични услови за остварување на акомодацијата. Тие, без сомнение, се *condition sine qua non* на секој ваков чекор.

Прв услов, несомнено, е демократијата. Но, притоа, треба да се нагласи дека се мисли на супстантивната демократија којашто од една вистинска либерална позиција ќе може да го апсолвира прашањето на „илиберализмот“. Со овие проблеми се соочуваат стабилните демократии и овој проблем се акутизира преку проблемот на балансот помеѓу групните и индивидуалните права. И, од оваа позиција, системот ќе одговори на предизвикот за континуираното демократизирање, односно посветено ќе ја демократизира демократијата. Но, во еден транзициски амбиент, каде што демократијата не е стабилизирана, а постои неопходност и ургентност за акомодирање, општествата се принудени во од да воспоставуваат и демократија и акомодација. Ова не е воопшто лесна задача, и поради тоа е најважно политичките елити да бидат одговорни, а граѓаните да бидат респонзивни. Помеѓу нив, пак, мора да постојат канали низ кои ќе се одвива комуникацијата. Едноставно, демократијата во нејзината фундаментална смисла мора да се воспостави, а тоа значи – владеење на правото, слободни избори, јасна поделба на власта и нивна независност, слободни медиуми и развиено цивилно општество.

Втор услов е инклузијата, односно системот да овозможи вклученост на сите културни идентитети, бидејќи исклученоста е мотивационата сила на конфликтноста. Во таа смисла, важно е да се креираат такви институции кои ќе овозможат делиберативна расправа, преговарања и договарања, дијалог помеѓу различните. Дијалогот (па и преговарање/договорање) е една од најважните алатки за постигнување на консензусот, а консензусот е една секојдневна тема во

општествата на длабоките разлики. Затоа, дијалогот треба да одговори на потребата за инклузивност и да стане сеопшт принцип-норма.

Реконсилијацијата и ретрибуцијата се трет нужен услов, посебно во трауматизирани општества. Таму каде што конфликтот на културните идентитети ја достигнал својата најгрозна кулминација (убивања, геноцид, етноцид и друго), општеството има потреба од изложување и соочување со трауматските искуства, бидејќи секој последователен ескапизам ќе биде пречка за акомодирање. Алатките за помирување и за ретрибутивната правда варираат контекстуално и можат да подразбираат симболички извинувања, меморијални обележја, лустрациски комисии, трибунали, легализирање на борци, амнестијата и друго, и тие се применуваат за да се спречи омразата, а пред се, одмаздувањето, а сето тоа се прави за да се прости и одново да се изгради довербата.

Безбедносните аранжмани и супранационалните гаранции (како ЕУ и НАТО) се четвртиот услов за одржувањето на акомодацијата, а посебно доколку станува збор за деволуирани субединици, кои под еден таков „чадор“ поедноставно ќе можат да го реализираат својот субјективитет, независно од федералните врски. Супранационалната безбедносна гаранција е исто така од големо значење за младите демократии, бидејќи транзиторните општества се нестабилизирани и оттука, чувството на сигурност е особено важно. Безбедносната дилема што ја имаат групите, едноставно, мора да ја снема.

Отвореноста на општеството спрема „надворешниот фактор“ е исто така исклучително важен услов за остварувањето на акомодацијата. Иако акомодацијата се изведува во согласност со спецификите на даденото општество, сепак потребата за приспособувањето на разликите е секаде иста. Оттука, важноста на меѓународната размена на информации и на сознанија во врска со акомодитивните искуства е голема. Со други зборови, треба да постои отвореност за добрите политики и за добрите практики, кои дале и се уште даваат добри резултати кај приспособувањата. На пример, при склучувањата на Белфашкиот, Дејтонскиот, Рамковниот и на други договори, надворешниот фактор имал значајна модерирачка улога. Оттука, се покажува дека отвореноста спрема „третата страна“ е еден важен услов најпрво да се седне на преговарачката маса, што би резултирало со конкретен договор кој ќе ја нормира акомодацијата. Посено е важна отвореноста и спрема повеќестепенастото акомодирање кое би вклучило аранжмани кои ги надминуваат државните граници а ќе вклучат и медијација.

ЗАКЛУЧНА ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Докторскиот труд под наслов „Од различни правни режими за заштита на поодделни културни права до диференцијално граѓанство“ од кандидатката м-р Ана Чупеска обработува исклучително актуелна и комплексна тема во која е проследена парадигмата на мултикултурализмот, поставена на една широка лепенка од негови варијанти. Трудот се обидува да направи поконзистентна систематизација и типологизација која нема за цел да го униформира мултикултурализмот, туку има цел да ги прикаже разните варијанти на спектарот на акомодирањето (наменети како за новите демократии, така и за постарите кои имаат волја да се менуваат во овој правец). Во таа смисла, овој труд е значаен

придонес во пополнувањето на празнината која постои во научната област посветена на демократијата и на мултикултурализмот кој ги систематизира искуствата на мултикултурните акомодативни режими и институти. Реализираноста на овој труд се воочува посебно во успешното разјаснување на тоа дали мултикултурниот модел е соодветен и функционален во смислата дали тој навистина може да ги впије диверзитетните групни културни различности, т.е. дали ги задоволува целите за праведност кои си ги поставува пред себе и дали е навистина инклузивен?; понатаму, во резултатите од анализата на заедничките тенденции на посебните практики од мултикултуралноста; и конечно, во евалуацијата на „диференцијалните практики“ во Република Македонија позиционирани во мултикултуралниот контекст.

Структурата на трудот е избалансирана. Материјата во сите главни аспекти е исцрпно, детално и мошне темелно презентирана според логичен редослед.

Темата на докторскиот труд е обработена со употреба и комбинирање на неколку научни методи, во функција на успешно анализирање, докажување и презентирање на поставените тези. Трудот претставува самостоен стручно-научен труд во кој кандидатката, преку примена на соодветна научна методологија, изразува завидна способност за научна разработка на поставените тези, поставувајќи солидно изведени и издржани заклучоци, притоа покажувајќи завидна способност за користење на стручна и научна литература.

Научно издржаниот третман на суштинскиот дел од материјата и отворените дилеми, прашања и сугестии поместени во трудот даваат солидна основа за понатамошно комплексно истражување на прашањата поврзани со оваа тема, во што се состои и основниот научен придонес на овој докторски труд.

Врз основа на изнесениот приказ и оценка, Комисијата со задоволство едногласно му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да го усвои овој извештај со позитивна оценка и да и овозможи на кандидатката м-р Ана Чупеска да пристапи кон јавна одбрана на својот докторски труд.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски с.р.

Проф. д-р Зоран Илиевски с.р.

Доц. д-р Ненад Марковиќ с.р.

Доц. д-р Иван Дамјановски с.р.

Доц. д-р Елена Михајлова с.р.

ПРЕГЛЕД

**на одобрена тема за изработка на докторска дисертација на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 26.06.2014 година.**

ТРЕТ ЦИКЛУС СТУДИИ

Кандидат	Тема	Ментор
Соња Чаламани, магистер на математички науки	„ТОПОЛОГИИ ИНДУЦИРАНИ ОД (3,1,ρ)-МЕТРИКИ И (3,2,ρ)- МЕТРИКИ“. „TOPOLOGIES INDUCED BY (3,1,ρ) - METRICS AND (3,2,ρ)- METRICS“.	Акад. Дончо Димовски, редовен професор на ПМФ – Скопје.

ПРЕГЛЕД

**на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 26.06.2014 година.**

Кандидат	Тема	Ментор
Љубица Трајковска, дипломиран инженер по биологија	„ПРОДУКЦИЈА НА ФЕНОЛНИ СОЕДИНЕ- НИЈА И АНТИОКСИДАНТЕН ПОТЕНЦИ- ЈАЛ НА ГЕНЕТСКИ ТРАНСФОРМИРАНИ ИЗДАНОЦИ ОД HYPERICUM PERFORA- TUM L. (КАНТАРИОН) ВО IN VITRO УСЛОВИ “. „PRODUCTION OF PHENOLIC COMPO- UNDS AND ANTIOXIDANT POTENTIAL OF GENETICALLY TRANSFORMED SHOOTS FROM HYPERICUM PERFORATUM L. (ST. JOHN'S WORT IN VITRO CONDITION“.	д-р Соња Гацовска- Симиќ, вонреден професор на ПМФ – Скопје.
Анета Ламбевска, дипломиран еколог	„ДИСТРИБУЦИЈА И ЕКОЛОГИЈА НА РОДОТ PENIOPHORA COOKE (BASIDIOMYCOTA, FUNGI) ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“. „ECOLOGY AND DISTRIBUTION OF THE GENUS PENIOPHORA COOKE (BASIDIO- MYCOTA, FUNGI) IN THE REPUBLIC MACEDONIA“.	д-р Митко Караделев, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Марија Насковска, дипломиран професор по биологија	„МЕЛАНОМАКРОФАГНИ АГРЕГАТИ ВО СЛЕЗИНАТА КАЈ ЦРНАТА МРЕНА (BAR- BUS PELOPONNESIUS, VALENCIENNES, 1844) ОД РЕКАТА БРЕГАЛНИЦА. ВЛИЈА- НИЕ НА ПОЛОТ, СЕЗОНАТА И ЛОКАЛИ- ТЕТОТ“. „MELANOMACROPHAGE AGGREGATES IN THE SPLEEN OF BARBEL (BARBUS PELO- PONNESIUS, VALENCIENNES, 1844) FROM THE RIVER BREGALNICA. INFLUENCE OF SEX, SEASON AND LOCALITY“.	д-р Маја Јорданова, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Ирина Манојлоска, дипломиран професор по математика	„СФЕРНА ТРИГОНОМЕТРИЈА“. „SPHERICAL TRIGONOMETRY“.	акад. Дончо Димовски, редовен професор на ПМФ – Скопје.

Милена Колевска, дипломиран инженер по хемија	„КЛАСИФИКАЦИЈА НА БАКТЕРИИ СО ПРОТЕОМСКИ, ГЕНОМСКИ И СО ХЕМОМЕТРИСКИ МЕТОДИ“. „BACTERIA CLASSIFICATION FROM PROTEOMIC AND GENOMIC DATA WITH CHEMOMETRIC METHODS“.	д-р Киро Стојаноски, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Катерина Рунчевска, дипломиран инженер по хемија	„ОПТИМИЗАЦИЈА НА МЕТОДИ ЗА КВАНТИФИКАЦИЈА НА ПОЛИФЕНОЛИ СО УПОТРЕБА НА ВИСОКОЕФИКАСНА ТЕЧНА ХРОМАТОГРАФИЈА ПОВРЗАНА СО МАСЕНА СПЕКТРОМЕТРИЈА“. „OPTIMIZATION OF METHODS FOR QUANTIFICATION OF POLYPHENOLS USING HIGH-PERFORMANCE LIQUID CHROMATOGRAPHY COUPLED TO MASS SPECTROMETRY“.	д-р Марина Стефова, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Златко Илиевски, дипломиран инженер по хемија	„ВИБРАЦИОНИ СПЕКТРИ НА КАДМИУМ ХЛОРИД МОНОХИДРАТ И КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА МАГНЕЗИУМ ЈОДИД ОКТАХИДРАТ“. „VIBRATIONAL SPECTRA OF CADMIUM CHLORIDE MONOHYDRATE AND CHARACTERIZATION OF MAGNESIUM IODIDE OBTAINHYDRATE“.	д-р Виктор Стефов, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Верче Алулоска, дипломиран инженер по хемија	„ИСПИТУВАЊЕ НА НЕКОИ ПЕПТИДИ СО МАСЕНО СПЕКТРОМЕТРИСКИ И СПЕКТРОСКОПСКИ МЕТОДИ“ „STUDY OF SOME PEPTIDES WITH MASS SPECTROMETRY AND SPECTROSCOPY METHODS“.	д-р Киро Стојаноски, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Олга Поповска, дипломиран инженер по хемија	„РАЗВОЈ НА МЕТОДА НА ИЗОЕЛЕКТРИЧНО ФОКУСИРАЊЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПРОТЕИНСКИ ПРОФИЛ ВО СОЛЗИ“. „DEVELOPING A ISOELECTRIC FOCUSING METHOD FOR PROTEIN PROFILE DETERMINATION IN TEARS“.	д-р Киро Стојаноски, редовен професор на ПМФ – Скопје, а за коментор д-р Олгица Тренчевска, насловен доцент на ПМФ - Скопје.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВАЛУАЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕНИОТ СИСТЕМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРАВИЧНОСТ, ПРИСТАП ДО ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ И СОЦИЈАЛНИ ДЕТЕРМИНАНТИ НА ЗДРАВЈЕ – ДАЛИ СМЕ СИТЕ ЕДНАКВИ?“ ОД М-Р Д-Р. ДАНЧЕ ГУДЕВА НИКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 26.6.2014 г., по предлог на Советот на докторски студии по јавно здравство на Медицинскиот факултет во Скопје, а во согласност со Законот за високото образование и Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, определи Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација по јавно здравство од м-р д-р Данче Гудева Никовска, со наслов: „Евалуација на здравствениот систем во Република Македонија – правичност, пристап до здравствени услуги и социјални детерминанти на здравје – дали сме сите еднакви?“, во состав:

1. проф. д-р Моме Спасовски
2. проф д-р Фимка Тозија
3. проф д-р Драган Ѓорѓев
4. проф д-р Розалинда Исјановска
5. проф д-р Јованка Караџинска Бислимовска

Во согласност со Законот за високото образование на Република Македонија, Рецензентската комисија ја разгледа поднесената докторска дисертација и врз основа на направените согледувања и консултации го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација со наслов „Евалуација на здравствениот систем во Република Македонија – правичност, пристап до здравствени услуги и социјални детерминанти на здравје – дали сме сите еднакви?“ обработува мошне актуелна јавно здравствена проблематика, оригинална е и ги содржи сите потребни елементи на едно научно истражување. Докторскиот труд е изнесен на 132 страници напишан текст, во кој јасно и концизно се образложени воведот, мотивот, предметот, целите, хипотезите, материјалот и методите на истражување. Резултатите се детално елаборирани, анализирани во контекст на земјата и споредени со резултати од други истражувања во делот дискусија, врз основа на која се изведени заклучоците и препораките. Текстот е збогатен со 30 табели и 16 графикони. Во цитираната литература се наведени 182 референци од темата која се обработува.

1. Податоци за предметот на истражување

Концизен преглед на досегашните сознанија во проучување на правичноста на здравствените системи и социјалните детерминанти на здравје во многу земји во светот е даден во воведниот дел, во кој се дефинирани поимите правичност,

неправичност и социјални детерминанти на здравје според дефинициите на СЗО, со посебен осврт на концептуалната рамка на СЗО која се користи за нивно проучување.

Во недостаток на слични истражувања во РМ кои би ги отсликале социјалните детерминанти на здравје на населението во РМ, разликите во здравствениот статус и евентуалната неправичност помеѓу различните слоеви на население, кандидатот јасно ја отсликува моменталната состојба и препораките за проучување на социјалните детерминанти на здравје од страна на релевантните меѓународни организации кои работат на полето на јавното здравје, односно фактот дека истражувањата од различен вид и обем во изминатите скоро 2 века покажуваат убедливи докази на поврзаноста на факторите во општеството и здравствената состојба на населението во сите држави и секакви општествени уредувања, и дека анализата на неправичноста во здравствениот статус е дефинирана како еден од петте приоритети за анализа на системите за здравствена заштита во ЕУ.

2. Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Во останатиот дел од воведот, детално се прикажани сознанијата од постојната литература за оваа проблематика, преку цитирање на 62 референци. Анализата на литературата укажува дека почетоците на проучување на социјалните детерминанти на здравје и правичноста во здравствениот статус на населението можат да се лоцираат уште во написите од 17 век кои статистички ги имаат документирано фактите за неправичност во смртноста на различни групи население, базирајќи ги своите тврдења на серија значајни јавно здравствени истражувања. Во заклучниот дел од прегледот на литературата се констатира дека добар дел од истражувањата во 20 век се засноваат на биомедицината, односно истражување на етиологијата на болестите, клиничките аспекти на болестите, како и биолошките и психолошките механизми на специфичните ризик фактори кои предизвикуваат болести на индивидуално ниво, како и многубројните иницијативи кои повторно ја нагласуваат потребата за зајакнување на здравствената правичност преку адресирање на социјалните услови и потребата од развивање на интерсекторски програми, што е и главниот мотив за истражувањето (Декларацијата за примарна здравствена заштита од Алма Ата и движењето Здравје за сите, глобалната здравствена стратегија за постигнување на Здравје за сите до 2000 година, Европската здравје за сите стратегија за 21 век, глобалната иницијатива Правичност во здравствен статус и здравствена заштита 1995-1998, се до Милениумската декларација од 2000 година која претставува основа за дефинирање на Милениумските развојни цели во кои значајно место зазема правичноста во здравствениот статус), Повелбата од Талин наречена Здравствен систем за здравје и благосостојба и Политичката декларација од Рио, која ја реafirмира заложбата на земјите членки дека здравствените неправичности во рамките на земјите и помеѓу земјите се политички, општествено и економски неприфатливи, исто така во голема мера нефер и можат да се избегнат, а унапредувањето на здравствената правичност е основа за одржлив развој, подобар квалитет на живот и благосостојба, што за возврат придонесува за мир и безбедност.

3. Материјал и методи

Во истражувањето е користена концептуалната рамка на СЗО Комисијата за социјални детерминанти на здравје која го концептуализира самиот здравствен систем како социјална детерминанта на здравје, ги идентификува социјалните детерминанти на неправичност во здравствениот статус, овозможува опис на меѓусебната поврзаност на главните детерминанти на здравје, механизмите преку кои социјалните детерминанти генерираат здравствена неправичност и обезбедува рамка за евалуација кои детерминанти се најважни да се адресираат, како и мапирање на специфични интервенции и политики.

Користен е т.н. мешан метод на истражување, односно комбинација на квалитативна и квантитативна методологија, кој се препорачува во евалуациони истражувања, а особено за проучување на социјалните детерминанти на здравје во примарни истражувања кои имаат за цел обезбедување на базични податоци во случаи кога такви податоци не постојат. Квалитативниот дел опфаќа систематска ревизија на постојни документи и литература со цел да се евалуира здравствениот систем во РМ и негова концептуализација како социјална детерминанта на здравје. Стратегијата на пребарување вклучува преглед на 4 електронски датабази кои и биле достапни на истражувачката при истражувањето, рачно пребарување на релевантни документи од соодветните сектори, како и преглед на електронската база на Народната и универзитетска библиотека. Документите, покрај научно публикувана литература во стручни списанија, вклучуваат и закони, измени на закони, извештаи од меѓународни организации и консултантски фирми кои вршеле анализа на спроведените мерки и реформи во соодветните сектори, како и “сива литература” која е рецензирана (на пр. извештаи од конференции, абстракти). Со анализата е опфатен периодот по осамостојувањето на Република Македонија во 1991 до декември 2013, кога е извршено пребарувањето. За презентација на резултатите е користена PRISMA чеклистата.

Квантитативниот дел претставува проспективно анкетно истражување на национален репрезентативен примерок за одредување на интермедијарните детерминанти на здравје. Потребниот број од 600 домаќинства е пресметан со користење просечна големина на семејство 4,5, однос урбани/рурални населби 1,5, линија на сиромаштија 28,7, со моќност на истражувањето од 80%, интервал на доверба од 95% и максимум прифатлива грешка од 0,05, зголемен за 10% за да се земе предвид евентуалното одбивање за учество во истражувањето.

Податоците се собрани преку “вгнездено” случаи-контроли истражување (nested case-control study), спроведено во периодот декември 2012 - мај 2013. “Случаи” се пациентите со туберкулоза дијагностицирани во периодот јули 2012 – јуни 2013, а “контроли” се соодветни семејства во истото место на живеење.

Користен инструмент на истражување е Прашалникот за светско истражување на здравјето (World Health Survey), модифициран да обезбеди податоци за специфичните цели дефинирани во Цел 2 и 3 на истражувањето. Информирана согласност е составен дел на инструментот и таа е добиена од сите испитаници.

Добиените податоци со инструментот на истражување се внесени во специјално изработена база на податоци, а статистичката обработка е извршена со статистичка програма SPSS 17.0, со користење на соодветни статистички методи за анализа на податоците:

4. Резултати

Презентацијата на резултатите од истражувањето е поделена во два дела, со посебна презентација на резултати за структурните детерминанти на здравје и резултати за интермедијарните детерминанти на здравје.

Преку прегледот на литература според клучните зборови дефинирани во Цел 1 и наведените датабази, како и прегледот на цитираните референци во публикациите, идентификувани се 2520 документи, публикации, едиторијали и коментари во наведените датабази. По деталната ревизија на добиените резултати, исклучени се публикациите и документите кои се однесуваат на периодот пред 1991 година, публикациите за кои е достапен само апстракт, како и публикациите кои не одговараат на клучните зборови и предметот на анализа. Во финалната анализа се вклучени 152 документи кои се однесуваат на РМ и кои вклучуваат анализа на здравствениот систем во контекст на Цел#1. Најзначајната лимитација на добиените резултати е малиот број публикувани истражувања за РМ и регионот, за сметка на големиот број консултантски извештаи и „сива литература“ за темата која се истражува.

Прегледот на постојната литература го документира периодот по осамостојувањето во 1991 година, во кој Република Македонија се соочува со бројни предизвици во сите сектори на општественото уредување, карактеристично скоро за сите земји кои произлегуваат од поранешните социјалистички системи. Развиен е еден високо централизиран здравствен систем, со цел да обезбеди строга контрола над искористувањето на ресурсите и подеднаква дистрибуција во време на економска криза, за да го исполни правото на здравствена заштита дефинирано во Уставот, кој се темели на позитивните искуства од претходниот систем.

Правата на пациентите регулирани со Законот за здравствена заштита овозможуваат слободен избор на лекар во примарната здравствена заштита, со овозможување на избор на пациентите да платат „од џеб“ доколку сакаат да се лекуваат во која било здравствена установа, а оценките на висината на тие износи укажува дека голем број од пациентите ја одбираат токму оваа опција, со пораст од 25% во 2009 на 38,2% во 2011. СЗО проценува дека овие плаќања од џеб кои се директно на товар на граѓаните се поголеми и укажуваат дека заради слабиот квалитет на податоците овие трошоци е можно да изнесуваат и повеќе, односно се движат 40-50% и директно имплицираат зголемена финансиска оптовареност за семејствата и поединците, кои неминовно имаат влијание врз зголемувањето на неправичноста во здравствениот статус на популацијата.

Постојната литература утврдува и регионални разлики во квалитетот на живот кај населението, кои се поголеми кај жените споредено со мажите, поголеми се кај младите луѓе, споредено со постарите, кај оние со повисоко образование и кај оние кои живеат во урбани средини, зголемување на трошоците во примарната здравствена заштита по пациент од 25.9% во периодот 2004-2008, а документирани се и разлики во дистрибуцијата на здравје. Бројот на истражувања за Ромската популација е незначителен, со утврдени системски

пречки и предизвици за соодветна имплементација и адресирање на специфичните здравствени потреби на Ромите, укажувајќи на бројни фактори од социо-економска природа кои влијаат особено на мајките и децата.

Проценката на управувањето во здравствениот сектор укажува дека ниеден од индикаторите за основните функции на здравствениот систем не покажува оптимална функција и документира бројни „сиви зони“ во здравствениот сектор.

Пребарувањето на постојната литература не резултира со идентификација на научно документирани резултати кои се однесуваат на поврзаноста на макроекономската или образовната политика со здравствениот статус на населението, затоа како индикатор на постоење на таква поврзаност е изведен од Gini-индексот, кој покажува дека тој континуирано се зголемува со тек на годините по осамостојувањето и пораснал за 154% во периодот 1998 – 2009 година. Слични резултати се добиени и со мерење на индексот на просперитет кој покажува пад од 70 место во 2009 година на 75 место во 2012 од 142 држави, иако најдобро рангирана компонента е *здравство* и тоа во сите години од анализата.

Вториот дел од резултатите ги претставува наодите добиени со теренско истражување на 562 домаќинства од 8 статистички региони на РМ. Вкупно се анкетирани 605 испитаници од кои 315 испитаник се случаи – болни со туберкулоза регистрирани во периодот јули 2012 – јуни 2013 и 290 контроли. Согласно со дизајнот на истражувањето, најголем процент испитаници се анкетирани во општините кои припаѓаат на Скопскиот регион како најнаселен регион во РМ, а процентуалната застапеност на испитаниците во целиот примерок според *местото на живеење* е прилично рамномерна. Во истражувањето доминираат машки испитаници со средна *возраст* од 46.55 години. Најголем дел семејства во примерокот имаат 4 члена, а просечната големина на семејството е поголема кај домаќинствата кои живеат на село, со постоење на регионални разлики. Според *етничката припадност*, најзастапени во примерокот се Македонците, а најголем процент од испитаниците во истражувањето живеат во брачна заедница со партнер.

Високи 62,7% испитаници во целиот примерок даваат податок за невработеност, со поголем процент во групата на случаи, најмногу мажи. Најголем процент на невработени има меѓу оние кои имаат завршено само основно или средно образование, процентот е нешто повисок кај испитаниците кои живеат на село, а според етничката припадност повеќе од половина се Албанци.

Главната причина за невработеност кај испитаниците кои одговориле дека се невработени е *неможност да се најде работа, технолошки вишок, домаќинка која се грижи за семејството или пензионер/престар да работи*. Мултиваријантната логистичка регресија за влијанието на СДЗ на работниот статус покажува трипати поголема веројатност да бидат невработени испитаниците со понизок образовен статус, и нешто повеќе од 5 пати поголема веројатност во прилог на женскиот пол.

Индикаторите за постојан приход во инструментот користен во истражувањето се проценети преку група од 19 прашања кои се однесуваат на големината на живеалиштето, како и поседувањето на кола и други електронски уреди во

домаќинството. За потребите на истражувањето е креиран и т.н. „индекс на добра“ за домаќинствата, пресметан како збир на бодови според одговорите на прашањата во инструментот. Средната вредност на индексот во целиот примерок е повисок кај испитаниците кои живеат во град, кај контролите, постојат регионални разлики, а корелацијата на индексот на добра со вкупната потрошувачка на домаќинствата како и со образовниот статус на испитаниците е статистички сигнификантно позитивна.

Трошоците на домаќинствата се проценети преку сет од 4 прашања кои се однесуваат на вкупните трошоци на домаќинството во последните 4 недели, трошоци за храна, вклучително и храна која е произведена дома, трошоци за здравствена заштита, како и трошоци за болничко лекување во последните 12 месеци. Просечните трошоци на домаќинствата во целиот примерок се поместени кон левата страна на нормалната дистрибуција, со просечно 61.6% од тие трошоци направени за набавка на храна. Корелацијата на вкупните трошоци на домаќинствата е позитивна со сите останати трошоци на домаќинството и е највисока кај трошоците за храна, нешто пониска кај трошоците за здравствена заштита и е најмала, но не и статистички значајна кај трошоците за болничко лекување.

Скоро половина од испитаниците во истражувањето го оцениле својот здравствен статус (вклучувајќи го физичкото и менталното здравје) како добро, со статистички сигнификантни разлики во одговорите помеѓу случаите и контролите. Значајни предиктори на лошо само-проценето здравје се полот, образованието, етничката припадност и местото на живеење, како и постоење на хронични болести како астма, ангина пекторис и ментални состојби. Дополнителните 6 прашања за мобилност, грижа за себе, болка, когнитивни способности, интерперсонални активности и афект повторно покажуваат статистички сигнификантни разлики помеѓу двете групи испитаници, со поголем процент позитивни одговори кај контролната група.

Ризик-факторите на испитаниците во истражувањето се проценети преку прашања во 4 области кои се однесуваат на употреба на тутун и алкохол, исхрана и физичка активност. Повеќе од третина испитаници пушат секојдневно, со карактеристично поголем процент на пушачи кај контролите, најголем дел мажи со завршено средно или основно образование, кои се невработени а мултиваријантната логистичка регресија покажува дека статистички значајни предиктори на пушачкиот статус кај испитаниците во истражувањето се образовниот статус, полот, невработеноста и консумацијата на алкохол.

Скоро половина од испитаниците некогаш во животот испиле пијалак кој содржи алкохол, во поголем процент од групата на контроли, поголемиот дел мажи кои живеат во градска средина, во брачна заедница и во најголем процент имаат завршено средно или основно образование. Според работниот статус, процентот на лица кои секојдневно консумираат алкохол е највисок кај испитаниците кои се невработени, а мултиваријантната логистичка регресија утврдува статистички значајна предикторна улога на регион, пол, образовен

статус, етничка припадност и работен статус, а веројатноста за консумација на алкохол се зголемува за скоро четири пати доколку испитаникот пуши.

Анализата на прехранбените навики на испитаниците проценети преку 4 прашања кои се однесуваат на секојдневната консумација на овошје, зеленчук, месо/риба и млеко/млечни производи покажува разлики според групи испитаници, со значително помал процент случаи кои секојдневно ги консумираат наведените намирници. Прехранбените навики не се разликуваат според местото на живеење (град-село), нема статистички сигнификантна разлика ниту според етничката припадност на испитаниците. Врз прехранбените навики влијание има работниот статус, а утврдена е важна улога на образовниот статус, со зголемување на количината на сите 4 категории на храна со пораст на образовниот статус.

Ризик-факторите во опкружувањето проценети преку 11 прашања за видот на живеалиштето, извор на вода и начин на готвење укажува на висок процент на испитаници кои живеат во објекти кои имаат цврст под направен од цемент, цигли, дрво или плочки, без разлики според место на живеење, групи на испитаници или регион. Главниот извор на вода во домаќинството е најчесто централен водовод или заштитен бунар со водовод, а снабдувањето со вода се разликува според место на живеење. Скоро две третини испитаници во примерокот во домаќинството имаат тоалет кој е приклучен на централна канализација, со поголем процент на такви домаќинства во градска средина.

Што се однесува до видот на гориво кое се користи за готвење во домаќинството, најголем процент домаќинства користат струја или дрва, а готвењето го извршуваат во посебна просторија наменета само за таа активност. Разлики се утврдени само според местото на живеење.

Високи 99,6% домаќинства во целиот примерок го загреваат живеалиштето кога е ладно и тоа го прават во најголем процент на дрва во затворена печка со оџак. Разлики во видот на горивото кое се користи за греење се утврдени според местото на живеење (град-село), со поголем процент на домаќинства на село кои домот го загреваат со печка со оџак, за разлика од домаќинствата во град кои во најголем процент тоа го прават на струја или имаат централно греење, без утврдени разлики според регион или според група на која припаѓа испитаникот во домаќинството.

Проценката на хроничните болести е направена преку прашања за симптоми, дијагноза и лекување на астма, ангина пекторис, артрит и ментално здравје. На 11,2% испитаници некогаш во животот им била дијагностицирана болест на зглобовите, нешто помал процент (10,6%) се лекувале, а статистички значајно влијание на дијагнозата артрит има само образовниот статус на испитаниците. 5,4% испитаници во примерокот некогаш во животот биле дијагностицирани со ангина пекторис, исто толкав процент биле лекувани, додека процентот расте на 50% позитивни одговори за постоење на симптоми на болеста. Статистички значајно влијание на дијагнозата ангина пекторис и кај двете групи испитаници имаат регионот во кој живеат испитаниците, образовниот статус, како

и местото на живеење на испитаниците. Што се однесува до болеста астма, од неа боледуваат 6,4% од испитаниците во целиот примерок, со статистички значајно влијание на дијагнозата астма и кај двете групи испитаници на образовниот статус, етничката припадност, како и дијагнозата ТБ.

Прашањата за менталното здравје на испитаниците проценето преку сет од 7 прашања, кои се однесуваат на различни аспекти од секојдневното функционирање на домаќинствата во последните 12 месеци, утврдуваат дека повеќе од половина имале периоди кои траеле неколку дена кога се чувствувале тажно, празно или депримирано, со утврдени статистички значајни разлики кај образовниот статус на испитаниците, со најголем процент на потврдни одговори дадени од испитаниците без или со незавршено основно образование како и работниот статус, со најголем процент на потврдни одговори на сите три прашања кај невработените. Контролирано за регион, пол, образовен статус, етничка припадност, работен статус и место на живеење, статистички значајно влијание на менталното здравје кај двете групи испитаници има образовниот статус, брачниот статус, како и полот.

Грижата за здравјето на жената проценета преку 3 прашања покажуваат дека на скоро половина од испитаничките (47%), последниот гинеколошки преглед им бил направен пред повеќе од 3 години, на 19,3% пред повеќе од 5 години, додека 16,7% никогаш не направиле гинеколошки преглед. Статистички сигнификантни разлики се утврдени според местото на живеење. Слична е и дистрибуцијата на одговори *никогаш* на прашањето за последна направена мамографија, додека кај редовните мамографски прегледи, контролирано за регион, образовен статус, етничка припадност, работен статус и место на живеење, статистички значајно влијание кај двете групи испитанички имаат местото на живеење и работниот статус.

Проценката на потребата од здравствена заштита покажува дека нешто повеќе од една третина (37%) испитаници во целиот примерок имале потреба од здравствена заштита во последните 30 дена, со статистички сигнификантно поголем број на случаи. Од нив, повеќе од две третини (82,1%) биле на лекар заради сопствен проблем или преглед, 15,1% заради свое дете, а останатите заради друг член на семејството. При последното одење на доктор, 47,2% имале на располагање само еден доктор, нешто повеќе од една третина (34,3%) можеле да бираат помеѓу 2 доктори, а дури 18,5% имале избор од 3 и повеќе доктори при последната посета. Најчестата причина за одење на доктор била редовна контрола (49,9%) или стоматолошка услуга (25%).

16,1% од испитаниците кои во последните месец дена имале потреба од здравствена заштита не ја добиле неа, со повисок процент од групата на случаи (53,1%), споредено со контролите (46,9%), но без статистички сигнификантна разлика. Најчестата наведена причина е *неможнoста да се плати* (15,1%), *немањето транспорт* (13%) или немањето пари за пат (14,5%), додека ниеден од испитаниците не навел како причина дека лекарот нема соодветни лекови и опрема или дека лекарот претходно се однесувал лошо. Најголем процент од оние кои не добиле здравствена заштита и кај случаите (64,8%) и кај контролите

(62,1%) се од групата на невработени, а статистички сигнификантни предиктори на пристапот се образовниот статус, полот, невработеноста и етничката припадност, додека регионот и возраста не влијаат на веројатноста да се добие здравствена заштита тогаш кога им е потребна на испитаниците.

Просечните суми што пациентите ги платиле за здравствена услуга и трошоци поврзани со лекување се движат од 109,2 ден. за направени тестови до 312 ден за транспорт, но со големи стандардни девијации што укажуваат на извесни екстрими во сумите. Средната вредност на сите трошоци за лекување направени за плаќање за здравствени услуги, освен оние за транспорт, се нешто повисоки кај контролите, споредено со случаите, а статистички значајни разлики помеѓу групите се утврдени само кај трошоците за лекови и трошоците за тестови.

Одговорите на прашањата за социјален капитал не утврдуваат статистички сигнификантни разлики во одговорите по пол или според место на живеење на испитаниците. Разлики во одговорите се утврдени според образовниот статус на испитаниците, со поголем процент на одговори „често“ и „многу често“ кај испитаниците со понизок степен на образование, како и според работниот статус, со најголем процент на одговори „често“ и „многу често“ кај невработените лица.

Заклучок

Главни научни придонеси на кандидатот

Ас Гудева Никовска со претходното академско искуство во научно-истражувачката работа, и со спроведувањето на оваа студија и објавените трудови со наодите од неа, ќе даде значаен придонес во научно-истражувачката работа во оваа област, преку својот понатамошен професионален, стручен и академски ангажман. Во дисертацијата кандидатката препорачува дополнителни целни истражувања од оваа област.

Подрачје на примена и ограничувања

Анализата на социјалните детерминанти на здравје ги идентификува клучните детерминанти кои го одредуваат здравствениот статус на една индивидуа, како и групите на население кои се под најголем ризик заради условите на живот или животен стил и кај кои е потребна соодветна интервенција за намалување на неправичностите во здравствениот статус. Податоците од истражувањето исто така ќе послужат за да се формулираат препораки за соодветни интервенции и програми во контекст на тековните реформски процеси во здравствениот и други релевантни сектори.

Евалуацијата на здравствениот систем во Република Македонија по осамостојувањето со анализа на интермедијарните и структурните детерминанти на здравје на населението дава една опсежна слика на состојбата во земјата, ги идентификува најважните социјални детерминанти на здравје кај населението, бариерите за добивање на здравствена заштита, како и факторите кои предизвикуваат неправичност во пристапот до здравствена заштита и последователно неправичност во здравствениот статус. Заедничката анализа на интермедијарните и структурните детерминанти на здравје прикажува како општествените, економските и политичките механизми ја обликуваат социо-економската позиција на поединецот и како населението се стратифицира

според приход, образование, занимање, пол, етничка припадност и други фактори, кои повратно ги одредуваат специфичните детерминанти на здравствениот статус и ја одредуваат положбата на поединецот во општествената хиерархија.

Анализата на структурните детерминанти на здравје прикажува анализа на општествените и политичките механизми кои генерираат, ги конфигурираат и одржуваат општествените хиерархии, вклучително и пазарот на труд, образовниот систем, институциите и останатите културни и општествени вредности, со посебен осврт на здравствениот систем и здравствениот статус на населението во РМ. Користената концептуална рамка за анализа на СДЗ, токму тие *структурни механизми* ги идентификува како клучни фактори кои генерираат стратификација и поделба на општествени класи во општеството и ја дефинираат индивидуалната социо-економска позиција на поединецот во хиерархијата на моќ, престиж и пристап до ресурси.

Анализата на структурните детерминанти на здравје покажува дека правичноста во пристапот кон здравствена заштита е уставно загарантирана категорија по осамостојувањето и ги документира видливите напори на новоформираната држава да обезбеди здравствен систем кој се базира на принципите на солидарност и универзален пристап, иако здравствениот систем на РМ по осамостојувањето се соочува со цела низа предизвици и мошне комплексна слика на реформи кои бележат како успеси, така и многу неуспеси, правејќи го здравствениот систем важна социјална детерминанта на здравје.

Анализата на индетрмедијарните детерминанти на здравје ги идентификува најважните предиктори на здравствениот статус, ризик факторите на индивидуално ниво и во опкружувањето, пристапот до здравствена заштита и трошоците за здравствена заштита.

И покрај одредени ограничувања во текот на истражувањето, кое е прво истражување од оваа област со ваков дизајн и методологија, реализирани се сите поставени цели и докажани се хипотезите за истражувачките прашања, донесувајќи научно апликативни заклучоци и препораки за постигнување правичност за здравје во контекст на концепот на СЗО за социјални детерминанти за здравје и правичност.

Можни понатамошни истражувања

Податоците собрани преку истражувањето обезбедуваат значајни основни податоци за низа аспекти на секојдневниот живот на населението во РМ, како на индивидуално, така и на ниво на семејство, заедница и општество. Добиените податоци укажуваат на постоење на поголема или помалку изразена нееднаквост и неправичност во однос на интермедијарните детерминанти на здравје и укажуваат на потребата од нивно понатамошно проучување.

Образованието е важен предиктор на невработеноста, како и ризик-факторите на индивидуално ниво, па оттука потребата да се проучува образовната

политика и нејзиното влијание врз здравствениот статус на населението. Друга идентификувана СДЗ која влијае на работниот статус е полот, со петпати поголема веројатност за невработеност на жените во однос на мажите, што укажува на неопходноста за детално проучување на причините за оваа полова неправичност.

Пушењето како ризик-фактор утврден кај половина од испитаниците во примерокот, кај кое статистички значајни предиктори се утврдени образовниот статус, полот и невработеноста, конзистенти со други истражувања и спецификата на РМ како класичен пример за примена на двојна политика со рестриктивни анти пушачки мерки и истовремено високи земјоделски субвенции кои стимулираат производство на тутун, секако треба да биде предмет на понатамошни истражувања. Ова особено што истражувањето утврди и дека процентот на лица кои секојдневно консумираат алкохол е највисок (скоро половина од оние кои секојдневно консумираат алкохол) кај испитаниците кои се невработени, а веројатноста за консумација на алкохол се зголемува за нешто повеќе од трипати доколку испитаникот истовремено пуши.

Иако недоволни за донесување на конкретни заклучоци, прехранбените навики на испитаниците во истражувањето укажуваат на извесни разлики помеѓу двете групи на испитаници во сите категории на прехранбени продукти, без утврдена разлика според место на живеење (град-село), ниту според етничка припадност на испитаниците. На прехранбените навики важна улога има образованието, со зголемување на количината на сите 4 категории на храна со пораст на образовниот статус, како и работниот статус, со најголем процент на невработени кои воопшто не консумираат овошје, зеленчук, месо/риба или млеко и млечни производи секојдневно.

Проучувањето на самопроценетото здравје како предиктор на морталитет кај населението кое доживува експанзија во последните 15 години, укажува на постоење на значајна независна асоцијација помеѓу индикаторите на здравствен статус и специфични коваријабли кои го одредуваат морталитетот, и овозможува предвидување на побарувачката за здравствена заштита. Имајќи го предвид високиот процент на испитаници кои своето здравје го оценуваат како просечно, лошо или многу лошо, со многу повисок процент кај случаите споредено со контролите укажува на потребата од подетално целно истражување на причините во блиска иднина.

Проценката на хроничните состојби и нивното лекување покажува една комплексна слика на индивидуи кои се дијагностицирани со астма, ангина пекторис и артрит и примаат терапија за истите, но и значителен процент на лица кои ги имаат симптомите за болестите, но без поставена дијагноза и соодветно лекување на истите. Најкарактеристични се одговорите за постоење на дијагноза ангина пекторис, со помалку од 5% лица на кои им е поставена дијагноза и кои се лекуваат, споредено со скоро половина од испитаниците кои одговараат потврдно запрашани за постоење на симптоми на болеста, со многу висок процент на испитаници кои ја лоцираат градната болка во горниот или средниот дел на градите или левата рака. Карактеристично за оваа болест е постоењето на сигнификантни разлики според регион и скоро двапати поголема веројатност за

постоење на таква болка кај испитаниците кои живеат во град и се со повисок образовен статус.

Карактеристичните одговори на прашањата за менталното здравје на испитаниците со преку половина од испитаниците кои во последните 12 месеци имале периоди кои траеле неколку дена кога се чувствувале тажно, празно или депримирано, со најголем број мажи кои се без или со незавршено основно образование и со најголем процент на потврдни одговори кај невработените, што сигурно имплицира потреба од подетално целно истражување за причините.

Грижата за здравјето на жената исто така покажува ниско ниво на испитанички на кои им се прави скрининг, со скоро половина испитанички на кои последниот гинеколошки преглед им бил направен пред повеќе од 3 години, и многу висок процент на кои никогаш не им е направен скрининг, особено кај жените кои живеат на село. Процентот на испитанички на кои никогаш не им е направен гинеколошки преглед е највисок кај испитаничките без формално, незавршено основно или незавршено средно образование, додека за мамографија значително висок е и процентот на испитанички со вишо и факултетско образование на кои никогаш не им е направен преглед.

Трошоците на домаќинствата за храна, здравствена заштита, како и трошоците за болничко лекување со висока средна вредност за сите категории укажуваат на можни катастрофални трошоци (*catastrophic health expenditures*), доколку се земе предвид просечната нето плата во РМ. Истовремено, утврдено е постоење на значајни регионални разлики како кај трошоците за храна, така и кај трошоците за здравствена заштита.

Анализата на пристапот до здравствена заштита на населението во РМ покажува дека иако висок процент ја добиле услугата која им била потребна (како една од придобивките на наследениот систем од претходното уредување, односно постоење на широко распространета мрежа на здравствени установи и покриеност со здравствени услуги на сите региони во државата), сепак, постојат групи на население кои од различни причини не добиле здравствена услуга кога им била потребна, во поголем процент случаи, што секако заслужува понатамошна експлорација на причините, доколку се земе предвид дека лекувањето на оваа болест е бесплатно во рамки на превентивната програма финансирана од буџетот на РМ и бројните активности кои ги имплементира Министерството за здравство финансирани од Глобален фонд.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација „Евалуација на здравствениот систем во Република Македонија – правичност, пристап до здравствени услуги и социјални детерминанти на здравје“, поднесена од ас м-р д-р Данче Гудева Никовска претставува оригинален и самостоен научен труд и во целост ги исполнува условите согласно со Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет - Скопје.

Комисијата смета дека трудот ги опфаќа и во целост ги обработува поставените проблеми и ги содржи сите елементи на научен труд, со јасно дефинирани цели, прецизно изложени материјал и методи, детално прикажани статистички обработени резултати. Дискусијата и заклучоците се објективни и реални и даваат прецизни одговори на поставените цели и хипотези.

Врз основа на анализата, Рецензентската комисија оценува дека докторската дисертација од кандидатот ас м-р д-р Данче Гудева Никовска, со наслов „Евалуација на здравствениот систем во Република Македонија – правичност, пристап до здравствени услуги и социјални детерминанти на здравје – дали сме сите еднакви?“, ги исполнува бараните критериуми и претставува придонес во научноистражувачката и јавноздравствената дејност во Република Македонија.

Рецензентската комисија позитивно ја оценува докторската дисертација и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја усвои рецензијата и да и овозможи на кандидатката јавна одбрана на трудот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА:

1. проф. д-р Моме Спасовски, с.р
2. проф д-р Фимка Тозија, с.р
3. проф д-р Драган Ѓорѓев, с.р
4. проф д-р Розалинда Исјановска, с.р
5. проф д-р Јованка Караџинска Бислимовска, с.р

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА НА ИНФОРМАТИКАТА И
КОМПЈУТЕРСКОТО ИНЖЕНЕРСТВО НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО
ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 50 седница одржана на 21 август 2014 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ).

На конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „КОХА“ на 10.7.2014, за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на информатиката и компјутерското инженерство, се пријавија два кандидата: д-р Сашо Граматиков, асистент на ФИНКИ и д-р Бицовски Горан. По прегледувањето на конкурсните материјали на кандидатите, на Наставно-научниот совет на ФИНКИ му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Извештај за кандидатот д-р Сашо Граматиков

Биографски податоци

Д-р Сашо Граматиков е роден на 30 април 1982 година во Скопје, каде што ги завршил основното и средното образование со одличен успех. По завршувањето на основното и средното образование бил прогласен како првенец на генерацијата поради освоените награди на општинските и републичките натпревари по физика и математика.

Во 2000 година се запишал на студиите по компјутерска техника, информатика и автоматика на Факултетот за електротехнички науки и информациски технологии (ФЕИТ) во Скопје. Дипломирал во ноември 2005 година со одбрана на дипломска работа од областа на паралелното процесирање, стекнувајќи се со титулата дипломиран инженер по електротехника. Во текот на студиите бил често наградуван за навремено завршување на годината со особен успех. Студиите ги завршил со просечна оценка 9,90, со што се рангира како втор најуспешен студент во генерацијата.

Веднаш по дипломирањето се вработил во приватниот сектор и по една година работно искуство, во септември 2006 година бил избран за соработник на Институтот за компјутерска техника и информатика (КТИ), каде што бил одговорен за подготовка и изведување на часови од областа на компјутерската техника и информатика. Паралелно со работните обврски, во октомври 2006 ги започнал своите постдипломски студии. По положувањето на задолжителните предмети со просечна оценка 10,00, во март 2009, го одбрани својот магистерски труд со наслов „Анализа на динамички процеси во комплексни мрежи“, со што се стекна со титулата магистер по електротехника од областа

на компјутерската техника и информатика. Во ноември 2007 година е избран за соработник - помлад асистент на ФЕИТ при Институтот за КТИ.

Во октомври 2009 се запишал на докторски студии од областа на компјутерските мрежи и телекомуникациите на Техничкиот универзитет на Мадрид во Шпанија. Обврските околу предметите ги завршил со просек од 9,42 и во декември 2013 ја одбрани докторската дисертација со наслов „Архитектури за дистрибуција на видеа во управувани мрежи“ (“Architectures for Video-on-Demand content distribution in managed networks”) со почесна оценка Cum Laude, со што се стекна со титулата интернационален доктор по телекомуникации. Во јуни 2014, Министерството за образование и наука на РМ му ја нострифицира дипломата за завршен трет циклус-докторски студии и стекнат научен степен доктор на технички науки од областа на телекомуникациите со решение број 14-9724/2.

По враќањето од докторските студии продолжил да работи како соработник – помлад асистент на ФИНКИ, за набрзо потоа да биде избран и за соработник - асистент на ФИНКИ.

Д-р Сашо Граматиков течно говори повеќе светски јазици. Има одлични познавања на англискиот, шпанскиот и италијанскиот јазик и солидни познавања на германскиот јазик.

Наставна дејност

Д-р Сашо Граматиков, како соработник на Институтот за КТИ при ФЕИТ, има учествувано во изведувањето на наставата (аудиториски/лабораториски вежби) во следниве предмети:

1. структурирано програмирање – аудиториски вежби (прва година)
2. објектно-ориентирано програмирање – аудиториски вежби (прва година)
3. формални јазици – аудиториски и лабораториски вежби (втора година)
4. компјутерски архитектури – аудиториски и лабораториски вежби (втора година)
5. мрежно програмирање – аудиториски и лабораториски вежби (трета година)
6. Веб-базирани системи – аудиториски и лабораториски вежби (трета година)
7. електронска и мобилна комерција – аудиториски и лабораториски вежби (трета година)
8. безжични компјутерски мрежи (трета година).

По враќањето од докторските студии, ангажиран како соработник – помлад асистент на ФИНКИ во рамките на УКИМ во Скопје, има учествувано во изведувањето на наставата (аудиториски/лабораториски вежби) во следниве предмети:

9. логички кола и дискретни автомати - аудиториски и лабораториски вежби (втора година)
10. компјутерски архитектури - аудиториски и лабораториски вежби (втора година)
11. архитектура и организација на компјутери - (прва година).
12. вовед во Интернет- аудиториски вежби (прва година)
13. калкулус 1 - аудиториски и лабораториски вежби (прва година)
14. електронска и мобилна комерција – аудиториски и лабораториски вежби (трета година)

За голем дел од предметите по кои има држено вежби учествувал во осмислувањето и креирањето на содржината, како и во подготовката на материјали во електронска форма достапни за студентите преку соодветните електронски сервиси.

Наставните обврски ги извршува посветено, одговорно и со висок степен на професионалност. Покажува коректен однос и подготвеност за соработка, како со студентите, така и со колегите и одговорните професори.

Научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на д-р Сашо Граматиков е од областа на компјутерските мрежи. Во текот на неговото професионално изградување разработува неколку различни проблематики од компјутерските мрежи. Започнува со истражување на ад хок-безжичните мрежи и нивната енергетска ефикасност, за потоа да продолжи со комплексните мрежи и анализата на динамичките процеси кои може да се одвиваат во нив, со посебен акцент на процесите на ширење на влијание. Неговата последна област во истражувањето се алгоритмите и архитектурите за дистрибуција на видеосодржини во управуваниите мрежи. Главната цел на ова истражување е изнаоѓање на алгоритми за оптимална дистрибуција на видеосодржините која би го подобрила квалитетот на услуга кој го примаат корисниците, а истовремено би ја намалила цената на чинење на сообраќајот во мрежата и искористеноста на ресурсите. Од гледна точка на архитектурата на компјутерските мрежи, целта на неговото истражување е вклучување на клиентите во процесот на дистрибуција на видеата и анализа на придобивките во намалување на севкупниот сообраќај во мрежата преку употреба на стохастичко моделирање. Резултатите од неговата научноистражувачка дејност се објавени во следниве научни трудови на меѓународни конференции и списанија:

1. S. Filiposka, **S. Gramatikov**, D. Trajanov, A. Grnarov, Scale-free Application Layer Implementation for Ad Hoc Networks, TELFOR, Belgrade, Serbia, 2007.

Во **трудот 1**, авторите имплементираат социјален апликативен слој во ад-хок мрежите во кои секој јазол претставува социјално активна единка. Резултатите покажуваат дека вклучувањето на социјалната интеракција на единките во една ад-хок мрежа значително ги подобрува мрежните перформанси.

2. **S. Gramatikov**, D. Trajanov, S. Filiposka, A. Grnarov, Energy Dependent Connection Availability Model for Ad Hoc Networks, CISSE, University of Bridgeport, USA 3-12 Dec. 2007.

Трудот 2 обработува модел на безжични ад хок-мрежи во кој се разгледува достапноста на јазлите во зависност од времето на нивната активност. Трудот го разгледува проблемот на ограниченото време на траење на напојувањето на безжичните уреди, како и зголемената енергетска потрошувачка за остварување на комуникација помеѓу јазлите во една ад хок-безжична мрежа.

3. I. Ivanovski, **S. Gramatkov**, D. Trajanov, Enhancing Performance of Web Services in Mobile Applications by SOAP Compresion, TELFOR, Belgrade, Serbia, 2008

Во **трудот 3** се разгледува примената на мрежни сервиси кај мобилни апликации за лоцирање на банкомати во градските средини. Во трудот се имплементира безбеден и доверлив начин за пренесување на податоците помеѓу мобилните уреди и серверите, кој го намалува времето на достава на пораките и го зголемува животниот век на батеријата на мобилните уреди.

4. I. Mishkovski, D. Trajanov, **S. Gramatkov**, L. Kocarev, A. Grnarov, Game Theoretic Approach for Discovering Vulnerable Links in Complex Networks, CISSE, University of Bridgeport, USA 5-12 Dec. 2008.

Трудот 4 ја користи теоријата на игрите за да дефинира индекс на ранливост на мрежите и потоа, користејќи го така дефинираниот индекс, ја анализира ранливоста кај мрежите во зависност од нивната топологија. Резултатите покажуваат дека мрежите со слобода на раст се најотпорни на интелегентни напади на нивните врски, додека пак случајните мрежи се најранливи.

5. **S. Gramatkov**, D. Trajanov, L. Kocarev, A. Grnarov, Network Topology Impact on Influence Spreading, CISSE, University of Bridgeport, USA 5-12 Dec. 2008.

Во **трудот 5** се анализира влијанието на топологијата на мрежата врз ширењето на разни процеси на влијание. Влијателноста на јазлите во секоја од топологиите е квантитативно определена тежинска врска. Јазлите во мрежите имаат одредена состојба, која во зависност од тежината на врските има тенденција да им се пренесе на соседните јазли. Резултатите од овој труд покажуваат дека топологијата на мрежата е од исклучително значење за ширењето на влијанието, и дека влијанието се шири најбрзо кај мрежите со слобода на раст, потоа кај мрежите мал-свет, случајните мрежи и географски случајните мрежи.

6. **S. Gramatkov**, D. Trajanov, L. Kocarev, Heterogeneous Epidemiologic Influence Spreading Models in Complex Networks, ETAI, Ohrid, Macedonia, 2009.

Трудот 6 го анализира ширењето на епидемиолошките процеси во комплексните мрежи, односно брзината со која еден епидемиолошки процес ги зафаќа индивидуите во една мрежа во зависност од нивната поврзаност. Овие процеси се разгледуваат во различни топологии како што се мал-свет мрежите, мрежите со слобода на раст, географските и случајните мрежи.

7. **S. Gramatkov**, F. Jauregizar, J. Cabrera, N. García , Content delivery system for optimal VoD streaming, ConTEL, Graz, Austria, 2011.

Во **трудот 7** е предложен хиерархиски систем од сервери за дистрибуција на видеосодржина и алгоритам за распределување на видеата во различни нивоа од

серверската хиерархија. Алгоритамот ја пресметува распределбата на видеата во текот на времето врз основа на моменталната популарност на видеата и состојбата на мрежата.

8. **S. Gramatkov**, F. Jauregizar, J. Cabrera, N. García, Popularity Based Distribution Schemes for P2P Assisted Streaming of VoD Contents, MMEDIA, Chamonix, France, 2012.

Во **трудот 8** се разгледува систем за дистрибуција на видеосодржини, кој ги вклучува и клиентите како активни членови во дистрибуцијата. Во трудот се анализира влијанието на различните дистрибуциски шеми на видеа на страната на клиентите врз целокупните перформанси на системот под претпоставка дека видеата се веќе оптимално распределени на серверите.

9. **S. Gramatkov**, F. Jauregizar, I. Mishkovski, N. García, P2P Assisted Streaming for Low Popularity VoD Contents, ICTInovations, Ohrid, Macedonia, 2012.

Во **трудот 9** се разгледуваат шеми за дистрибуција на видеосодржините на страната на клиентите со посебен акцент на дистрибуција на видеата со мала популарност, со што се постигнува подобар квалитет на услуга, помала оптовареност на серверите во јадрото на мрежата и поголема скалабилност на системот.

10. **S. Gramatkov**, G.Gjorgjioski, Algorithm for Cost-effective Distribution of VoD Contents, CIIT, Bitola, Macedonia, 2013.

Во **трудот 10** се разгледува алгоритам за оптимална дистрибуција на видеата на серверите во една управувана мрежа, чија цел е да го подобри квалитетот на услуга кои го добиваат клиентите, но истовремено да го намали сообраќајот во јадрото на мрежата, да ја намали цената на дистрибуција на видеата и да ја зголеми скалабилноста на системот.

11. **S. Gramatkov**, F. Jaureguizar, J. Cabrera, N. García, Stochastic Modeling of Peer-assisted VoD Streaming in Managed Networks, Computer Networks (Impact factor 1.23), vol.6, 2013.

Во **трудот 11** се предлага стохастички модел за систем за дистрибуција на видеосодржини по барање на клиентите во управувани мрежи каде што, покрај серверите, и клиентите учествуваат во процесот на достава на видеа. Моделот вклучува голем број на влезни параметри врз основа на кои квантитативно се определува намалувањето на вкупниот сообраќај во мрежата наменет за дистрибуција на видеата како резултат на вклучувањето на клиентите во процесот на дистрибуција.

12. **S. Gramatkov**, Sampling Method for Size Reduction of Stochastic Model for Peer-assisted VoD streaming, CIIT, Bitola, Macedonia, 2013

Во **трудот 12**, кандидатот предлага метод за дискретизација кој овозможува редукција на величината на стохастичкиот модел за систем за дистрибуција на видеосодржини по барање на клиентите во управувани мрежи каде што и клиентите

учествуваат во процесот на достава на видеа. Предложениот метод значително го намалува времето на пресметка на перформансите на споменатиот систем, како и големината на потребните ресурси за пресметка и складирање на резултатите.

Д-р Сашо Граматиков има учествувано во следниве меѓународни истражувачки проекти:

1. Дизајн на системи на чип, TEMPUS-проект.

Проектот има за цел да генерира материјали за курсеви од областа на дизајнот на системи на чип за студии од втор циклус. Придонесот на кандидатот во овој проект е публикацијата на книга со практични примери за употреба на јазикот VHDL за дизајн на хардвер.

2. Дијагностицирање на ранливост, појавни феномени и нестабилност кај мрежите направени од човекот, MANMADE, FP6 STREP

Овој проект има за цел да изнајде нови знаења за макроскопското однесување на мрежите во Европа направени од човекот (транспортни, електрични, телекомуникациски итн). Важноста на проектот е од исклучително значење, пред се, поради сериозноста на ширењето на несакани појави кај мрежите и нивните ефекти врз нормалното функционирање на современиот свет.

3. Izmedia, Технологии за автоматско креирање и управување со аудиовизуелни содржини (програма CENIT, финансирана од Министерството за наука на Шпанија)

Целта на овој проект е да воведат нови технологии за креирање, дистрибуција и управување со аудио-визуелни содржини на интелигентен начин. Придонесот на кандидатот во овој проект е предложениот модел за дистрибуција на видеосодржини во приватните мрежи, кој вклучува алгоритам за оптимално распределување на видета во хиерархиски распределените сервери. Предложениот модел и алгоритам постигнуваат значително намалување на сообраќајот во мрежата, како и подобрување на квалитетот на сервисот кој го добиваат клиентите.

Д-р Сашо Граматиков е дел од истражувачките тимови на следните национални проекти финансирани од ФИНКИ:

1. Споделување на информации во хетерогени мрежи (SINE)

Овој проект го третира проблемот на ширење на информација и постигнување консензус кај комплексни мрежи од различна природа, како што е на пример проблемот на синхронизација на генераторите кај мрежата за генерирање на електрична енергија. Целта на проектот е изработка на модели на различни хетерогени мрежи, земајќи ги предвид нивните специфичности и анализа на нивното однесување во поглед на синхронизацијата и брзината на постигнување на консензус.

2. Моделирање на сообраќај во мрежи (TRAMON)

Целта на проектот е изработка на модели на различните видови сообраќај кои се јавуваат во мобилните и безжични мрежи, како што се модели за повици, кратки пораки и користење на податочен интернет-сообраќај кај корисниците на паметните телефони. Со помош на овие модели потоа можат да се изградат генератори на синтетички сообраќај, чиј излез претставува влез во симулаторите за анализа на перформансите на мобилните безжични мрежи.

3. Моделирање на реалистични 3Д-симулациски сценарија во безжични ад-хок мрежи (R3FMAN)

Проектот е насочен кон развој на модели на движењето на корисници на мобилна безжична мрежа во различни услови, земајќи го предвид тродимензионалниот терен по кој се движат корисниците низ отворен простор. Моделите се прават врз основа на различни географски информации за теренот во кој се наоѓаат корисниците како што е неговата наклонетост и достапност за движење во смисла на присуство или отсуство на природни бариери (пример, водени површини), при што недостапните делови се означуваат и исклучуваат од моделот за движење.

4. Моделирање и анализа на динамички процеси во сложени и мултиплекс мрежи“ (MULTINETS).

Активностите од овој проект вклучуваат моделирање и анализа на динамичките процеси во рамките на мултиплекс-мрежи кои се композитни мрежи изградени од меѓусебно зависни и поврзани мрежи од иста или различна природа. Главната цел на проектот е испитување на брзината на синхронизација и консензус во различни мултиплекс мрежи и како тие зависат од структурата на слоевите во мрежата, како и од јачината на меѓусебната поврзаност помеѓу слоевите.

Стручно-апликативна дејност

Покрај научноистражувачката и наставната дејност, кандидатот учествувал во голем број активности од стручно-апликативен карактер.

Имено, тој е коавтор на книга од областа на дизајн на системи на чип:

1. **S. Gramatikov**, I. Mishkovski, S. Filiposka, D. Trajanov, A. Grnarov, Designing SoC using VHDL, 2009

Книгата 1 претставува учебник за дизајнирање на системи на чип со помош на јазикот VHDL, наменет за потребите на студентите запишани на постдипломски студии на ФЕИТ.

.

Д-р Сашо Граматиков учествувал и во изработка на неколку софтверски пакети. Тој бил дел од тимот за изработка на софтверот за Фондот за пензиско и инвалидско

осигурување на Македонија (ПИОМ). Исто така, тој е одговорен за целосното осмислување и изработката на софтверско решение за спроведување на процесот на полагање и издавање на возачки дозволи на Авто-мото сојузот на Македонија. Дел од апликативните дејности на д-р Сашо Граматиков е и изработката на веб-апликација за дистрибуција на видеосодржини;

Д-р Сашо Граматиков бил член на Комисијата за евалуација на бизнис-плановите од конкурсот за е-продавници организиран од страна на Министерството за администрација и информатичко општество. Исто така, бил и член на факултетската Комисија на ФИНКИ за прием на нови студенти во учебната 2014/2015 година.

Кандидатот четири пати учествувал во настаните за промоција на Факултетот, како што се посетите на средните училишта и саемите за образование.

II. Извештај за кандидатот д-р Горан Бицовски

Бицовски Горан има завршено додипломско образование на Техничкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола со просечна оценка 7,38, постдипломското образование го формира на Стопанскиот факултет при Техничкиот универзитет во Софија со просечна оценка 9,91, а има докторирано на Факултетот по механичко инженерство при Техничкиот универзитет во Софија. Со оглед на тоа што кандидатот на додипломските студии има просек 7,38 не ги исполнува условите за избор во звање согласно со член 125 став 2 од Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 274, декември 2013 и според тоа, кандидатот Бицовски Горан не ги исполнува формалните услови предвидени во Законот за високото образование.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од претходно изнесените податоци, Рецензентската комисија заклучува дека:

1. кандидатот д-р Сашо Граматиков постигнал завидни резултати во наставната, научноистражувачката и во стручно-апликативната дејност. Кандидатот има постигнато големи резултати во својата научноистражувачка работа, со што значително придонел во областа на компјутерските мрежи. Неговата работа е афирмирана во повеќе меѓународни и домашни конференции и списанија. Кандидатот има стекнато големо меѓународно искуство кое го применува во научноистражувачката дејност и во образовниот процес. Кандидатот покажал забележителни активности и резултати како на наставно, така и на стручно и научно поле и согласно со постапката за самоевалуација на Факултетот и Одлуката за прифаќање на Извештајот од Комисијата за самоевалуација при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје заведена под дел бр. 02-592 од 24.4.2014 година, именуваниот има позитивна оценка.

2. кандидатот д-р Горан Бицовски не ги исполнува формалните услови предвидени во Законот за високото образование.

Од сето погоре наведено, Рецензентската комисија има задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на ФИНКИ во Скопје **да донесе предлог -одлука за избор на кандидатот д-р Сашо Граматиков во наставно-научното звање доцент од областа на информатиката и компјутерското инженерство при Факултетот.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Димитар Трајанов, вонр. проф. на ФИНКИ – УКИМ, с.р.
2. Д-р Анастас Мишев, вонр. проф. на ФИНКИ – УКИМ, с.р.
3. Д-р Соња Филипоска, вонр. проф. на ФИНКИ – УКИМ, с.р.

Наставно-образовна дејност

Ангажираност во наставниот процес по семестри и предмети во периодот од октомври 2006 до август 2014

Одржување на вежби (изработка на семинарски работи)

Година	Семестар	Предмет	Аудиториски вежби	Лабораториски вежби	Студенти	Вкупно часови	Вкупно студенти	Одржување настава	Консултации со студенти - прв циклус
2006/2007	зимски	Мрежно програмирање (3 год. ИКИ) изб.	1	6	93	13	237	5.85	0.474
		Формални јазици (2 год. ИКИ) изб.	2	2	39				
		Структурно програмирање (1 год. сите насоки) зад.	2	0	105				
2006/2007	летен	Електронска и мобилна комерција (3 год. ИКИ) изб.	1	4	42	12	298	5.4	0.596
		Компјутерски архитектури (2 год. ИКИ) зад.	1	4	154				
		Објектно-ориентирано програмирање (1 год. сите насоки) зад.	2	0	102				
2007/2008	зимски	Мрежно програмирање (3 год. ИКИ) изб.	1	4	147	12	262	5.4	0.524
		Формални јазици (2 год. ИКИ) изб.	2	2	50				
		Веб-базирани системи (4 год. ИКИ) изб.	1	2	65				
2007/2008	летен	Електронска и мобилна комерција (3 год. ИКИ) изб.	1	2	105	12	335	5.4	0.67
		Компјутерски архитектури (2 год. ИКИ) зад.	2	5	92				
		Компјутерски архитектури (2 год. ИНФО, КСИА) зад.	2	0	138				
2008/2009	зимски	Мрежно програмирање (3 год. ИКИ) изб.	1	2	161	12	302	5.4	0.604
		Формални јазици (2 год. ИКИ) изб.	2	2	40				
		Веб-базирани системи (4 год. ИКИ) изб.	1	4	101				
2008/2009	летен	Електронска и мобилна комерција (3 год. ИКИ) изб.	1	4	114	12	390	5.4	0.78
		Компјутерски архитектури (2 год. ИКИ) зад.	2	0	229				
		Безжични компјутерски мрежи (3 год. ИКИ) изб.	2	3	47				
2009/2010	зимски	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2009/2010	летен	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2010/2011	зимски	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2010/2011	летен	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2011/2012	зимски	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2011/2012	летен	На студиски престој	0	0	0	0	0	0	0
2012/2013	зимски	Логички кола и дискретни автомати (2 год. ИКИ) зад.	2	5	89	12	189	5.4	0.378
		Компјутерски мрежи (3 год. ИКИ + ИНФО) зад.		5	100				
2012/2013	летен	Електронска и мобилна комерција (3 год. ИКИ) изб.	1	6	65	12	276	5.4	0.552
		Компјутерски архитектури (2 год. ИКИ) зад.	2	1	94				
		Архитектура и организација на компјутери (1 год. сите) зад.	2		117				
2013/2014	зимски	Логички кола и дискретни автомати (2 год. ИКИ) зад.	2	5	108	14	325	6.3	0.65
		Вовед во Интернет (1 год. сите) зад.	4		147				
		Калкулус 1 (1 год. сите) зад.	2	1	70				
2013/2014	летен	Електронска и мобилна комерција (3 год. ИКИ) изб.	1	4	39	12	347	5.4	0.694

	Компјутерски архитектури (2 год. ИКИ) зад.	2	1	104				
	Архитектура и организација на компјутери (1 год. сите) зад.	4		204				
Вкупно							55.35	5.922

Подготовка на нов предмет - вежби ПОЕНИ

1	Мрежно програмирање	0.5
2	Електронска и мобилна комерција	0.5
3	Веб базирани системи	0.5
4	Формални јазици	0.5
5	Компјутерски архитектури за ИНФО	0.5
Вкупно		2.5

Дипломски работи - Учество во комисији за одбрана

Број на студенти

ПОЕНИ

1	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	32	3.2
Вкупно			3.2

Настава во школи и работилници

1	Основен курс за ASP.NET	1
2	Напреден курс за ASP.NET	1
Вкупно		2

Научноистражувачка дејност**Учество во меѓународни научни проекти**

Реден број	Име на проектот	Финансиран од	Период на траење	ПОЕНИ
1	System on Chip Design, JEP-41107-2006 Macedonia-Serbia-Great Britain project	TEMPUS	2007 – 2009	5
2	Diagnosing Vulnerability, Emergent Phenomena, and Volatility in Manmade Networks, FP6 STREP, 043363 (NEST)	EU	2007 - 2010	5
3	I3Media – Technologies for the automated creation and management of intelligent audiovisual contents (Spanish CENIT Program)	Влада на Шпанија	2009 - 2011	5
Вкупно				15

Учество во национални научни проекти

Реден број	Име на проектот	Финансиран од	Период на траење	ПОЕНИ
1	MULTINETS - Modelling and Analysis of Dynamical Processes in Composite and Multiplex Networks	ФИНКИ	2013 - 2014	3
2	R3DMAN - Modeling (R)ealistic (3D) Simulation Scenarios for Wireless (M)obile (A)d Hoc (N)etworks	ФИНКИ	2012 - 2013	3
3	TRAMON - Traffic Modeling in Networks	ФИНКИ	2012 - 2013	3
4	SINE - Information sharing in heterogeneous networks	ФИНКИ	2011-2012	3
Вкупно				12

Список на стручни и научни трудови и други публикации

	Автори	Наслов	Списание /Конференција/Монографија	Година	Националност	Меѓународност	Меѓународност	Списаност	Списаност со IF	Студија	Бр. авт.	Бодување	П. нац.	П. меѓ.	П. моног.	П. Спис. IF	Орална презентација	П. Книга
1	S. Filiposka S. Gramatikov D. Trajanov A. Grnarov	Scale-free Application Layer Implementation for Ad Hoc Networks	TELFOR, Belgrade, Serbia	2007		Да					4	60%	0	1.8	0	0		
2	S. Gramatikov D. Trajanov S. Filiposka A. Grnarov	Energy Dependent Connection Availability Model for Ad Hoc Networks	CISSE, Bridgeport, USA	2007		Да					4	60%	0	1.8	0	0		
3	I. Ivanovski S. Gramatikov D. Trajanov L. Kocarev, A. Grnarov	Enhancing Performance of Web Services in Mobile Applications by SOAP Compression	TELFOR, Belgrade, Serbia	2008		Да					4	60%	0	1.8	0	0		
4	I. Mishkovski D. Trajanov S. Gramatikov L. Kocarev, A. Grnarov	Game Theoretic Approach for Discovering Vulnerable Links in Complex Networks	CISSE, Bridgeport, USA	2008		Да					4	60%	0	1.8	0	0	Да	
5	S. Gramatikov D. Trajanov L. Kocarev A. Grnarov	Network Topology Impact on Influence Spreading	CISSE, Bridgeport, USA	2008		Да					4	60%	0	1.8	0	0	Да	
6	S. Gramatikov D. Trajanov L. Kocarev	Heterogeneous Epidemiologic Influence Spreading Models in Complex Networks	ETAI, Ohrid, Macedonia	2009	Да						3	80%	1.6	0	0	0	Да	
7	S. Gramatikov F. Jaureguizar J. Cabrera N. Garcia	Content delivery system for optimal VoD streaming	CONTEL, Graz, Austria	2011		Да	Да				4	60%	0	1.8	3.6	0	Да	
8	S. Gramatikov F. Jaureguizar J. Cabrera N. Garcia	Popularity Based Distribution Schemes for P2P Assisted Streaming of VoD Contents	MMEDIA, Chamonix, France	2012		Да	Да				4	60%	0	1.8	3.6	0	Да	
9	S. Gramatikov F. Jaureguizar I. Mishkovski N. Garcia	P2P Assisted Streaming for Low Popularity VoD Contents	ICT Inovations, Ohrid, Macedonia	2012			Да				4	60%	0	1.8	3.6	0	Да	
10	S. Gramatikov G. Gjorgjioski	Algorithm for Cost-effective Distribution of VoD Contents	CIIT, Bitola, Macedonia	2013	Да						2	90%	1.8	0	0	0	Да	
11	S. Gramatikov F. Jaureguizar J. Cabrera N. Garcia	Stochastic Modeling of Peer-assisted VoD Streaming in Managed Networks	Computer Networks	2013					1.23		4	60%	0	0	0	4.83		
12	S. Gramatikov	Sampling Method for Size Reduction of Stochastic Model for Peer-assisted VoD streaming	CIIT, Bitola, Macedonia	2014	Да						1	100%	2	0	0	0	Да	

1 3	S. Gramatikov I. Mishkovski S. Filiposka D. Trajanov, A. Gnarov	Designing SoC using VHDL	TEMPUS book	2009							4	коавтор	0	0	0	0		7
													5.4	14.4	10.8	4.83	8	7
																	Вкупно	43.4

Одржани предавања

НИ

	Тип	Настан	Поени
1	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	C# on chip, Robomac 2009, Skopje, Macedonia	2
2	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	Influence spreading in complex networks, MANMADE project, Skopje, Macedonia 2009	2
		Вкупно	4

Стручно-апликативна дејност

Дизајн или изработка на информациски систем

1	Информациски систем за Фондот за ПИОМ	1
2	ExCe - информациски систем за спроведување на процесот на стекнување со возачка дозвола	1
3	Веб апликација за дистрибуција на видео содржини	1
	Вкупно	3

Учество во промотивни активности на факултетот

1	Промоција на ФИНКИ низ средните училишта на РМ	2013	0.5
2	Промоција на ФИНКИ низ средните училишта на РМ	2014	0.5
3	Промоција на ФИНКИ на Саем за образование	2012	0.5
4	Промоција на ФЕИТ на Саем за образование	2008	0.5
	Вкупно		2

Член на факултетска комисија

1	Член на Комисија за упис на студенти на ФИНКИ во учебната 2014/2015	0.5
	Вкупно	0.5

Учество во комисии и тела на државни и други органи

1	Член на Комисија за евалуација на бизнис-планови за Е-продавници - Министерство за администрација и информатичко општество	1
	Вкупно	1

АНЕКС
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: САШО ИВАН ГРАМАТИКОВ

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: компјутерска техника и информатика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на вежби (изработка на семинарски работи)	55.35
2	Консултации со студенти - прв циклус	5.922
3	Подготовка на нов предмет -вежби	2.5
4	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	3.2
5	Настава во школи и работилници- учесник (2 работилници)	2
Вкупно		68.972

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	15
2	Учесник во национален научен проект	12
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	5.4
4	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	14.4
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	4.83
6	Дел од монографија објавен во странство	10.8
7	Учество на научен/стручен собир со реферат	8
8	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (2 настана)	4
Вкупно		74.43

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Дизајн или изработка на информациски систем	3
2	Книга од стручна област- коавтор (1 книга)	7
3	Превод- книга/учебник (1 книга)	3
4	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (4 настани)	2
5	Член на факултетска комисија	0.5
6	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
Дејности од поширок интерес		
1	Студиски престој во странство- повеќе од 6 месеци	2
2	Студиски престој во странство- до три месеци	0.5
3	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - соработник (2 проекта)	2
Вкупно		19

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	68.972
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	74.43
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	19
Вкупно	162.4

Членови на Комисијата

- Вонр. проф. д-р Димитар Трајанов, претседател, с.р.
- Вонр. проф. д-р Анастас Мишев, член, с. р.
- Вонр. проф. д-р Соња Филипоска, член, с. р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ИНФОРМАТИКА И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

На седницата на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, одржана на 21.8.2014 година, во врска со конкурсот објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 14.7.2014 година, бевме избрани за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите звања на наставно-научната област информатика и компјутерско инженерство.

На распишаниот конкурс, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 14.7.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област информатика и компјутерско инженерство се пријавија кандидатите д-р Кире Триводалиев, доктор на технички науки, асистент на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, и д-р Горан Бицовски. По разгледувањето на приложените документи, на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Кире Триводалиев

Биографски податоци

Кандидатот д-р Кире Триводалиев е роден на 6 ноември 1982 година во Струмица, каде што завршил основно и средно образование, при што постигнал значителни резултати на републички и меѓународни натпревари од областа на математиката. Во учебната 2001/2002 година се запишал на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката компјутерска техника, информатика и автоматика, каде што дипломирал на 8.6.2006 година со дипломската работа со наслов „Проучување на динамиката на интернет преку концептот на мали светови“. Студиите ги завршил со просечна оценка 10.

Во 2006 година се запишал на постдипломски студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на Катедрата за компјутерска техника и информатика, под менторство на проф. д-р Данчо Давчев. Во рамките на овие студии постигнал средна оценка од испитите 10, а студиите ги завршил со успешна одбрана на магистерскиот труд, на 14.11.2008 година, со

наслов „Ефикасен систем за класификација на мултидимензионални податоци базиран на ART-невронски мрежи“.

На седницата на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, одржана на 18.10.2011 година, ја пријавил својата докторска дисертација која била прифатена за подобна за изработка (Одлука бр.02-594/1). Докторската дисертација со наслов „Функционална анотација во протеински интеракциски мрежи“, под менторство на акад. проф. д-р Љупчо Коцарев, ја одбрал на 10.6.2014 година, со што се стекнал со титулата доктор на технички науки.

Уште во текот на последната година на своите студии (учебна 2005/2006) започнал со работа на Електротехничкиот факултет во Скопје, како демонстратор за лабораториски вежби. По завршувањето на студиите, од септември 2006 година продолжил со работа на Електротехничкиот факултет како демонстратор за аудиториски и лабораториски вежби. За помлад асистент на Електротехничкиот факултет во Скопје, на Катедрата за компјутерска техника и информатика, е избран во декември 2007 година, додека, пак, како асистент на истиот Факултет е избран во септември 2010 година. Од септември 2011 година ја продолжува својата наставно-научна дејност на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје како асистент.

Наставно-образовна дејност

Во периодот од септември 2006 до јуни 2014 година, како демонстратор, помлад асистент и асистент, бил ангажиран во организирањето и одржувањето на аудиториските и лабораториските вежби по предметите: структури и бази на податоци, дистрибуирани компјутерски системи, основи на софтвер и вештачка интелигенција, бази на податоци, бази на податоци 1, бази на податоци 2, податочно рударење, алгоритми за анализа на податоци, структурирано програмирање, објектно-ориентирано програмирање, логичко и функционално програмирање, биокибернетика, вештачка интелигенција, машинска интелигенција и учење, експертни системи, објектно-ориентирани системи, информационални системи и менаџмент информациски системи.

Бил учесник на меѓународната работилница „NATO Advanced Research Workshop – International Workshop on Information Security in Wireless Networks“, одржана во Сучева, Романија, во 2006 година, и меѓународната школа “Analysis of Environmental Data with Machine Learning Methods”, организирана во Институтот “Јожеф Штефан” во Љубљана, Словенија, во 2009 година.

Во текот на својот асистентски стаж, сите свои наставни обврски ги извршува исклучително одговорно, целосно, навремено и на соодветно стручно и педагошко ниво. Односот кон студентите и колегите му е коректен, односно тој е на нивото што го бара неговото работно место.

Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Во рамките на својата научна и стручна работа, д-р Кире Триводалиев има објавено 21 труд на меѓународни и домашни конференции, списанија и монографии. Активно бил вклучен во работата на 2 (два) TEMPUS-проекта, еден раководен од проф. д-р Коста Митрески и еден од проф. д-р Владимир Трајковиќ, 1 (еден) национален проект финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија и 3 (три) национални проекти финансирани од високообразовните институции - Факултет за електротехника и информациски технологии и Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство.

Д-р Кире Триводалиев ги има објавено следниве научноистражувачки трудови на странски и на домашни конференции и списанија:

1. A. Dimitrievski, B. Stojkoska, K. Trivodaliev, D. Davcev, **“Securing communication in WSN trough use of cryptography”**, NATO-ARW, Suceava, Romania, 2006
2. K. Trivodaliev, B. Stojkoska, A. Dimitrievski, D. Davcev, **“Evaluation issues of different cryptography algorithms in Wireless Sensor Networks”**, NATO-ARW, Suceava, Romania, 2006
3. D. Davcev, S. Kalajdziski, K. Trivodaliev, **“Multimedia Environment for Mobile Learning”**, *The Second International Conference on Systems and Networks Communications*, Cap Esterel, France, August 2007.
4. G. Mirceva, S. Kalajdziski, K. Trivodaliev, D. Davcev, **“Protein Retrieval by Matching 3D Structures”**, *8th National Conference ETAI 2007*, Ohrid, Macedonia, 2007
5. Kalajdziski, S., Mirceva, G., Trivodaliev, K., and Davcev, D. **“Protein Classification by Matching 3D Structures”**, *in proceedings of Frontiers in the Convergence of Bioscience and Information Technologies 2007, FBIT 2007*, Ramada Plaza Jeju, Jeju Island, Korea, October 11-13, 2007, pp. 147-152
6. D. Davcev, B. Stojkoska, S. Kalajdziski, K. Trivodaliev, **“Project Based Learning of Embedded Systems”**, *in Proceedings of the 2nd WSEAS International Conference on CIRCUITS, SYSTEMS, SIGNAL and TELECOMMUNICATIONS (CISST'08)*, Acapulco, Mexico, Jan. 25-27, 2008, pp. 120-126.
7. V. Dzikovska, M. Oreskovic, S. Kalajdziski, K. Trivodaliev, D. Davcev, **“Protein Secondary Structure Prediction Method based on Neural Networks”**, *in proceedings of the 2nd International Conference on Bioinformatics and Biomedical Engineering, iCBBE2008*, Shanghai, China, May 2008, pp. 176-179
8. K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, A. Kulakov, D. Davcev, G. Mirceva, **“Efficient protein classification by using 3D structure content representation”**, *in proceedings of IASTED International Conference on Artificial Intelligence and*

Soft Computing 2008, ASC 2008, Palma de Mallorca, Spain, September 1-3, 2008, pp. 151-156

9. K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, D. Davcev, "**Multi-level Classification of Proteins Using 3D Structure Content Representation with Dimensionality Reduction**", *In proceedings of IEEE International Conference on Innovations in Information Technology, IIT 2008*, Al Ain, United Arab Emirates, Dec 16-18, 2008
10. Mirceva, G. Kalajdziski, S. Trivodaliev, K. Davcev, D. , "**Comparative Analysis of Three Efficient Approaches for Retrieving Protein 3D Structures**", *in proceedings of IEEE Biomedical Engineering Conference 2008, CIBEC 2008*, Kairo, Egypt, Dec 18-20, 2008, pp. 1-4
11. K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, D. Davcev, "**A System for Protein Classification Based on Protein 3D Structure**", *in proceedings of The 5th international conference SETIT 2009: Sciences of Electronic, Technologies of Information and Telecommunications, IEEE*, Hammamet, Tunisia, March 22 – 26, 2009, p.172
12. K. Trivodaliev, I. Cingovska, S. Kalajdziski, D. Davcev, "**Protein Function Prediction Based on Neighborhood Profiles**", *in proceedings of The ICT Innovations 2009, Springer*, Ohrid, Macedonia, September 28 – 30, 2009, p.125
13. S. Kalajdziski, B. Pepik, I. Ivanoska, G. Mirceva, K. Trivodaliev, D. Davcev, "**Automated Structural Classification of Proteins by Using Decision Trees and Structural Protein Features**", *in proceedings of The ICT Innovations 2009, Springer*, Ohrid, Macedonia, September 28 – 30, 2009, p.135
14. I. Ivanoska, G. Mirceva, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski - "**Hierarchical Protein Classification based on Gene Ontology and Decision Trees**", *in web Proceedings of the 2nd ICT Innovations Conference*, Ohrid, Macedonia, 12-15 September 2010
15. K. Trivodaliev, I. Cingovska, S. Kalajdziski, "**Protein Function Prediction by Spectral Clustering of Protein Interaction Network**", *Database Theory and Application, Bio-Science and Bio-Technology, Jeju Island, Korea, 8-10 December 2011, Communications in Computer and Information Science, Springer*, Volume 258, 2011, pp 108-117
16. I. Cingovska, A. Bogojenska, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, "**Protein Function Prediction by clustering of Protein- Protein Interaction Network**", *in proceedings of The ICT Innovations 2011, Advances in Intelligent and Soft Computing, Springer*, Volume 150, 2012, pp 39-49
17. I. Ivanoska, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, "**Protein Function prediction using Semantic similarity metrics AND Random walk algorithm**", *in proceedings of the The 9th Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012)*

18. C. Atanasovska, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, “**Determination of protein functional groups using the Bond Energy Algorithm**”, in *the 4th ICT Innovations Conference 2012*, Ohrid, Macedonia
19. I. Ivanoska, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, “**Protein Function Prediction Using Semantic Driven K-Medoids Clustering Algorithm**”, *International Journal of Machine Learning & Computing*, Vol. 4 Issue 1, p52, 2014
20. K. Trivodaliev, A. Bogoeska, L. Kocarev, “**Exploring Functional Prediction in Protein Interaction Networks via Clustering Methods**”, *PLoS ONE* 9(6): e99755. doi: 10.1371/journal.pone.0099755, 2014
21. I. Ivanoska, K. Trivodaliev, S. Kalajdziski, “**Protein function prediction using semantic hierarchical clustering algorithm**”, in *proceedings of the The 11th Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2014)*

Д-р Кире Триводалиев учествувал во следниве научноистражувачки проекти:

1. TEMPUS JEP 41038: **ECOSYSTEM INFORMATICS - Development of Postgraduate Curriculum**, 2006-2009.
2. TEMPUS IT JPGR 144650: **Videoconferencing Educational Services**, 2008-2011.
3. Macedonian Ministry of Education and Science, National Research Project: Annotated graphs in System Biology, 2010-2012.
4. FEIT internal project: **Интегриран систем за структурно пребарување, класификација и прикажување на протеински информации**, 2011-2012.
5. FINKI internal project: **Determining Functional Groups in Protein-Protein Interaction Networks**, 2011-2013.
6. FINKI internal project: **Knowledge Extraction in Annotated Graphs**, 2013-2014

Трудовите што д-р Кире Триводалиев ги има објавено, главно, се резултат на одредена тимска работа. Забележливо е дека дел од нив произлегуваат од решавањето на проблеми кои бараат мултидисциплинарен пристап.

Трудовите под редните броеви 1 и 2 ја обработуваат областа на безбедност кај безжичните сензорски мрежи, односно пристапите за користење на криптографија при преносот на податоци во нив и пристапите за евалуација на безбедноста на процесот. Тие се презентирани на меѓународната работилница „NATO Advanced Research Workshop – International Workshop on Information Security in Wireless Networks“, одржана во Сучева, Романија, во 2006 година.

Со трудот под реден број 3, м-р Кире Триводалиев го покажува својот интерес во истражувањата во областа на информационите системи за учење на далечина. Во него се разгледуваат и се обработуваат различни сервиси и техники кои го потпомагаат процесот на далечинско учење. Трудот е награден како „*best paper*“ на конференцијата на која е објавен.

Трудот под реден број 6 е продолжување на истражувањето во областа на учењето и безжичните сензорски мрежи и претставува своевидна комбинација на двете области. Целта на трудот е да се прикаже комбинација од учење базирано на проекти, односно ситуации од реалниот живот и традиционалното учење преку инструкции од учител. Во трудот ваквиот пристап е имплементиран преку проект за мониторирање на стаклена градина преку безжични сензори.

Со почетокот на својата истражувачка работа за магистерскиот труд, кандидатот се определува да ги насочи своите истражувања во областа на биоинформатиката. Првите искуства од областа на мултимедијата, поточно од обработката, индексирањето и пребарувањето на 3Д-објектите, со нивна примена во областа на пребарување на протеински молекули ги стекнува во трудовите со реден број 4 и 5. Во нив се објаснува процесот на генерирање на дескриптор соодветен за пребарување на протеински молекули по структура. Кон стандардниот дескриптор базиран на геометриските својства на протеинската структура се додаваат и биолошките карактеристики кои ги поседуваат протеинските молекули, со што во трудот 5 се потврдува нивното значење во процесот на класификација и одредување на функцијата на протеинот.

Во трудот со реден број 7 се навлегува во делот за предвидување на секундарната протеинска структура од дадена протеинска секвенца. Имено процесот на одредување на тродимензионалната структура на протеините подолго трае од процесот на одредување на примарната протеинска секвенца, па затоа е потребно да се направат алгоритми за предвидување на секундарните и терцијалните карактеристики на протеините. Во овој труд се предложени проширувања на веќе постојни алгоритми за предвидување на секундарната протеинска структура базирани на невронски мрежи. Предложените невронски мрежи се евалуирани и потврдени со експериментални резултати.

Својата истражувачка работа во областа на невронските мрежи, техниките за податочно рударење и ефикасната обработка на мултимедиски податоци, ја продолжува и ја проширува во трудовите под реден број 8, 9, 10, 11, 12 и 13. Трудот со реден број 8 ги воведува невронските мрежи во процесот на класификација и одредување на функцијата на протеинот. Во овој труд е презентиран пристап во кој со помош на АРТ-невронски мрежи се намалува димензионалноста на слојениот дескриптор на 3Д-протеинските молекули со што се доведува во облик кој е поприфатлив за алгоритмот за класификација, со што значително се подобруваат претходно добиените резултати. Во трудот со реден број 9, кандидатот презентира нов алгоритам за класификација на протеините врз база на нивната структура со користење на повеќе нивоа на одлучување со помош на дрва на одлука. Ваквиот алгоритам се покажува како попрецизен и поефикасен во однос на претходно користените алгоритми. Во трудот со реден број 11 се синтетизирани сите претходни истражувања направени во областа на класификација на протеински молекули, односно е презентиран систем во кој е вклучено редуцирање на димензионалноста на дескрипторите на протеините и користење на одлука на повеќе нивоа со помош на дрва за одлука. Со овој труд се

заокружува една целина во истражувачката работа на д-р Кире Триводалиев и таа е одбранета како магистерски труд.

Во трудот под реден број 10 е навлезено подлабоко во областа на мултимедијата гледана преку 3Д-структурата на протеините. Во овој труд се презентирани три различни техники за опишување и индексирање на протеинските структури и нивно ефикасно пребарување. Во трудот под реден број 13 се третира областа на податочното рударење и во него е презентираан нов алгоритам за класификација на протеински молекули со користење на различни дескриптори за нивно опишување и повратна корекција на грешка при класификација.

Трудот со реден број 14 во заднина ја користи Gene Ontology-анотациската шема која се разликува од SCOP, која се користи во трудот со реден број 13 по тоа што е графовски ориентирана. Во трудот со реден број 14 се прикажува модифицирана верзија на класификаторскиот алгоритам C4.5 за да може да се справи со графовидната аотација.

Со трудовите под реден број 12, 15, 16 и 18, кандидатот ја започнува работата на својата докторска дисертација, во која продолжува да се надградува во областа на биоинформатиката. Во рамките на овие трудови, кандидатот презентира нов пристап во класификацијата на протеините и нивната функција преку користење на протеински интеракциски мрежи. Во рамките на трудот 12 се користи целосната топологија на една протеинска интеракциска мрежа, при што се земаат предвид сите можни меѓусебни влијанија на протеините без разлика на нивната оддалеченост во мрежата. Овие влијанија преку користење на статистички методи се користат да на непознатите протеини им се додели значење, односно функција. Во трудовите со реден број 15, 16 и 18 се покажани различни пристапи за групирање на протеините од протеинската интеракциска мрежа во рамки на функционални групи врз основа на кои потоа се извлекуваат функции за непознат протеин. Исто така, се прават анализи со земање предвид само на топологијата на мрежата, како и анализи на истата мрежа, но со додадени тежински фактори на врските. Резултатите добиени во овие трудови се споредливи или подобри во однос на резултатите од останатите познати пристапи во литературата.

Во трудовите со реден број 17, 19 и 21 се проширува пристапот на анализата на протеинските интеракциски мрежи со воведување на семантичката сличност помеѓу протеините во мрежата базирана на Gene Ontology-анотациската шема. Разгледани се неколку метрики за семантичка сличност и дадени се препораки што треба да се користат при евалуацијата на резултатите. Исто така, покажани се и различни алгоритми и како тие се однесуваат при примена на семантичката сличност во предвидувањето на протеинските функции.

Трудот со реден број 20 претставува своевидно обединување на претходните истражувања на функционалната аотација во протеинските интеракциски мрежи. Во рамки на овој труд опсежно е обработена проблематиката на примена на кластерирањето како метода за предвидување на функција во протеинските

интеракциски мрежи. Најпрво се претставени нови репрезентации за протеинската интеракциска мрежа во кои на различни нивоа на апстракција се воведува информацијата на анотациите придружени на секој протеин во рамки на мрежата. Потоа се претставени најсовремените пристапи за кластерирање на комплексни мрежи и како тие можат да бидат применети кога станува збор на протеинските интеракциски мрежи и нивните репрезентации. На крај е претставен еден вид на бенчмарк за евалуација на кластерирачките методи кај протеинските интеракциски мрежи. Резултатите покажуваат дека новите репрезентации можат да бидат многу ефикасни за предвидување на протеинските функции, а воедно се даваат и препораки за тоа како треба да се дизајнира алгоритмот за предвидување во зависност од крајната цел.

Д-р Кире Триводалиев има учествувано во преведувањето на дел од две книги во рамките на Проектот на владата на Република Македонија за превод на странска стручна литература, и тоа: „Динамичко управување и оптимално управување (том 1 и 2)“ од Димитри Берцекас и „Обработка на говор и јазик“ од Даниел Џурафски.

Учествувал во работата на Центарот на далечинско учење при Факултетот за електротехника и информациски технологии (ФЕИТ) и учествувал во изработката на информациониот систем за факултетот (odl-skopje.etf.ukim.edu.mk).

Д-р Кире Триводалиев 4 пати учествувал во промоција на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ) низ средните училишта во државата, вкупно 3 пати на промоција на ФЕИТ/ФИНКИ на Саемот за образование и 8 пати на Отворениот ден на ФЕИТ/ФИНКИ.

2. Горан Бицовски

Кандидатот д-р Бицовски Горан има завршено додипломско образование на Техничкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола со просечна оценка 7,38, постдипломско образование на Стопанскиот факултет остварено при Техничкиот универзитет во Софија со просечна оценка 9,91 и има докторирано на Факултетот по механичко инженерство при Техничкиот универзитет во Софија. Со оглед на тоа што кандидатот од додипломските студии има просек 7,38, тој не ги исполнува условите за избор во звање согласно член 125, став 2 од Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 274, декември 2013, и според тоа кандидатот Бицовски Горан не ги исполнува формалните услови предвидени во Законот за високото образование.

Заклучок и предлог

Врз основа на доставената документација можеме да заклучиме дека единствено д-р Кире Триводалиев ги исполнува формалните услови за избор во звањето за кое кандидатите конкурираат.

Од анализата на наставно-педагошката дејност на д-р Кире Триводалиев може да се констатира неговиот континуиран придонес во развојот на наставно-образовниот процес во областа на информатиката и компјутерското инженерство. Според објавените трудовите произлегува дека тој активно се занимава со истражувања од повеќе области, како што се: мултимедиски и информациони системи, далечинско учење, податочно рударење и биоинформатика. Неговите научно-истражувачки резултати покажуваат дека кандидатот поседува инвентивност и истражувачки дух, што му овозможуваат континуирано да се развива како одличен научен истражувач. Покажал забележителни активности и резултати како на наставно, така и на стручно и научно поле и согласно со постапката за самоевалуација на Факултетот и Одлуката за прифаќање на Извештајот од Комисијата за самоевалуација при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје заведена под дел бр. 02- 592 од 24.4.2014 година, именуваниот има позитивна оценка.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија е на мислење дека кандидатот ги исполнува сите формални и суштински услови за избор во звањето за кое конкурира. Поради тоа, таа со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, **д-р Кире Триводалиев да биде избран во звањето доцент по предметите од наставно-научната област информатика и компјутерско инженерство.**

Рецензентска комисија

Академик д-р Љупчо Коцарев,
редовен професор на ФИНКИ, с.р.

Д-р Данчо Давчев,
редовен професор на ФИНКИ, с.р.

Д-р Катерина Здравкова,
редовен професор на ФИНКИ, с.р.

АНЕКС
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: _____ **КИРЕ ВАСИЛ ТРИВОДАЛИЕВ** _____
 (име, татково име и презиме)

Институција: **Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство**
 (назив на факултетот/институтот)

Научна област: **информатика и компјутерско инженерство**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	103,95
2	Консултации со студенти	12,966
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (вкупно 96)	9,6
4	Подготовка на нов предмет (вежби)	5
5	Пакет материјали за одреден предмет (10 предмети)	10
6	Настава во летни школи и работилници	2
	Вкупно	143,516

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	10
2	Учесник во национален научен проект	12
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	7,2
4	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	19,8
5	Дел од монографија објавен во странство	15,6
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	9,737
7	Учество на научен/стручен собир со реферат	9
	Вкупно	83,337

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Дизајн или изработка на информациски систем	1
2	Превод на дел од книга	2
3	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (15 настани)	7,5
Дејности од поширок интерес		
1	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект - соработник (4 проекти)	2
2	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект - соработник (2 проекти)	2
	Вкупно	14,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	143,516
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	83,337
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	14,5
Вкупно	241,353

Членови на Комисијата

1. Акад. проф. д-р Љупчо Коцарев, претседател, с.р.

2. Проф. д-р Данчо Давчев, член, с.р.

3. Проф. д-р Катерина Здравкова, член, с.р.

**Ангажираност во наставниот процес по семестри и предмети на соработникот Кире
Триводалиев во периодот од октомври 2005 до јуни 2014**

ПОЕНИ

год.	сем.	Предмет	ауд	лаб	студ.	вк. час	вк. студ.	часови	консулт.
2005/06	зим.	Структурирано програмирање	0	12	240	12	240	5,4	0,48
2005/06	лет.	Структури и бази на податоци	0	6	120	14	280	6,3	0,56
		Дистрибуирани компјутерски системи	0	6	120				
		Основи на софтвер и ВИ	0	2	40				
2006/07	зим.	Структурирано програмирање	2	0	90	13	350	5,85	0,7
		Бази на податоци (ИКИ)	2	5	180				
		Вештачка интелигенција	0	4	80				
2006/07	лет.	Објектно-ориентирано програмирање	2	4	130	13	184	5,85	0,368
		Податочно рударење	2	2	36				
		Алгоритми за анализа на податоци	2	1	18				
2007/08	зим.	Биокибернетика (КТИА)	1	2	90	17	520	7,65	1,04
		Вештачка интелигенција	2	5	200				
		Бази на податоци (ИКИ)	2	1	140				
		Логичко и функционално програмирање	2	2	90				
2007/08	лет.	Биокибернетика	1	3	100	12	250	5,4	0,5
		Алгоритми за анализа на податоци	2	1	40				
		Бази на податоци 1	2	3	110				
2008/09	зим.	Вештачка интелигенција (ИКИ)	2	2	155	12	405	5,4	0,81
		Бази на податоци (ИКИ)	2	2	160				
		Логичко и функционално програмирање	2	2	90				
2008/09	лет.	Бази на податоци 2	2	2	76	14	332	6,3	0,664
		Биокибернетика	1	3	114				
		Бази на податоци 1	2	4	142				
2009/10	зим.	Вештачка интелигенција (ИКИ)	2	2	165	12	470	5,4	0,94
		Бази на податоци (ИКИ)	2	2	170				
		Логичко и функционално програмирање	2	2	135				
2009/10	лет.	Информациони системи	2	4	191	14	383	6,3	0,766
		Биокибернетика	1	3	110				
		Бази на податоци 2	2	2	82				
2010/11	зим.	Вештачка интелигенција (ИКИ)	2	2	180	12	422	5,4	0,844
		Бази на податоци (ИКИ)	2	2	180				
		Експертни системи	2	2	62				
2010/11	лет.	Информациони системи	2	7	256	13	344	5,85	0,688
		Бази на податоци 2	2	2	88				
2011/12	зим.	Бази на податоци (ИКИ)	2	4	251	14	522	6,3	1,044
		Вештачка интелигенција (ИКИ)	2	4	231				
		Објектно ориентирани системи	0	2	40				
2011/12	лет.	Бази на податоци 2	2	2	110	15	415	6,75	0,83
		Информациони системи	2	9	305				
2012/13	зим.	Машинска интелигенција и учење	1	2	50	3	50	1,35	0,1

2012/13	лет.					14	410	6,3	0,82
		Вештачка интелигенција (КНИ)	1	0	60				
		Бази на податоци 2	2	3	110				
		Информациони системи	2	6	240				
2013/14	зим.	Вештачка интелигенција (ИКИ)	2	2	192	14	412	6,3	0,824
		Менаџмент информациски системи	2	2	170				
		Машинско учење	2	4	50				
2013/14	лет.	Бази на податоци	2	2	166				
		Вештачка интелигенција (КНИ)	1	0	68	13	494	5,85	0,988
		Информациони системи	2	6	260				
ВКУПНО								103,95	12,966

Учество во меѓународни научни проекти (д-р Кире Триводалиев)

Ред. број	Име на проектот	Период на траење	Позиција	ПОЕНИ
1	TEMPUS JEP 41038: ECOSYSTEM INFORMATICS - Development of Postgraduate Curriculum	2006-2009	учесник	5
2	TEMPUS IT JPGR 144650: Videoconferencing Educational Services	2008-2011	учесник	5
ВКУПНО				10

Учество во национални проекти (д-р Кире Триводалиев)

Ред. број	Име на проектот	Период на траење	Позиција	ПОЕНИ
1	Macedonian Ministry of Education and Science, National Research Project: Annotated graphs in System Biology	2010 – 2012	учесник	3
2	FEIT internal project: Интегриран систем за структурно пребарување, класификација и прикажување на протеински информации	2011-2012	учесник	3
3	FINKI internal project: Determining Functional Groups in Protein-Protein Interaction Networks	2011-2013	учесник	3

4	FINKI internal project: Knowledge Extraction in Annotated Graphs	2013-2014	учесник	3
			ВКУПНО	12

Список на стручни и научни трудови (д-р Кире Триводалиев)

Автор 1	Автор 2	Автор 3	Автор 4	Автор 5	Наслов	Конференција	Период	Назив	Метод	Мет. Монитор.	Списание	Гр. авт.	Бодување	П. нац.	П. мет.	П. монит.	П. спис.	Реперат
1	Dimitrievski A.	Stojkoska B.	Trivodaliev K.	Daveev D.		Securing communication in WSN trough use of cryptography		NATO-ARW, Suseava		*		4	60,00%	0	1,8	0	0	*
2	Trivodaliev K.	Stojkoska B.	Dimitrievski A.	Daveev D.		Evaluation issues of different cryptography algorithms in Wireless Sensor Networks		NATO-ARW, Suseava		*		4	60,00%	0	1,8	0	0	*
3	Daveev D.	Kalajdziski S.	Trivodaliev K.			Multimedia Environment for Mobile Learning				*		3	80,00%	0	2,4	0	0	
4	Mireva G.	Kalajdziski S.	Trivodaliev K.	Daveev D.		Protein Retrieval by Matching 3D Structures		8th National Conference ETAI 2007		*		4	60,00%	1,2	0	0	0	*
5	Kalajdziski S.	Mireva G.	Trivodaliev K.	Daveev D.		Protein Classification by Matching 3D Structures		Frontiers in the Convergence of Bioscience and Information Technologies, 2007; FBIT 2007		*		4	60,00%	0	1,8	0	0	
6	Daveev D.	Stojkoska B.	Kalajdziski S.	Trivodaliev K.		Project Based Learning of Embedded Systems		2nd USEAS International Conference on CIRCUITS, SYSTEMS, SIGNAL and TELECOMMUNICATIONS (CISST 08)		*		4	60,00%	0	1,8	0	0	
7	Dzakovska V.	Oreskovic M.	Kalajdziski S.	Trivodaliev K.	Daveev D.	Protein Secondary Structure Prediction Method based on Neural Networks		2nd International Conference on Biomimetics and Biomedical Engineering, ICBBE-2008		*		5	60,00%	0	1,8	0	0	
8	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.	Kulakov A.	Daveev D.		Efficient protein classification by using 3D structure content representation		IASTED International Conference on Artificial Intelligence and Soft Computing 2008, ASC 2008		*		5	60,00%	0	1,8	0	0	
9	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.	Daveev D.			Multi-level Classification of Proteins Using 3D Structure Content Representation with Dimensionality Reduction		IEEE International Conference on Innovations in Information Technology, IIT 2008		*		3	80,00%	0	2,4	0	0	
10	Mireva G.	Kalajdziski S.	Trivodaliev K.	Daveev D.		Comparative Analysis of Three Efficient Approaches for Retrieving Protein 3D Structures		IEEE Biomedical Engineering Conference 2008, CIBEC 2008		*		4	60,00%	0	1,8	0	0	
11	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.	Daveev D.			A System for Protein Classification Based on Protein 3D Structure		5th international conference SEITIT 2009; Sciences of Electronic Technologies of Information and Telecommunications, IEEE		*		3	80,00%	0	2,4	0	0	
12	Trivodaliev K.	Cingovska I.	Kalajdziski S.	Daveev D.		Protein Function Prediction Based on Neighborhood Profiles		The ICT Innovations 2009, Springer		*		4	60,00%	0	0	3,6	0	*
13	Kalajdziski S.	Ivanoska I.	Mireva G.	Trivodaliev K.	Daveev D.	Automated Structural Classification of Proteins by Using Decision Trees and Structural Protein Features		The ICT Innovations 2009, Springer		*		5	60,00%	0	0	3,6	0	*
14	Ivanoska I.	Mireva G.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.		Hierarchical Protein Classification based on Gene Ontology and Decision Trees		The ICT Innovations 2010, web proceedings		*		4	60,00%	1,2	0	0	0	*
15	Trivodaliev K.	Cingovska I.	Kalajdziski S.			Protein Function Prediction by Spectral Clustering of Protein Interaction Network		Database Theory and Application, Bio-Science and Bio-Technology, Communications in Computer and Information Science Springer		*		3	80,00%	0	0	4,8	0	
16	Cingovska I.	Bogieska A.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.		Protein Function Prediction by clustering of Protein- Protein Interaction Network		The ICT Innovations 2011, Advances in Intelligent and Soft Computing, Springer		*		4	60,00%	0	0	3,6	0	*
17	Ivanoska I.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.			Protein Function prediction using Semantic similarity metrics and Random walk algorithm		CIIT 2012		*		3	80,00%	1,6	0	0	0	*
18	Atanasovska C.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.			Determination of protein functional groups using the Bond Energy Algorithm		The ICT Innovations 2012, web proceedings		*		3	80,00%	1,6	0	0	0	
19	Ivanoska I.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.			Protein function prediction using semantic hierarchical clustering algorithm		CIIT 2014		*		3	80,00%	1,6	0	0	0	*
20	Ivanoska I.	Trivodaliev K.	Kalajdziski S.			Protein Function Prediction Using Semantic Driven K-Medoids Clustering Algorithm		International Journal of Machine Learning & Computing, Vol. 4 Issue 1		*		3	80,00%	0	0	0	2,4	
21	Trivodaliev K.	Bogieska A.				Exploring Functional Prediction in Protein Interaction Networks via Clustering Methods		PLoS ONE 9(6)		*		3	80,00%	0	0	0	7,337	
													ВКУПНО	7,2	19,8	15,6	9,737	9
																	Вкупно	61,337

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **ВЛИЈАНИЕТО НА ОДНЕСУВАЊЕТО НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ВРЗ КРЕИРАЊЕТО НА МАРКЕТИНГ-СТРАТЕГИИТЕ ВО ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** ОД М-Р НИКОЛА ЦУЦУЛЕСКИ,
ПОДНЕСЕНА ДО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „Св. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а во врска со поднесената докторска дисертација на тема: **Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирањето на маркетинг- стратегиите во туризмот во Република Македонија** од м-р Никола Цуцулески, Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, на својата редовна 107 седница, година, донесе Одлука бр. 02-1147/2 од 02.07.2014 година, за формирање на Комисија за оцена на трудот, во состав:

1. д-р Татјана Петковска Мирчевска
2. д-р Татјана Петковска
3. д-р Марија Ацковска
4. д-р Нада Секуловска
5. д-р Ристо Мијалов.

Членовите на Комисијата со особено внимание ја прочитаа и ја проучија поднесената докторска дисертација на тема: **Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирањето на маркетинг - стратегиите во туризмот во Република Македонија** од м-р Никола Цуцулески и до Научниот совет на Економскиот институт во Скопје го доставуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи согледувања

Докторската дисертација под наслов: **Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирање на маркетинг-стратегииите во туризмот во Република Македонија** од м-р Никола Цуцулески обработува значајна проблематика од областа на маркетингот во туризмот, особено значајна како од научен, така и од апликативен аспект. Туризмот како стопанска дејност може да се каже дека претставува интеракција на понудата и побарувачката што се формира како резултат на потребите на луѓето да се најдат од една страна како туристи и од друга страна како актери кои ја организираат понудата на туристичкиот производ за задоволување на потребите на тие туристи. Резултатите од ваквата интеракција придонесуваат туризмот за многу земји, како стопанска дејност, да биде значаен елемент во создавањето на општествениот производ и националниот доход и вработеноста, а со тоа и одржување на солидно ниво на животен стандард на населението и се разбира со исто така високо ниво на развој на останатите стопански дејности.

Покрај сопственото значење и улогата во рамките на останатите стопански дејности, туризмот во своето ниво на развој има и мултипликативна улога, односно повлекува и одредено ниво на развој и на другите дејности и гранки од стопанството, како што се сообраќајот, трговијата, индустријата, нестопанските дејности (банкарство, здравство, образование) и комунални и занаетчиски дејности.

Со појавувањето на маркетинг-концептот кон средината на 20 век, преференциите и однесувањето на потрошувачите се од големо значење за креаторите на маркетинг-

стратегиите. Примената на маркетингот во услужните дејности бара уважување на основните принципи на маркетингот воопшто, но и диференциран пристап поради поединечни специфичности на дејноста на услужниот сектор. Оттаму, маркетинг-концепцијата на туристичкиот пазар подразбира користење на општите принципи на маркетинг, со уважување на сите специфичности кои доаѓаат до израз со меѓусебно дејствување на составните делови на туристичкиот пазар. Со појавата на интернетот и социјалните медиуми, потрошувачите стануваат посвесни за производите и услугите кои користат и прибираат информации за тоа што им е потребно преку овие канали на информирање.

2. Содржина на дисертацијата

Содржината на докторската дисертација се состои од: Вовед, шест поглавја и Заклучок.

Првото поглавје под наслов **Поим, дефинирање и фактори на однесувањето на потрошувачите во туризмот од маркетинг-аспект**, ги опфаќа пристапите во дефинирањето на однесувањето на потрошувачите од аспект на туризмот присутни во домашната и странска литература, како и основните фактори во однесувањето на потрошувачите. Во овој дел се елаборираат модели на однесување на потрошувачите и постапката за донесување одлуки во процесот на купување (одлучување) за определена услуга во туризмот.

Во второто поглавје: **Поим и дефинирање на туристичкиот пазар, маркетинг-стратегиите и маркетинг-миксот во туризмот** е направена анализа на пристапите во дефинирањето на услугите како туристички производ, маркетинг-стратегиите и маркетинг-миксот. Кандидатот дава осврт на стратегиите кои можат да се применат од аспект на маркетингот, а се дефинираат и елаборираат елементите на маркетинг-миксот со сите карактеристики и специфичности.

Во третото поглавје од докторската дисертација под наслов **Однесувањето на потрошувачите и маркетинг стратегиите во туризмот**, елаборирано е влијанието на факторите на однесување на потрошувачите врз креирањето маркетинг -стратегии во туризмот. Се дава осврт на психолошките и социолошките фактори како најзначајни во детерминирањето на природата и влијанието врз однесувањето на потрошувачите, како и значењето на однесувањето на потрошувачите врз креирањето на маркетинг-стратегиите во туризмот.

Во четвртото поглавје од докторската дисертација под наслов: **Компаративна анализа (студии на случај) за примената на психолошките и социолошките фактори од однесувањето на потрошувачите врз развојот на маркетинг -стратегии во конкретни дестинации**, претставени се искуствата во креирањето на маркетиншките стратегии врз основа на истражувања спроведени во конкретни држави. Притоа, се прави компаративен осврт на наведените искуства кои можат да се искористат во креирањето на маркетинг-стратегии во туризмот во Република Македонија.

Петтото поглавје под наслов **Емпириско истражување за однесувањето на потрошувачите и креирањето маркетинг-стратегии во туризмот во Македонија**, претставува анализа и интерпретација на спроведеното емпириско истражување. Користена е анкетата како метод на испитување на репрезентативен примерок. Истражувањето е спроведено во 2013 година во Охрид, Скопје, Битола и Штип. Целта на истражувањето е да се утврди однесувањето на потрошувачите на туристичкиот пазар, како и нивните преференции. Резултатите се елаборирани врз основа на спроведените теоретски и практични истражувања и дадени се препораки кои можат да бидат прифатени и користени во теориска и практична смисла.

Во изработката на трудот и истражувањето, користени се секундарни и примарни извори на податоци. За секундарни извори на податоци се користени студии и истражувања на Бирото за туризам во рамките на Министерството за економија и резултати од истражувања, спроведени од Факултетот за туризам и угостителство во Охрид. Примарните податоци се прибрани со користење на анкетен прашалник до туроператори од земјата и од странство, а кои оперираат во Македонија, како и на примерок домашни и странски туристи. Во фокусот на прашалникот е задоволството на туристите од понудата, факторите кои влијаеле врз нивната одлука за купување аранжман и посета на Македонија како дестинација од макроаспект и одреден град/место од микроаспект.

Собраните податоци се претставени во табели со соодветни карактеристики. Примерокот е дистрибуиран до 271 испитаник, а одговориле 254 испитаници. Заклучоците од ова истражување иницираат конкретни предлози применливи во практиката, со што се детерминира апликативниот карактер на докторската дисертација.

Врз основа на теоретската елаборација и емпириската анализа, во шестото поглавје се дадени насоки и препораки за примена на информациите од однесувањето на потрошувачите во развојот на маркетинг-стратегии во туризмот во Република Македонија, што претставува и научен придонес на докторската дисертација.

Заклучните согледувања се презентирани на едноставен и разбирлив начин и претставуваат логична целина која произлегува од спроведените теоретски и апликативни истражувања. Во овој дел се иницираат конкретни предлози применливи во практиката, што на трудот му дава и апликативна димензија.

Основна цел на дисертацијата е објаснување на значењето на потрошувачите врз креирањето маркетинг-стратегии во туризмот во Република Македонија. Со добиените резултати во трудот, кандидатот ја потврдува поставената хипотеза, која се однесува на значењето на анализата на однесувањето на потрошувачите во разбирањето на корисниците (потрошувачите) на туристички услуги, а креирањето на маркетинг-стратегијата за настап на туристичките пазари е од круцијално значење за развојот на туризмот во Република Македонија.

3. Оцена и предлог

Докторската дисертација на тема: **Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирање на маркетинг-стратегии во туризмот во Република Македонија** од м-р Никола Цуцулески претставува значаен труд кој се одликува со сериозен пристап кон третирањот проблем и опфаќа обработка на релевантни аспекти за предметот на истражувањето, низ аргументација на поставените тези и илустрација на релевантни податоци. Во својата докторската дисертација, м-р Никола Цуцулески дава конкретни насоки, можности и препораки кои се однесуваат на истражуваната проблематика.

Согласно со академските стандарди, во трудот е применета соодветна методолошка рамка и користена е најнова научна и стручна литература од соодветната област, од домашни и странски автори, како и други релевантни извори на податоци. Применети се методите: анализа, синтеза, компаративна метода, а статистичка обработка на податоците е извршена со специфична компјутерска програма STAT FOR WINDOWS. Притоа се користени Н²-тест, Студетов т-тест и корелација. За прикажување дескриптивна статистика за прашалникот на испитаници и крос корелација користен е статистичкиот програм STATA 11 со помош на кој се добиени коефициенти на сигурност и точност на испитуваните варијабли.

Врз основа на спроведеното истражување, добиени се податоци кои укажуваат дека во туризмот во Македонија треба да се искористат двата вида најважни фактора,

психолошките и социолошките. Нивното подробно анализирање и разбирање во голема мера ќе придонесе за преземање конкретни чекори за тоа како треба да се градат туристичките производи, како тие да се вклопат во регионален, а следствено на тоа и во национален бренд за Македонија во областа на туризмот. Кандидатот констатира дека во туристичката понуда, со користење на инструментите на маркетинг, таа може да се приспособи кон потребите и барањата на корисниците на овие услуги. Во таа насока, анализата на однесувањето на потрошувачите има особено значење за креирање на ефикасна маркетиншка стратегија со која може да се одговори на актуелните и потенцијални потреби на туристичката побарувачка. Исто така, кандидатот констатира дека успехот на парцијалните туристички производи во иднина, во голема мера ќе зависи од успехот на интегрираниот туристички производ на дестинацијата.

Општа констатација како на кандидатот, така и на Комисијата за оцена е дека оваа дисертација е само појдовна точка за подобро разбирање на однесувањето на потрошувачите во туризмот и нивното влијание врз креирањето маркетинг-стратегија со која ќе се имплементираат елементите на маркетинг-миксот во понудата на пазарот. Тоа ќе овозможи подобра услуга и ќе придонесе кон поквалитетна понуда и задоволство кај корисниците на овие услуги, што, според кандидатот, ќе придонесе кон развој на туризмот и подобрување на економската состојба на државата во целост.

Согласно со законската обврска за поставување и оценување на научните трудови и проверка на степенот на преземање од други извори, трудот е поставен на интернет-страницата на Министерството за образование и наука на Република Македонија, при што е добиен позитивен извештај (12,88%). Во одредени делови во кои е забележан повисок процент на преземање од други трудови, по барање на Комисијата за оцена, беа направени суштински измени во приодот на кандидатот во елаборацијата, анализата и интерпретацијата на соодветните теоретски стојалишта од референцирани извори.

Комисијата констатира дека согласно со академските стандарди, кандидатот **м-р Никола Цуцулески** успешно се справил со поставениот предизвик во трудот и успеал да понуди сопствени аргументирани ставови, мислења, заклучоци и препораки. Теоретската и емпириската елаборација и анализа можат да имаат реална примена во практиката, што на трудот му дава и апликативен придонес.

Врз основа на претходното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. Да го прифати извештајот со позитивна оценка за поднесената докторска дисертација: **„Влијанието на однесувањето на потрошувачите врз креирање на маркетинг-стратегииите во туризмот во Република Македонија“;**
2. На кандидатот **м-р Никола Цуцулески** да му дозволи јавна одбрана на докторскиот труд.

Комисија за оцена на докторската
дисертација

1. Д-р Татјана Петковска Мирчевска с.р.
2. Д-р Татјана Петковска с.р.
3. Д-р Марија Ацковска с.р.
4. Д-р Нада Секуловска с.р.
5. Д-р Ристо Мијалов с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИКОТ “ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА” од АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р МИЛЕ ПОСТОЛОВСКИ ПРОФ. Д-Р СТАНИСЛАВА ЛАЗАРЕВСКА

На V седница одржана на 8. X 2013 година, Наставно-научниот совет (ННС) на Факултетот за земјоделски науки и храна (ФЗНХ), Со Одлука бр. 02-1953/1 (од 8. X 2013 год.), ме определи за рецензент на ракописот за учебникот под работен наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф. д-р Миле Постоловски и проф. д-р Станислава Лазаревска.

Според Одлуката на Наставно-научниот совет и деталното разгледување на ракописот, го доставувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Доставениот ракопис на учебникот „Земјоделска ентомологија“ е наменет за студентите на додипломските студиски програми: заштита на растенија-фитомедицина, поледелство, градинарство и цвеќарство, овоштарство со лозарство, лозарство со винарство, екоземјоделство на ФЗНХ во Скопје и дисперзираната студиска програма производство и преработка на тутун на ФЗНХ во Прилеп, со фонд на часови 3+2 и 6 кредити согласно со европскиот кредит – трансфер систем. Учебникот може да се користи и на постдипломските студии по Фитомедицина за предметите земјоделска ентомологија со зоологија и интегрална заштита, со по 4 ЕКТС.

Ракописот „Земјоделска ентомологија“ е напишан и компјутерски обработен со нормален проред на 578 страници, во кој има 298 фотографии. Користената литература ја сочинуваат 151 библиографска единица и 95 веб-единици.

Материјалот ги содржи следниве 3 поглавја:

- Систематика на инсектите
- Штетници од други класи
- Литература

Во поглавјето „Систематика на инсектите“, авторите ги презентираат штетните и корисните видови инсекти во агробиоценозите во Република Македонија, но и видовите инсекти значајни во урбаната, ветеринарната и медицинската ентомологија според нивното систематско место во класата Insecta. За секој вид инсект даден е морфолошки опис, претставен е неговиот биолошки развој, ареал на простирање, растенијата домаќини, укажано е на начинот на исхрана и неговата штетност, претставени се методите за мониторинг на видот, дадени се економските прагови, врз основа на кои се организирани интегралните мерки за контролата на видот.

Во материјалот се обработени видови, значајни за земјоделското производство, но и оние кои не се штетни, но имаат фаунистичко значење од двата подреда на класата на инсектите: Apterygota и Pterygota. Од подредот на примарно бескрилните инсекти претставени се редовите Protura, Diplura,

Collembola и Thysanura. Од редот Collembola претставен е видот *Sminthurus viridis* L., а од редот Thysanura видот *Lepisma saccharina* L.

Поткласата Pterygota е претставена со поголем број редови, фамилии и видови. Презентирани се редовите Ephemeroptera и Odonata, кои не содржат штетни инсекти во земјоделското производство, но видови чие присуство укажува дека животната средина не е загадена. Редот Orthoptera (Saltatoria) е претставен со подредот Caelifera, фам. Acrididae и економски значајните видови: *Dociostaurus maroccanus* Thunb., *Calliptamus italicus* L. и *Anacridium aegyptium* L. Подредот Ensifera е претставен со фам. Tettigonidae и видовите: *Tettigonia viridissima* L. и *Isophia tenuicerca* Rame., фам. Gryllidae со видот *Gryllus campestris* L., фам. Gryllotalpidae со видот *Gryllotalpa gryllotalpa* L. Редот Phasmida е опишан со видови од фам. Phasmatidae. Редот Dictyoptera е претставен со подредовите: Blatodea, фам. Blattidae и видовите: *Blatta orientalis* L., *Blatella germanica* L. и *Periplaneta americana* L., како и подредот Mantodea, фам. Mantidae и видот *Mantis religiosa* L.

Авторите ги преставуваат и карактеристиките на редот Isoptera, како и некои видови термити, кои би можеле да бидат значајни за нашето поднебје. Од редот Dermaptera претставена е фам. Forficulidae со видот *Forficula auricularia* L.

Во понатамошниот материјал претставени се карактеристиките на редовите: Plecoptera, Psocoptera, Mallophaga и Anoplura.

Редот Thysanoptera е претставен со подредовите: Terebrantia, фам. Aelothripidae, фам. Thripidae и видовите: *Thrips tabaci* Lind., *Frankliniella occidentalis* Perg., *Limothrips cerealium* Haliday, *Limothrips denticornis* Haliday, *Drepanothrips reuteri* Uzel. и *Taeniothrips simplex* Morison. Подредот Tubuliferae е претставен со фам. Phloeothripidae и видот *Haplothrips tritici* Kurdj.

Редот Hemipterae е претставен со два подреда. Подредот Hemiptera/Heteroptera е претставен со фам. Pentatomidae и видовите: *Eurygaster intergriceps* Put., *Eurygaster austriaca* Schr., *Eurygaster maurus* L., *Eurygaster testudinaria* L., *Aelia acuminata* L., *Aelia rostrata* Boch., *Dolycoris baccarum* L., *Eurydema ornata* L. и *Eurydema oleracea* L., фам. Cimicidae, фам. Anthocoridae, фам. Nabidae, фам. Tingitidae и видот *Tingis (Stephanitis) pyri* F., фам. Miridae и видовите: *Adelphocoris lineolatus* Goeze. и *Lygus pratensis* L.

Подредот Homoptera од редот Hemipterae е претставен со фам. Cicadidae и видот *Cicada orni* L., фам. Membracidae со видот *Ceresa bubalus* Fab., фам. Cercopidae и видот *Phyllaenus spumarius* L., фам. Cicadellidae со видовите: *Aphrodes bicinctus* Panz., *Psamotettix alienusa* Dahlb., *Macrosteles laevis* Ribaut., *Hardya anatolica* Zach., фам. Aphididae и видовите: *Aphis fabae* Scop., *Aphis craccivora* Koch., *Aphis pomi* Deg., *Aphis gossypii* Glov., *Aulacorthum solani* Kltb., *Myzus persicae* Sulz., *Myzus cerasi* F., *Acyrtosiphon pisi* Kltb., *Brevicoryne brassicae* L., *Dysaphis mali* Eerr., *Dysaphis devector* Walk., *Dysaphis pyri* B.F., *Macrosiphum rosae* L., *Sitobion avenae* F., *Methopolophium dirhodum* Walk., *Rhopalosiphum padi* (L.), *Schizaphis graminum* Rond., а во посебно потпоглавје претставени се основните принципи за сузбивање на лисните вошки и заштитата на растенијата.

Во подредот Homoptera од редот Hemiptera, фам. Aphididae преставена е и субфам. Eriosomatinae со видот *Eriosoma lanigerum* Hausm., фам. Phylloxeridae со видот *Phylloxera vastatrix* Planch - (*Peritymbia vitifolii* Fitch), фам. Aleurodidae со видовите: *Trialeurodes vaporarum* Westw. *Aleurodes proletella* L., *Bemisia tabaci* (Genn.), фам. Psyllidae со видовите: *Psylla pyri* L., *Psylla pyricola* L., *Psylla pyrisuga* Först., *Psylla mali* Schmid., фам. Margaroidae со видот *Icerya purchasi* Mask., фам. Pseudococcidae со *Pseudococcus citri* Risso. и *Pseudococcus adonidum*, фам. Lecanidae со видовите: *Lecanium corni* Bouché, *Lecanium persicae* (Fab.), *Pulvinaria vitis* L., фам. Diaspididae со *Quadraspidotus perniciosus* Comst., *Quadraspidotus ostreaeformis* (Curtis), *Epidiaspis leperii* Sign., *Lepidosaphes ulmi* L. и *Diaspis* (*Pseudaulacaspis*) *pentagona* Targani-Tozzetti.

Редот Neuropterae е претставен со предаторските видови златооки од фам. Chrysopidae, и тоа: *Chrysopa carnea* Steph., *Chrysopa perla* L., *Chrysopa viridiana* Schneid.

Видовите инсекти во најголемиот ред Coleoptera се претставени во неколку подреда. Подредот Aderphagaso фам. Carabidae и економски значајниот вид *Zabrus tenebrioides* Goeze. и фам. Cicindelidae. Подредот Polyphaga е претставен со фам. Staphylinidae, фам. Scarabaeidae со петте потфамилии, и тоа: Sorrhaginae и видот *Lethrus apterus* Laxm., потфамилија Aphodinae, потфамилија Melolonthinae со економски значајните штетници: *Melolontha melolontha* L. (*M. vulgaris*), *Polyphylla fullo* L., *Amphimallon solstitialis* L., потфамилија Rutelinae и видовите: *Anomala vitis* F., *Anisoplia austriaca* Hrbst., *Anisoplia (cyatigera) agrycola* Poda., *Popylia japonica* Newm., потфамилија Cetoninae со видовите: *Tropinota hirta* Poda., *Oxythyrea funesta* Poda., *Cetonia aurata* L., потфамилија Dynastinae и видот *Oryctes nasicornis* L. Во понатамошниот материјал разработена е и фам. Lucanidae со *Lucanus cervus* L., фам. Elateridae со економските значајните штетници: *Agriotes lineatus* L., *Agriotes obscurus* L., *Agriotes sputator* L., *Agriotes ustulatus* Schall., *Selatosomus latus* Fabr., *Limonius pilosus* Leske.

Од фам. Buprestidae е обработен *Capnodis tenebrionis* L., фам. Anobiidae е претставена со *Lassioderma serricorne* F. и *Stegobium paniceum* L. фам. Chrysomelidae е претставена со: *Lema melanopus* L., *Leptinotarsa decemlineata* (Say), *Phytodecta fornicata* Brüg, *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte, потфамилијата Cassidinae и потфамилијата Halticinae со видовите: *Chaetocnema tibialis* Ill., *Phyllotreta nemorum* L., *Phyllotreta undulata* Kuts., *Phyllotreta atra* T., *Chaetocnema aridula* Gyll., *Phyllotreta vittula* Redtb. и *Epitrix hirtipennis* (Malsheimer). Од фам. Bruchidae обработени се: *Bruchus pisorum* L., *Acanthoscelides obtectus* (*obsoletus*) Say. фам. Cerambycidae ги опфаќа видовите: *Plagionotus floralis* Pal., *Agapanthia dahlia* Rich. и *Dorcadion areanarium* Scop. Во редот Coleoptera опфатени се и фамилиите Lampiridae, Cantharidinae, Meloidae и Tenebrioidae со видовите: *Opatrum sabulosum* L., *Tenebrio molitor* L., *Tribolium confusum* Duv., *Tribolium castaneum* Hrbst., *Tribolium madena* Charp., фам. Nitidulidae со *Meligethes aeneus* F., фам. Coccinellidae со видовите: *Coccinella septempunctata* L., *Coccinella quatuordecimpunctata* L., *Adonia variegata* Goeze., *Adalia bipunctata* L., *Hypodamia variegata* Goeze., *Propylaea quatuordecimpunctata* L., *Rodolia cardinalis* Muls., *Cryptolestes montrouzieri* Muls., *Scymnus* spp. и потфамилија Epilachninae со видот *Subcoccinella vigintiquatuorpunctata* L. Една од поголемите фамилии во редот на тврдокрилците е фам. Curculionidae претставена со видовите: *Otiorrhynchus ligustici* L., *Bothynoderes punctiventris* Germ., *Phytonomus variabilis* Hrbst., *Phyllobius oblongus* L., *Sitona humeralis* Steph., *Stenocarus fuliginosus* Marsch, *Ceuthorrhynchus pleurostigma* Marsh, *Anthonomus pomorum* L., *Anthonomus pyri* (*cinctus*) Redt., *Anthonomus rubi* Hrbst., *Anthonomus grandis* Boheman, *Balaninus nucum* L., *Calandra (Sytophylus) granarius* L., *Calandra (Sytophylus) oryzae* L., *Apion pisi* F., *Rhynchites bacchus* L., *Rhynchites auratus* Scop., *Byctiscus betulae* L. Последна презентирана фамилија од редот Coleoptera е фам. Scolytidae со видовите: *Scolytus rugulosus* Ratz. и *Scolytus mali* Bechst.

Редот *Lepidoptera* е презентиран со подредовите: *Lacinata*, *Dacnonypha* претставени на ниво на подред, а подредот *Monotrysis* со фам. *Stigmellida* и видот *Stigmella malella* Stt. Најголем е подредот *Ditrysis* со фам. *Tineidae* и видовите: *Tinea pellionella* L., *Tineola bisselliella* Hum., *Trichophaga tapetiella* L. и *Tinea (Nemapogon) granella* L., фам. *Lithocolletidae* (*Gracilariidae*) со видовите: *Lithocolletis blancardella* F. и *Lithocolletis corylifoliella* Hw. Фам. *Lyonetidae* е претставена со видовите: *Lyonetia clerkella* L. и *Leucoptera scitella* Hb., фам. *Gelechidae* со видовите: *Sitotroga cerealella* Oliv., *Pectinophora gossypiella* Saund., *Phthorimea ocelatella* Boyd., *Phthorimea operculella* Zell., *Anarsia lineatella* Zell. и *Tuta absoluta* Meyrick, фам. *Hyponomeutidae* со *Hyponomeuta malinellus* Zell., *Hyponomeuta padellus* Zell. и *Plutella maculipennis (xylostella)* Curtis., фам. *Sesiidae* (*Aegeridae*) со *Synanthedon myopaeformis* Borkh., фам. *Cossidae* со *Cossus cossus* L. и *Zeuzera pyrina* L. Една од позначајните фамилии од редот *Lepidoptera* фам. *Tortricidae* со економски значајните видови: *Laspeyresia (Carpocapsa) pomonella* L., *Laspeyresia (Carpocapsa) pyrivora* Dan., *Laspeyresia nigricana* Steph., *Cydia molesta* Busck., *Polychrosis (Lobesia) botrana* Schiff., *Clysia (Eupoecilia) ambiguella* Hübn., *Sparganothis pilleriana* Schiff., *Tmetocera ocelana* F., *Archips rosana* L., *Pandemis heparana* Schiff., *Adoxsophies reticulana* Hb. фам. *Pyrilidae* со *Galleria mellonella* L., *Ostrinia (Pyrausta) nubilalis* Hb., *Homeosoma nebulella* Hb., *Loxostege sticticalis* L., *Ephestia kühniella* Zell., *Ephestia elutella* Hb., *Plodia interpunctella* Hb., фам. *Bombycidae* со *Bombyx mori* L., фам. *Lasiocampidae* со *Malacosoma neustria* L., фам. *Arctiidae* со *Hyphantria cunea* Drury., фам. *Lymantridae* со *Lymantria dispar* L. и *Euproctis chrysorrhoea* L., фам. *Noctuidae* со *Agrotis segetum* Schiff., *Autographa gamma* L., *Euxoa temera* Hb., *Triphena pronuba* L., *Sesamia cretica* Led., *Mamestra brassicae* L., *Heliothis (obsoleta) armigera* Hb., фам. *Geometridae* со видовите: *Cheimatobia (Operophtera) brumata* L. и *Hibernia (Erranis) defoliaria* L., како и фам. *Pieridae* со видовите: *Pieris brassicae* L., *Pieris rapae* L., *Pieris napi* L. и *Aporia crategi* L.

Редот *Diptera* е претставен со два подреда: *Nematocera* и *Brachycera*. Подредот *Nematocera* со фам. *Tipulidae* и видот *Tipula oleracea* Meig., фам. *Culicidae* со видовите: *Culex pipiens* L., *Aedes aegyptii* L. и *Anopheles maculipennis* L., значајни во урбаната и медицинската ентомологија. Други фамилии од овој подред се: *Psychodidae*, *Chironomidae*, *Bibionidae* и *Cecidomyidae* со видовите: *Contarinia tritici* Kirby, *Contarinia medicaginis* Kief, *Contarinia pyrivora* Riley, *Contarinia nasturtii* Kief., *Mayetiola destructor* Say, *Haplodiplosis equestris* Winn., *Dasyneura pyri* Bouche, *Dasyneura mali* Kief., *Apiomyia bergenstami* Wachtl. и *Asphondilia prunorum* Wachtl., како и фам. *Tabanidae* со видот *Tabanus bovinus* L.

Подред *Brachycera* (*Cyclorhapha*) е претставен со фам. *Syrphidae* и видовите: *Metasyrphus corolae* F., *Sphaerophoria scripta* L., *Sphaerophoria mentastri* L., *Syrphus balteatus* Deg., *Syrphus ribesii* L., *Scaeva pyrastris* L. и *Melanostoma melinum* L., фам. *Psilidae* со видот *Psila rosae* F., фам. *Tephritidae* (*Trypetidae*) со видовите: *Rhagoletis cerasi* L., *Ceratitis capitata* Wied. и *Bactrocera oleae* Rossi (*Dacus oleae* Rossi), фам. *Helomyzidae* со *Helomyza (Suilia) lurida* Meig., фам. *Opomyzidae* со *Opomyza florum* L., фам. *Agromyzidae* со видовите: *Agromyza frontella* Rond., *Agromyza luteitarsis* Rond., *Agromyza nigrella* Rond., *Agromyza megalopsis* Her.,

Agromyza intermittens Beck., *Phytomyza horticola* Gour., *Liriomyza bryoniae* (solani) Kalt. и *Napomyza gymnostoma* Loew., фам. Chloropidae со *Oscinella frit* L., *Chlorops pumilionis* Bjerck., *Lasiosina cinctipes* Meig., *Camarota curvipennis* Latr. и *Meromyza saltatrix* L., фам. Anthomyiidae со *Chortophila brassicae* Bouche, *Hylemia antiqua* Meig. и *Phorbia securis* (platura) Tein. Во редот Diptera (Brachycera) претставени се и видови значајни во урбаната, ветеринарната и медицинската ентомологија и тоа од фам. Muscidae видот *Musca domestica* L., од фам. Stomoxyidae видот *Stomoxys calcitrans* L., од фам. Glossinidae видот *Glossina palpalis*, фам. Calliphoridae, фам. Saprothaginae и фам. Tachinidae со *Lidella thompsoni* Hart.

Редот Hymenoptera е претставен со два подреда: Symphita и Apocrita. Од подредот Symphita опфатени се фам. Cephidae со видовите: *Cephus pygmeus* L. и *Trachelus tabidus* F., фам. Tenthredinidae со *Atalia colibri* Christ., *Hoplocampa minuta* Christ., *Hoplocampa flava* L., *Hoplocampa testudinea* Kl., *Hoplocampa brevis* Kl., *Eriocampoides limacina* Retz., *Neuritoma flaviventris* Retz. и *Neuritoma nemoralis* L. Podredот Apocrita е претставен со фам. Ichneumonidae и видот *Horogenes punctorius* Rom., фам. Braconidae, фам. Aphidiidae, фам. Chalcididae, фам. Eurytomidae со видот *Eurytoma amygdali* Illig., фам. Trichogrammatidae, фам. Eulophidae, фам. Cynipidae, фам. Formicidae, фам. Vespidae со видовите: *Vespula vulgaris* L., *Vespa crabro* L., *Vespula germanica* L. и фам. Apidae со видовите: *Apis mellifera* L. и *Bombus terrestris* L.

Редот Siphonaptera е претставен со фам. Pullicidae и видовите: *Pulex irritans* L. и *Xenopsylla cheopis* Roth. и фам. Ceratophyllidae со видовите: *Ceratophyllus fellis* Bouche и *Ceratophyllus gallinae* Schrank.

Во поглавјето „Штеточини од други класи“ авторите презентираат поголем број видови кои имаат улога на штетници во земјоделското производство. Преставена е класата Arachnida со редот Acarina, фам. Tetranychidae и видовите: *Panonychus ulmi* Koch, *Tetranychus urticae* Koch, *Tetranychus atlanticus* Mc Gregor (*Tetranychus turkestanii* Ug. Et Nik.), фам. Tenuipalpidae со видот *Brevipalpus lewisi* Mc Gregor, фам. Eriophyidae со видовите: *Calepitrimerus vitis* Nal., *Eriophyes vitis* Pgst., *Eriophyes piri* Pgst. и *Aculus schlechtendali* Nal., претставени се штетни видови пајаци во складиштата, штетни пајаци за печурките, како и предаторските видови пајаци од фам. Phytoseiidae.

Од класата Nematemintes претставени се кореновите нематоди од фам. Heteroderidae и видовите: *Heterodera schachtii* Schmidt, *Heterodera cruciferae* Franklin, *Globodera rostochiensis* Woll., Mulvey&Stone и *Meloidogynae javanica*, *M. incognita*, *M. arenaria*, нематоди причинители на коренови пегии кај различни видови растенија, слободноживеачките нематоди со видовите: *Xiphinema index* Thorne&Allen и *Xiphinema italiae* Meyl., стеблените нематоди *Ditylenchus dipsaci* (Kuhn/Filipjev), нематоди на листот и папките од фам. Tylenchidae и видот *Anguina tritici* Steinbuch/Filipjev.

Од колото Mollusca претставен е редот Gastropoda.

Потколото Chordata е претставено со видовите од колото Mammalia, редот Rodentia, и тоа полските глодари: *Microtus arvalis* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Apodemus agrarius* Pal., *Apodemus flavicollis* Melch., *Apodemus sylvaticus* L., *Mus musculus hortulans* Nordman, *Ondatra zibeticar* L., *Citellus citellus* L., *Cricetus cricetus* L., *Spalax monticola* Nehring. (*typhlus* Pall), *Lepus europaeus* L., *Talpa europea* L. *Sciurus vulgaris* L., а посебно е обработено сузбивањето на глодарите. Разработени се и глодарите во складиштата: *Mus musculus* L., *Rattus norvegicus* Berk. и *Rattus rattus* L.

Во ова поглавје авторите ги презентираат и штетните видови дивеч. Од птиците опфатени се видовите од фам. Oscines и тоа: *Corvus corax* L., *Corvus corone cornix* L., *Corvus corone* L., *Corvus frugilegus* L., *Coloeus monedula* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L. и од фам. Columbae видовите: *Columbia livia* L., *Columbia palumbus* L., *Columbia oenas* L., *Streptopelia turtur* L., *Streptopelia decaocto* Friv., а од фам. Fringillidae видот *Passer domesticus* L.

Во поглавјето ” Литература ” авторите обработуваат 151 библиографска единица.

ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ НА РЕЦЕНЗЕНТОТ

Предложениот ракопис со наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф.д-р Миле Постоловски и проф.д-р Станислава Лазаревска претставува прво издание на македонски јазик што ја третира оваа област, а е во согласност со наставната програма на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Според концепциската поставеност, обемот, начинот на презентирање, сеопфатноста и литературната поткрепа, тој се категоризира како учебник.

Сметам дека овој ракопис ќе биде од големо значење не само за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, туку и за бројни стручњаци кои професионално се занимаваат со заштитата на растенијата.

Земајќи го предвид гореизнесеното образложение, имам чест на ННС на ФЗНХ да му го препорачам печатењето на учебникот под наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф.д-р Миле Постоловски и проф.д-р Станислава Лазаревска.

Рецензент

Проф.д-р Стерја Начески-с.р

УКИМ, Шумарски факултет
Скопје

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИКОТ “ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА” од АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р МИЛЕ ПОСТОЛОВСКИ ПРОФ. Д-Р СТАНИСЛАВА ЛАЗАРЕВСКА

На V седница одржана на 8. X 2013 година, Наставно-научниот совет (ННС) на Факултетот за земјоделски науки и храна (ФЗНХ), Со Одлука бр. 02-1953/1 (од 8. X 2013 год.), ме определи за рецензент на ракописот за учебникот под работен наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф. д-р Миле Постоловски и проф. д-р Станислава Лазаревска.

Според Одлуката на Наставно-научниот совет и деталното разгледување на ракописот, го доставувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Доставениот ракопис на учебникот „Земјоделска ентомологија“ е наменет за студентите на додипломските студиски програми: заштита на растенија-фитомедицина, поледелство, градинарство и цвеќарство, овоштарство со лозарство, лозарство со винарство, екоземјоделство на ФЗНХ во Скопје и дисперзираната студиска програма производство и преработка на тутун на ФЗНХ во Прилеп, со фонд на часови 3+2 и 6 кредити согласно со европскиот кредит – трансфер систем. Учебникот може да се користи и на постдипломските студии по Фитомедицина за предметите земјоделска ентомологија со зоологија и интегрална заштита, со по 4 ЕКТС.

Ракописот „Земјоделска ентомологија“ е напишан и компјутерски обработен со нормален проред на 578 страници, во кој има 298 фотографии. Користената литература ја сочинуваат 151 библиографска единица и 95 веб-единици.

Материјалот ги содржи следниве 3 поглавја:

- Систематика на инсектите
- Штетници од други класи
- Литература

Во поглавјето „Систематика на инсектите“, авторите ги презентираат штетните и корисните видови инсекти во агробиоценозите во Република Македонија, но и видовите инсекти значајни во урбаната, ветеринарната и медицинската ентомологија според нивното систематско место во класата Insecta. За секој вид инсект даден е морфолошки опис, претставен е неговиот биолошки развој, ареал на простирање, растенијата домаќини, укажано е на начинот на исхрана и неговата штетност, претставени се методите за мониторинг на видот, дадени се економските прагови, врз основа на кои се организирани интегралните мерки за контролата на видот.

Во материјалот се обработени видови, значајни за земјоделското производство, но и оние кои не се штетни, но имаат фаунистичко значење од двата подреда на класата на инсектите: Apterygota и Pterygota. Од подредот на примарно бескрилните инсекти претставени се редовите Protura, Diplura,

Collembola и Thysanura. Од редот Collembola претставен е видот *Sminthurus viridis* L., а од редот Thysanura видот *Lepisma saccharina* L.

Поткласата Pterygota е претставена со поголем број редови, фамилии и видови. Презентирани се редовите Ephemeroptera и Odonata, кои не содржат штетни инсекти во земјоделското производство, но видови чие присуство укажува дека животната средина не е загадена. Редот Orthoptera (Saltatoria) е претставен со подредот Caelifera, фам. Acrididae и економски значајните видови: *Dociostaurus maroccanus* Thunb., *Calliptamus italicus* L. и *Anacridium aegyptium* L. Подредот Ensifera е претставен со фам. Tettigonidae и видовите: *Tettigonia viridissima* L. и *Isophia tenuicercus* Rame., фам. Gryllidae со видот *Gryllus campestris* L., фам. Gryllotalpidae со видот *Gryllotalpa gryllotalpa* L. Редот Phasmida е опишан со видови од фам. Phasmatidae. Редот Dictyoptera е претставен со подредовите: Blatodea, фам. Blattidae и видовите: *Blatta orientalis* L., *Blatella germanica* L. и *Periplaneta americana* L., како и подредот Mantodea, фам. Mantidae и видот *Mantis religiosa* L.

Авторите ги претставуваат и карактеристиките на редот Isoptera, како и некои видови термити, кои би можеле да бидат значајни за нашето поднебје. Од редот Dermaptera претставена е фам. Forficulidae со видот *Forficula auricularia* L.

Во понатамошниот материјал претставени се карактеристиките на редовите: Plecoptera, Psocoptera, Mallophaga и Anoplura.

Редот Thysanoptera е претставен со подредовите: Terebrantia, фам. Aelothripidae, фам. Thripidae и видовите: *Thrips tabaci* Lind., *Frankliniella occidentalis* Perg., *Limothrips cerealium* Haliday, *Limothrips denticornis* Haliday, *Drepanothrips reuteri* Uzel. и *Taeniothrips simplex* Morison. Подредот Tubuliferae е претставен со фам. Phloeothripidae и видот *Haplothrips tritici* Kurdj.

Редот Hemipterae е претставен со два подреда. Подредот Hemiptera/Heteroptera е претставен со фам. Pentatomidae и видовите: *Eurygaster intergriceps* Put., *Eurygaster austriaca* Schr., *Eurygaster maurus* L., *Eurygaster testudinaria* L., *Aelia acuminata* L., *Aelia rostrata* Boch., *Dolycoris baccarum* L., *Eurydema ornata* L. и *Eurydema oleracea* L., фам. Cimicidae, фам. Anthocoridae, фам. Nabidae, фам. Tingitidae и видот *Tingis (Stephanitis) pyri* F., фам. Miridae и видовите: *Adelphocoris lineolatus* Goeze. и *Lygus pratensis* L.

Подредот Homoptera од редот Hemipterae е претставен со фам. Cicadidae и видот *Cicada orni* L., фам. Membracidae со видот *Ceresa bubalus* Fab., фам. Cercopidae и видот *Phyllaenus spumarius* L., фам. Cicadellidae со видовите: *Aphrodes bicinctus* Panz., *Psamotettix alienusa* Dahlb., *Macrosteles laevis* Ribaut., *Hardya anatolica* Zach., фам. Aphididae и видовите: *Aphis fabae* Scop., *Aphis craccivora* Koch., *Aphis pomi* Deg., *Aphis gossypii* Glov., *Aulacorthum solani* Kltb., *Myzus persicae* Sulz., *Myzus cerasi* F., *Acyrtosiphon pisi* Kltb., *Brevicoryne brassicae* L., *Dysaphis mali* Eerr., *Dysaphis devector* Walk., *Dysaphis pyri* B.F., *Macrosiphum rosae* L., *Sitobion avenae* F., *Methopolophium dirhodum* Walk., *Rhopalosiphum padi* (L.), *Schizaphis graminum* Rond., а во посебно потпоглавје претставени се основните принципи за сузбивање на лисните вошки и заштитата на растенијата.

Во подредот Homoptera од редот Hemiptera, фам. Aphididae преставена е и субфам. Eriosomatinae со видот *Eriosoma lanigerum* Hausm., фам. Phylloxeridae со видот *Phylloxera vastatrix* Planch - (*Peritymbia vitifolii* Fitch), фам. Aleurodidae со видовите: *Trialeurodes vaporarum* Westw. *Aleurodes proletella* L., *Bemisia tabaci* (Genn.), фам. Psyllidae со видовите: *Psylla pyri* L., *Psylla pyricola* L., *Psylla pyrisuga* Först., *Psylla mali* Schmid., фам. Margaroidae со видот *Icerya purchasi* Mask., фам. Pseudococcidae со *Pseudococcus citri* Risso. и *Pseudococcus adonidum*, фам. Lecanidae со видовите: *Lecanium corni* Bouché, *Lecanium persicae* (Fab.), *Pulvinaria vitis* L., фам. Diaspididae со *Quadraspidotus perniciosus* Comst., *Quadraspidotus ostreaeformis* (Curtis), *Epidiaspis leperii* Sign., *Lepidosaphes ulmi* L. и *Diaspis* (*Pseudaulacaspis*) *pentagona* Targani-Tozzetti.

Редот Neuropterae е претставен со предаторските видови златооки од фам. Chrysopidae, и тоа: *Chrysopa carnea* Steph., *Chrysopa perla* L., *Chrysopa viridiana* Schneid.

Видовите инсекти во најголемиот ред Coleoptera се претставени во неколку подреда. Подредот Aderphagaso фам. Carabidae и економски значајниот вид *Zabrus tenebrioides* Goeze. и фам. Cicindelidae. Подредот Polyphaga е претставен со фам. Staphylinidae, фам. Scarabaeidae со петте потфамилии, и тоа: Coprophaginae и видот *Lethrus apterus* Laxm., потфамилија Aphodinae, потфамилија Melolonthinae со економски значајните штетници: *Melolontha melolontha* L. (*M. vulgaris*), *Polyphylla fullo* L., *Amphimallon solstitialis* L., потфамилија Rutelinae и видовите: *Anomala vitis* F., *Anisoplia austriaca* Hrbst., *Anisoplia (cyatigera) agrycola* Poda., *Popylia japonica* Newm., потфамилија Cetoninae со видовите: *Tropinota hirta* Poda., *Oxythyrea funesta* Poda., *Cetonia aurata* L., потфамилија Dynastinae и видот *Oryctes nasicornis* L. Во понатамошниот материјал разработена е и фам. Lucanidae со *Lucanus cervus* L., фам. Elateridae со економските значајните штетници: *Agriotes lineatus* L., *Agriotes obscurus* L., *Agriotes sputator* L., *Agriotes ustulatus* Schall., *Selatosomus latus* Fabr., *Limonius pilosus* Leske.

Од фам. Buprestidae е обработен *Capnodis tenebrionis* L., фам. Anobiidae е претставена со *Lassioderma serricorne* F. и *Stegobium paniceum* L. фам. Chrysomelidae е претставена со: *Lema melanopus* L., *Leptinotarsa decemlineata* (Say), *Phytodecta fornicata* Brüg, *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte, потфамилијата Cassidinae и потфамилијата Halticinae со видовите: *Chaetocnema tibialis* Ill., *Phyllotreta nemorum* L., *Phyllotreta undulata* Kuts., *Phyllotreta atra* T., *Chaetocnema aridula* Gyll., *Phyllotreta vittula* Redtb. и *Epitrix hirtipennis* (Malsheimer). Од фам. Bruchidae обработени се: *Bruchus pisorum* L., *Acanthoscelides obtectus* (*obsoletus*) Say. фам. Cerambycidae ги опфаќа видовите: *Plagionotus floralis* Pal., *Agapanthia dahlia* Rich. и *Dorcadion areanarium* Scop. Во редот Coleoptera опфатени се и фамилиите Lampiridae, Cantharidinae, Meloidae и Tenebrioidae со видовите: *Opatrum sabulosum* L., *Tenebrio molitor* L., *Tribolium confusum* Duv., *Tribolium castaneum* Hrbst., *Tribolium madena* Charp., фам. Nitidulidae со *Meligethes aeneus* F., фам. Coccinellidae со видовите: *Coccinella septempunctata* L., *Coccinella quatuordecimpunctata* L., *Adonia variegata* Goeze., *Adalia bipunctata* L., *Hypodamia variegata* Goeze., *Propylaea quatuordecimpunctata* L., *Rodolia cardinalis* Muls., *Cryptolestes montrouzieri* Muls., *Scymnus* spp. и потфамилија Epilachninae со видот *Subcoccinella vigintiquatuorpunctata* L. Една од поголемите фамилии во редот на тврдокрилците е фам. Curculionidae претставена со видовите: *Otiorrhynchus ligustici* L., *Bothynoderes punctiventris* Germ., *Phytonomus variabilis* Hrbst., *Phyllobius oblongus* L., *Sitona humeralis* Steph., *Stenocarus fuliginosus* Marsch, *Ceuthorrhynchus pleurostigma* Marsh, *Anthonomus pomorum* L., *Anthonomus pyri* (*cinctus*) Redt., *Anthonomus rubi* Hrbst., *Anthonomus grandis* Boheman, *Balaninus nucum* L., *Calandra (Sytophylus) granarius* L., *Calandra (Sytophylus) oryzae* L., *Apion pisi* F., *Rhynchites bacchus* L., *Rhynchites auratus* Scop., *Byctiscus betulae* L. Последна презентирана фамилија од редот Coleoptera е фам. Scolytidae со видовите: *Scolytus rugulosus* Ratz. и *Scolytus mali* Bechst.

Редот *Lepidoptera* е презентиран со подредовите: *Lacinata*, *Dacnonypha* претставени на ниво на подред, а подредот *Monotrysis* со фам. *Stigmellida* и видот *Stigmella malella* Stt. Најголем е подредот *Ditrysis* со фам. *Tineidae* и видовите: *Tinea pellionella* L., *Tineola bisselliella* Hum., *Trichophaga tapetiella* L. и *Tinea (Nemapogon) granella* L., фам. *Lithocolletidae* (*Gracilariidae*) со видовите: *Lithocolletis blancardella* F. и *Lithocolletis corylifoliella* Hw. Фам. *Lyonetidae* е претставена со видовите: *Lyonetia clerkella* L. и *Leucoptera scitella* Hb., фам. *Gelechidae* со видовите: *Sitotroga cerealella* Oliv., *Pectinophora gossypiella* Saund., *Phthorimea ocelatella* Boyd., *Phthorimea operculella* Zell., *Anarsia lineatella* Zell. и *Tuta absoluta* Meyrick, фам. *Hyponomeutidae* со *Hyponomeuta malinellus* Zell., *Hyponomeuta padellus* Zell. и *Plutella maculipennis (xylostella)* Curtis., фам. *Sesiidae* (*Aegeridae*) со *Synanthedon myopaeformis* Borkh., фам. *Cossidae* со *Cossus cossus* L. и *Zeuzera pyrina* L. Една од позначајните фамилии од редот *Lepidoptera* фам. *Tortricidae* со економски значајните видови: *Laspeyresia (Carpocapsa) pomonella* L., *Laspeyresia (Carpocapsa) pyrivora* Dan., *Laspeyresia nigricana* Steph., *Cydia molesta* Busck., *Polychrosis (Lobesia) botrana* Schiff., *Clysia (Eupoecilia) ambiguella* Hübn., *Sparganothis pilleriana* Schiff., *Tmetocera ocelana* F., *Archips rosana* L., *Pandemis heparana* Schiff., *Adoxsophies reticulana* Hb. фам. *Pyrilidae* со *Galleria mellonella* L., *Ostrinia (Pyrausta) nubilalis* Hb., *Homeosoma nebulella* Hb., *Loxostege sticticalis* L., *Ephestia kühniella* Zell., *Ephestia elutella* Hb., *Plodia interpunctella* Hb., фам. *Bombycidae* со *Bombyx mori* L., фам. *Lasiocampidae* со *Malacosoma neustria* L., фам. *Arctiidae* со *Hyphantria cunea* Drury., фам. *Lymantridae* со *Lymantria dispar* L. и *Euproctis chrysorrhoea* L., фам. *Noctuidae* со *Agrotis segetum* Schiff., *Autographa gamma* L., *Euxoa temera* Hb., *Triphena pronuba* L., *Sesamia cretica* Led., *Mamestra brassicae* L., *Heliothis (obsoleta) armigera* Hb., фам. *Geometridae* со видовите: *Cheimatobia (Operophtera) brumata* L. и *Hibernia (Erranis) defoliaria* L., како и фам. *Pieridae* со видовите: *Pieris brassicae* L., *Pieris rapae* L., *Pieris napi* L. и *Aporia crategi* L.

Редот *Diptera* е претставен со два подреда: *Nematocera* и *Brachycera*. Подредот *Nematocera* со фам. *Tipulidae* и видот *Tipula oleracea* Meig., фам. *Culicidae* со видовите: *Culex pipiens* L., *Aedes aegyptii* L. и *Anopheles maculipennis* L., значајни во урбаната и медицинската ентомологија. Други фамилии од овој подред се: *Psychodidae*, *Chironomidae*, *Bibionidae* и *Cecidomyidae* со видовите: *Contarinia tritici* Kirby, *Contarinia medicaginis* Kief, *Contarinia pyrivora* Riley, *Contarinia nasturtii* Kief., *Mayetiola destructor* Say, *Haplodiplosis equestris* Winn., *Dasyneura pyri* Bouche, *Dasyneura mali* Kief., *Apiomyia bergenstami* Wachtl. и *Asphondilia prunorum* Wachtl., како и фам. *Tabanidae* со видот *Tabanus bovinus* L.

Подред *Brachycera* (*Cyclorhapha*) е претставен со фам. *Syrphidae* и видовите: *Metasyrphus corolae* F., *Sphaerophoria scripta* L., *Sphaerophoria mentastri* L., *Syrphus balteatus* Deg., *Syrphus ribesii* L., *Scaeva pyrastris* L. и *Melanostoma melinum* L., фам. *Psilidae* со видот *Psila rosae* F., фам. *Tephritidae* (*Trypetidae*) со видовите: *Rhagoletis cerasi* L., *Ceratitis capitata* Wied. и *Bactrocera oleae* Rossi (*Dacus oleae* Rossi), фам. *Helomyzidae* со *Helomyza (Suilia) lurida* Meig., фам. *Opomyzidae* со *Opomyza florum* L., фам. *Agromyzidae* со видовите: *Agromyza frontella* Rond., *Agromyza luteitarsis* Rond., *Agromyza nigrella* Rond., *Agromyza megalopsis* Her.,

Agromyza intermittens Beck., *Phytomyza horticola* Gour., *Liriomyza bryoniae* (solani) Kalt. и *Napomyza gymnostoma* Loew., фам. Chloropidae со *Oscinella frit* L., *Chlorops pumilionis* Bjerk., *Lasiosina cinctipes* Meig., *Camarota curvipennis* Latr. и *Meromyza saltatrix* L., фам. Anthomyiidae со *Chortophila brassicae* Bouche, *Hylemia antiqua* Meig. и *Phorbia securis* (platura) Tein. Во редот Diptera (Brachycera) претставени се и видови значајни во урбаната, ветеринарната и медицинската ентомологија и тоа од фам. Muscidae видот *Musca domestica* L., од фам. Stomoxyidae видот *Stomoxys calcitrans* L., од фам. Glossinidae видот *Glossina palpalis*, фам. Calliphoridae, фам. Saprothaginae и фам. Tachinidae со *Lidella thompsoni* Hart.

Редот Hymenoptera е претставен со два подреда: Symphita и Apocrita. Од подредот Symphita опфатени се фам. Cephidae со видовите: *Cephus pygmeus* L. и *Trachelus tabidus* F., фам. Tenthredinidae со *Atalia colibri* Christ., *Hoplocampa minuta* Christ., *Hoplocampa flava* L., *Hoplocampa testudinea* Kl., *Hoplocampa brevis* Kl., *Eriocampoides limacina* Retz., *Neuritoma flaviventris* Retz. и *Neuritoma nemoralis* L. Podredот Apocrita е претставен со фам. Ichneumonidae и видот *Horogenes punctorius* Rom., фам. Braconidae, фам. Aphidiidae, фам. Chalcididae, фам. Eurytomidae со видот *Eurytoma amygdali* Illig., фам. Trichogrammatidae, фам. Eulophidae, фам. Cynipidae, фам. Formicidae, фам. Vespidae со видовите: *Vespula vulgaris* L., *Vespa crabro* L., *Vespula germanica* L. и фам. Apidae со видовите: *Apis mellifera* L. и *Bombus terrestris* L.

Редот Siphonaptera е претставен со фам. Pullicidae и видовите: *Pulex irritans* L. и *Xenopsylla cheopis* Roth. и фам. Ceratophyllidae со видовите: *Ceratophyllus fellis* Bouche и *Ceratophyllus gallinae* Schrank.

Во поглавјето „Штеточини од други класи“ авторите презентираат поголем број видови кои имаат улога на штетници во земјоделското производство. Преставена е класата Arachnida со редот Acarina, фам. Tetranychidae и видовите: *Panonychus ulmi* Koch, *Tetranychus urticae* Koch, *Tetranychus atlanticus* Mc Gregor (*Tetranychus turkestanii* Ug. Et Nik.), фам. Tenuipalpidae со видот *Brevipalpus lewisi* Mc Gregor, фам. Eriophyidae со видовите: *Calepitrimerus vitis* Nal., *Eriophyes vitis* Pgst., *Eriophyes piri* Pgst. и *Aculus schlechtendali* Nal., претставени се штетни видови пајаци во складиштата, штетни пајаци за печурките, како и предаторските видови пајаци од фам. Phytoseiidae.

Од класата Nematemintes претставени се кореновите нематоди од фам. Heteroderidae и видовите: *Heterodera schachtii* Schmidt, *Heterodera cruciferae* Franklin, *Globodera rostochiensis* Woll., Mulvey&Stone и *Meloidogynae javanica*, *M. incognita*, *M. arenaria*, нематоди причинители на коренови пегии кај различни видови растенија, слободноживеачките нематоди со видовите: *Xiphinema index* Thorne&Allen и *Xiphinema italiae* Meyl., стеблените нематоди *Ditylenchus dipsaci* (Kuhn/Filipjev), нематоди на листот и папките од фам. Tylenchidae и видот *Anguina tritici* Steinbuch/Filipjev.

Од колото Mollusca претставен е редот Gastropoda.

Потколото Chordata е претставено со видовите од колото Mammalia, редот Rodentia, и тоа полските глодари: *Microtus arvalis* Pall., *Arvicola terrestris* L., *Apodemus agrarius* Pal., *Apodemus flavicollis* Melch., *Apodemus sylvaticus* L., *Mus musculus hortulans* Nordman, *Ondatra zibeticar* L., *Citellus citellus* L., *Cricetus cricetus* L., *Spalax monticola* Nehring. (*typhlus* Pall), *Lepus europaeus* L., *Talpa europea* L. *Sciurus vulgaris* L., а посебно е обработено сузбивањето на глодарите. Разработени се и глодарите во складиштата: *Mus musculus* L., *Rattus norvegicus* Berk. и *Rattus rattus* L.

Во ова поглавје авторите ги презентираат и штетните видови дивеч. Од птиците опфатени се видовите од фам. Oscines и тоа: *Corvus corax* L., *Corvus corone cornix* L., *Corvus corone* L., *Corvus frugilegus* L., *Coloeus monedula* L., *Pica pica* L., *Garrulus glandarius* L. и од фам. Columbidae видовите: *Columbia livia* L., *Columbia palumbus* L., *Columbia oenas* L., *Streptopelia turtur* L., *Streptopelia decaocto* Friv., а од фам. Fringillidae видот *Passer domesticus* L.

Во поглавјето ” Литература ” авторите обработуваат 151 библиографска единица.

ОЦЕНА И МИСЛЕЊЕ НА РЕЦЕНЗЕНТОТ

Предложениот ракопис со наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф.д-р Миле Постоловски и проф.д-р Станислава Лазаревска претставува прво издание на македонски јазик што ја третира оваа област, а е во согласност со наставната програма на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Според концепциската поставеност, обемот, начинот на презентирање, сеопфатноста и литературната поткрепа, тој се категоризира како учебник.

Сметам дека овој ракопис ќе биде од големо значење не само за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, туку и за бројни стручњаци кои професионално се занимаваат со заштитата на растенијата.

Земајќи го предвид гореизнесеното образложение, имам чест на ННС на ФЗНХ да му го препорачам печатењето на учебникот под наслов ЗЕМЈОДЕЛСКА ЕНТОМОЛОГИЈА од авторите проф.д-р Миле Постоловски и проф.д-р Станислава Лазаревска.

Рецензент

Проф.д-р Слободан Банџо-с.р

УКИМ, Земјоделски институт
Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЗООХИГИЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во состав на УКИМ во Скопје, на XIV седница одржана на 20.6.2014 година, донесе Одлука бр. 02-1338/3 за формирање Рецензентска комисија во состав:

1. проф. др Методија Трајчев,
2. проф. др Сретен Андонов и
3. проф. др Драгослав Коцевски.

Комисијата доби задача да ја прегледа и да ја оцени поднесената пријава со документацијата на кандидатите пријавени на конкурсот за избор на соработник во звањето асистент во научната областа **зоохигиена** на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ на 3.6.2014 година.

На конкурсот се пријави кандидатот Димитар Наков, магистер на земјоделски науки, асистент на ФЗНХ. Врз основа на поднесената документација и увидот, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци

Кандидатот Димитар Наков е роден на 17.4.1977 година во Штип, каде што завршил основно и средно образование - гимназија. Во учебната 1995/1996 година се запишал на Факултетот за ветеринарна медицина при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирал на 1.6.2001 година со среден успех 8,66, при што се здобил со звањето доктор по ветеринарна медицина.

По дипломирањето на ФВМ, во периодот од јуни 2001 до октомври 2002 година, кандидатот работел како доктор по ветеринарна медицина во Ветеринарната станица во Штип, а од февруари 2004 година до изборот во звањето помлад асистент на ФЗНХ работел во свињарската фарма "Мак-месо", с. Таринци, Штип. По вработувањето на ФЗНХ, во учебната 2007/08 се запишал на постдипломски студии на групата зоохигиена, при што сите испити, согласно со програмата, ги положил со среден успех 9,71. Кандидатот Димитар Наков на 18.4.2011 година успешно го одбрал магистерскиот труд под наслов „Анализа на ризик-факторите за појава на клинички мастит кај млечни крави во Република Македонија“, со што се стекнал со правото да биде промовиран во звањето магистер на земјоделски науки, од областа зоохигиена. По изборот во звањето асистент на ФЗНХ на 21.9.2011 година, кандидатот на 23.12.2011 година пријавил тема за изработка на докторска дисертација под наслов „Испитување на

поврзаноста меѓу оксидативниот стрес и маститот кај млечни крави во рана лактација“.

II. Наставно-образовна дејност

Во периодот февруари 2005 - јули 2006 година бил ангажиран како демонстратор на Катедрата за радиобиологија, Оддел за говедарство при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. Од вработувањето на ФЗНХ и по изборот во звањето асистент, одржува практична настава по предметите: **зоохигиена и здравствена заштита на животните**, на студиската програма анимална биотехнологија, по предметите **здравствена заштита во сточарското производство и елиминирање и рециклирање на отпадоци од земјоделството**, на студиската програма еко-земјоделство, по предметите **суровини од анимално потекло (заклучно со учебната 2012/2013 година)**, **хигиена и санитација во прехранбената индустрија**, **микробиолошки опасности на храна и здравствена заштита на животните**, на студиската програма квалитет и безбедност на храна, како и по предметите **хигиена и санитација во прехранбената индустрија и системи за безбедност во примарното сточарско производство**, на студиската програма преработка на земјоделски производи. Практичната настава ја одржува редовно и квалитетно, во Лабораторијата за здравје и благосостојба на животните, но и непосредно, во фармите за одгледување и држење разни видови домашни животни, како и во погоните за преработка на месо и млеко. Освен тоа, активно учествува во оспособувањето на студентите самостојно да ги изработуваат и презентираат проектните задачи.

III. Научна и стручна активност

Во тековниот период, од изборот во звањето асистент до времето на повторен избор во звањето асистент, кандидатот Димитар Наков учествувал во подготовка и реализација на повеќе научни и апликативни проекти, аплицирани до Министерството за образование и наука (билатерален проект меѓу Македонија и Словенија - Comparative researches of the honey bee colony losses in Macedonia and Slovenia, 2012/2013) и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (Спроведување на мерки и активности од Програмата за заштита на биолошката разновидност во сточарството од 2011 до 2017).

Како резултат на неговата научна и стручна активност, во периодот од изборот во звањето помлад асистент до денес, кандидатот Димитар Наков има вкупно објавено 23 научни и стручни труда, од кои 8 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 981 од 1.3.2010 година при повторниот избор во соработничкото звање помлад асистент, 5 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1014 од 1.9.2011 година при изборот во соработничкото звање асистент. Во истиот извештај стои дека кандидатот Димитар Наков е коавтор на три учебници за средно насочено образование, земјоделско-ветеринарна струка, за профилот ветеринарен техничар, како и дека учествувал во подготвувањето на неколку национални документи и правилници од областа на сточарството за МЗШВ.

По изборот во звањето асистент, кандидатот Димитар Наков има објавено уште 10 научни и стручни трудови, од кои 2 се објавени во меѓународни списанија со фактор на влијание, и тоа:

14. Трајчев, М., Ѓорѓоски, И., **Наков, Д.** 2011. Влијание на колостралното млеко врз нивото на глобулините во крвниот серум на новородените прасиња. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, вол. 56, Скопје, стр. 74-85.
15. Трајчев, М., Ѓорѓоски, И., **Наков, Д.** 2011. Промени во нивото на серумските протеини кај маториците пред и по партус. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, вол. 56, Скопје, стр. 87-94.
16. Trajcev, M., **Nakov, D.**, Zlatanovic, Z., Andonov, S. 2012. Association between dairy cow cleanliness and incidence of clinical mastitis. Book of Proceedings of The 1st International Symposium on Animal Science, Book I, November 8th-10th 2012, Belgrade, Serbia, pg. 403-415.
17. **Nakov, D.**, Trajcev, M., Andonov, S., Ostojic Andric, D. 2012. Relationship between milk yield of dairy cows and incidence of clinical mastitis during lactation. Book of Proceedings of The 1st International Symposium on Animal Science, Book I, November 8th-10th 2012, Belgrade, Serbia, pg. 778-789.
18. Kramarski, S., Trajcev, M., Petrovska, M., **Nakov, D.**, Srbinovska S. 2012. Verification of the food safety system in cheese processing line. Book of Proceedings of The 1st International Symposium on Animal Science, Book I, November 8th-10th 2012, Belgrade, Serbia, pg. 1014-1022.
19. **Nakov, D.**, Trajcev, M., Andonov, S. 2012. Analysis of risk factors for clinical mastitis in dairy herds. Book of Abstracts of The International Symposium for Agriculture and Food, December 12th-14th 2012, Skopje, Macedonia, pg. 148.
20. **Nakov, D.**, Trajcev, M., 2013. Udder quarter risk factors associated with prevalence of bovine clinical mastitis. Mac Vet Rev, Vol. 35(2): 55-64.
21. Trajcev, M., **Nakov, D.**, Hristov, S., Andonov, S., Joksimovic-Todorovic, M. 2013. Clinical bovine mastitis in Macedonia dairy herds. J. Acta Vet. Belgrade, Vol. 63, 1, 63-76. **ISI impact factor (2012) 0.258**
22. **Nakov, D.**, Hristov, S., Andonov, S. Trajchev, M., 2014. Udder related risk factors for clinical mastitis in dairy cows. Vet. arhiv, 84(2), 111-127. **ISI impact factor (2013) 0.303.**
23. Regenhard, P., **Nakov, D.**, Sauerwein, H. 2014. Applicability of a spectrophotometric method for assessment of oxidative stress in poultry. Mac Vet Rev, 37(1): 43-47.

Од извештајот за активностите на кандидатот Димитар Наков, магистер на земјоделски науки, во периодот по изборот во звањето асистент на Факултетот до периодот на повторен избор во звањето асистент, се гледа неговото активно учество во реализацијата на тековни проекти, учество во подготовка на апликации

за проекти до МОН и МЗШВ, како и во публикувањето на научни и стручни трудови. Во наставно-образовната дејност, кандидатот Димитар Наков изведува практична настава на предметни програми на додипломските студии на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во лабораторија и во примарното земјоделско производство и прехранбената индустрија. Кандидатот со студентите има непосреден и педагошки однос. Врз основа на сето изнесено можеме да го донесеме следниов

ЗАКЛУЧОК СО ПРЕДЛОГ

Кандидатот Димитар Наков, магистер на земјоделски науки, асистент на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, целосно ги исполнува условите наведени во објавениот конкурс, согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за повторен избор во соработничко звање - асистент. Врз основа на тоа, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, кандидатот м-р Димитар Наков да биде повторно избран во соработничко звање - **асистент во научната област зоохигиена.**

Рецензентска комисија

1. _____
Д-р Методија Трајчев, с.р.

2. _____
Д-р Сретен Андонов, с.р.

3. _____
Д-р Драгослав Коцевски, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ ИНФОРМАТИКА И КОМПЈУТЕРСКО
ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И
КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

На 50-та седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, одржана на 21.8.2014, по објавениот конкурс на 14.7.2014 во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“, за точка три, избор во сите наставно-научни звања од областа информатика и компјутерско инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ) во Скопје, беше донесена Одлука за избор на рецензентска комисија во состав: акад. проф. д-р Љупчо Коцарев (претседател), проф. д-р Ана Мадевска Богданова (член) и доц. д-р Игор Мишковски (член).

На конкурсот објавен на 14.7.2014 во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ се пријавија кандидатите:

- д-р Мирослав Мирчев, помлад асистент на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје;
- д-р Бицовски Горан.

Врз основа на конкурсните материјали, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Извештај за кандидатот Мирослав Мирчев

1. Биографски податоци

Мирослав Мирчев е роден во Свети Николе на 1.5.1986, а основно и средно образование има завршено во Скопје со континуиран одличен успех. Во текот на школувањето учествувал на повеќе регионални и државни натпревари по математика и физика каде што освоил неколку награди и признанија.

Во 2004 година се запишал на Факултетот за електротехника и информациски технологии (ФЕИТ) во Скопје, на насоката информатика и компјутерско инженерство, каде што во 2008 година дипломирал со просек 10,00. Во 2008 година се запишал на магистерски студии по компјутерски мрежи и е-технологии на ФЕИТ, каде што во 2009 година магистрирал со просек 10,00. Магистерскиот труд со наслов „Моделирање на непоасонов процес на ширење вируси во компјутерски мрежи“ го изработил под менторство на акад. проф. д-р Љупчо Коцарев. Во 2011 година се запишал на докторски студии на Политехничкиот универзитет во Торино, Италија, каде што на 12.3.2014 докторирал со одбраната на дисертација со наслов „Процеси на соработка во сложени мрежи со несовершености“ која ја изработил под менторство на проф. д-р Марио Биеј, акад. проф. д-р Љупчо Коцарев и проф. д-р Фернандо Коринто.

Од октомври 2007 година бил ангажиран како демонстратор на ФЕИТ, а од октомври 2008 година бил избран за демонстратор од страна на Наставно-научниот совет на ФЕИТ. Во јануари 2010 година на ФЕИТ бил избран за помлад асистент по предметите од наставно-научната област компјутерска техника и информатика, по објавувањето на рефератот во Универзитетскиот билтен број 977, стр. 185 од 31.12.2009. Од септември 2011 година продолжил со работа како помлад асистент на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ), каде што и денес сè уште работи.

Покрај македонскиот јазик, активно го владее англискиот јазик, а има и добри познавања од италијанскиот јазик.

2. Наставно-образовна дејност

Во досегашната своја работа, кандидатот Мирослав Мирчев одржувал аудиториски и лабораториски вежби на Факултетот за електротехника и информациски технологии и Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, по предметите: компјутерски мрежи, WAN мрежи, надежност на системи, логички кола и дискретни автомати, машинска интелиганција и учење, дискретна математика 2, архитектура и организација на компјутери, мрежно програмирање, структурирано програмирање и системски софтвер. Кандидатот ја одржувал наставата професионално, квалитетно, со посебен интерес и коректен однос кон студентите и колегите и учествувал во подготовката на наставните материјали.

3. Научноистражувачка дејност

Кандидатот досега има покажано способност за научноистражувачка дејност со издавање на научни трудови, учество на научни собири со реферати, учество во научни проекти, одржани предавања на странски научни институции итн.

3.1. Научни трудови

Мирослав Мирчев досега има објавено голем број на трудови во научни списанија и зборници од конференции, од кои три труда се објавени во меѓународни списанија со фактор на влијание, еден труд во меѓународно списание, четиринаесет труда на меѓународни конференции, два труда на национални конференции и едно поглавје во научна книга.

Листа на објавени трудови од кои трудовите од [1-5] се објавени пред изборот во звањето помлад асистент во Универзитетскиот билтен број 977, стр. 185 од 31.12.2009, а трудовите [6-21] се објавени по тој избор:

- [1] O. Gavrilovska, M. Mirchev, V. Arnautovski-Tosheva, and L. Grchev, Approximate Image Formulation for the Fields of a Horizontal Hertzian Dipole in Homogenous Soil, Numerical field computation and optimization in electrical engineering, pp. 89-93, Ohrid, Macedonia, September 2005.
- [2] M. Mirchev, O. Gavrilovska, V. Arnautovski-Tosheva, and L. Grchev, Quasi-static Closed-form Green's Functions of a Horizontal Hertzian Dipole in Homogenous

Soil, Computational Electromagnetics and Technical Applications, pp. 167-170, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, August 2006.

Во овие трудови се анализираат методи за приближна пресметка на хоризонталните компоненти на електрично поле од хоризонтален Херцов дипол во хомогена почва. Во [1] е проучена можноста за апроксимација со метод на ликови и покажано е дека овој метод може да се користи за приближна пресметка на блиски полиња, за радијални растојанија кои се помали од една петтина од брановата должина. Во [2] е проучена можноста за квазистатична апроксимација од затворена форма на Гриновите функции и овој пристап се покажува како попрецизен од пристапот со метод на ликови за радијални растојанија помали од една петтина од брановата должина.

[3] M. Mirchev, S. Filiposka, and D. Trajanov, Effects of Clustering in Ad Hoc Networks from Network Utility Maximization Aspect, TELFOR 2008, pp. 126-129, Belgrade, Serbia, September 2008.

[4] M. Mirchev, S. Filiposka, N. Trajkovski, and D. Trajanov, Network Utility maximization in ad hoc networks with different communication patterns, ETAI 2009, p. I2-5, Ohrid, Macedonia, September 2009.

Во овие трудови се користат техники на максимизација на искористеноста во мрежата за да се одредат максималните перформанси и капацитетот на мрежата. Во [3] е анализирано како групирањето на физичко и логичко ниво во ад-хок безжични мрежи влијае врз мрежните перформанси и максималниот капацитет при различни облици на просторот во кој се наоѓаат јазлите од мрежата. Според добиените резултати, групирањето ги подобрува мрежните перформанси. Притоа, проучени се неколку различни функции на фер распределба на мрежните капацитети помеѓу корисниците. Во [4] е проучено како влијае формата на логичка комуникација врз максималната пропусна моќ во ад-хок безжичните мрежи при неколку различни модели на интеракција на логичко ниво и различни просторни облици. Според прикажаните резултати, најголема пропусна моќ имаат целосно поврзаните мрежи и мрежите на мал свет.

[5] M. Mirchev and L. Kocarev, Non-Poisson Processes of Email Virus Propagation, In Springer Proceedings of ICT Innovations 2009, pp. 187-196, Ohrid, Macedonia, September 2009.

[6] M. Mirchev, I. Mishkovski, and L. Kocarev: Selective Attack in Virus Propagation Processes, In Proceedings of ICT Innovations 2010, CCIS, vol. 83, pp. 286-295, Springer, 2011.

[7] I. Mishkovski, M. Mirchev, D. Trajanov, and L. Kocarev, Virus propagation in organizational networks, International School and Conference on Network Science, Budapest, Hungary, June 2011.

Во овие трудови се проучуваат процесите на ширење вируси во мрежи. Во [5] е анализирана и моделирана динамиката на ширење вируси во компјутерски мрежи каде што комуникацијата има непоасонова природа. Развиен е модел кој ги претставува структурата на мрежата и динамиката на комуникација според реални податоци. Во [6] се проучуваат процесите на ширење вируси во компјутерски

мрежи при различни почетни услови и различни мрежни топологии. Резултатите покажуваат дека различните мерки за централност на јазли во мрежа со приближна прецизност ги пронаоѓаат почетно зараените јазли кои би предизвикале брзо распространување на вирусот, но мерката за централност според блискост се издвојува бидејќи најуспешно ги наоѓа почетно зараените јазли кои би предизвикале бавно ширење. Во [7] ова истражување е спроведено на конкретни примери на неколку типови организациски мрежи каде што вработените во една организација формираат логички исповрзана мрежа.

[8] I. Tomovski, M. Mirchev, and L. Kocarev, Innovation Spreading on Graphs, In web proceedings of ICT Innovations 2010, Ohrid, Macedonia, September 2010.

Овој труд анализира два модела за ширење на идеи и влијанија во социјални мрежи. Најпрво со моделот на независна каскада се покажува дека може аналитички да се најде очекуваниот број на активни јазли на крајот од процесот, а се воведува и генерализација на моделот која овозможува дополнителни анализи. За моделот со линеарен праг се покажува дека може да се проучува со помош на дискретни Маркови синџири, а со користење на PageRank-алгоритмот може да се најде почетното множество на активни јазли кое го максимизира финалниот очекуван број на активни јазли.

[9] G. Mirceva, M. Mirchev, and D. Davcev, Hidden Markov Models for classifying protein secondary and tertiary structures, Journal of convergence, vol. 1, no. 1, pp. 57-64, 2010.

Тука се презентирани два метода за класификација на протеински структури, базирани на скриен Марков модел. Првиот метод ја зема предвид секундарната структура на протеинот, додека вториот метод се базира на терцијарната структура, при што се опишува како протеинскиот скелет се приближува и оддалечува во однос на центарот на маса. Во трудот се направени повеќе анализи за влијанието на бројот на состојби и типот на репрезентација (апсолутна, релативна и бинарна) врз точноста на моделите. Дополнително, направена е детална споредба со постојниот 3D HMM-метод, и резултатите покажуваат дека со предложениот метод за класификација на протеински терцијарни структури се добиваат попрецизни модели отколку со постојниот 3D HMM-метод.

[10] I. Mishkovski, M. Mirchev, F. Corinto, and M. Biey, Synchronization analysis of networks of identical and nearly identical Chua's oscillators, ISCAS (IEEE), pp. 2115-2118, Seoul, Korea, May 2012.

Тема на ова истражување е процесот на синхронизација во мрежи од идентични и приближно идентични Чуа-осцилатори. Со помош на временски симулации и пристапот на мастер функција на стабилност се покажува дека дисипацијата на енергија во осцилаторите ја намалува потребната спрега за синхронизација на мрежата, а понатаму се проучува и како се менува грешката на синхронизација кога осцилаторите се приближно идентични, но имаат мали параметарски разлики.

[11] M. Mirchev, G.S. Duane, W.K. Tang, and L. Kocarev. Improved modeling by coupling imperfect models. Commun Nonlinear Sci Numer Simul, vol. 17, no. 7, pp. 2741-2751, 2012.

- [12] M. Mirchev and L. Kocarev, On the approach of ensemble of interacting imperfect models, In Proceedings of International Conference on Theory and Applications in Nonlinear Dynamics, pp. 327 – 332, Seattle, USA, August 2012.
- [13] W. Wiegnerinck, M. Mirchev, W. Burgers, and F. Selten, Supermodeling Dynamics and Learning Mechanisms, Consensus and Synchronization in Complex Networks, Understanding Complex Systems, L. Kocarev (Ed.), pp. 227-255, Springer Berlin Heidelberg, 2013.

Тема на овие трудови е пристапот на користење на интерактивни ансамбли од несовршени модели за претставување на различни процеси во природата. Во [11] е предложен интеркативен ансамбл од меѓусебно поврзани модели кои постојано разменуваат податоци преку врски кои се научени од претходно достапни податоци со помош на едноставни оптимизациски методи и еволутивни алгоритми. Овој ансамбл е анализиран во контекст на моделот на Лоренц, кој има својства кои наликуваат на земјината атмосфера и ансамблот покажува голема робусност кон степенот на несовршеност во моделите. Карактеристиките на друг тип на интерактивен ансамбл со тежинско усреднување се проучени во [12] со помош на Хиндмарш-Роуз невронскиот моделот кој има поинакво однесување кое се карактеризира со променлива динамика. И овој пристап користи податоци кои се користат за учење на тежините со помош на оптимизациски методи. Во [13] се сумирани повеќе различни типови на интерактивни ансамбли и покажани се нивни можни примени на атмосферски модели од повисок ред. Направена е анализа и споредба на различните интерактивни ансамбли во случај на лимитирано множество на тренинг податоци од аспект на простор и време, како и робусноста од шум во податоците.

- [14] A. Ascoli, R. Tetzlaff, F. Corinto, M. Mirchev, and M. Gilli, Memristor-based filtering applications, In Proceedings of 14th Latin America Test Workshop (IEEE), Cordoba, Argentina, April 2013.

Во ова истражување се проучува примената на адаптивни електронски филтри базирани на програмабилни мемристори. Со помош на БЦМ-моделот се анализираат нископропусни филтери и филтери кои пропуштаат одреден опсег на фреквенции, така што фреквентната карактеристика на филтерот може динамички да се приспособува со помош на програмабилно коло базирано на мемристори.

- [15] A. Bogojeska, M. Mirchev, I. Mishkovski, and L. Kocarev, Synchronization and consensus in state-dependent networks, IEEE Trans. Circuits and Systems: Regular papers I, vol. 61, no. 2, pp. 522-529, 2014.
- [16] M. Mirchev, A. Bogojevska, I. Mishkovski and L. Kocarev, Consensus in complex networks with state-dependent interactions, 11th International Conference on Informatics and Information Technologies, Bitola, Macedonia, April 2014.

Во [15], тема на анализа се феномените на консензус и синхронизација во графови каде што врските зависат од тековната состојба на јазлите според правила мотивирани од Хебовото учење. Состојбено зависни врски има во различни типови на мрежи, како безжичните комуникациски мрежи, невронските мрежи итн. Најнапред, анализата на стабилноста на синхроната состојба покажува дека состојбено зависните врски можат да ја подобрат синхронизацијата. Понатаму,

аналитички се покажува дека консензус е секогаш можен во мрежа со состојбено зависни врски со позитивни тежини. Во [16] дополнително се истражуваат други типови на динамички врски, како и ефектите на топологијата на мрежата врз претходно опишаните динамички процеси.

- [17] M. Mirchev, L. Basnarkov, F. Corinto, and L. Kocarev, Cooperative Phenomena in Networks of Oscillators with Non-identical Interactions and Dynamics, IEEE Trans. Circuits and Systems: Regular papers I, vol. 61, no. 3, pp. 811-819, 2014.
- [18] M. Mirchev, L. Basnarkov, F. Corinto, and L. Kocarev, Synchronization in Networks of non-identical Phase Oscillators, From bionics to medicine (PhD conference), Budapest, Hungary, June 2013.

Во овие трудови се проучува појавата на синхронизација во популација од фазни осцилатори со неидентични осцилаторни фреквенции и интеракции. Со овој пристап може да се анализираат динамичките процеси во невронски мрежи, ласерски низи, итн. Во случај на мрежа со произволна топологија и осцилаторни фреквенции се покажува дека синхроната состојба е експоненцијално стабилна при одредени типови на интеракција. Анализирани се линеарна, кубна и синусоидална интеракција, со и без присуство на фрустрација и надворешни влијанија. Дополнително се проучува и ефектот на нивото на поврзаност во мрежата. Нумеричките резултати ги потврдуваат заклучоците.

- [19] M. Mirchev, I. Mishkovski and L. Kocarev, Memristive networks of Chua's Circuits, International Conference on Complex Systems and Applications, pp. 353-357, Le Havre, France, June 2014.

Овој труд ги истражува проблемите на синхронизација во мрежи од јазли со мемристивни врски и мрежи од мемристивни осцилатори. Најпрво, анализата на мрежа од осцилатори со локално адаптивни мемристивни врски покажува како се подобрува синхронизацијата во мрежата. Понатаму е покажано како може да се анализира синхроната состојба на мрежа од мемристивни осцилатори со помош на мастер функцијата за стабилност.

- [20] M. Mirchev, F. Corinto, and M. Biey, Toward memristive implementation of the Hodgkin-Huxley model, NDES, Bari, Italy, July 2013.
- [21] M. Mirchev, F. Corinto, and M. Biey, Emulating the Hodgkin-Huxley model using memristive circuits, Memristor-based Systems for Neuromorphic Applications, Turin, Italy, September 2013.

Во овие два труда се предлага мемристивно коло за емулација на однесувањето на јонските канали во Хоџкин-Хаксли моделот на невронски аксон. Со нумерички симулации на моделот и симулации на колото во PSpice-алатката се покажува дека протокот на калиумови јони може да се емулира со помош на прикажаното мемристивно коло.

3.2. Учество во научни проекти

Кандидатот Мирослав Мирчев досега учествувал во следниве меѓународни научноистражувачки проекти:

1. *Supermodeling by combining imperfect models*, FP7 FET Open, (EC), 2010-2013.

Во овој проект се работи на проблематиката на адаптивно комбинирање на ансамбли од интерактивни несовршени модели на динамички системи во природата базирано на опсервирани податоци. Во рамки на истражувањата се користат различни оптимизациски техники и машинско учење за да се извлече знаење од реални опсервирани податоци и главниот фокус на проектот се ансамбли од климатолошки модели.

2. *Information fusion in networked sensors and systems*, Office for Naval Research, USA, 2014.

Овој проект има за цел фузија на податоци од повеќе извори за да се овозможи откривање на структурата на одредена мрежа, анализа на динамичките процеси кои се одвиваат во мрежата, подобро детектирање на одредена цел во мрежата и локализација на јазлите од мрежата.

3. *Diagnosing vulnerability, emergent phenomena and volatility in man-made networks*, FP6 STREP EU, 2007-2010.

Тема на овој проект е анализа на различните реални инфраструктурни мрежи и планирање на нивното функционирање во секојдневието и во случај на непогоди. Во рамките на проектот се користат математички методи за анализа на работата и проблемите во овие мрежи со употреба на реални податоци.

4. *Project ELISE (ELectrical Engineering and Information Technology in South-Eastern Europe)*, 2005-2006.

Целта на овој проект е обнова на соработката во академската мрежа од научници во југоисточна Европа во полето на електротехниката и информациските технологии.

5. *European Model Reduction Network*, COST акција TD1307, 2014-2018.

Во овој проект е вклучена интердисциплинарна мрежа на истражувачи кои работат на редукција на комплексноста на модели од различни научни и технолошки подрачја за проблеми како што се оптимизација, дизајн, асимилирање на податоци, визуелизација во релано време итн.

6. *Memristors - Devices, Models, Circuits, Systems and Applications (MemoCiS)*, ICT COST акција IC1401, 2014-2018.

Темата на овој проект се мемристорите (отпорници со меморија) кои би можеле да донесат нова технолошка револуција со својата широка можна примена во самоорганизирачки и самопрограмабилни системи, нови хардверски дизајни, разни типови на меморија, неуроморфично инженерство итн. Нивното проучување и примена бара интердисциплинарен пристап.

Мирослав Мирчев досега учествувал во следниве национални научноистражувачки проекти:

7. *Моделирање и анализа на динамички процеси во композитни и мултиплекс мрежи*, ФИНКИ, УКИМ, 2013-2014.

Тема на овој проект се динамички процеси како ширење влијанија, дистрибуција на информации и постигнување консензус во композитни мрежи кои се состојат од повеќе испреплетени мрежи од различна природа (социјални, технолошки, биолошки итн).

8. *Динамички сензорски мрежи*, ФИНКИ, УКИМ, 2013-2014.

Главен проблем во овој проект е локализација во динамички сензорски мрежи од енергетски ограничени јазли, користејќи мерења од референтни точки и меѓусебни растојанија помеѓу јазлите. Целта е да се покаже дека со меѓусебна соработка помеѓу јазлите може полесно и попрецизно да се локализираат јазлите.

9. *Анотирани графови во системска биологија*, ФЕИТ, УКИМ и МОН, Македонија, 2010-2012.

Во овој проект се работи на развој на методи за функциско аотирање на графови кои репрезентираат биолошки мрежи. Структурата на вака добиените аотирани графови може да се анализира исто како и динамичките процеси кои се одвиваат во нив.

10. *Hybrid systems locally connected with memristor for neuromorphic applications*, Politecnico di Torino, Italy, 2012-2014.

Овој проект се занимава со користење на мемристори (отпорници со меморија) за локално поврзување на системи во невроморфични апликации, како невронски мрежи, асоцијативна меморија итн. Една од главните цели е симулација на поединечни неврони кај кои веќе се утврдени сличности со својствата на мемристорите.

11. *Finite Time Synchronization for Complex System Modelling*, City University of Hong Kong, Hong Kong, 2010.

Овој проект третира моделирање на комплексни динамички системи и нивна синхронизација во конечно време. Проблемот на достигнување на одредена состојба на еден систем при реални апликации има потреба од точно утврдување на динамиката на процесите, покрај теоретски утврдената конвергенција.

12. *Компјутерска поддршка на древното македонско писмо*, ФЕИТ, УКИМ, 2007-2008.

Овој проект има за цел транслитерација и изработка на фонтови за компјутерска репрезентација на древно-македонското писмо и интернет презентација на проектот.

4. Стручно-апликативна дејност

Кандидатот има учествувано во повеќе промотивни активности на Факултетот, во дизајн или изработка на два информациски система и има учествувано во следниов стручно-апликативен проект:

1. *Проект едношалтерски систем, Централен регистар на Македонија, 2005.*

Во овој проект се работи на имплементација на едношалтерски систем во Централниот регистар на Македонија со цел поедноставување на административните процедури. Работите во рамките на проектот вклучуваат техничка имплементација, дигитализација на постојни податоци и развој на неколку помошни апликации.

Кандидатот досега има остварено повеќе студиски престои во странство и има учествувано во изготвување и пријавување на три научни национални проекти.

5. Оцена на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатот

Врз основа на приложените пресметки пополнет е анексот кон извештајот за избор во наставно-научно звање. Се утврдува дека кандидатот Мирослав Мирчев има 55,704 поени од наставно-образовната дејност, 115,9906 поени од научноистражувачката дејност и 13 поени од стручно-апликативната дејност, или вкупно 184,6946 поени. Според тоа, кандидатот има значително поголем број на поени од потребниот минимален број на поени потребен за соодветниот избор.

II. Извештај за кандидатот Бицовски Горан

Бицовски Горан има завршено додипломско образование на Техничкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола со просечна оценка 7,38, постдипломското образование го оформил на Стопанскиот факултет при Техничкиот универзитет во Софија со просечна оценка 9,91, а има докторирано на Факултетот по механичко инженерство при Техничкиот универзитет во Софија. Со оглед на тоа што кандидатот на додипломските студии има остварено просек од 7,38, тој не ги исполнува условите за избор во звање согласно со член 125, став 2 од Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр 274, декември 2013 година, и според тоа, кандидатот Бицовски Горан не ги исполнува формалните услови предвидени во Законот за високото образование.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на приложениот извештај, Рецензентската комисија донесе заклучок дека единствено кандидатот Мирослав Мирчев ги исполнува сите потребни услови за избор во звањето за кое конкурира. Кандидатот Мирослав Мирчев во досегашната работа покажал изразена способност и значајни резултати во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност преку многубројни активности, а согласно со постапката за самоевалуација на ФИНКИ која сè уште не е официјално објавена, именуваниот има позитивна оценка.

Оттука, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје да го избере кандидатот Мирослав Мирчев за доцент од областа информатика и компјутерско инженерство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Акад. д-р Љупчо Коцарев, претседател,
редовен професор, ФИНКИ, с.р.
2. Д-р Ана Мадевска Богданова, член,
редовен професор, ФИНКИ, с.р.
3. Д-р Игор Мишковски, член,
доцент, ФИНКИ, с.р.

АНЕКС
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: МИРОСЛАВ БОРИС МИРЧЕВ

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: информатика и компјутерско инженерство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	43,65
2	Консултации со студенти	2,854
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (вкупно 2)	0,2
4	Пакет материјали за одреден предмет (8 предмета)	8
5	Подготовка на нов предмет – вежби (2 предмета)	1
Вкупно		55,704

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект (6 настана)	30
2	Учесник во национален научен проект (6 настана)	18
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2,4
4	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	22,2
5	Дел од монографија објавен во странство	6
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	19,8906
7	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет (2 настана)	6
8	Апстракт објавен во зборник на конференции – меѓународна	2
9	Учество на научен/стручен собир со реферат	9,5
Вкупно		115,9906

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Дизајн или изработка на информациски систем (2 настана)	2
2	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (4 настана)	2
3	Главен (основен) проект-учесник/соработник (1 настан)	2
Дејности од поширок интерес		
4	Студиски престој во странство (7 настана)	5,5
5	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект - соработник (3 проекта)	1,5
Вкупно		13

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	55,704
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	115,9906
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	13
Вкупно	184,6946

Членови на Комисијата

1. Акад. проф. д-р Љупчо Коцарев, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Ана Мадевска Богданова, член, с.р.
3. Доц. д-р Игор Мишковски, член, с.р.

Учества во проекти на кандидатот Мирослав Мирчев

Учество во меѓународни научни проекти

Ред. број	Име на проект	Период	Позиција	ПОЕНИ
1	Supermodeling by combining imperfect models, FP7 FET Open, (EC)	2010 – 2013	учесник	5
2	Information fusion in networked sensors and systems, Office for Naval Research, USA	2013 – 2014	учесник	5
3	Project ELISE (ELectrical Engineering and Information Technology in South-Eastern Europe)	2005 – 2006	учесник	5
4	Memristors - Devices, Models, Circuits, Systems and Applications (MemoCiS), ICT COST акција IC1401	2014 – 2018	учесник	5
5	European Model Reduction Network, COST акција TD1307	2014 – 2018	учесник	5
6	Diagnosing vulnerability, emergent phenomena and volatility in man-made networks, FP6 STREP EU	2007 – 2010	учесник	5
ВКУПНО				30

Учество во национални научни проекти

Ред. број	Име на проект	Период	Позиција	ПОЕНИ
1	Finite Time Synchronization for Complex System Modelling, City University of Hong Kong, Hong Kong	2009 – 2010	учесник	3
2	Моделирање и анализа на динамички процеси во композитни и мултиплекс мрежи, ФИНКИ	2013 – 2014	учесник	3
3	Динамички сензорски мрежи, ФИНКИ	2013 – 2014	учесник	3
4	Hybrid systems locally connected with memristor for neuromorphic applications, Politecnico di Torino, Italy	2012 – 2014	учесник	3
5	Компјутерска поддршка на древното македонско писмо, ФЕИТ	2007 – 2008	учесник	3
6	Анотирани графови во системска биологија, ФЕИТ, МОН	2010 – 2012	учесник	3
ВКУПНО				18

Учество во стручно-апликативни проекти

Ред. број	Име на проект	Период	Позиција	ПОЕНИ
1	Проект едношалтерски систем, Централен регистар на Македонија	2005	соработник	2

Ангажираност во наставниот процес по семестри и предмети на кандидатот Мирослав Мирчев во периодот од октомври 2007 до јуни 2014

								ПОЕНИ	
Година	Семестар	Предмет	Аудит.	Лаб.	Студенти	Вкупно часови	Вкупно студенти	Одржување на вежби	Консултации со студенти
2007/2008	зимски	Компјутерски мрежи	0	4	84	12	168	5,4	0
		Мрежно програмирање	0	8	84				
2007/2008	летен	Системски софтвер	0	6	126	10	210	4,5	0
		Надежност на системи	0	4	84				
2008/2009	зимски	Машинска интелигенција и учење	1	1	20	12	125	5,4	0,25
		Структурирано програмирање	0	2	21				
		Мрежно програмирање	0	8	84				
2008/2009	летен	Надежност на системи	2	4	150	12	276	5,4	0,552
		WAN мрежи	0	6	126				
2009/2010	зимски	Машинска интелигенција и учење	1	2	27	12	167	5,4	0,334
		Логички кола и дискретни автомати	2	7	140				
2009/2010	летен	Надежност на системи	2	2	158	12	336	5,4	0,672
		WAN мрежи	4	4	178				
2010/2011	зимски	Машинска интелигенција и учење	1	2	30	13	165	5,85	0,33
		Компјутерски мрежи	2	8	135				
2013/2014	летен	Дискретна математика 2	2	2	75	14	358	6,3	0,716
		Архитектура и организација на компјутери	2	0	102				
		Архитектура и организација на компјутери (англиски)	2	0	40				
		WAN мрежи	2	4	141				
ВКУПНО								43,65	2,854

Листа на трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор

Автори	Наслов	Списание	Година	Имајат фактор	Поеми
M. Mirchev , L. Vassanjkov, F. Corinto, L. Kocarev	Cooperative Phenomena in Networks of Oscillators with Non-identical Interactions and Dynamics	IEEE Trans. Circuits and Systems: Regular papers 1	2014	2.24	4,944
A. Bogdanovska, M. Mirchev , I. Mishkovski, L. Kocarev	Synchronization and consensus in state-dependent networks	IEEE Trans. Circuits and Systems: Regular papers 1	2014	2.24	4,944
M. Mirchev , G.S. Duane, W.K. Tang, L. Kocarev	Improved modeling by coupling imperfect models	Commun Nonlinear Sci Numer Simul	2012	2,671	5,2026
G. Mirceva, M. Mirchev , and D. Dacev	Hidden Markov Models for classifying protein secondary and tertiary structures	Journal of convergence	2010	-	4,8
				Вкупно	19,8906

Лег од монографија објавен во странство

Автори	Наслов	Монографија	Година	Издавач	Поеми
W. Wierwille, M. Mirchev, W. Burgers, F. Selen	Supermodeling Dynamics and Learning Mechanisms	Consensus and Synchronization in Complex Networks	2013	Springer	6
				Вкупно	6

Листа на трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор

Автори	Наслов	Конференција	Година	Локација	Поеми	Реферат	Поеми за реферат
O. Gavrilovska, M. Mirchev , V. Atanasovski-Toshcheva, L. Grehev	Approximate Image Formulation for the Field of a Horizontal Hertzian Dipole in Homogeneous Soil	Numerical field computation and optimization in electr. eng. Computational Electromagnetics and Technical Applications	2005	Охрид	1,8	-	
M. Mirchev , O. Gavrilovska, V. Atanasovski-Toshcheva, L. Grehev	Quasi-static Closed-form Green's Functions of a Horizontal Hertzian Dipole in Homogeneous Soil	Effects of Clustering in Ad Hoc Networks from Network Utility Maximization Aspect	2006	Бина Дува, БИХ	1,8	орална презентација	1
M. Mirchev , S. Filiposka, D. Trajanov	Non-Poisson Processes of Email Virus Propagation	ICT Innovations 2009	2008	Белград, Србија	2,4	-	
M. Mirchev , L. Kocarev	Selective Attack in Virus Propagation Processes	ICT Innovations 2010	2009	Охрид	2,7	орална презентација	1
I. Tomovski, M. Mirchev , L. Kocarev	Innovation Spreading on Graphs	ICT Innovations 2010	2010	Охрид	2,4	-	
I. Mishkovski, M. Mirchev , F. Corinto, M. Biey,	Synchronization analysis of networks of identical and nearly identical China's oscillators	ISCS (IEEE)	2012	Сеул, Кореа	1,8	-	
M. Mirchev , L. Kocarev	On the approach of ensemble of interacting imperfect models	ICAND 2012	2012	Сигет, САД	2,7	постер	0,5
A. Ascoli, F. Terzi, F. Corinto, M. Mirchev , M. Gili	Memristor-based filtering applications	LATM (IEEE)	2013	Кордоба, Аргентина	1,8	орална презентација	1
M. Mirchev , I. Mishkovski, L. Kocarev	Memristive networks of China's Circuits	ICCSA 2014	2014	Де Хаар, Франција	2,4	орална презентација	1
				Вкупно	22,2		

Листа на трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир

Автори	Наслов	Конференција	Година	Локација	Поеми	Реферат	Поеми за реферат
M. Mirchev , S. Filiposka, N. Trajkovski, D. Trajanov	Network Utility maximization in ad hoc networks with different communication patterns	ETAI 2009	2009	Охрид	1,2	орална презентација	1
M. Mirchev , A. Bogdanovska, I. Mishkovski, L. Kocarev	Consensus in complex networks with state-dependent interactions	CIIT 2014	2014	Битола	1,2	орална презентација	1
				Вкупно	2,4		

Листа на аниспекти од трудови објавени во зборник од меѓународна конференција

Автори	Наслов	Конференција	Година	Локација	Поеми	Реферат	Поеми за реферат
M. Mirchev , L. Vassanjkov, F. Corinto, L. Kocarev	Synchronization in Networks of non-identical Phase Oscillators	From bionics to medicine (PhD conference)	2013	Будимпешта, Унгарија	1	постер	0,5
M. Mirchev , F. Corinto, M. Biey	Toward memristive implementation of the Hodgkin-Huxley model	NDES	2013	Бари, Италија	1	орална презентација	1
				Вкупно	2		

Листа на учества на научни собири со реферат

Автори	Наслов	Конференција	Година	Локација	Реферат	Поеми за реферат
I. Mishkovski, M. Mirchev , D. Trajanov, L. Kocarev	Virus propagation in organizational networks	NetSci 2011	2011	Будимпешта, Унгарија	орална презентација	1
M. Mirchev , F. Corinto, and M. Biey	Emulating the Hodgkin-Huxley model using memristive circuits	Neuromorphic Applications	2013	Торино, Италија	постер	0,5
				Вкупно за реферат	9,5	

Оценки за квалитет на настава од спроведените анкети на студентите на ФИНКИ за д-р Мирослав Мирчев. (Опсегот на можни оценки е од 5 до 10)

Семестар	2013/2014 летен
Подготвеност за предавањата/вежбите	8,47
Квалитет на изведувањето на наставата (начин на изложување на материјалот)	8,16
Редовност на часовите и рационално искористување на времето	9
Достапност за консултации и комуникација	8,95
Однос кон студентот	9
Обезбеденост на соодветен материјал за учење и полагање на предметот	8,22
Усогласеност на вежбите (аудиторски и лабораториски) со предавањата и нивна временска координираност	8,27
Корисност од изведените лабораториски вежби	8,94
Објективност при оценувањето и начин на реализирање на испитот	8,22
Барања што се поставуваат пред студентите (колоквиум, програми и друго) и тежина на испитот	8,11
Вкупно	8,54

ПРЕГЛЕД
 на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
 Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
 на седницата одржана на 04.09.2014 година

Кандидат	Тема	Ментор
Милош Ѓуроски	<i>"Дизајн на урбана опрема во согласност со корисничките потреби и нејзино учество во идентитетот на урбаното место"</i> <i>"Consumer-Oriented Street Furniture Design: Effects on the Identity of Urban Landscapes"</i>	д-р Софија Сидоренко
Цветанка Велкоска	<i>"Анализа на методите за определување на трошоците за квалитет во етапите на настанувањето на производот"</i> <i>"Analysis of the methods for determining the quality costs in the product development stages"</i>	д-р Миколај Кузиновски

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
“ЗАКОНСКО И ИНСТИТУЦИОНАЛНО РЕГУЛИРАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА
КАПИТАЛ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И НЕГОВО УСОГЛАСУВАЊЕ СО
РЕГУЛАТИВНИОТ СИСТЕМ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА”,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р САЊА БОЖИНОВСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, донесена на седницата одржана на 27.8.2014 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Сања Божиновска на тема **Законско и институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија и негово усогласување со регулативниот систем на Европската унија**. Претходно, темата беше прифатена со Одлука на Наставничкиот колегиум за постдипломски студии и Наставно-научниот совет на Економскиот факултет. По читањето на трудот, Комисијата на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Материјата елаборирана во докторската дисертација на кандидатката м-р Сања Божиновска на тема **Законско и институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија и негово усогласување со регулативниот систем на Европската унија** е презентирана на вкупно 230 страници, во кои се содржани 193 страници основен текст со инкорпирани табели и графикони, 8 страници воведни и заклучни согледувања и 29 страници на кои се презентирани содржината, користената литература и прилозите.

Докторската дисертација тематски е структурирана во пет целини:

1. Анализа на факторите на глобалното опкружување кои влијаат на развојот на пазарот на капитал;
2. Законско регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија;
3. Институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија;
4. Усогласување на пазарот на капитал во Република Македонија со Европската унија;
5. Искуствата на другите транзициони економии - сега членки на Европската унија во поглед на хармонизирање со регулативниот систем на Европската унија.

Во првата глава, **Анализа на факторите на глобалното опкружување кои влијаат на развојот на пазарот на капитал**, согледани се факторите кои се детерминанти за развој на пазарот на капитал. Во овој дел посебно се разработени факторите кои влијаат на развој на пазарот на капитал, како и факторите кои го отежнуваат развојот. Во групата фактори на глобалното опкружување кои го поттикнуваат развојот на пазарот на капитал опфатени се: глобализацијата на светскиот пазар на капитал, дејствувањето на мултинационалните компании, брзиот развој на компјутерската технологија, активностите на меѓународните организации и растот на странски инвестиции. Од факторите кои го отежнуваат развојот на пазарот на капитал се опфатени: недоволната транспарентност и дистрибуција на информации, институционалниот и регулаторниот режим на финансискиот сектор, финансискиот систем, ризиците од вложувања во хартии од вредност и банкарскиот систем.

Во втората глава од овој труд, **Законско регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија**, е наведено законското регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија преку Законот за хартии од вредност, Законот за преземање на акционерски друштва, Законот за инвестициските фондови и Законот за трговските друштва. Со Законот за хартии од вредност се направи усогласување на постојната законска регулатива со релевантните директиви на Европската, се зајакна регулативата со стандардите и принципите на Меѓународната организација на комисиите на хартии од вредност (IOSCO), се запазија принципите на законитост, транспарентност, недискриминација, конкуренција, заштита на сопствениците на хартии од вредност и инвеститорите, се зајакна правната сигурност и стабилност на пазарот на хартии од вредност во целина. Со Законот за преземање на акционерски друштва се уредуваат начинот, условите и постапката за преземање на акционерските друштва, правата и обврските на учесниците во постапката за преземање и надзорот над спроведување на постапката за преземање на акционерските друштва. Со Законот за инвестициски фондови се уредуваат основањето и работењето на инвестициските фондови и друштвата за управување со инвестициски фондови, издавањето и продажбата на удели и акции, откуп на удели, промоција на инвестициски фондови, работи кои за инвестициските фондови ги извршуваат трети лица и работење на депозитарната банка.

Третата глава, **Институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија**, ги опфаќа институциите кои се задолжени за регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија, односно Комисијата за хартии од вредност, Македонската берза, Централниот депозитар за хартии од вредност и инвестициските фондови од аспект на нивно функционирање и регулирање на функционирањето на пазарот на капитал. Комисијата за хартии од вредност е институција која е задолжена за регулирање и контролирање на сите учесници во работењето со долгорочните хартии од вредност во Република Македонија, односно претставува институција која се грижи за законското и ефикасно функционирање на пазарот на долгорочни хартии од вредност, заштита на правата на акционерите, како и за зајакнување на довербата на широката јавност во институциите на пазарот на долгорочни хартии од вредност. Македонската берза треба да обезбеди ефикасно, транспарентно и сигурно функционирање на организираниот секундарен пазар на хартии од вредност во Република Македонија, преку перманентно настојување на сите инвеститори да им обезбеди влез, односно излез од сите финансиски инструменти со кои се тргува на берзанските пазари по фер пазарна цена, за да се изгради доверба во македонскиот пазар на хартии од вредност. Тоа подразбира дека Македонската берза треба да ги следи сите промени и да ги прави сите усогласувања во своето деловно однесување кон принципите и легислативата на Европската унија. Македонската берза преку своите механизми, проекти и процедури на инвеститорите треба да им обезбеди организиран и модерен секундарен пазар на хартии од вредност, кон кој учество ќе сакаат да земат не само домашните инвеститори, туки и странски вложувачи и преку тоа да се интензивира инвестициската активност во Република Македонија и да се поттикне развој. Согласно со Законот за хартии од вредност, депозитарот експлицитно добива статус на саморегулирачка организација која донесува правила за однесување и дисциплина, со цел спроведување на актите на депозитарот, како и на регулативата од надлежност на Комисијата. Во оваа глава е направена и статистичка анализа на пазарот на капитал за периодот од 2007 до 2013 година, односно дадено е тргувањето на македонската берза по години, вкупниот берзански промет на годишно ниво, типовите на инвеститори на берзата и нивното учество и вкупно издадените долгорочни хартии од вредност по години. Инвестицискиот фонд, како професионално управувана форма на инвестирање, се основа заради здружување на парични средства од домашни и/или странски физички и/или правни лица, кои потоа се

вложуваат на пазарот на капитал во најразлични хартии од вредност: акции, обврзници, записи и слично. Со средствата на фондот управува друштво за управување со инвестициски фондови.

Во четвртата глава, **Усогласување на пазарот на капитал во Република Македонија со Европската унија**, разгледани се принципите и целите на IOSCO кои се однесуваат на регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија, проценка за тоа што е реализирано, како и натамошни активности кои треба да се преземат во постојното законодавство како практики за регулирање на пазарот на капитал. Реформите во функционирањето на пазарот на капитал се од круцијално значење за стопанството и економијата на земјата. Република Македонија, како млада пазарна економија, се уште ги вградува темелите на овој пазар, а воедно мора да се приспособува на барањата на глобалниот пазар, при што следниве промени иницијално мора да профункционираат во следните сектори: законските и подзаконските акти -врз основа на примената и имплементирањето на директивите на Европската унија од областа на пазарот на капитал, т.е. натамошното имплементирање на принципите на IOSCO, како и домашните и странските искуства, со што ќе се овозможи создавање правна рамка за поефикасно функционирање на контролата и адекватна реализација на задачите на Секторот за контрола на КХВ; соодветна примена на новите измени и дополнувања на постојните закони, што се во надлежност на Комисијата за хартии од вредност; имплементација на новите правилници во согласност со Законот за хартии од вредност; имплементација на новините од измените на законите во постојната подзаконска регулатива на Комисијата и разгледување на можноста за подготвување на регулативата за воведување интегриран пристап кон супервизијата од страна на овластените учесници на пазарот на капитал.

Во петтата глава, **Искуствата на другите транзициони економии - сега членки на Европската унија во поглед на хармонизирање со регулативниот систем на Европската унија**, најпрво се разработени факторите кои ги детерминираат економските системи на земјите во транзиција, сега членки на Европската унија. Потоа, како втор дел од главата е разработено следењето на искуствата на транзиционите економии, сега членки на Европската унија од страна на Република Македонија. Во таа насока, кандидатката истакнува дека Република Македонија во иднина треба да ги следи сите позитивни искуства на земјите во транзиција за целосно подобрување на сите активности и процеси поврзани со пазарот на капитал и за постигнување на целосна усогласеност на пазарот на капитал во Република Македонија со регулативниот систем на Европската унија и зајакнување на еден од економските фактори за влез во европското семејство.

Оцена на докторската дисертација и предлог

Врз основа на читањето на дисертацијата, Комисијата ги дава следниве оценки:

- докторската дисертацијата разработува актуелно и значајно прашање кое се однесува на законско и институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија и негово усогласување со регулативниот систем на Европската унија;
- при разработката на темата кандидатката користела релевантна литература;
- темата е обработена на концизен начин при што кандидатката успеала да дојде до релевантни заклучоци и ставови за обработената тема;

- презентираната структура на докторската дисертација ја остварува својата основна цел, а тоа е преку истражување и елаборација на досегашните теоретски и практични сознанија на полето на усогласувањето на пазарот на капитал во Република Македонија со регулативниот систем на Европската унија: прво, да се согледа што е досега постигнато со примената на законската регулатива, а што треба да се промени за подобро функционирање на пазарот на капитал и второ, да се изврши оценување на имплементацијата на принципите на IOSCO во законодавството и во регулативниот систем на Република Македонија.

По иницијатива на менторот, на 6.9.2014 година е иницирана проверката на магистерскиот труд во базата на Министерството за образование и наука. Проверката е завршена на 8.9.2014 година и покажа дека трудот содржи вкупно 50 771 зборови, од кои 6 163 (12,14%) се совпаѓаат со другите документи во базата при што станува збор за случајно совпаѓање на општи зборови.

Врз основа на погоре изнесените констатации и оценки, Комисијата заклучува дека поднесената дисертација наполно ги задоволува критериумите за докторска дисертација. Со оглед на тоа, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

1. да го прифати извештајот за позитивна оцена на докторската дисертација на тема ***Законско и институционално регулирање на пазарот на капитал во Република Македонија и негово усогласување со регулативниот систем на Европската унија*** и
2. да и одобри на кандидатката м-р Сања Божиновска јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија за оцена и одбрана

Проф. д-р Михаил Петковски с.р.

Проф. д-р Владимир Филиповски с.р.

Проф. д-р Горан Петревски с.р.

Доц. д-р Ѓорѓи Гоцков с.р.

Доц. д-р Елена Наумовска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОЗДАВАЊЕ НА ХУМОРОТ ВО
ФАНТАСТИЧНИОТ РОМАН: ЈАЗИК, ЛИТЕРАТУРА, КУЛТУРА“ ОД М-Р
АЛЕКСАНДАР ТАКОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

На четириесет и петтата редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, одржана на 18.6.2014 година, беше избрана Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација на м-р Александар Таковски под наслов „Создавање на хуморот во фантастичниот роман: јазик, литература, култура“, во состав:

1. проф. д-р Маја Бојациевска
2. проф. д-р Славица Србиновска
3. проф. д-р Елизабета Шелева
4. проф. д-р Соња Витанова
5. проф. д-р Владимир Мартиновски.

По разгледувањето на приложениот материјал, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Содржина на трудот

Докторската дисертација под наслов „Создавање на хуморот во фантастичниот роман“ е напишана на 253 страници компјутерски отчукаан текст во А4 - формат и содржи краток вовед, девет посебни поглавја, заклучок и списоци на изворна литература (стр. 240) и користена литература (стр. 241). Предметот на истражувањето е, генерално, хуморот, сфатен во најширока смисла како когнитивна отстапка од човековите системи на размислување и познатите концептуализации и, во потесна смисла, неговото создавање и функционирање во жанрот на книжевната фантастика.

2. Опис и оцена на трудот

Во првата глава на трудот, кандидатот се занимава најпрвин со термилошките проблеми, односно со обидите за поимни разграничувања на широката феноменологија на хуморот. Не застапувајќи се за една ригидна дефиниција, авторот на трудот ги препознава од една страна, потребата за дисциплинарно затворање на хуморот и, од друга страна, неговата хетерогена појавност. Во таа смисла, застапувајќи се за една широка и динамична дефиниција, тој во првата глава ги воведува и ги разгледува и сродните поими како што се духовитоста, смеата, комичното како естетска категорија, но и цела листа корелативни поими преземени од англискиот јазик кои покриваат различни аспекти и квалитети поврзани со хуморот. Во првата глава, исто така, авторот на трудот ги разгледува и механизмите на хуморот, воведувајќи ги во полето на

истражување и првите теориски концепти за хуморот коишто се развиени најпрвин во доменот на традиционалната европска филозофија и естетика. Како дел од воведната глава, м-р Таковски се осврнува и на формите на хумор и на неколку обиди за нивна класификација (Berger, 1998, Shade, 1996), нагласувајќи го теорискиот интерес за неколку форми на хумор кои досега можеле поефикасно и да се проучуваат, како на пример, сатирата, пародијата и иронијата.

Во втората глава, авторот на дисертацијата пристапува кон разгледување на основните теориски постулати за хуморот и тоа во двојна, дијахрониска и синхрониска перспектива. Од една страна, се обрнува внимание на историскиот след во теориското обработување на хуморот, преку неговите концептуализации во рамките на античката филозофија (Аристотел, Платон), римската реторика, преку Аквински, италијанските ренесансни автори, па сè до Томас Хобс (за којшто се смета дека е првиот теоретичар на хуморот кој посистематизирано ги артикулира своите анализи на феноменот); но, од друга страна, во синхрониска перспектива се поставуваат и се преиспитуваат доминантните теории за хуморот. Во таа смисла, авторот на трудот ги претставува трите теории кои опстојуваат како доминантни и формативни во проучувањето на хуморот (теоријата на супериорност, теоријата на несклад и теоријата на олеснување/ослободување), но ги идентификува и клучните теориски оски кои се надградуваат на основните, особено во периодот до втората половина XX век, кога „под влијание на новопојавените дисциплини, истражувањата на хуморот добиваат дисциплинарно формиран и насочен карактер.“ Оттука, освен што ги скицира основните поставки на теоријата на супериорноста, теоријата на нескладот и теоријата на олеснувањето/ослободувањето, Таковски, во овој дел, користејќи постојни класификации и варијации (Spiegel, 1972, Attardo, 1994, Martin, 2006) ги групира во специфични теориски „стебла“ и современите проучувања на хуморот, па, така, ги нотира и теориите на изненадување, на амбивалентност, конфигурациските и еволутивните теории; понатаму, когнитивните, социјалните и психоаналитичките теории, како и теориите на возбуждавање и обратна промена. Разработувајќи ги, во синтетизиран вид, базичните концепти на некои од овие теории на хуморот, Таковски посветува особено внимание на лингвистички мотивираната истражувачка традиција (особено вербалната теорија на Раскин), на психолошките истражувања (од Фројд, па натаму), но и на социолошки ориентираните приоди (кои, пак, покажуваат интерференции со антрополошките и фолклористичките истражувања, почнувајќи од Редклиф-Браун, Владимир Пропп и др., па сè до Оринг, 2008).

Конечно, со оглед на тоа што апликативното поле на ова докторско истражување е еден специфичен дел од жанрот на книжевната фантастика, на крајот од втората глава, кандидатот го става фокусот на својот методолошки интерес кон теоријата на нескладот (земајќи ги превид и нејзините современи релевантни дополнувања и разработки) и потенцијалните хеуристички модели кои произлегуваат од неа. Претпоставките на кои кандидатот ќе ја темели својата анализа се следниве: „1. Нескладот е најприсутниот механизам на хумор кога станува збор за селектираниот апликативен материјал: комичната фантастика. 2. На јазичен план, секоја девијација, секоја отстапка од очекуваното јазично однесување е извесен несклад. 3. На книжевен план, жанрот на фантастиката, што

самиот по себе вклучува когнитивен несклад, е соодветен контекст за појава на субверзивен хумор, идентично бисоцијативен како и жанрот во кој се појавува. 4. На културолошки план, а повторно во врска со жанровските одлики на фантастиката, во прв ред секундарноста на фиктивниот свет и неговиот однос со светот на читателот, културниот систем претставен во фиктивниот свет често, истовремено реферира кон културните реалности на светот на читателот и отстапува од нив.“

Оттука, во третата глава на трудот, на фонот на опсежната теориска експликација, Таковски пристапува кон конфигурирање на еден релевантен модел за испитување на конструкцијата на хуморот во предложениот корпус дела. Со оглед на целта на трудот - создавањето на хуморот да се анализира низ три рамништа, имено, јазичното, книжевното и културолошкото, авторот внимателно го селектира својот инструментариум, притоа, водејќи сметка, во една центрипетална перспектива да ги постави: методите кои произлегуваат од генералната теорија на вербалниот хумор (Raskin, Attardo, 1991); потоа, да ги искористи соодветните предности кои произлегуваат и од експанзионистичките модели и од ревизионистичките модели кои се аплицираат во анализите на наративниот хумор; понатаму, методите на специфичните, жанровски определени студии за литературниот хумор и конечно, современите истражувања на популарната култура и хуморот. Авторот на дисертацијата се определува за методолошка рамка чија заднина ќе биде интердисциплинарна и антиуниверзалистичка, што е засновано на сериозно поткрепеното уверување дека една теорија на хуморот не може да ги објасни инстанциите на создавањето на хуморот во апликативниот корпус. Трите рамништа на анализа претпоставуваат хуморолошка методологија која: 1. со помош на лингвистичкиот инструментариум ќе ги идентификува, ќе ги класифицира и ќе ги дискутира јазичните форми на хумор; 2. со помош на книжевно-критичките експликативни модели (особено оние што произлегуваат од наратологијата и теоријата на интертекстуалноста) ќе ги идентификува, ќе ги класифицира и ќе ги анализира литературните форми на создавање на хуморот; 3. преку културолошките истражувања ќе ги дискутира примерите на културно-формиран хумор во рамките на книжевното дело. Дополнително, авторот на дисертацијата констатира дека „најплодниот инструмент на хуморот во рамките на анализираниот корпус се жанровската субверзија и литературната постапка на пародија“, така што посветува и посебно поглавје на теориите на пародија, заокружувајќи ја неопходната теориска заднина за анализата.

Во четвртата глава од трудот, авторот пристапува кон опис на спецификите на хуморот во комично-фантастичниот текст, притоа, ставајќи ги во функција аналитичките маханизми преземени од општите теории за создавањето на хуморот (Nash, 1985, Attardo, 1994, 2001, Chlopicki, 1997, Ermida, 2008), основниот аналитички инструментариум на наратологијата (Barthes, 1975, Bremond, 1980, Genette, 1980, Bal, 1997) и теоријата на интертекстуалноста (Бахтин и др.). Тука е особено важно и дефинирањето на точките на спојување на двата „модуса“ на изразување (хумор – фантастика) во доменот на когнитивна субверзија, подигрувањето со определени концептуални системи, принципите на очекуваност и елементот на игриност. Потпирајќи се на Морсвал (Morreale, 2009), авторот на

трудот посочува дека хуморот и фантастиката не го измислуваат нескладот, туку посочуваат кон постојниот несклад на неочекуван, имагинативен и креативен начин, така што хуморот, како и фантастичното, е еден од начините на доживување на когнитивна промена, кој се базира на изненадување и на невообичаена перспектива. Притоа, потенцира авторот на трудот, „елементот на смеата е значајно жанровско обележје, структурна особина и читателско очекување, маркантно присутен во комичната фантастика“.

Во петтата глава, авторот на дисертацијата го претставува моделот на анализата, графички сумиран во веќе спомнатите три призми на општото ниво на анализа кои ги проникнуваат поткатегиите на анализата (1. инхерентни форми на хумор: скрипт-анализа, хуморизирани јазични форми, хумористична логика; 2. текст, интертекст, фантастика како хипотекст; 3. вид хипотекст: религија, историја, наука, политика, поп-култура) и формалните единици на анализата. Понатаму, поединечно се претставени авторите (Тери Прачет, Даглас Адамс и Виктор Пелевин) и романите од аналитичкиот корпус со нивните резимеа (четири романи од серијалот *Дискусвет* на Прачет: *Стража, стража, Подвижни слики, Вештерки на пат, Господа и дами*; два романа од Даглас Адамс: *Холистичката агенција на Дирк Центли* и *Автостоперски водич низ галаксијата* и *Светата книга на врколакот* од Виктор Пелевин).

Структурата на корпусот е таква што изготвениот модел на анализа најпотполно се применува врз делата на Тери Прачет, кои се и централни во корпусот. Во однос на преиспитувањето на јазичните стратегии на хуморот кај Прачет, м-р Таковски, во шестата глава од дисертацијата, одговара на две специфични задачи: 1. најпрвин, тој прави проверка/евалуација на применливоста на јазичните модели на подолг хумористичен наратив што се темелат на идеите за спротивставеност на семантички скрипти и идејата за структурата на вицот на подолг хумористичен наратив (Chloricki, 1987, Attardo, 2001, Holcomb, 1992, Nash 1985 и др.) и 2. во рамките на веќе утврдената класификација на хуморот издвојува примери за секоја дадена поткатегија, дава нивен теориско-концептуален опис, анализа и објаснување. Понатаму, м-р Таковски не се задоволува со едноставно каталогизирање на сите манифестации на хумор на јазично ниво, туку ги опишува категориите на јазичниот хумор, опфаќајќи ја нивната разновидност и утврдувајќи ги разликите со истите или слични категории присутни во другите наративи од корпусот. Таковски посветува посебни поглавја на именските, лексичките и реторичките форми на хуморот кај Прачет. Тој ги издвојува, последователно, метафорите, за кои покажува дека не се самите по себе хумористични и осветлувајќи го механизмот кои ги прави такви (нивното толкување и нивната употреба како когнитивно-репрезентативни инструменти); аналошките споредби, персонификациите и антиклимаксот како хумористични алатки, како и иронијата и хумористичниот опис како високопродуктивни хумористични категории. Таковски ги издвојува и хумористичната логика (со низа примери на комично перципирање, размислување, претставување идеи, ситуации, ставови, серии на апсурдни, изненадувачки, невообичаени премиси, контрадикции, парадокси, трансгресии и сл.) и прагматиката на хуморот, на пр. илокуцискиот амбигвитет на говорниот чин

и други сетови механизми на прагматички создаден хумор. Скицата на највпечатливи механизми на јазичниот хумор, м-р Таковски ја надградува со анализата на книжевните модуси на создавањето на хуморот, изведена во седмата глава од дисертацијата. Во овој дел, м-р Таковски го опишува и ги анализира наративно создадениот хумор со помош на неколку наратолошки категории (лик, сетинг, настани, наратор). Понатаму, тој му посветува посебни поглавја на интертекстуалниот хумор, осветлувајќи ги начините на кои Прачет го создава хуморот со помош на поврзаноста на текстот со други текстови и вонтекстовни елементи. Тука авторот на трудот посебно се занимава со јазичното пародирање, со пародијата на дискурсот; пародирањето на митови, фолклорни приказни и пародијата на конкретен литературен хипотекст. Коментирајќи широк корпус примери, м-р Таковски покажува дека Прачет се потпира најмногу на две техники, на пародијата и жанровската субверзија, при што неговата фантастика, „поради секундарноста, когнитивниот несклад и субверзивниот однос кон реалноста е соодветната заднина за создавање хумор“.

Во осмата глава, авторот на трудот се задржува на анализа на создавањето хумор во селектираните дела на Адамс и Пелевин. Врз претпоставката дека жанровската субверзија и пародијата се најчестите инструменти на хуморот во комичната фантастика, м-р Таковски во компаративна перспектива ги испитува модусите на создавање хумор во преостанатите дела од корпусот. И анализата на делата на Адамс и Пелевин се спроведува низ тројната аналитичка призма, востановена во теориско-методолошкиот дел на дисертацијата, при што авторот прави и проверка на својот композитен хеуристички модел, вклучително и во последната, деветта глава од дисертацијата, која е посветена на културата како пародиски хипотекст.

Конечно, заокружувањето на обемот истражување на м-р Таковски кое е базирано на неколку релевантни теориски претпоставки (механизмот на несклад како детерминативен за двата модуса, хуморот и фантастиката; пародијата и жанровската субверзивност како доминантни творечки механизми за создавање на хуморот) во делот на заклучоците покажува дека: 1. романите на Прачет, според палетата на инструменти за создавање на хуморот, покажуваат карактеристики на парадигматски пример за комична комбинација на фантастични елементи, во смисла на комична фантастика заедно со нивната субверзија; 2. романите на Адамс и Пелевин, во поголема или помала мера, отстапуваат од жанрот на комичната фантастика, што се покажува преку една валидна и доследно изведена проверка на моделот/интерпретативната алатка кој м-р Таковски го конструира во теориско-методолошкиот дел од дисертацијата. 3. Претпоставката дека пародијата и жанровската определба се само нужен но не и доволен услов за комичност се покажува како точна преку анализата на структурниот потенцијал на текстовите од корпусот.

3. Заклучок и оценка

Врз основа на сè што беше изнесено, сметаме дека во докторската дисертација под наслов „Создавање на хуморот во фантастичниот роман: јазик, литература, култура“, кандидатот м-р Александар Таковски успешно одговорил на

општите и посебните цели на неговото истражување. Во својот докторски труд, тој дава релевантен приказ на општите теории на хуморот базирани на традицијата на европската естетика, понатаму, развива соодветен методолошки инструментариум и соодветен модел на анализа, водејќи сметка за интердисциплинароста во пристапот. Интерпретативните алатки кои ги предлага м-р Таковски се поставени во центрипетална перспектива со цел да се дојде до што порелевантно исчитување на текстовите од предложениот корпус, така што тој ја покажува апликативната вредност на аналитичките концепти (позајмени од наратологијата и теоријата на интертекстуалноста) и, воедно, нуди една прецизна и креативна анализа на неколку репрезентативни текстови од доменот на комично-фантастичната проза. Поради сето тоа, Комисијата е на мислење дека овој труд претставува значаен прилог од ваков вид во полето на филологијата, книжевната компаратистика и културолошките истражувања.

Му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја усвои предложената рецензија и да му предложи на кандидатот термин за усна одбрана.

Рецензентска комисија

1. Д-р Маја Бојациевска, редовен професор, с.р.
2. Д-р Славица Србиновска, редовен професор, с.р.
3. Д-р Елизабета Шелева, редовен професор, с.р.
4. Д-р Соња Витанова, вонреден професор, с.р.
5. Д-р Владимир Мартиновски, вонреден професор, с.р.

Преглед
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на
Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Катерина Спасовска	Влијанието на глобализацијата врз културата во Република Македонија The influence of globalization on the culture in the Republic of Macedonia	вонр.проф.д-р Ганка Цветанова

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТИТЕ ПЕДАГОГИЈА И МЕТОДИКА, ПО ПРЕДМЕТИТЕ: МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА, ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО 1, МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА, ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО 2, МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНА РАБОТА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО 1, МЕТОДИКА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНА РАБОТА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО 2, МЕТОДИКА НА РАБОТА СО НАДАРЕНИ ДЕЦА, КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА, ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО, И КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО, НА ПЕДАГОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Во врска со распишаниот конкурс објавен во весниците „Дневник“ на 1 јули 2014 година и „Коха“ на 2 јули 2014 година за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања од областите педагогија и методика, по предметите: *методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 1, методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 2, методика на воспитно-образовна работа по природа и општество 1, методика на воспитно-образовна работа по природа и општество 2, методика на работа со надарени деца, креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, и креативна работилница по природа и општество*, Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ во Скопје, на редовната седница одржана на 4. 9. 2014 година, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за изготвување на реферат, во состав: проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска и проф. д-р Благица Петковска.

По направената анализа на доставената документација од страна на кандидатите, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Комисијата утврди дека на распишаниот конкурс се пријавија кандидатите: д-р Билјана Камчевска, вонреден професор на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и м-р Бобан Митев, докторанд на Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св Климент Охридски“ во Битола.

Кандидатката д-р Билјана Камчевска кон својата пријава ја достави потребната документација: 1. кратка биографија; 2. библиографија на научни

трудови; 3. диплома за стекнат научен назив доктор на педагошки науки; 4. пополнет образец за избор во наставно-научното звање редовен професор; 5. докажен материјал кон образецот; и 6. уверение за државјанство.

Во доставената документација на кандидатот м-р Бобан Митев се констатираани следниве пропусти: 1. од доставената биографија е видно дека кандидатот го нема стекнато потребниот научен назив доктор на науки; 2. нема приложено библиографија на научни трудови; 3. нема диплома за стекнат научен назив доктор на науки, а доставил уверение за завршени магистерски студии и уверение за положени испити од кои се воочува дека кандидатот е магистер на педагошки науки, што е понизок научен назив и недоволен за звањето за кое се конкурира; 4. нема пополнет образец за избор во наставно-научно звање; 5. нема докажен материјал; 6. доставил уверение за државјанство.

Согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно - научни, научни, наставно - стручни и соработнички звања и асистенти – докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, општите и посебните услови за избор во наставно-научното звање редовен професор од областите педагогија и методика, по предметите наведени во конкурсот, со стекнат докторат од соодветната област, наставно-научно звање вонреден професор, објавени научни трудови и образец од кои може да се согледаат поените за избор во звањето за кое се конкурира, како и врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија понатаму не се осврнува кон пријавата на кандидатот м-р Бобан Митев.

Врз основа на доставената потребна документација од кандидатката д-р Билјана Камчевска, Рецензентската комисија дојде до следниве сознанија за нејзината биографија, наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност, како и дејноста од поширок интерес.

Основни биографски податоци

Д-р Билјана Камчевска е родена на 4. 4. 1969 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во 1991 година дипломирала на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје со просек 9,56 и била прогласена за најдобро дипломиран студент на Филозофскиот факултет за учебната 1991/92 година. Истата учебна година се запишала на постдипломски студии на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје, кои успешно ги завршила со просечен успех 9,66. Во февруари, 1997 година, со одбрана на магистерскиот труд на тема: „Отворениот систем на предучилишното воспитание и образование-основа за структурирање нови модели на воспитно-образовно дејствување“ се стекнала со академски степен - магистер на педагошки науки.

На 11 март, 2005 година, на Филозофскиот факултет во Скопје, Камчевска ја одбрала докторската дисертација на тема: „Развој на програми и стратегии за автоиндивидуализација на децата“ и се стекнала со научен степен - доктор на педагошки науки.

Камчевска својот работен стаж го започнала во 1992 година како воспитувач во предучилишната установа „Орце Николов“ во Скопје, каде што работела се до 1996 година. Во овој период се стекнала со методичко-практични искуства непосредно во воспитно-образовната работа со децата од сите возрасни групи и учествувала во креирањето и реализацијата на програмата „Чекор по чекор“. Во 1996 година е избрана за помлад асистент на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје и со овој избор засновала работен однос на Факултетот. Во 1997 година, по стекнувањето на академскиот степен магистер, Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет ја избира за асистент, за наставно-научните дисциплини од областа на методиките. Таа со голема посветеност работи на својата академска кариера и во 2005 година напредува во научното звање доцент по предметите: методика на воспитно-образовната работа по ЗПО, за групата предучилишно воспитание и методика на наставата по ЗП и ЗО, за групата одделенска настава на македонски наставен јазик. На 25 јануари 2010 година е избрана во наставно-научното звање вонреден професор на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје по предметите: методика на наставата по ЗПО, ЗП и ЗО, за групата одделенска настава на македонски наставен јазик, методика на воспитно-образовна работа по ЗПО, за групата предучилишно воспитание на македонски наставен јазик и методика на работа со надарени деца, за двете наставни групи.

Во периодот 2009-2012 година, Камчевска раководела со Институтот за одделенска настава на Педагошкиот факултет. Како раководител во истиот период е член на факултетската управа со што учествува во креирањето на раководните политики на Факултетот. За мандатниот период 2013-2017 година, Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет ја избира за член на Универзитетскиот сенат.

Наставно-образовна дејност

Д-р Билјана Камчевска бележи значителни резултати во наставната дејност поради исклучително професионалниот однос во едукацијата на младите кадри. Со голема умешност и квалитет ги реализира предметните програми за кои е избрана. Со студентите редовно изведува консултации, методски хоспитации, менторства на самостојни наставни часови, семинарски работи, проектни активности, дипломски работи и сл., преку воспоставување на непосредна и квалитетна комуникација и интеракција. Во прилог на овие нејзини резултати е добиената просечна оценка од студентите (9,53) на спроведената самоевалуација на Педагошкиот факултет.

Покрај на додипломските студии, д-р Камчевска учествува во реализацијата на предметните програми: *Методски модели на наставата по природа и општество*, *Методско моделирање на воспитно-образовната работа по природа и општество*, *Наставни екскурзии и училиште во природа* и *Истражувачки активности во природата* на вториот циклус универзитетски студии на одделенска настава и предучилишно воспитание на Педагошкиот факултет.

Во периодот 2011 - 2014 год., кандидатката учествуваше во изведување настава по предметите: *наставни стратегии за успешно учење; дидактичко-методски приоди на наставата од природно-научното и општественото подрачје и образовна инклузија од заедничката студиската програма на III циклус студии - докторски студии од подрачјето општествени науки - образование*, на Филозофскиот и Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Покрај наставната дејност, д-р Билјана Камчевска покажува забележителни резултати и во научноистражувачката дејност. Таа е автор и коавтор на голем број стручни и научни трудови, книги, учебници и прирачници од кои ќе ги издвоиме:

✓ Стручни и научни трудови објавени во домашни и меѓународни списанија и зборници од научни собири:

- *Играта и игровните активности во воспитно-образованата дејност со децата од предучилишна возраст*, Просветно дело 2, Скопје, 1993, стр. 54-61;
- *Потреба од отвореност на предучилишните установи кон училиштето*, Просветно дело 3, Скопје, 1997, стр.46-49;
- *Перманентното образование на родителите како императив за воспитно дејствување меѓу децата и младите*, Зборник на трудови за перманентното образование и учење на прагот на XXI век како филозофски и педагошки основи на теоријата и практиката во сферата на едукацијата, книга 1, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“- Скопје, 1997;
- *Како да се препознае и облагороди творечката активност на предучилишните деца*, Просветно дело 2, Скопје, 1998;
- *Третманот и статусот на предучилишните установи како воспитно-образовни институции и нивната иновативна реформска преобразба*, Зборник на трудови за профилирањето, образованието и оспособувањето на воспитувачките и наставничките кадри како носители на едукациските процеси во Република Македонија, книга 2, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“- Скопје, 1998;
- *Предучилишното воспитание и образование како отворен систем*, Годишен зборник, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“- Скопје, 1998;
- *Структурирање нови модели на воспитно-образовното дејствување во предучилишното воспитание и образование*, Просветно дело 4, Скопје, 1999;
- *Почитувањето на детските интереси - услов за успешна воспитно-образовна работа во предучилишните установи*, Годишен зборник, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“- Скопје, 2000;
- *Предучилишните установи и едукацијата на децата за заштита на природната и животната средина*, Зборник на трудови за современото

предучилишно и основно образование - состојби и перспективи, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје, 2003;

- *Поимот за себе кај децата до 10 годишна возраст-развој на програми и стратегии*, Зборник на трудови: Воспитно-образовните функции на предучилишното и на основното образование во современи услови, Скопје, 2005;
- *Партиципација на ученикот во наставата по природа*, Педагошка практика, бр. 1 и 2, 2006;
- *Индивидуализација и диференцијација-современа потреба на воспитно-образовниот процес*, Педагошка практика, бр. 1 и 2, 2006;
- *Комуникациска компетенција, нужност и потреба савременог наставника природа и друштва*, Зборник радова: Развивање комуникационих компетенција, Јагодина, Р. Србија, 2006 (коавторство);
- *Улогата на наставникот во автоиндивидуализираната настава*, Зборник на трудови: Наставникот и квалитетот на образованието, Скопје, 2007;
- *Поквалитетни начини на вреднување на постигнатите резултати на учениците*, Зборник на трудови: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишното воспитание и одделенската настава, Скопје, 2007;
- *Towards more qualitative education with auto-individualization of children*, (Collected Papers of IV Balkan Congress: Education, The Balkans, Europe), Stara Zagora, Bulgaria, 2007;
- *Possible scenarios for the lessons in introduction to environment in primary education*, Collected Papers of II Scientific research symposium: Pedagogy and the Knowledge Society, Zagreb, 2008;
- *Менаџирање на наставата по запознавање на околината во првиот развоен циклус во новото деветгодишно образование*, Зборник на трудови од IV меѓународен научен собир за Современи тенденции во образованието, Охрид, 2008;
- *Posibilities for independent learning of the students in the education*, The 5th International Balkan Education and Science Congress, Edirne, Turkey, 2009;
- *Актуализација на воспитната компонента во воспитно-образовниот процес*, Зборник за реафирмација на воспитната функција на училиштето, Скопје, 2009;
- *Можни сценарија за часовите по запознавање на околината во основното образование*, Педагошка ревија, 2010; УДК 37 ISSN 1857-7105;
- *Strategies For Valuation Pupils Achievements In Natural – Scientific Area In Elementary Education*, 14th International Conference Evaluation in Education In The Balkan Countries, Belgrade, 2011;

- *Улогата на наставникот во новите мултикултурни текови на воспитанието и образованието*, Тематски зборник: Учител у Балканским културама, 2011;
- *The Role of the Student in the Modern Education*, Zbornik na trudovi od VI Balkanski kongres: The modern society and education, 2011;
- *Набљудувањето, основа за пратење на едукациските процеси кај децата*, Просветно дело/2012; UDK=37-ISSN 0350-6711;
- *Promotion Of Life Of Children By Developing Socio-emotional Competence*, Tematski zbornik III Međunarodna naučno-stručna konferencija, Unapređenje kvalitete života djece i mladih, Tuzla, 2012 (коавторство);
- *Developing Micro Strategies For Early Learning By Discovering In The Teaching Practices In The Natural Scientific And Social Area*, Conference Proceedings Of International Conference Innovations, Challenges And Tendencies In The Post Modern Education, Stara Zagora, 2013;
- *Квалитетно-иницијално образование и професионалниот идентитет на наставникот*, Просветно дело, 2014; UDK=37-ISSN 0350-6711.

Во трудот со наслов *Развивање на микростратегии за рано учење со откривање во наставните практики во природно-научното и општественото подрачје* се изнесени квалитативни сознанија за микростратегиите за рано учење со откривање кои се применуваат во природно-научното и општественото подрачје во одделенската настава од аспект на поучувачко-учечките активности на учениците. Сознанијата се добиени со примена на партиципативно набљудување или, поконкретно, со примена на фокусирана дескрипција насочена кон следење на примената и ефектите од примената на микростратегии за учење со откривање. Препораките и сугестиите кои ги предлага авторката се во насока на подобрување на квалитетот на процесите на поучување и учење во ова подрачје со јасно нагласена активна позиција на детето-ученик.

Анализата на останатите трудови ни покажа дека во нејзиниот научно-истражувачки интерес, покрај суштински проблеми од областа на методиките, се и пошироки и актуелни воспитно-образовни прашања кои го тангираат нашиот образовен систем со што со свои предлози, идеи и сугестии директно има удел во креирањето на образовните политики во нашата земја.

✓ *Авторски книги од стручна област:*

Д-р Билјана Камчевска е автор на две книги од стручна област:

1. *Предучилишното воспитание и образование како отворен систем*, Графо Б/С, 1997;
2. *Развој на програми и стратегии за автоиндивидуализација на децата*, Графо Б/С, 2007

Книгата со наслов „Развој на програми и стратегии за автоиндивидуализација на децата“ третира мошне значајно и актуелно прашање, кое е во средиштето на

свкупните заложби за суштинско унапредување и демократизирање на образовниот систем во Р. Македонија во најширока смисла на зборот. Проблемот кој д-р Камчевска интензивно го елаборира во оваа книга особено е значаен за унапредување на микростратегиските компоненти на оперативни - изведбените аспекти на процесите на учење и поучување. Автоиндивидуализацијата претставува суптилна компонента и резултат на промените кои се јавуваат како потреба за фокусирање на развојните аспекти и димензии на личноста која учи, стекнува знаења, развива вештини и формира ставови кон наученото и осознаеното. Сите напори за отворена интерактивна и творечка комуникација помеѓу субјектите во процесно-изведбените и функционалните сегменти на учењето и поучувањето се продукт на потребата од висока ефективност во образованието и на ефикасност која се должи на непосредно и посредно вклучување на субјектите кои имаат различни улоги и функции, а истовремено создаваат кохерентна структура која се стреми кон јасно дефинирани цели произлезени од потребите за личен развој на децата како целна група. Трудот е со обем од 250 страници компјутерски обликуван текст, прилози од имплементирани инструменти и алатки во емпириската фаза, многубројни прилози во функција на поддршка на теоретските сознанија како и преглед на 138 библиографски единици како релевантни извори од домашни и странски автори. Со квалитетниот пристап во елаборирањето на предметот на истражување, начинот на неговата методолошка конципираност и богатството на дидактичко-методичките компоненти кои се негов составен дел, трудот предизвикува голем интерес во нашата стручно-научна јавност. За практиката овој труд претставува извонреден пример на презентација на микростратегија со јасно дефинирана цел која иницира целно насочена настава и воспитни ситуации во кои фокусот е ставен на детето како поединец кој учи и се развива низ процесите на учење.

✓ **Основношколски учебници за деветгодишното основно образование (коавторство)**

Д-р Билјана Камчевска е коавтор на 5 основношколски учебници. Учебниците, покрај на македонски јазик, се преведени и на албански и турски наставен јазик и од учебната 2008/2009 год. континуирано се применуваат во деветгодишното основно образование во Р. Македонија:

1. Запознавање на околината, учебник за прво одделение за деветгодишното основно образование;
2. Мојата околина, учебник за второ одделение за деветгодишното основно образование;
3. Запознавање на околината, учебник за второ одделение за деветгодишното основно образование;
4. Мојата околина, учебник за трето одделение за деветгодишното основно образование;
5. Запознавање на околината, учебник за трето одделение за деветгодишното основно образование

Наведените учебници се концепциски и структурно обликувани според најновите современи достигнувања и стандарди во областа на учебникарството. Содржините се едноставно извлечени и многу блиски до животните ситуации на децата за чија возраст се наменети. Јасно утврдената логичка структура на темите и артикулација на содржините ја обезбедува потребна прегледност и систематичност на излагањето. Начинот на излагање на содржините најчесто е во вид на соопштување, односно едноставна презентација на факти при што е внимавано на воспоставувањето врски меѓу старите, новите и животните знаења на децата. Забележлива е вертикална и хоризонтална координација на содржините, систематичност во изнесувањето на поимите и користење на современи начини на излагање (хеуристичко излагање, по пат на решавање на проблеми и сл), со што се овозможува активно стекнување на знаења. Сето ова е поткрепено со визуелна поддршка со квалитетните илустрации кои се привлечни по тематика, боја и облик со што содржините се поразбирливи и поинтересни за децата. Учебниците изобилуваат со богата дидактичко - методичка апаратура што подразбира структура на активности на децата заради поттикнување на активно сознавање и учење. Во истата насока е и помошната апаратура која му помага на детето полесно да ги користи, како ориентир кон нови сознанија.

Наведениот респектабилен опус на стручни и научни трудови публикувани во Р. Македонија и во странство, стручни книги, учебници, прирачници и наставни програми од национален интерес, уште еднаш потврдуваат дека д-р Билјана Камчевска е сериозен и плоден научен работник.

Заслужува внимание и нејзината улога како рецензент. Имено, таа била рецензент на повеќе стручно-научни трудови објавени во педагошки списанија во земјава и во странство, член на рецензентски комисии за избор на соработници и наставници во повисоки наставно-научни звања, рецензент на учебникот „Општество“ за 5-то одделение за деветгодишното основно образование, рецензент на повеќе проектни активности реализирани во рамките на меѓународниот проект „Интеркултурно воспитание“, реализиран на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“, има напишано 5 мислења за авторезиме за докторски дисертации и сл.

Учество на стручни и научни собири и престои во странство

Што се однесува до учеството на стручни и научни собири, д-р Билјана Камчевска има исклучително богата биографија на учество на голем број домашни и меѓународни научни собири, конгреси, конференции, тематски расправи, семинари, работилници, симпозиуми и сл. Ќе издвоиме дел од нив:

- научен собир: Перманентното образование и учење на прагот на XXI век како филозофски и педагошки основи на теоријата и практиката во сферата на едукацијата, одржан во Скопје на 5 - 6 декември 1996 год. со излагање на тема: *Перманентното образование на родителите како императив за воспитно дејствување меѓу децата и младите;*
- научен собир: Профилирањето, образованието и оспособувањето на воспитувачките и наставничките кадри како носители на едукациските процеси во Република Македонија, одржан во Скопје, декември 1997 год. со излагање на тема: *Третманот и статусот на предучилишните установи*

како воспитно-образовни институции и нивната иновативна реформска преобразба;

- циклус семинари за обука за проектот „Со читање и пишување до критичко мислење“, одржани во Охрид, 3-6 декември 1998, 25-28 февруари 1999, 15-18 април 1999, 3-6 јуни 1999 год.;
- меѓународен научен собир: Современото предучилишно и основно образование - состојби и перспективи во организација на Педагошкиот факултет од Скопје, одржан на 4 и 5 октомври 2002 год., со излагање на тема: *Предучилишните установи и едукацијата на децата за заштита на природната и животната средина;*
- меѓународен семинар: Methodology of Teaching Mathematics, во рамките на пороектот на Темпус Improvement of Teaching Quality in South East Europe, одржан во Дубровник, Република Хрватска, од 9-16 март 2003 год.;
- научен собир со меѓународно учество: Воспитно-образовните функции на предучилишното и на основното образование во современи услови, во организација на Педагошкиот факултет во Скопје, одржан во Струга на 14, 15 и 16 октомври 2004 год., со излагање на тема: *Поимот за себе кај децата до 10 годишна возраст-развој на програми и стратегии;*
- меѓународна научна конференција: Развивање комуникационих компетенција наставника и ученика одржана на Учителскиот факултет во Јагодина, Србија и Црна Гора, на 23 и 24 септември 2005 год., со излагање на тема: *Комуникациска компетенција, нужност и потреба савременог наставника природа и друштва,* во коавторство со м-р Леонора Јегени;
- семинар: Развој на курикулуми во светлото на Болоњскиот процес-ЕКТС како врска меѓу Академското признавање, квалификационата рамка и обезбедувањето квалитет, во рамките на проектот „Креативна настава и учење“ одржан во Охрид во периодот 29.1-1.2. 2006 год.;
- научен/стручен собир со меѓународно учество: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишно воспитание и одделенска настава, во организација на Педагошкиот факултет во Скопје, одржан во Охрид, јуни 2006 год., со излагање на тема: *Поквалитетни начини на вреднување на постигнатите резултати на учениците;*
- семинар за модернизација на програмите за иницијална обука на наставници во рамките на проектот „Креативна настава и учење“, одржан на 14 април 2007 год. во Скопје;
- работилница: Tempus JEP "Integrating E-learning across Teachers Curriculum", одржана во Штип од 21 до 23 мај 2007 год.;
- IV Balkans Congress Education, The Balkans, Europe, одржан во Стара Загора, Р. Бугарија од 22 до 24 јуни 2007 год., со излагање на тема: *Towards more qualitative education with auto-individualization of children;*

- IV меѓународен научен собир: Современи тенденции во образованието, во организација на Педагошкиот факултет во Скопје, одржан во Охрид, 13-15 јуни 2008 год., со излагање на тема: *Менаџирање на наставата по запознавање на околината во првиот развоен циклус во новото деветгодишно образование*;
- научен симпозиум: Реафирмација на воспитната функција на училиштето во организација на Домот на просветни работници, Педагошкиот факултет во Скопје, Филозофскиот факултет во Скопје и Научното друштво за образование и педагогија, одржан на 24 април во Скопје, со излагање на тема: *Актуализација на воспитната компонента во воспитно-образовниот процес*;
- V балкански конгрес за образование и наука, Образованието на Балканот денес, одржан во Едирне, Р, Турција од 1 до 3 октомври 2009 год., со трудот со наслов: *Posibilities for independent learning of the students in the education*;
- V научен/стручен собир со меѓународно учество: Образование за хумано општество, одржан на 28 и 29 мај 2010 год. во Охрид, со труд на тема: *Хуманите димензии на креативноста и творештвото во предучилишниот и раниот училишен период*;
- меѓународна научна конференција: Подготовка на наставници за предучилишно воспитание и основно образование - состојби и перспективи, во организација на Balkan Association of Pedagogical and Related Faculties, септември 2011 год., со излагање на тема: *The role of preschool and primary school teacher in the modern education*;
- VI интернационален балкански конгрес за образование и наука: Современото општество и образование, одржан во Охрид од 30 септември до 1 октомври, 2011, со труд на тема: *The roll of the student in the modern education*;
- меѓународната конференција: Education in the Modern European Environment, одржана во Opatija, 2012 год., со излагање на тема: *Quality Education as a Means for the Development of the Professional Identity of the Teacher*;
- меѓународна научно стручна konferencija: Unapređenje kvaliteta života dece i mladih, одржана на 22 и 23 јуни 2012 год. во Златибор, Р. Србија, во организација на Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih i Edukacisko rehabilitacijski fakultet Univerziteta u Tuzli со труд на тема: *Promotion Of Life Of Children By Developing Socio-emotional Competence*, во коавторство со проф. д-р Весна Макашевска;
- проблемска расправа на воспитниот и раководниот кадар од градинките во Република Македонија: Потребите на предучилишното воспитание и образование, одржана во Скопје, 2010 год., со излагање на тема: *Активности кои ја сочинуваат улогата на воспитувачот*;

- меѓународен семинар: Strengthening the Capacity of Teachers and Professional Staff in Education for Multi-Ethnic Society, во организација на OSCE, одржан во Струмица, 2013 год.;
- интернационална конференција: Innovations, Challenges and Tendencies in the Post Modern Education, одржана на 12 и 13 септември 2013 год. во Стара Загора, Р. Бугарија, со излагање на тема: *Developing Micro Strategies For Early Learning By Discovering In The Teaching Practices In The Natural Scientific And Social Area*
- меѓународна работилница во рамките на проектот „Интеркултурално воспитание“, одржана во Скопје, со излагање на тема: *Методичко моделирање на кооперативното учење.*

Во периодот од февруари до април 2000 година во траење од три месеци, кандидатката има остварено студиски престој во Рибје, Данска. За време на престојот остварила средби со повеќе професори и наставници, консултирала стручно-научна литература во нивните библиотеки, го проучувала данскиот воспитно-образовен систем, наставните курикулуми, како и остварила посети на неколку факултети, училишта и градинки во Рибје, Есбјерг и Копенхаген. Стекнатите сознанија и искуства успешно ги вградува во својата наставна и научна дејност, со што значително придонесува за осовременување на наставните практики на Факултетот.

Проектни активности

Во текот на својот работен период, д-р Камчевска била вклучена во реализацијата на повеќе научноистражувачки проекти кои третираат актуелни воспитно-образовни проблеми, меѓу кои:

- Перманентното образование и учење на прагот на XXI век;
- Профилирањето, образованието и оспособувањето на воспитувачките и наставничките кадри како носители на едукациските процеси во Република Македонија;
- Со читање и пишување до критичко мислење;
- Темпус-проект за реконструирање на образовниот процес на педагошките факултети European Teacher Training Project for the Republic of Macedonia (АС-ЈЕР-13575-98);
- Креативна настава и учење (септември 2005-септември 2008), проект за унапредување на наставата на наставничките факултети во Македонија, Фондација „Институт Отворено општество-Македонија“, финансиран од УСАИД;
- Национален проект за модернизација на образованието како акредитиран обучувач од Бирото за развој на образованието на програмите: Тимска работа и Училишно партнерство-одржлив развој , 2010 г.;

- проект: Перманентното образование на наставниците-состојби и перспективи, финансиран од УКИМ, 2011 год;
- автор и раководител на проект: Микростратегии за примена на учење со откривање раниот училиштен период, (2009-2013), финансиран од Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- проект: Prevention of Drug Use, HIV/Aids and Crime Among Young People Through Family Skills Training Programmes in Low and Middle-income Countries, UNODC, март-мај 2013, во улога на учесник и евалуатор;
- проект: Уверувањата на идните учители и воспитувачи за природата на знаењата, учењето и поучувањето мајчин јазик и математика, финансиран од УКИМ, 2013;
- проект Програма за стручно усовршување-интеркултурално воспитание, (2012-2014), учество со работилница.

Дејности од поширок интерес

Во изминатиот период, д-р Камчевска е многу активна и во работата и во функционирањето на Факултетот. Во периодот 2009-2012 година успешно раководела со Институтот за одделенска настава. Исто така, била вклучена и во бројни факултетски комисии и стручни тела со што значајно придонела за развој и унапредување на педагошката дејност на Факултетот. Од 2012 год. е член на Уредувачкиот одбор на меѓународното стручно-научно списание за образовни прашања „Педагошка ревија“ во издание на Педагошкиот факултет. Моментално е член на Универзитетскиот сенат за мандатниот период 2012-2016 год.

Според приложената документација, од посебен општествен интерес се и следниве нејзини активности:

- учество во изработка на *Национална програма за професионален развој за ран детски развој*, УНИЦЕФ, 2011;
- учество во изработка на *национални наставни програми* за прво, второ и трето одделение по Запознавање на околината за деветгодишното основно образование;
- коавтор на национален документ: Прирачник за наставници за второ одделение за новото деветгодишно основно образование;
- коавтор на два прирачника со модули за едукација на стручни лица во градинките базирани на Стандардите за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години.

Заклучок и предлог

Врз основа на анализата и оцената на целокупната наставна, научностражувачка и стручно-апликативна дејност на кандидатката д-р Билјана Камчевска, можеме да ги истакнеме следниве заклучоци:

Во наставно-образовната дејност, д-р Билјана Камчевска со својот целокупен професионален ангажман, со стекнатите компетенции и со широките стручно-научни постигнувања значајно придонесува за перманентно унапредување на предметите што ги предава. Во таа насока, таа придонесува за

постојано иновирање и модернизирање на предметните програми согласно со реформските процеси во образовниот систем во Р. Македонија. Нејзините активности во наставно-образовната дејност се вреднувани со вкупно 117,26 поени.

Анализата на научните трудови објавени во стручни списанија и зборници од научни собири одржани во земјава и во странство покажуваат дека кандидатката поседува високо ниво на компетенции, научна аргументираност и истражувачка доследност за проблемите кои ги елаборира. Активностите во научно-истражувачката дејност се вреднувани со вкупно 64 поени, во стручно-апликативната дејност со вкупно 66 поени, а дејностите од поширок интерес со 32,8 поени. Вкупниот број на поени по сите основи изнесува **280,06** (прилог - образец кон извештајот).

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник во РМ бр. 35/08...24/2013), чл.42-53 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр.274/2013), пријавената кандидатка, вонр. проф. д-р Билјана Камчевска ги исполнува сите услови за избор во звањето редовен професор. Врз основа на изнесеното, Комисијата во состав: проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска и проф. д-р Благица Петковска има посебна чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет: „Св. Климент Охридски“ во Скопје, кандидатката вонр. проф. д-р Билјана Камчевска да биде избрана во звањето редовен професор по предметите: *методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 1, методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 2* за студиската група одделенска настава на македонски наставен јазик, *методика на воспитно-образовна работа по природа и општество 1, методика на воспитно-образовна работа по природа и општество 2* за студиската група предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *методика на работа со надарени деца* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество* за студиската група одделенска настава на македонски наставен јазик и *креативна работилница по природа и општество* за студиската група предучилишно воспитание на македонски наставен јазик.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Снежана Адамческа, претседател, с.р.

Проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска, член, с.р.

Проф. д-р Благица Петковска, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **БИЛЈАНА ЉУБОМИР КАМЧЕВСКА**

Институција: **Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје**

Научна област: **педагогија, методика**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

	Поени
Одржување на настава ¹	
Настава прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 1, за одделенска настава 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	3,6
Настава прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 2, за одделенска настава 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	3,6
Настава прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 3 (за групата одделенска настава) 3+2 (3 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	5,4
Настава прв циклус студии: методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 1, за одделенска настава 2+2+1 (2 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,4
Настава прв циклус студии: методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 2, за одделенска настава 2+2+1 (2 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,4
Настава прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 1, за предучилишно воспитание 2+2, (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	3,6
Настава прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 2, за предучилишно воспитание 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	3,6
Настава прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 3, за предучилишно воспитание 3+2, (3 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	5,4
Настава прв циклус студии: методика на воспитно- образовна работа по природа и општество 1, за предучилишно воспитание 2+2+1 (2 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,4
Настава прв циклус студии: методика на воспитно- образовна работа по природа и општество 2, за предучилишно воспитание 2+2+1 (2 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,4
Настава прв циклус студии: методика на работа со надарени деца, за одделенска настава 2+2 (5 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	6
Настава прв циклус студии: методика на работа со надарени деца, за предучилишно воспитание 2+2 (5 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	6
Настава прв циклус студии: креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, за одделенска настава 2+1, (2 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,4
Настава прв циклус студии: креативна работилница по природа и општество, за предучилишно воспитание 2+1 (2 семестри 2 часа неделно,	2,4

¹ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови* бр. На работни недели во семестар (15)* по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно)* 15 (недели)* 0,04 (поени за одржување настава од прв циклус студии)= поени.

15 недели)	
Настава прв циклус студии: сообраќајно воспитание, за одделенска настава 2+1 (1 семестар 2 часа неделно, 15 недели)	1,2
Настава втор циклус студии: методски модели на наставата по природа и општество	1,5
Настава втор циклус студии: наставни екскурзии и училиште во природа	3,5
Настава втор циклус студии: истражувачки активности во природата	0,5
Настава трет циклус студии: дидактичко - методски приоди на наставата од природно научното и општествено хуманистичкото подрачје	0,06
Настава во работилница: The Use of the Guildelines for Students Practicum	1,5
Вежби прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 1, за одделенска настава 2+2, (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 2, за групата одделенска настава 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на наставата по природа и општество 3, за групата одделенска настава 3+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 1, за одделенска настава 2+2+1 (2 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на наставата по запознавање на околината, природа и општество 2, за одделенска настава 2+2+1 (2 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 1, за предучилишно воспитание 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 2, за предучилишно воспитание 2+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на воспитно - образовната работа по ЗПО 3, за предучилишно воспитание 3+2 (3 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на воспитно- образовна работа по природа и општество 1, за предучилишно воспитание 2+2+1 (2 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на воспитно- образовна работа по природа и општество 2, за предучилишно воспитание 2+2+1 (2 семестри 3 часа неделно, 15 недели)	2,7
Вежби прв циклус студии: методика на работа со надарени деца, за одделенска настава 2+2 (5 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	4,5
Вежби прв циклус студии: методика на работа со надарени деца, за предучилишно воспитание 2+2 (5 семестри 2 часа неделно, 15 недели)	4,5
Вежби прв циклус студии: креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, за одделенска настава 2+1 (2 семестри 1 час неделно, 15 недели)	0,9
Вежби прв циклус студии: креативна работилница по природа и општество, за предучилишно воспитание 2+1 (2 семестри 1 час неделно, 15 недели)	0,9
Подготовка на нов предмет (предавања): креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, за одделенска настава, прв циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (предавања): креативна работилница по природа и општество, за предучилишно воспитание, прв циклус на	1

студии	
Подготовка на нов предмет (предавања): методски модели на наставата по природа и општество, втор циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (предавања): наставни екскурзии и училиште во природа, втор циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (предавања): методско моделирање на воспитно-образовната работа по природа и општество, втор циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (предавања): истражувачки активности во природата, втор циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (предавања): наставни стратегии за успешно учење и поучување, трет циклус на студии	1
Подготовка на нов предмет (вежби): креативна работилница по запознавање на околината, природа и општество, за одделенска настава, прв циклус на студии	0,5
Подготовка на нов предмет (вежби): креативна работилница по природа и општество, за предучилишно воспитание, прв циклус на студии	0,5
Консултации со студенти	0,8
Ментор на 8 дипломски работи	1,6
Член на комисија за одбрана на 12 дипломски работи	1,2
Автор на две интерни скрипти од предавања	8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Поени

Ментор на докторска дисертација на тема: Активностите на учениците и процесот на учење во природно-научното и општественото подрачје на Педагошкиот факултет, Битола.	3
Ментор на магистерска работа: Влијанието на кооперативното учење врз хуманизацијата на интерперсоналните односи во наставата по природа и општество на Педагошкиот факултет, Битола.	1
Ментор на магистерска работа: Современи методски аспекти на наставата од природно-научното и општественото подрачје на Педагошкиот факултет, Скопје.	1
Учесник во национален проект за модернизација на образованието како акредитиран обучувач од Бирото за развој на образованието на програмите: Тимска работа и Училишно партнерство-одржлив развој, 2010 г.	3
Учесник во национален проект: Перманентното образование на наставниците-состојби и перспективи, финансиран од УКИМ.	3
Учесник во национален проект: Уверувањата на идните учители и воспитувачи за природата на знаењата, учењето и поучувањето мајчин јазик и математика, финансиран од УКИМ, 2013.	3
Учесник во меѓународен научен проект за стручно усовршување “Интеркултурално воспитание“, 2013.	5
Учесник во меѓународен научен проект: Prevention of Drug Use, HIV/Aids and Crime Among Young People Through Family Skills Training Programmes in Low and Middle-income Countries, UNODC, 2013.	5
Евалуатор на меѓународен научен проект: Превенција од злоупотреба на дроги, ХИВ/СИДА и криминал кај младите преку програми за развивање на семејни вештини во Македонија, март-мај 2013.	5
Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: <i>Можни сценарија за часовите по запознавање</i>	4

на околната во основното образование, Педагошка ревија, 2010; УДК 37 ISSN 1857-7105.	
Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно-популарно списание со меѓународен уредувачки одбор: <i>Набљудувањето, основа за пратење на едукативските процеси кај децата</i> , Просветно дело/2012; UDK=37-ISSN 0350-6711.	3
Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научнопопуларно списание со меѓународен уредувачки одбор: <i>Квалитетно-иницијално образование и професионалниот идентитет на наставникот</i> , Просветно дело, 2014; UDK=37-ISSN 0350-6711.	3
Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на труд од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: <i>Strategies Valuation Pupils Achievements In Natural – Scientific Area In Elementary Education</i> , 14th International Conference Evaluation in Education In The Balkan Countries, Belgrade 2011.	3
Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: <i>Улогата на наставникот во новите мултикултурни текови на воспитанието и образованието</i> , Тематски зборник: Учитељ у Балканским културама, 2011.	3
Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор <i>The Role of Student in the Modern Education</i> , Zbornik na trudovi od VI Balkanski kongres: The modern society and education, 2011.	3
Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: <i>Promotion Of Life Of Children By Developing Socio-emotional Competence</i> , Tematski zbornik III Međunarodna naučno-stručna konferencija, Unapređenje kvalitete života djece i mladih, Tuzla, 2012 (коавторство).	3
Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: <i>Developing Micro Strategies For Early Learning By Discovering In The Teaching Practices In The Natural Scientific And Social Area</i> , Conference Proceedings Of International Conference Innovations, Challenges And Tendencies In The Post Modern Education, Stara Zagora, 2013.	3
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество на тема: <i>Хуманите димензии на креативноста и творештвото во предучилишниот и раниот училишен период</i> , на V интернационална научна конференција: Образование за хумано општество, Охрид, 2010.	2
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество на тема: на Меѓународна научна конференција: <i>The role of preschool and primary school teacher in the modern education</i> , Подготовка на наставници за предучилишно воспитание и основно образование, Охрид, 2011.	2
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество на тема: <i>The roll of the student in the modern education</i> (Улогата на ученикот во современото образование), VI интернационален балкански конгрес за образование и наука: Современото општество и образованието, Охрид, 2011.	2
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество на тема: <i>Quality Education as a Means for the Development of the Professional Identity of the Teacher</i> , на меѓународната конференција: Education in the Modern European Environment, Opatija, 2012.	2

Тематска дискусија: <i>Активности кои ја сочинуваат улогата на воспитувачот</i> , на Проблемска расправа на воспитниот и раководниот кадар од градинките во Република Македонија, на тема: Потребите на предучилишното воспитание и образование, 2010.	1
Учество на меѓународен семинар: Strengthening the Capacity of Teachers and Professional Staff in Education for Multi-Ethnic Society, OSCE, Strumica, 2013.	1

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Поени
Автор на книга од стручна област: <i>Предучилишното воспитание и образование како отворен систем</i> .	8
Автор на книга од стручна област: <i>Развој на програми и стратегии за автоиндивидуализација на децата</i> .	8
Коавтор на <i>основен школски учебник</i> : Запознавање на околината за прво одделение за деветгодишното основно образование.	6
Коавтор на <i>основен школски учебник</i> : Запознавање на околината за второ одделение за деветгодишното основно образование.	6
Коавтор на <i>основен школски учебник</i> : Мојата околина за второ одделение за деветгодишното основно образование (учебникот е преведен на албански и на турски јазик).	6
Коавтор на <i>основен школски учебник</i> : Запознавање на околината за трето одделение за деветгодишното основно образование (учебникот е преведен на албански јазик).	6
Коавтор на <i>основен школски учебник</i> : Мојата околина за трето одделение за деветгодишното основно образование (учебникот е преведен на албански и на турски јазик).	6
Рецензент на <i>основен школски учебник</i> по предметот општество за петто одделение во деветгодишното основно образование	0,5
Мислење по <i>4 авторезимеа за докторски дисертации</i>	2
Рецензент на 2 труда објавени во списанието „Педагошка ревија“ бр. 1-2, 2012 год.	1
Член на Комисија за изготвување на <i>нови студиски програми за втор циклус студии</i> на Институтот за библиотекарство	1
Промотор на зборник на трудови: Реафирмација на воспитната улога на училиштето, 2010 г.	1
Член на Редакциски одбор на Информатор за одделенска настава, 2010 г.	1
Член на Редакциски одбор на Информатор за предучилишно воспитание, 2010 г.	1
Член на Работна група за осмислување на работата на дидактичко-методичкиот центар на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, 2010 г.	1
Член на Работна група за преиспитување на начинот на студирање по ЕКТС за запишување на предмети, 2010 г.	1
Член на Работна група за изработка на идејно решение за уредување на ентериерот на Факултетот, 2010 г.	1
Член на Работна група за утврдување на условите за измена на функционалниот додаток, 2010 г.	1
Одговорно лице за реализација на активности за афирмација на	1

Факултетот за упис на нови студенти 2010/2011	
Член на Работна група за натамошен развој на Факултетот и изнаоѓање нови проекти, 2011 г.	1
Член на Работна група за осмислување на главната тема и основните тези за научниот собир 2011 г. организиран од Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје со Универзитетот од Едрене, Република Турција и Универзитетот од Стара Загора, Република Бугарија	1
Одговорно лице за реализација на скратената настава со вонредните студенти по ЕКТС, 2011 г.	1
Член на Работна група за утврдување на изборни предмети од Факултетот за универзитетската листа, 2011 г.	1
Член на Работна група за изготвување Предлог одлука за режимот на студирање на друга група со претходно завршена една група за студентите по ЕКТС, 2012 г.	1
Член на подготвителен одбор за организирање на расправа за методско образование на студентите на педагошките факултети во РМ, 2013 г.	1
Член на тим за презентација на Упатство за изведување практична настава на студенти- наставници,воспитувачи и педагози, 2013 г.	1
Интервју за потребите на Бирото за развој на образованието на тема: Развивање систем за работа со талентирани ученици во основните училишта во Република Македонија	0,5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Поени

Член на Уредувачкиот одбор на меѓународното-стручно-научно списание за образовни прашања „Педагошка ревија“, во издание на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	1
Член на Организациониот одбор за организирање на Шестиот меѓународен конгрес, во соорганизација на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	1
Член на Комисија за оцена на трудови за Меѓународната конференција во Стара Загора, Р. Бугарија, 2013 год.	1
Раководител на научноистражувачки проект на тема: “Микростратегии за примена на учење со откривање во раниот училишен период“, финансиран од Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	1
Раководител на Институтот за одделенска настава при Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, 2009/2012	3
Член на Универзитетскиот сенат, 2012/2016	2
Член на факултетска Комисија за утврдување на бројот на студенти за кои се оформени досиеја и се издадени индекси, но не се упишани во постојната матична книга затворена од Државниот просветен инспекторат, 2011 г.	0,5
Член на факултетска Комисија за утврдување за потребните параметри согласно Уредбата за утврдување на националната рамка на високо образовни квалификации односно за изработка на дескрипторите кои ќе бидат составен дел на диплома саплемент, 2011 г.	0,5
Претседател на факултетска Комисија за изработка на нова Класификација на наставно-научни области согласно со акредитираните студиски програми, 2011 г.	0,5

Член на <i>факултетска Комисија</i> за одбележување на 8-ми декември, Патрониот празник на Факултетот, 2011 г.	0,5
Член на <i>факултетска Комисија</i> за спроведување на тестирањето на кандидатите за утврдување на способностите за студирање за прв уписан рок, 2011/2012г.	0,5
Член на <i>факултетска Комисија</i> за утврдување на потребните параметри согласно со Уредбата за утврдување на национална рамка на високообразовни квалификации, 2012 г.	0,5
Претседател на <i>факултетска Комисија</i> за избор на продекани на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, 2012 г.	0,5
Член на <i>факултетска Комисија</i> за разгледување на поднесени приговори на Одлуката за плати, 2013 г.	0,5
Член на <i>факултетска Комисија</i> за спроведување на тестирањето на кандидатите за утврдување на способностите за студирање за прв уписан рок, 2013/2014 г.	0,5
Член на <i>факултетска Комисија</i> за спроведување на тестирањето на кандидатите за утврдување на способностите за студирање за втор уписан рок, 2013/2014 г.	0,5
Член на <i>4 Комисии за избор во звање</i>	0,8
Учество во изработка на Национална програма за професионален развој за ран детски развој, УНИЦЕФ, 2011	3
Учество во изработка на Национална наставна програма за прво одделение по Запознавање на околината во деветгодишното основно образование	3
Учество во изработка на Национална наставна програма за второ одделение по Запознавање на околината во деветгодишното основно образование	3
Учество во изработка на Национална наставна програма за трето одделение по Запознавање на околината во деветгодишното основно образование	3
Коавтор на национален документ: Прирачник за наставници за второ одделение за новото деветгодишно основно образование	2
Коавтор на два прирачника со модули за едукација на стручни лица во градинките базирани на Стандардите за рано учење и развој кај деца од 0 до 6 години 1. Стандарди за рано учење и развој; 2. Стратегии за учење и подучување на деца од предучилишна возраст.	4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	117,26
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	64
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	66
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	32,8
Вкупно:	280,06

Членови на Комисијата

Проф.д-р Снежана Адамческа, претседател,с.р.
Проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска,
член,с.р.
Проф. д-р Благица Петковска,член,с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ:
ПЕДАГОГИЈА, ДИДАКТИКА И АНДРАГОГИЈА, ЗА: ПРЕДМЕТИТЕ
ПРЕДУЧИЛИШНА ПЕДАГОГИЈА, СЕМЕЈНА ПЕДАГОГИЈА, ПЕДАГОШКА
КОМУНИКАЦИЈА, ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА НА ИГРАТА, ИНТЕГРИРАН
КУРИКУЛУМ, КОМУНИКОЛОГИЈА И АНДРАГОГИЈА НА ПЕДАГОШКИОТ
ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот објавен во весниците „Дневник“ на 1 јули 2014 година и „Коха“ на 2 јули 2014 година за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања од областите педагогија, дидактика и андрагогија по предметите: предучилишна педагогија, семејна педагогија, педагошка комуникација, теорија и практика на играта, интегриран курикулум, комуникологија и андрагогија, Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ во Скопје, на редовната седница одржана на 4. 9. 2014 година, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за изготвување на реферат, во состав: проф. д-р Лена Дамовска, проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска и проф. д-р Владо Тимовски.

Согласно со приложената документација Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Врз основа на доставените материјали, Комисијата утврди дека на распишаниот конкурс се пријавија кандидатите: д-р Татјана Котева-Мојсовска, вонреден професор на Педагошкиот факултет „Св Климент Охридски“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и м-р Бобан Митев, докторанд на Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола.

Кандидатката д-р Татјана Котева-Мојсовска, кон својата пријава ја достави потребната документација: 1. кратка биографија; 2. библиографија на научни трудови; 3. диплома за стекнат научен степен доктор на педагошки науки; 4. пополнет образец за избор во наставно-научното звање редовен професор; 5. доказен материјал кон образецот; и 6. уверение за државјанство.

Во доставената документација на кандидатот м-р Бобан Митев се констатирани следниве пропусти: 1. од доставената биографија е видно дека кандидатот го нема стекнато потребниот научен степен доктор на науки; 2. нема приложено библиографија на научни трудови; 3. нема диплома за д-р на науки, а доставил уверение за завршени магистерски студии и уверение за положени испити од кои се воочува дека кандидатот е магистер на педагошки науки, што е понизок научен назив и недоволен за звањето за кое се конкурира; 4. нема пополнет образец за избор во наставно-научно звање; 5. нема доказен материјал. Кандидатот доставил уверение за државјанство.

Согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно - научни, научни, наставно - стручни и соработнички звања и асистенти – докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, општите и посебните услови за избор во наставно-научното звање редовен професор од областите педагогија, дидактика и андрагогија, по предметите наведени во конкурсот се: стекнат докторат од соодветната област, наставно-научно звање-вонреден професор,

објавени научни трудови и образец од кои може да се согледаат поените за избор во звањето за кое се конкурира.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија понатаму не се осврнува кон пријавата на кандидатот м-р Бобан Митев.

Врз основа на доставената потребна документација од кандидатката д-р Татјана Котева-Мојсовска, Рецензентската комисија дојде до следниве сознанија за нејзината биографија, наставно-образовна, научноистражувачка стручно-апликативна дејност, како и за дејноста од поширок интерес.

Биографски податоци

Д-р Татјана Котева-Мојсовска е родена на 18.2.1961 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во родниот град. Дипломирала на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје. На истиот Институт завршила постдипломски студии и по одбраната на магистерскиот труд на тема: *Детето- рамноправен партнер и субјект во воспитанието и образованието*, се стекнала со академскиот степен магистер на педагошки науки. На Филозофскиот факултет во Скопје - Институт за педагогија, на 7.3.2005 година, ја одбрала докторската теза *Воспитниот стил на родителите и социјалното однесување на децата*, со што се стекнала со научниот степен доктор на педагошки науки.

Од 24.5.1994 година, Котева-Мојсовска е носител на звањето: *особено истакнат педагошки работник*, кое е стекнато на државно ниво.

На 1.9.1984 година Котева-Мојсовска се вработила во предучилишната инситуција “8 Март” во Скопје, каде што по тригодишна работа како воспитувач била избрана за работното место педагог. Во овој период (од 1994 г.) , во рамките на проектот „Чекор по чекор“ на Институтот Отворено општество – Македонија, била вклучена како едукатор за истоимената програма, за воспитниот кадар на градинката во која работела.

Искуството во воспитно-образовната практика ѝ овозможило подоцна успешно да се вклопи во наставно-научната дејност на Педагошкиот факултет во Скопје, каде што се уште работи, како и да ги согледа спецификите на поврзаноста меѓу теоријата и практиката. На 1.10.1997 година, д-р Татјана Котева-Мојсовска била избрана за асистент на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, по што имала реизбор во истото звање. Во звањето доцент, на истиот Факултет, била избрана на 25. 5. 2005 година.

Во наставно-научното звање вонреден професор, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, е избрана на 27 јануари, 2010 година, за предметите: предучилишна педагогија, семејна педагогија, педагошка комуникација, комуникологија (изборен предмет), теорија и практика на играта (изборен предмет) и андрагогија (изборен предмет), на интитутите за одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик. Подоцна, на двата института реализира настава и по изборниот предмет *интегриран курикулум*.

Во текот на својот професионален развој, Котева-Мојсовска учествувала на стручни и научни собири во земјата и во странство, се вклучила во реализацијата на домашни и меѓународни проекти и реализирала студиски престои во странски земји, со што континуирано го збогатувала своето професионално и научно искуство. Овој период се карактеризира и со нејзината плодна научна дејност, што е евидентно и од богатиот опус на објавени стручни и научни трудови, како и рецензии на стручни и научни трудови. Покрај тоа, таа е вклучена во редакција и уредништво на списанието на Факултетот, „Педагошка ревија“, како и во редакција на зборници од меѓународни собири и на информаторите на Факултетот.

Во периодот од 2009 до сега д-р Татјана Котева-Мојсовска двапати е избрана за *продекан за наука* на Педагошкиот факултет - Скопје, со што активно и посветено е вклучена во развојот на научната дејност на Факултетот.

Наставно-образовна дејност

Како асистент, д-р Татјана Котева-Мојсовска успешно ги реализирала вежбите по предметите: *предучилишна педагогија, семејна педагогија и методика на воспитно-образовна работа по култура на говорот*, на институтите за одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, со што активно се вклучила во процесот на едукација на наставнички и воспитувачки кадри. Во тој период, согласно со работното искуство кое кандидатката го имала во предучилишната практика, со Одлука на Наставно-научниот совет, како асистент ѝ била доверена и наставата (предавањата) за предметот методика на воспитно-образовната работа по култура на говорот.

Во звањето доцент, Котева-Мојсовска реализирала настава и вежби на двата института на Факултетот, на македонски наставен јазик за група предмети, односно: *предучилишна педагогија, семејна педагогија, педагошка комуникација, комуникологија, теорија и практика на играта и андрагогија*. Успешно и одговорно ги води студентите низ процесот на нивната едукација.

Во наставно-научното звање вонреден професор, од 27 јануари 2010 година, д-р Татјана Котева-Мојсовска на веќе споменатите институти на Факултетот реализира наставна дејност и вежби на македонски наставен јазик по предметите: *предучилишна педагогија, семејна педагогија, педагошка комуникација, комуникологија (изборен предмет), теорија и практика на играта (изборен предмет) и андрагогија (изборен предмет)*. Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот, во академската 2013/2014 г. таа ги реализира и предметните содржини по изборниот предмет *интегриран курикулум*. Во академската 2013/2014 година, во текот на зимскиот и летниот семестар реализира програмски содржини за предметот *професионални вештини* на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.

Во рамките на својот наставен ангажман, Котева-Мојсовска бележи значајни резултати и во реализацијата на образовната, менторската и консултативната дејност на *вториот циклус* студии, каде што реализира програмски содржини за повеќе предмети од областите во кои е избрана: *предучилишен курикулум, соаботка со родителите, развој и квалитет на предучилишните институции и современи модели на предучилишно*

воспитание. Во оваа насока, таа покрај наставата, со студентите изведува менторски часови, проектни активности и консултативни средби и семинари. Во периодот 2011-2014 година, таа се вклучи и во реализацијата на студиската програма од трет циклус студии чии носители и реализатори беа Филозофскиот факултет-Институт за педагогија, Скопје и Педагошкиот факултет во Скопје.

Од изборот во звањето вонреден професор, Котева-Мојсовска е член на комисији за оцена и одбрана на 45 дипломски работи а од кои на 10 е ментор. Таа е член и на комисији за оцена и одбрана на 8 магистерски трудови, од кои на 3 од нив е ментор при Педагошкиот факултет во Скопје и на 1 од нив е ментор при Факултетот за образовни науки во Штип.

Во наставно – образовната дејност д-р Татјана Котева-Мојсовска покажува одговорност, професионалност и посветеност. Во тој контекст, покрај наставата и вежбите, таа активно учествува во реализација на проектни активности, менторства и консултации, семинари, дебатни и интерактивни дискусии со студентите. Како член на комисиите за измена и дополнување на студиските програми, активно се вклучува во нивното обликување според ЕКТС, како и во подготовката и уредувањето на дел од информаторите за студирање, наменети за студентите. Во интерес на реализација на наставата и вежбите, Котева-Мојсовска обезбедува и пакет материјали за настава и учење. Таа успешно и компетентно со студентите остварува квалитетен комуникациски и интеракциски однос. Како резултат на нејзиното богато професионално наставно искуство, посветеност и квалитетен едукативен пристап, д-р Татјана Котева-Мојсовска има позитивна оценка од самоevaluацијата која е реализирана во рамките на Факултетот каде што работи.

Научноистражувачка дејност

Во научноистражувачката дејност, кандидатката д-р Татјана Котева-Мојсовска покажува континуиран растеж и посветеност. Покрај позитивните резултати на полето на наставно-образовната дејност, таа поседува и обемен опус на стручни и научни трудови со што има особена заслуга во развојот на педагошката теорија и практика. Автор или коавтор е на повеќе стручни и научни трудови кои опфаќаат значајни и современи аспекти на педагошката наука и образованието. Нејзиниот опус на стручни и научни трудови опфаќа период од нејзиното прво вработување, но во овој контекст ние ќе издвоиме трудови кои се позначајни во периодот на нејзината наставно-научна дејност на Факултетот.

1. Можности за иницирање и следење на креативните потенцијали кај децата од предучилишна возраст (1996), Образовни рефлексии (Скопје):52-59; бр. 4.
2. Стручно усовршување на воспитно-образовните кадри во предучилишните установи, (1997), Зборник на трудови: Перманентното образование и учење на прагот на 21 век како филозофски и педагошки основи на теоријата и практиката во сферата на едукацијата, Скопје: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“.
3. Личноста на воспитувачот во предучилишниот воспитно-образовен процес,(1998), Зборник на трудови: Профилирањето, образованието и оспособувањето на воспитувачките и наставничките кадри како носители на

- едукациските процеси во Република Македонија, Скопје: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“
4. Приказ на книгата „Телевизијата како медиум за едукација“ од м-р Сузана Никодиновска Банчотовска, (1999), Просветно дело (Скопје)125-128; бр.4.
 5. Практични согледувања и визии за подобрување на педагошката практика на студиите за одделенски наставници и воспитувачи (2000), Просветно дело (Скопје): LIII , 56-66,бр.4 (коавторство).
 6. Системот на образование на наставници и воспитувачи на Liverpool Hope Universiti Collage-Department of Education, во Ливерпул, В. Британија. , (2000), Просветно дело, број 2, Скопје (коавторство).
 7. *Детето и интеракцијата во воспитно-образовниот процес* (2001), Годишен зборникот на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски" Скопје.
 8. *Улогата на педагогот во интерпесоналните односи и тимското работење во градинката* (2002),Просветно дело, број 2, Скопје.
 9. *Потребата од организиран третман на детето како партнер - субјект во воспитанието и образованието*,(2002), Педагошка практика, год. 1, бр 1.
 10. *Рефлексивната практика – императив за осовременување на предучилишниот воспитно-образовен процес* (2003), Зборник на трудови: Современото предучилишно воспитание и основното образование – состојби и перспективи, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје.
 11. *Три детерминанти во ефектуирањето на предучилишното воспитание и образование* (2005), Зборник на трудови: Воспитно-образовните функции на предучилишното и на основното образование во современите услови. Скопје: Педагошки факултет “Св. Климент Охридски”, Скопје.
 12. *Позначајни теории во функција на актуелизација на семејното воспитание* (2005), Просветно дело, бр. 3, Скопје.
 13. *Приказ на книгата: Педагогија развоја или рефлексја педагошке традиции, од д-р Оливера Кнежевиќ - Флориќ* (2005) Просветно дело, бр. 4, Скопје (во коавторство со д-р Сузана Никодиновска Банчотовска).
 14. *Општествените потреби за развој на семејното воспитание* (2005) Образовни рефлексии бр.2, Скопје, Биро за развој на образованието.
 15. *Computer Educational Technology and Family Education* (2006), The Third International Conference on Informatics, Educational Technology and New Media in Education (Zbornik). Sombor: University of Novi Sad - Faculty of Education in Sombor.
 16. *Принципи хуманизације васпитног стила родителја* (2006)Настава и васпитанје, , Београд: год. LV, бр.1, 47-56.
 17. *Теориско-научни погледи кон процесите на воспитанието и на социјализацијата* (2006) Педагошка практика, Скопје, Педагошки факултет “Св. Климент Охридски”, година 3, бр. 1-2, 136-141.

18. *Васпитни стил родителја и иницијативност предшколског детета* (2006) Педагошка стварност, Нови Сад: год. LII, бр1-2, 110-117.
19. *Образование за самовреднување – услов за развој на воспитно-образовната теорија и практика* (2007) Зборник на трудови: Наставникот и квалитетот на образованието, Скопје: Дом на просветни работници на Република Македонија.
20. *The Competencies of the Educator From the Aspect of Humane Curriculum* (2007), Education, The Balkans, Europe, Volume2, Stara Zagora-Bulgaria: Trakia University Faculty of education.
21. *Наставна програма за Македонски јазик за прво одделение во деветгодишното основно образование*, (коавторство), (2007), Скопје, Министерство за образование и наука на Република Македонија – Биро за развој на образованието.
22. *Наставна програма за Македонски јазик за второ одделение во деветгодишното основно образование*, (коавторство), (2007), Скопје, Министерство за образование и наука на Република Македонија – Биро за развој на образованието.
23. *Наставна програма за Македонски јазик за трето одделение во деветгодишното основно образование*, (коавторство), (2007), Скопје, Министерство за образование и наука на Република Македонија – Биро за развој на образованието.
24. *Иновирана наставна програма за Македонски јазик за прво одделение во деветгодишното основно образование*, (коавторство), (2007), Скопје, Министерство за образование и наука на Република Македонија – Биро за развој на образованието.
25. *Прирачник по македонски јазик – за наставниците кои изведуваат настава со децата од прво одделение во деветгодишното основно образование*, (2007) Скопје, Биро за развој на образованието на Република Македонија.
26. *Кон Современиот профил на воспитувачот*” (2007), Зборник на трудови: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишното воспитание и одделенската настава, Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј”- Скопје, Педагошки факултет”Св. Климент Охридски” – Скопје.
27. *Profiling Modern Teacher- Reality and Needs*,(2008),Contemporary Intentions in Education–Volume1 University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Faculty of Pedagogy “Ss Kliment Ohridski” Skopje.
28. *The educational Style of the Parents, Cooperation and the Gender of the Children in the Early School Ages*, (2009), Education in Balkans Today, Volume 1,Trakya University, Faculty of education, Edirne, Turkey.
29. *Self-evaluation in preschool education*,(2011) Collected papers of 14th International Conference : Evaluation in education in the Balkan countries, 16-18 јуни,2011 , Belgrade, (Serbia) , во организација на Balkan Society for Pedagogy

- and Education, Faculty of Philosophy University of Belgrade (BASOPED) Proceedings: (265-269).
30. *Cooperation of the preschool pedagogue with parents in function of improving the quality of life of children.*(2011), Unapređenje kvalitete života dece i mladih, Tuzla: Udruženje ya podršku i kreativni razvoj djece i mladih.
 31. *The treatment of the family in the education systems*(2011), The modern society and education, Skopje: Ss. Ciril and Methodius, Pedagogical Faculty, Proceedings: volume 1, 503-512.
 32. *The educational Style of the Parents, Cooperation and the Gender of the Children in the Early School Ages*, (2009), (изворна научна статија) The 5-th International Balcan Education and Science Congress: Education in Balcans today, Edirne, (Turkie), Trakya University, Faculty of education. Proceedings, Volume 1, p.539-543.
 33. *Влијанието на културните вредности во воспитувањето на социјалните компетенции кај децата од семејства со различна културна припадност*, (2011) Teacher in the Balkan Countries 18.05.2011 ,Vranje, (Serbia) University of Nish, Teacher-training faculty in Vranje, Proceedings (468-478) (со меѓународен редакциски одбор)
 34. *Consideration the Needs of Parents for Educational Communication with School*, (2012), Меѓународна konferencija: Unapređenje kvalitete života dece i mladih, 23-24 juni ,2012, Златибор: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih i Edukacisko-rehabilitaciski fakultet Univerziteta u Tuzli, Proceedings: str 153-160.
 35. *Појмовното определување на семејството и неговата педагошка функција*,(2012) Просветно дело, Скопје: год.65, бр 2, Списание за теорија и практика на образованието: стр. 29-40 (со меѓународен редакциски одбор).
 36. *Педагошка комуникација* (2013) авторизирана интерна скрипта од предавања, прв дел , Скопје, Педагошки факултет, Скопје.
 37. *Педагошка комуникација* (2013) авторизирана интерна скрипта од предавања, втор дел , Скопје, Педагошки факултет, Скопје.
 38. *Initial Education And Competences of Communication of Preschool Teacher*, (2013) International Book of proceedings: Education Between Tradition and Modernity, Skopje: Institute of Pedagogy, University Ss. Cyril and Methodius – Skopje , Faculty of Philosophy, Skopje, str.246-253.
 39. *Meta-communication in early childhood education* (2013) Conference Proceedings of International Conference : Inovations, Challenges and Tendencies in the Post Modern Education, 12-13 september, Trakya University, Stara Zagora, Bulgaria, (електронско издание).
 40. *Програма за воспитно-образовна работа во подготвителната година (5-6 годишна возраст), базирана на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години“* (коавторство), изработена од Бирото за развој на образованието на Р. Македонија и одобрена од Министерството за труд и социјална политика на Р. Македонија (документ бр03-307/1, од 19.2. 2014).

41. „Програма за рано учење и развој базирана на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години“(2014), (коавторство), изработена од Бирото за развој на образованието на Р. Македонија и одобрена од Министерството за труд и социјална политика на Р. Македонија (документ бр03-307/1, од 19.02. 2014 и Решение бр. 02-707/1 од 15.5.2013).
42. Прирачник: Градење на партнестрво со родителите,-модули за едукација на стручните лица во градинките, базирани на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0-6 години (2013) (коавторство): во издание на Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија и УНИЦЕФ.
43. Прирачник: Проценка и документирање на развојни постигања кај децата - модули за едукација на стручните лица во градинките, базирани на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години(2013) (коавторство): во издание на Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија и УНИЦЕФ.

Д-р Татјана Котева-Мојсовска ги има објавено и следниве книги:

- Семејното воспитание и социјалното однесување на децата (2006 г), (научна студија-монографија) , Скопје: Академски печат;
- Детето-рамноправен партнер и субјект во воспитанието и образованието (1996), (монографија) Битола: Гоцмар;
- Пакет инструменти за утврдување на воспитниот стил на родителите и на социјалното однесување на децата (во функција на предметот семејна педагогија), 2006, Скопје: Академски печат.

Кандидатката Котева-Мојсовска, на национално ниво, како *коавтор* има учествувано и во изработката на Наставни програми за македонски јазик од прво до трето одделение на деветтолетката (во списокот на трудови наведени со реден број: 21,22,23,24.), како и Програми за рано учење и развој (во списокот на трудови наведени со реден број: 40 и 41).

Богатиот опус на објавени стручни и научни трудови на кандидатката опфаќа актуелни проблеми и прашања поврзани со педагошката наука и образованието и претставува одраз на оригинални идеи и резултати од научноистражувачка дејност. Во нив се третирали прашања поврзани со раниот детски развој, со семејното воспитание, едукацијата на воспитно-образовниот кадар, комуникацијата во воспитно-образовниот процес, потоа организацијата и програмската поставеност на воспитно-образовните институции и нивната улога во комуникацијата со семејството, едукацијата на семејството, организацијата на учечките процеси во раниот детски развој, перманентното образование и сл. Во оваа насока посебно ќе се задржиме на неколку трудови:

1. Значајна теориско-емпириска публикација е книгата **Семејното воспитание и социјалното однесување на децата 2006 г. во издание на Академски печат, Скопје**, која претставува оригинална научна, теоретско-емпириска елаборација на значајни аспекти на семејното воспитание. Овој труд актуализира низа современи теориско-научни и емпириски аспекти на односот

родител-дете, кои во својата основа го имаат развојно-хуманистичкиот дискурс. Во него, д-р Татјана Котева-Мојсовска, согласно со полифункционалноста на семејното воспитание, укажува на потребата од интердисциплинарен пристап кон неговото толкување. Во тој контекст, особено е значаен еколошкиот приод во толкувањето на воспитната улога на семејството кој претставува интегративен елемент на мултидисциплинарниот карактер на семејството. Низ неколку глави во овој труд е елаборирана улогата на семејната клима во развојот на социјалните компетенции на личноста, како и потребата од вклучување на релевантни државни сегменти во хуманизирањето на воспитниот стил на родителите. Во контекстот авторката го користи искуството од неколку земји меѓу кои и Англија, каде што имала прилика потесно да го запознае овој проблем.

Особено се значајни резултатите кои авторката на овој труд мошне оригинално ги елаборира врз основа на темелното емпириско проучување на полето на комуникациските компетенции кај децата и нивната поврзаност со воспитниот стил на родителите. Во тој контекст, гледано од аспект на националната припадност, од аспект на социјалната припадност, полот на родителот, образовниот статус и слично, авторката укажува на потребата од почитување на семејните традиции и разлики во интерес на идентитетот на личноста, но со осврт на потребата од демократски избалансиран однос кон детето во семејството.

Трудот го сочинуваат 345 страници компјутерски обликуван текст од теориски и емпириски карактер, заклучни согледувања и предлози за чија цел се користени 359 библиографски единици од странска и домашна литература, како и 17 интернет адреси. Согласно со сето досегашно, трудот е интересен како за стручно-педагошката, така и за пошироката популација и претставува основа за прогресивни погледи и чекори кон развојот на семејството и семејното воспитание.

2. Трудот **The treathment of the family in the education systems**(2011), The modern society and education, Skopje: Ss. Cirzl and Methodious, Pedagogical Faculty, Proceedings: volume 1, 503-512 дава прогресивен и критички осврт кон третманот на семејството како партнер во развојот на децата од страна на образовниот систем кај нас. Во таа смисла, авторката укажува на светските трендови на вклучување на семејството во секој сегмент на образованието, како и на потребата од едукација на образовните кадри за комуникација и соработка со оваа институција. Авторката притоа прави аналитички осврт на два значајни сегмента во кои треба да се третира комуникацијата меѓу училиштето и семејството, односно законската и системската регулатива на образованието кај нас, од една страна и образовната (училишната) практика, од друга страна. Трудот ја нагласува улогата на семејството во развојот на децата и укажува на алармантните сигнали на реалната состојба на третманот на семејството низ образовната практика кај нас.

3.Трудот **Initial Education and Competencies of Communication of Preschool Teacher** ,(2012), Education Between Tradition and Modernity, Skopje: Institute of Pedagogy – Facullty of Philosophy , Skopje, “Ss Cyril and Methodious” University – Skopje, содржи резултати од спроведена скала на проценка на компетенциите на воспитувачот, од аспект на неговите комуникациски вештини. Во него, авторката дава приказ на потребите кои ги чувствуваат воспитувачите во

таа насока, од една страна и реалните состојби околу стекнатите комуникациските компетенции низ нивното иницијално образование, од друга страна. Притоа, мошне конструктивно авторката констатира дека постои расчекор меѓу потребите од комуникација кои се на високо ниво и реалните состојби поврзани со стекнатите комуникациски компетенции кај воспитните кадри, чие ниво не задоволува. Овој труд укажува на потребата од ревидирање на иницијалното образование на воспитувачите по однос на поттикнување и развој на комуникациските компетенции кај нив.

4.Имајќи ја предвид семејната полифункционалност, трудот **Појмовното определување на семејството и неговата педагошка функција**, (2012) (прегледно-научна статија) Просветно дело, Скопје: год.65, бр 2, стр. 29-40 (со меѓународен редакциски одбор) прави заложба да го определи и дефинира семејството од педагошки аспект. Овој труд е значаен по тоа што ја акцентира педагошката димензија на семејството како институција, која не ретко е запоставена како од научните кадри кои се занимаваат со неговото проучување, така и од значајни инстанци-креатори на семејниот развој.Притоа, авторката не ја занемарува полифункционалноста на семејството во поглед на организација и поставеност на семејните односи.

5.Имајќи го предвид значењето на комуникацијата, во трудот **Meta-communication in early childhood education** (2013) Conference Proceedings of International Conference : Inovations, Chalenges and Tendencies in the Post Modern Education , 12-13 september, Trakya University, Stara Zagora, Bulgaria , авторката укажува на потребата од користење „алатка“ за надминување на слабостите во разговорот во рамките на образовната институција. Во таа смисла, таа упатува на потребата од користење на метакомуникацијата како вообичаен процес кој овозможува проценка на постигнувањата и ефектите во комуникацијата низ воспитно-образовната практика. Авторката, исто така, го нагласува значењето на примената на метакомуникацијата и како алатка за „дисциплинирање“ на децата во смисла на јакнење на нивната самоконтрола и самоevaluација на сопствените достигнувања и постапки во односните релации со врсниците.

6. Заслужува да биде издвоен и трудот **Детето-рамноправен партнер и субјект во воспитно-образовниот процес** 1996, Битола:Гоцмар, кој, иако со постар датум, третира се уште актуелен проблем поврзан со предучилишното воспитание и образование. Имено, тој ја актуализира потребата од почитување на личноста на детето во целост, со кое авторката го отвора прашањето за холистички и хуман пристап во раниот детски развој. Таа, во тој контекст говори за хуманистички поставен развоен курикулум, кој на воспитувачите ќе им претставува ориентир во креирање на својата дејност согласно со развојните и индивидуалните карактеристики на детето.Трудот има теориско-емпириски карактер врз основа на кој авторката предлага систем на мерки за третман на детето како партнер и субјект во воспитно-образовниот процес.

Котева-Мојсовска со серијал на свои трудови има учествувало и во научната програма на Македонското радио, а стручни написи има објавувало и во дневниот печат на РМ. Од трудовите објавени на третата програма, во текот на декември,1995 г. интересен е следниот серијал:

- *Детето како партнер и субјект - поим и суштина* (1995), трета програма на Македонското радио;

- “Потреба од организиран третман на детето како партнер и субјект во воспитанието и образованието (1995), трета програма на Македонското радио (научна емисија);
- Тенденции на иновирање на воспитно-образовната работа во градинките (1995), трета програма на Македонското радио (научна емисија);
- Воспитувачот и педагогот како насочувачи и партнери во воспитанието и образованието (1995), трета програма на Македонското радио (научна емисија);
- Отвореноста на градинката - тенденција и услов за партнерство на детето со возрасните (1995), трета програма на Македонското радио (научна емисија).

Учество на стручни и научни собири

Д-р Татјана Котева-Мојсовска покажува забележителни резултати и во споделувањето на своите научни сознанија низ презентации и соопштенија на научните собири од домашен и меѓународен карактер. Со тоа таа овозможува интеракциска размена на научни мисли и идеи. Како позначајни **до изборот во звањето вонреден професор** ги издвојуваме нејзините учества во следниве собири:

- Семинар во Унгарија (меѓународно ниво) од 5 до 12.8.1998, на тема: *Квалитативните методи на истражување*, во организација на Институтот Отворено општество-Македонија;
- Стручна работилница за проектот за реструктуирање на високото образование за воспитувачи и наставници (Европски проект за обука на учители), со меѓународно учество (В. Британија, Шведска, Данска и Финска, од 6-11.2.2000, во организација на Темпус-Фаре и Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје. Учество со тема: *Педагошката практика во едукацијата на воспитувачкиот и наставничкиот кадар во Велика Британија – од престојот во Велика Британија*;
- Семинар во Бриж, Белгија (меѓународно ниво), во рамките на ЕТЕН, 1-4.2.2001 г., реализиран преку тематски интересни група (Tematic Interest Group – TIG). Учество со тема: *Системот на едукација на воспитувачки кадри во Македонија*;
- Меѓународна научна конференција во Јагодина (Србија и Црна Гора), 14 и 15. 9. 2005, на тема: *Развијање комуникационих компетенција наставника и ученика* Учество со трудот: *Породично воспитање и комуникациске компетенције*;
- Меѓународен конгрес, Сомбор (2006), во организација на University of Novi Sad - Faculty of Education in Sombor, на тема: *The Third International Conference on Informatics, Educational Technology and New Media in Education*. Учество со трудот: *Komputer Educational Technology and Family Education*;

- Научен собир со меѓународно учество во Стара Загора, Бугарија, 2007 г., со научен труд *The Competencies of the Educator From the Aspect of Humane Curriculum*;
- Научен собир со меѓународно учество во Струга, јуни 2008, со научен труд: *Profiling Modern Teacher- Reality and Needs*;
- Научен собир со меѓународно учество во Едирне, Турција, октомври 2009, со научен труд: *The educational Style of the Parents, Cooperation and the gender of the children in the Early School Ages*.

Позначајни учества од последниот избор до сега

- Научен собир со меѓународно учество во Стара Загора, Бугарија на тема: *Inovations, Chalenges and Tendencies in the Post Modern Education*, 12-13 септември 2013, со трудот: *Meta-communication in early childhood education*;
- Шести меѓународен конгрес за образование и наука (со меѓународно учество) на тема: *The Modern Society and Education*, 30.IX-1. X2011, со труд: *The treathment of the family in the education systems*;
- Научна конференција со меѓународно учество (BASOPED) на тема: *Evaluation in Education in the Balkan Countries.*, 16-18.06. 2011, Belgrad, со труд: *Self-evaluation in preschool education*;
- Втора меѓународна научна конференција на тема: *Unapređenje kvalitete života djece i mladih*, Tuzla, 11-12.06.2011 со труд: *Cooperation of the preschool pedagogue with parents in function of improving the quality of life of children*;
- Петта меѓународна научна конференција на тема: *Образование за хумано општество*, во ОХРИД, 2010.Учество со труд: *Possibilities for Promoting HumanValues in Children at Preschool Age*;
- Научна конференција *Реформите во воспитно-образовниот систем во Република Македонија*, Филозофски факултет, Скопје - Институт за педагогија, 15.5.2014.Учество со трудот : *Комуникацијата меѓу градинката и семејството – системска поставеност и потреби*;
- Научен собир со меѓународно учество,(во организација на Балканската асоцијација на наставнички факултети) на тема: *Initial Training of Preschool and Primary School Teacher- Current State and Prospects*, 29.9.2011, Ohrid. Учество со трудот: *Need of Restructuring the initial Teacher Education According toEducational Practice in our Country*;
- Едукативна работилница (предавање) во првиот модул од меѓународниот проект „Интеркултурно воспитание“ на тема: *Заедница која воспитува*, 9.11.2012, Скопје. Предавање на тема: *Соработка со семејството*;
- учество на конференција на OSCE: *Social Skills and Responsibilities of Teachers and Professional Staff in a Multi Ethnic Education System.*, 16-18 December, 2011, Струмица (прилог сертификат);

- учество на Обука за изготвување на национална програма за професионален развој за ран детски развој, 31 август-2 септември 2011, во организација на УНИЦЕФ;
- учество на тркалезна маса во функција на проектот на УСАИД за професионален кариерен развој на наставниците, 27.06.2013г, Скопје;
- Обука за програмата „Зајакнување на семејствата“, во организација на Center for Education, Documentation and Research - H.O.P.S. - Healthy Options Project Скопје и на United Nations Office on Drugs and Crime, одржана во периодот 25-29.3.2013 година во Скопје.

Остварени посети во странство

Своето професионално искуство д-р Татјана Котева-Мојсовска го надградила и со студиските престои во странство. Таа, во текот на својата наставна дејност на Факултетот има остварено неколку посети во странски земји.

Во периодот од 15.10 до 15.12.2000 година, во рамките на Европскиот проект за обука на учители (во организација на ТЕМПУС), била на студиски престој во *Ливерпул* (Liverpool Hope University College) и *Лондон* во *Велика Британија*, со цел да го проучи системот на иницијалното образование на наставниците и воспитувачите во Велика Британија, како и системската поставеност на предучилишното и основното образование. Во тој контекст, покрај престојот на Liverpool Hope University College, таа посетила и повеќе градинки, основни и средни училишта и колеџи во *Ливерпул*, *Лондон* и *Оксфорд* и остварила средби и консултации со универзитетски професори, воспитувачи, наставници од основните училишта, директори и други компетентни лица за образовната дејност во Велика Британија. Покрај тоа, таа проучула и достапни национални и стратешки документи со кои се регулираат некои аспекти од образовниот систем кај нив.

Во август 1998 година, во рамките на проектот “Чекор по чекор”, на Институтот Отворено општество-Македонија Котева-Мојсовска остварила научен престој во градот *Кестхеј* во *Унгарија*, каде што имала можност да се вклучи во процесот на едукација за следење и вреднување на воспитно-образовната дејност во предучилишните институции. За таа цел остварила средби и консултации со професори од странски земји.

Во периодот од 1 до 9 февруари 2001 година, кандидатката има реализирано студиски престој во *Белгија* и *Холандија*. Во *Бриж*, Белгија, присуствувала и активно учествувала на меѓународен четиридневен семинар на ЕТЕН (European Teacher Education Network), каде што во рамките на групата за предучилишно воспитание настапила со свое стручно излагање за системот на едукација на воспитувачките кадри во РМ. Со цел да ги прошири своите сознанија за системот на едукација на наставнички и воспитувачки кадри, во втората половина од овој престој (5-9 февруари) го посетила Факултетот *Hanzehogeschool* во *Гронинген*, *Холандија*. Во интерес на активностите на проектот *Училиште во болница*, а во контекстот на нејзиниот престој во Холандија, остварила посета на Државната болница во *Амстердам*, во чии рамки се сретнала и со претставникот на ХОПЕ (*Hospital Organisation of Pedagogues in Europe*) за Холандија.

Учество во проекти

За време на својот професионален развој, д-р Татјана Котева-Мојсовска активно се вклучувала во научни и научноистражувачки проекти. Како позначајни во периодот до изборот во звање вонреден професор ќе ги издвоиме следниве:

- Темпус проект за реконструирање на образовниот процес на педагошките факултети, “European Teacher Training Project for the Republic of Macedonia” (АС – ЈЕР-13575-98); во чии рамки била вклучена во реализација на два пилот-проекта, односно: Педагошка практика на студентите (School Attachment), во улога на раководител и Училиште во болница (за кое остварила посета во неколку училишта од таков тип, во Амстердам и во Гронинген – Холандија);
- проект на Темпус: „Унапредување на квалитетот на наставата во југоисточна Европа” (Improvement of Teaching Quality in South East Europe, No IB ЈЕР 16081 2001);
- “Професионалните компетенции на наставниците во основното образование во Република Македонија” поддржан од Министерството за образование и наука на Република Македонија, (по Конкурс за доделување средства за реализација на научно-истражувачки проекти во 2002 година, бр. 13-1981/1 од 31.10. 2003 година);
- проектот „Креативна настава и учење” (септември 2005 – септември 2008), за унапредување на наставата на наставничките факултети во Македонија, во организација на Фондацијата, Институт отворено општество-Македонија, финансиран од Американската агенција за меѓународен развој (УСАИД) – Скопје.

Во периодот по изборот во звањето вонреден професор Котева-Мојсовска бележи учество во повеќе проекти, меѓу кои:

- раководител на национален научен проект: Условите за поддршка на индивидуалните карактеристики на учениците во раниот училишен период од основното образование, финансиран од Педагошкиот факултет во Скопје за периодот 2009-2013 (предаден и усвоен извештај-одлука бр 02-585/4 од 28.6.2013);
- учесник во истражувачки тим на национален научен проект: Перманентното образование на наставниците- состојби и перспективи, финансиран од УКИМ, 2011 год., со архивски број на ПФ 03-212/3 од 5.5.2011;
- учесник во истражувачки тим на национален научен проект: Социоекономскиот статус на студентите на Педагошкиот факултет и мотивот за изборот на наставничката професија, финансиран од УКИМ, 2012 год., Одлука бр.02-405/2 од 14.8.2012 г.;
- учесник на меѓународен научен проект: Prevention of drug use, HIV/AIDS and crime among young people through family skills training programmes in low and middle- income countries- UNODC (United Nations Office on Drug and Crime), Prevention, Treatment and Rehabilitation Section, 2013 г.

Во рамките на проектните активности кандидатката е учесник во координативно тело на меѓународен научен проект за стручно усовршување –

Интеркултурно воспитување 2012, Одлука бр.02-483/5 од 9.11.2011 (кој сè уште трае).

Нејзиното богато професионално искуство, како и нејзината посветеност кон научната дејност ѝ овозможило таа да биде избрана и за *евалuator* на меѓународен научен проект: Превенција од злоупотреба на дроги, ХИВ/СИДА и криминал кај младите преку програми за развивање на семејни вештини во Македонија, во периодот март-мај 2013 г. UNODC. Нејзината посветеност и професионалност на полето на образованието исто така ѝ овозможило во 2010 година таа да биде акредитирана за *обучувач* од Бирото за развој на образованието во рамките на национален проект за модернизација на образованието, за програмите: Методи и постапки за планирање на наставата и вреднување и оценување на постигнувањата на учениците и Стратегии и техники на подучување и учење.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Досега, д-р Татјана Котева Мојсовска била рецензент на неколку стручно-педагошки трудови, меѓу кои: “Детето и околината” од Е. Маказлиева и Н. Ангелова; “Методиката по развој и култура на говорот со практикум” од д-р Н. Петров и м-р В. Михајловски; “Игри за рано детство” од Л. Ристова; “Говорна игрална во воспитно-образовното подрачје развој и култура на говорот за деца од предучилишна возраст” од д-р Н. Петров и м-р В. Михајловски; Исто така таа е една од консултантите за “Проекцијата за развојот, иновирањето и трансформирањето на системот на воспитанието и образованието во Р. Македонија”. Котева-Мојсовска била ѝ рецензент на трудови во Годишниот зборник на Педагошкиот факултет во Скопје. Рецензирала трудови и за списанијата за образовни прашања: „Образовни рефлексии“ и „Педагошка ревија“. Во контекстот на раниот детски развој таа била вклучена и во рецензирање на прирачникот за воспитувачи: „Примена на стандардите за рано учење-како да изберете најдобри практики за рано учење кај малите деца“, базиран на сандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години, во издание на УНИЦЕФ, 2013. Котева-Мојсовска членувала и во рецензентски комисији за избор на наставници во наставно-научни звања а има напишано и мислење за четири авторезимеа за докторски дисертации.

На меѓународен план, д-р Татјана Котева-Мојсовска рецензирала текстови од Меѓународниот конгрес во Загреб во соорганизаторство на Педагошкиот факултет при УКИМ во Скопје, Учителскиот факултет при Универзитетот во Загреб и учителските факултети при тракиските универзитети во Стара Загора и Едирне, како и два труда за Годишникот на Учителскиот факултет во Врање, книга трета, 2012. Значајна е и рецензијата на тематскиот зборник „Перспективе квалитетног развоја предшколског детета“, во издание на Педагошкиот факултет во Јагодина во 2009 година.

Д-р Татјана Котева-Мојсовска учествувала во повеќе комисији во рамките на Факултетот, од кои како позначајни ги издвојуваме нејзините учества во изработка на студиски програми за прв, втор и трет циклус на студии (раководител на Комисијата) при Педагошкиот факултет во Скопје.

Во рамките на **дејностите од поширок интерес** таа е главен и одговорен уредник на списанието за образовни прашања „Педагошка ревија“ со меѓународен уредувачки одбор, во издание на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, како и уредник на Годишниот зборник на трудови и член на редакцијата за информаторите за студентите од Факултетот. Учествовала во научните и организациските одбори за реализација на меѓународни конгреси и конференции, во кои Педагошкиот факултет се јавува како самостоен организатор и како координатор.

На национално ниво, Котева-Мојсовска била член и претседател на *Национална комисија за давање мислење за одобрение и употреба на прирачна литература во детските градинки*, формирана од Министерството за образование и наука на Р Македонија, како и член на *Национална комисија за лиценцирање на стручни лица во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст и на директори на установи за деца*, формирана од Министерството за труд и социјална политика на Р Македонија. Покрај тоа, таа членувала во комисии и работни групи за изготвување на програмите за македонски јазик од прво до трето одделение на деветтолетката, потоа програмите за ран детски развој, во рамките на Бирото за развој на образованието на Р. Македонија и Министерството за труд и социјална политика на Р. Македонија, како и во работни групи за изработка на прирачници за обука на воспитувачите согласно со новите програми за ран детски развој.

Нејзината успешност придонела таа, на државно ниво, да добие награда и диплома со која се стекнала со звањето *особено истакнат педагошки работник*.

Заклучок и предлог

Од анализата на приложената документација на д-р Татјана Котева-Мојсовска, како и од анализата на нејзината наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна работа може да се согледа богата творечка наставна и научна дејност која ѝ обезбедува сериозен и квалитетен наставен и научен дигнитет. Низ научно-творечката и истражувачката дејност на кандидатката евидентен е оригинален научен пристап во анализата и интерпретацијата на научните резултати, кој го нагласува нејзиниот креативен и откривачки дух.

Во наставно-образовната дејност на д-р Татјана Котева-Мојсовска е евидентна висока професионална и научна компетентност што претставува конструктивен момент во нејзината педагошка мисија – да придонесе кон едукацијата на компетентни и квалитетни воспитно-образовни кадри. Во делот на наставно-образовната работа таа е вреднувана со 107,84 поени. Научноистражувачката дејност на кандидатката се карактеризира со актуелност на проблемите и прашањата кои таа ги третира, како и со релевантно избран методолошки пристап, што, пак, говори за нејзината научна сензитивност. Во овој дел Котева-Мојсовска е вреднувана со 82,7 поени. Активностите во контекстот на стручно-апликативната дејност се оценети со 25 поени, додека, пак, дејноста од поширок интерес ѝ носи 59,4 поени.

По сите наведени основи, вкупниот број изнесува 274,94 поени, што е далеку над предвидениот минимум за избор во наставно-научното звање редовен

професор (*прилог: образецот со поените за вреднување на активностите*). Согласно со тоа, а врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник во РМ бр. 35/08...24/2013), чл.42-53 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр.274/2013), пријавената кандидатка д-р Татјана Котева-Мојсовска, вонреден професор на Педагошкиот факултет во Скопје, ги исполнува сите услови за избор во звањето редовен професор.

Врз основа на изнесеното констатираме дека кандидатката вонр. проф. д-р Татјана Котева-Мојсовска е афирмиран педагошки и научен работник и со задоволство му предлагаме на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, да ја избере во наставно-научното звање **редовен професор** за предметите: *предучилишна педагогија* за студиската група предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *семејна педагогија* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *педагошка комуникација* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *теорија и практика на играта* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *интегриран курикулум* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик, *комуникологија* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик и *андрагогија* за студиските групи одделенска настава и предучилишно воспитание на македонски наставен јазик.

Рецензентска комисија

Проф.д-р Лена Дамовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска, член, с.р.

Проф. д-р Владо Тимовски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Татјана Георги Котева-Мојсовска

(име, татково име и презиме)

Институција: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педагогија, дидактика, андрагогија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Назив на активност:	Поен и
Настава I циклус студии: Предучилишна педагогија 3+2 (предучилишна насока) - 4 семестри /3 часа неделно /за 15 недели во семестар	7,2
Настава I циклус студии: Семејна педагогија 2+2 (предучилишна насока) - 1 семестар/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	1,2
Настава I циклус студии: Семејна педагогија 2+2 (одделенска насока) - 1 семестар/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	1,2
Настава I циклус студии: Семејна педагогија 3+2 (предучилишна насока- нова програма) - 4 семестри/3 часа неделно/за 15 недели во семесар	7,2
Настава I циклус студии : Семејна педагогија 3+2 (одделенска насока- нова програма) - 4 семестри/ 3 часа неделно/за 15 недели во семесар	7,2
Настава I циклус студии: Педагошка комуникација 2+2(предучилишна насока) - 5 семестри/ 2 часа неделно/за 15 недели во семесар	6
Настава I циклус студии: :Педагошка комуникација 2+2 (одделенска насока) - 5 семестри/ 2 часа неделно/за 15 недели во семесар	6
Настава I циклус студии: Андрагогија - <i>изборен</i> 2+1(одделенска насока) - 4семестри/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	4,8
Настава I циклус студии: Комуникологија - <i>изборен</i> 2+1 (одделенска насока) - 1 сем/2часа неделно/за 15 недели во семесар	1,2
НаставаI циклус студии: Интегриран курикулум-изборен 2+1 (одд. насока) -1 семестар/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	1,2
Настава циклус студии: Интегриран курикулум-изборен 2+1 (преуч .насока) -1 семестар/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	1,2

Настава I циклус студии: Теорија и практика на играта - <i>изборен</i> 2+1 (предучилишна насока) - 5 сем/2 часа нед. /за 15 недели во семесар.	6
Вежби I циклус студии: Предучилишна педагогија 3+2 (предучилишна насока) - 4 семестри/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	3,6
Вежби I циклус студии: Семејна педагогија 2+2 за 1 семестар (предучилишна насока) и 3+2 за 4 семестри (предуч насока–нова програма) - 5 семестри/2 часа нед. вежби /за 15 недели во семесар	4,5
Вежби I циклус студии: Семејна педагогија 2+2 за 1 семестар (одделенска насока) и 3+2 за 4 семестри (одделенска насока – нова програма) – 5 семестри/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	4,5
Вежби I циклус студии: Педагошка комуникација 2+2 (одделенска насока) - 5 семестри/2 часа неделно/за 15 недели во семесар	4,5
Вежби I циклус студии: Андрагогија - <i>изборен</i> 2+1 (одделенска насока) - 4 семестри/1 час неделно/за 15 недели во семесар	1,8
Вежби I циклус студии: Комуникологија – <i>изборен</i> 2+1 (одделенска насока) -1 сем/1 час неделно/за 15 недели во семесар	0,45
Вежби I циклус студии: Теорија и практика на играта- <i>изборен</i> 2+1 (предучилишна насока) -5 сем/1 час нед. /за 15 недели во семесар	2,25
Вежби I циклус студии: Интегриран курикулум-изборен 2+1 (одд. насока) -1 семестар/1 часа неделно/за 15 недели во семесар	0,45
Вежби I циклус студии: Интегриран курикулум-изборен 2+1 (преуч .насока) -1 семестар/1 часа неделно/за 15 недели во семесар	0,45
Вежби I циклус студии: Професионални вештини 0+4 (на ФИНКИ) -2 семестри/4 часа неделно/ 2 групи студенти/за 15 недели во семесар	7,2
Настава II циклус студии: Соработка со семејството, изборен – 1 сем/3 часа неделно/за 15 недели во семесар	2,25
Настава II циклус студии: Соработка со семејството, <i>изборен – менторски</i>	1,08
Настава II циклус студии: Предучилишен курикулум , <i>задолжителен – менторски</i>	1,08
Настава II циклус студии. Современи модели на предучилишно воспитание <i>изборен, – менторски</i>	1,08
Настава II циклус студии. Развој и квалитет на предучилини институции <i>изборен, – менторски</i>	1,08

Настава II циклус студии: Соработка со родителите и возрасните, <i>изборен – менторски</i>	1,08
Настава III циклус студии: Алтернативни пристапи во раното детство <i>изборен, -менторски</i>	0,12
Настава III циклус студии: Курикулуми за рано образование, <i>изборен – менторски</i>	0,12
Подготовка на нов предмет- предавања: Интегриран курикулум	1
Подготовка на нов предмет - вежби :Интегриран курикулум	0,05
Подготовка на нов предмет- вежби: Професионални вештини	0,05
Консултации со студенти од I циклус студии (за пет семестри)	0,8
Консултации со студенти за втор циклус студии (за пет семестри)	0,05
Ментор на 10 дипломски работи	2
Член на комисија за оценка и одбрана на 8 (осум) магистерски трудови	2,4
Член на комисија за оценка и одбрана на 45 дипломски работи	4,5
Интерна скрипта од предавања : Педагошка комуникација –прв дел	4
Интерна скрипта од предавања: Педагошка комуникација –втор дел	4
Автор на <i>Пакет инструменти</i> за утврдување на воспитниот стил на родителите и на социјалното однесување на децата (во функција на предметот семејна педагогија), 2006, Скопје: Академски печат	1

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Назив на активност:	Поени
Ментор на <i>магистерска работа</i> на тема: Соработката меѓу училиштето и семејството во услови на современ образовен систем, од Анита Васиљевска, Педагошки факултет, Скопје.	1
Ментор на <i>магистерска работа</i> на тема: Едукација на позитивните ставови на родителите и наставниците како фактор за нивна успешна соработка, од Елена Стаменковска, Педагошки факултет, Скопје.	1
Ментор на <i>магистерска работа</i> на тема: Воспитниот стил на родителите како фактор кој влијае врз постигнувањата на учениците во одделенската настава , од Кристина Јаневска, Педагошки факултет, Скопје.	1
Ментор на <i>магистерска работа</i> на тема: Соработката меѓу училиштето и семејството во функција на превенција на агресивно однесување кај учениците, од Александар Златковски, Факултет за образовни науки, Штип.	1

Раководител на <i>национален научен проект</i> : Условите за поддршка на индивидуалните карактеристики на учениците во раниот училишен период од основното образование, финансиран од Педагошкиот факултет во Скопје за периодот 2009-2013 (предаден и усвоен извештај-одлука бр 02-585/4 од 28.6.2013).	6
Учесник во истражувачки тим на <i>национален научен проект</i> : Перманентното образование на наставниците- состојби и перспективи, финансиран од УКИМ, 2011 год., со архивски број на ПФ 03-212/3 од 5.5.2011	3
Учесник во истражувачки тим на <i>национален научен проект</i> : Социоекономскиот статус на студентите на Педагошкиот факултет и мотивот за изборот на наставничката професија, финансиран од УКИМ, 2012 год., Одлука бр.02-405/2 од 14.8.2012 г.	3
Учесник во координативно тело на <i>меѓународен научен проект за стручно усовршување – Интеркултурно воспитување</i> 2012, Одлука бр 02-483/5 од 9.11.2011 (сè уште трае).	5
Учесник на меѓународен научен проект: Prevention of drug use, HIV/AIDS and crime among young people through family skills training programmes in low and middle- income countries- UNODC (United Nations Office on Drug and Crime), <i>Prevention, Treatment and Rehabilitation Section</i> , 2013 г.	5
Евалуатор на меѓународен научен проект: Превенција од злоупотреба на дроги, ХИВ/СИДА и криминал кај младите преку програми за развивање на семејни вештини во Македонија, во периодот март-мај, 2013г, UNODC	5
Учесник во <i>национален проект</i> за модернизација на обзаванието како акредитиран обучувач од Бирото за развој на образованието , на програмите: Методи и постапки за планирање на наставата и вреднување и оценување на постигнувањата на учениците и Стратегии и техники на подучување и учење, 2010 година.	3
Автор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир, со меѓународен уредувачки одбор: - <i>The treathment of the family in the education systems</i> (2011), VI Balkan Education and Science Congres: The modern society and education, 29.09-01.10.2011, Ohrid, (Macedonia), Ss. Ciry and Methodious, Pedagogical Faculty, <i>Proceedings</i> : volume 1, 503-512	3
Коавтор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Cooperation of the preschool pedagogue with parents in function of improving the quality of life of children</i> (2011), Меѓународна konferencija: Unapredenje kvalitete života dece i mladih, 11-12 juni ,2011 Tuzla (Bosna i Hercegovina): Udruzenje za poddršku i kreativni razvoj djece i mladih, <i>Proceedings</i> : str 205-212.	3
Автор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир, со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Влијанието на културните вредности во воспитувањето на социјалните компетенции кај децата од семејства со различна културна припадност</i> , (2011) International scientific conference: Teacher in the Balkan Cultures, 18.05.2011 ,Vranje, (Serbia) University of Nish, Techer-training faculty in Vranje, <i>Proceedings</i> (468-478) (co	3

меѓународен редакциски одбор)	
Автор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир, со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Self-evaluation in preschool education</i> , (2011), Collected papers of 14th International Conference : Evaluation in education in the Balkan countries, 16-18 јуни, 2011, Belgrade, (Serbia), во организација на Balkan Society for Pedagogy and Education, Faculty of Philosophy University of Belgrade (BASOPED) <i>Proceedings</i> : (265-269).	3
Коавтор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир, со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Consideration the Needs of Parents for Educational Communication with School</i> , (2012), , Međunarodna konferencija: Unapređenje kvalitete života dece i mladih, 23-24 јуни, 2012, Златибор: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih i Edukacisko-rehabilitaciski fakultet Univerziteta u Tuzli, <i>Proceedings</i> : str 153-160.	3
Автор на труд со оригинални научни резултати објавен во стручно/научно списание меѓународен уредувачки одбор: - <i>Појмовното определување на семејството и неговата педагошка функција</i> , (2012) Просветно дело, Скопје: год.65, бр 2, <i>Списание за теорија и практика на образованието</i> : стр. 29-40 (со меѓународен редакциски одбор)	3
Автор на труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир, со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Initial Education And Competences of Communication of Preschool Teacher</i> , (2013) International Book of proceedings: Education Between Tradition and Modernity, Skopje: Institute of Pedagogy, University Ss. Cyril and Methodius – Skopje, Faculty of Philosophy, Skopje, стр.246-253.	3
Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови со меѓународен уредувачки одбор: - <i>Meta-communication in early childhood education (2013) Conference Proceedings of International Conference : Inovations, Challenges and Tendencies in the Post Modern Education</i> , 12-13 september, Trakya University, Stara Zagora, Bulgaria (електронско издание).	3
Одржано авторизирано предавање/семинар за потребите на предучилишна институција Весели цветови во Скопје, март, 2013 г (Авторски договор бр.02-331/1, од 11.03.2013 г). . <u>Тема на предавањето</u> : Учење низ проекти во детската градинка.	0,5
Коавтор на дел од монографија за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (делот за Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје).	3,2
Секциско предавање на <i>Петта меѓународна научна конференција на тема: Образование за хумано општество</i> , (Education for a Human Society), во ОХРИД, 2010. <u>Учество со труд</u> : Possibilities for Promoting Human Values in Children at Preschool Age.	2
Секциско предавање на Шестиот меѓународен конгрес за образование и наука (со меѓународно учество) на тема The Modern Society and Education, 30.IX-1. X.2011	2

<u>Учество со труд:</u> <i>The treathment of the family in the education systems.</i>	
Секциско предавање на Втората меѓународна научна конференција на тема: <i>Unapređenje kvalitete života djece i mladih</i> , Tuzla, 11-12.06.2011 <u>Учество со труд:</u> <i>Cooperation of the preschool pedagogue with parents in function improving the quality of life of children.</i>	2
Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество во Стара Загора, Бугарија на тема <i>Inovations, Challenges and Tendencies in the Post Modern Education</i> , 12-13 september, 2013 <u>Учество со труд:</u> „ <i>Meta-communication in early childhood education.</i>	2
Секциско предавање на Научна конференција „Реформите во воспитно-образовниот систем во Република Македонија, Филозофски факултет, Скопје - Институт за педагогија, 15.05.2014 <u>Учество со труд:</u> <i>Комуникацијата меѓу градинката и семејството – системска поставеност и потреби.</i>	1
Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество, (во организација на Балканска асоцијација на наставнички факултети) на тема <i>Initial Training of Preschool and Primary School Teacher- Current State and Prospects</i> , 29.09.2011, Охрид. <u>Учество со труд:</u> <i>Need of Restructuring the initial Teacher Education According to Educational Practice in our Country.</i>	2
Секциско предавање на научна конференција со меѓународно учество (BASOPED) на тема: <i>Evaluation in Education in the Balkan Countries.</i> , 16-18.06. 2011, Belgrad <u>Учество со труд:</u> <i>Self-evaluation in preschool education</i>	2
Секциско предавање на научен симпозиум со меѓународно учество, на тема: <i>Education between tradition and modernity</i> , 22-24 September, 2011, Охрид, <u>Учество со труд:</u> <i>Initial education and communication competences of the educator</i>	2
Едукативна работилница (предавање) во првиот модул од меѓународниот проект Интеркултурно воспитание на тема: <i>Заедница која воспитува</i> , 09,11,2012 <u>Предавање на тема:</u> <i>Соработка со семејството.</i>	2
Учество на обука на обучувачи за превенција на насилство <i>Јакнење на капацитетите за превенција на насилство, преку обука, едукација, унапредување на здравството, наставна програма за превенција на насилство за високо образование</i> на Светска здравствена организација, 12-14 октомври 2010 (прилог сертификат).	1
Учество на конференција на OSCE: <i>Social Skills and Responsibilities of Teachers and Professional Staff in a Multi Ethnic Education System.</i> , 16-18 December, 2011, Струмица (прилог сертификат)	1

Учество на обука за изготвување на национална програма а професионален развој за ран детски развој, 31 август-2 септември 2011, во организација на UNICEF.	1
Учество на тркалезна маса во функција на проектот на УСАИД за професионален и кариерен развој на наставниците, 27.6.2013г, Скопје.	1

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Назив на активноста:	Поен и
Автор на стручна монографија: <u>Семејното воспитување и социјалното однесување на децата</u> , 2006, Скопје: Академски печат.	8
Автор на стручна монографија: Детето-рамноправен партнер и субјект во воспитанието и образованието (1996), Битола: Гоцмар.	8
Член на факултетска комисија за изработка на предлог-проект за измени и дополнувања на студиската програма за втор циклус универзитетски студии за 1. Одделенска настава и 2. Предучилишно воспитание (Одлука бр 09-701/3, од 19.12.2012	1
Рецензент на труд за списанието Педагошка ревија (со меѓународен уредувачки одбор) (Потврда бр.12-977/3, од 4.12.2013	0,5
Рецензент на текстови од Меѓународниот конгрес во Загреб во соорганизаторство на Педагошкиот факултет при УКИМ во Скопје, Учителскиот факултет при Универзитетот во Загреб и Учителските факултети при тракијските универзитети во Стара загора и Едирне (Писмо архивирано со бр. 08-387/2,од10.7.2012 г.	0,5
Мислење по 4 (четири) авторезимеа на докторски дисертации (заверено со архивски броеви: 08-225/2 од 20.04.2012; 03-412/2 од 3.9.2010; и 03-321/1 од11.6.2010г 08-602/3 од 19.11.2012 г)	2
Рецензент за преглед и оцена на трудови за Годишникот во 2011 година, во издание на Учителскиот факултет во Врање при Универзитетот во Ниш. (Потврда издадена од Учителскиот факултет во Врање,со архивски број 199/3од 17.3.2011г).	0,5
Рецензент на труд за списанието „Образовни рефлексии“, во издание на Бирото за развој на образованието (договор склучен со БРО, архивиран со бр 03-2470/11 од 8.11.2012)	0,5
Рецензент на тематски зборник: <i>Перспективе квалитетног развоја предшколског детета</i> , во издание на Педагошкиот факултет во Јагодина (Одлука издадена од Педагошкиот факултет во Јагодина со архивски број 11-4318 од 21.12.2009 – не е третирано во претходниот избор)	0,5
Рецензент на прирачник за воспитувачи: Примена на стандардите за рано учење-како да	0,5

изберете најдобри практики за рано учење кај малите деца, базиран на сандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години, во издание на УНИЦЕФ, 2013.	
Рецензент на два труда за Годишникот на Учителскиот факултет во Врање, книга трета, 2012 (ISSN 1820-3396) (Анонимна рецензија, потврда бр 08-663/1 од 20.6.2014)	1
Член на факултетска работна група за утврдување изборни предмети од Факултетот за универзитетската листа (Одлука бр.02-502/5 од 16.11.2011)	0,5
Претседател на факултетска <i>Комисија</i> за изготвување на Предлог-одлука за организирање, реализирање и поддршка на стручно-научното оспособување и усовршување на работниците на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (Одлука бр.02-603/10 од 23.8.2013)	0,5
Претседател на комисија за изготвување на акционен план и програма за визитинг професори и склучување на договори за меѓународна соработка (Одлука бр.02-958/3 од 28.11.2013)	0,5
Член на работна група за оценка на целисходноста и оправданоста а предлог –проектот Финансиска писменост (Одлука бр.02-577/4 од 19.10.2012)	0,5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Продекан за наука на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје,(Одлука бр.02-469/4 од 26.10.2011, Одлука бр. 02-360/3, од 27.6.2012 и Одлука бр.02-282/4 од 18.5.2012)	4
Државна награда - стекнато звање <i>особено истакнат педагошки работник</i> – диплома добиена на национално ниво за постигнати значајни резултати во остварувањето на целите и задачите на воспитанието и образованието.	5
Главен и одговорен уредник на научно списание со меѓународен уредувачки одбор: <i>Педагошка ревија</i> ,во издание на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје при УКИМ во Скопје.	3
Член на меѓународен уредувачки одбор на научно списание: <i>Педагошка ревија</i> ,во издание на Педагошки факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје при УКИМ во Скопје.	1
Главен и одговорен уредник на Годишниот зборник на трудови во издание на Педагошкиот факултет при УКИМ во Скопје.	2
Член на Редациски одбор на Информаторот за студентите од насоката за предучилишно воспитание, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, за програмата која е акредитирана во 2010г. (Одлука бр. 02-458/1, од 24.9.2010г.	1
Член на Редациски одбор на Информаторот за студентите од насоката за предучилишно воспитание, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје ,за	1

програмата која е усогласена и реакредитирана во 2013 г. (Одлука бр. 02-585/2, од 28.6.2013г	
Координатор за Еразмус-програмата за мобилност за Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, при УКИМ во Скопје (Одлука бр.02-488/3 од 08.11.2011)	2
Член на две рецензентски комисии за избор на наставници во наставно научно звање (Одлука бр. 02-614/1 од 21.12.2009 и Одлука бр.02-322/4 од 14. 9.2010г)	0,4
Член на работна група за изработка на Монографија на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (Одлука бр 02-449/2, од 18.11.2010г.	0,5
Член на <i>национална</i> Комисија за давање мислење за одобрение и употреба на прирачна литература во детските гадинки, Решение бр.22-4954/1 од 29.10.2010, издадено од Министерството за образование и наука на Р.Македонија	1
Член на <i>национална</i> Комисија за давање мислење за одобрение и употреба на прирачна литература во детските гадинки, Решение бр.22-1599/1 од 25.11.2011, издадено од Министерството за образование и наука на Р.Македонија (повторен мандат)	1
Претседател на <i>национална</i> Комисија за давање мислење за одобрение и употреба на прирачна литература во детските гадинки, Решение бр.22-1303/1 од 20.7.2011, издадено од Министерството за образование и наука на Р.Македонија	1
Член на <i>национална</i> Комисија за лиценцирање на стручни лица во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст и на директори на установи за деца. Решение бр.11-5448/1 од 31.07.2013, издадено од Министерството за труд и социјална политика на Р. Македонија	1
Член на <i>факултетска работна група</i> за осмислување на ВЕБ-страницата на Педагошкиот факултет во Скопје (Одлука бр.-02-452/1, 22.9.2010)	0,5
Координатор на <i>факултетска работна група</i> за утврдување на предлог-програма и за реализација на активностите за одбележување на Патрониот празник на Факултетот (Одлука бр.02-577/8, од 19.10.2012)	0,5
Член на <i>факултетска Работна група</i> за изготвување на предлог-студиска програма за издаваштво (Одлука бр.02-1040/14, од 24.12.2013	1
Член на <i>факултетска</i> Комисија за изготвување на нови студиски програми за втор циклус на студии на Институтот за библиотекарство при ПФ „Св. Климент Охридски“, Скопје (Одлука бр.02-275/7 од 7.3.2014	1
Член на <i>факултетска</i> Комисија за утврдување на потребните параметри согласно со Уредбата за утврдување на национална рамка на високообразовни квалификации (Одлука бр. 02-282/3 од 25.5.2011	0,5
Член на Комисија за утврдување на англискиот назив на звањето кое се стекнува на втор циклус студии на Педагошкиот факултет во Скопје (Одлука бр.02-928/16 од	0,5

28.11.2013	
Член на Иницијативен одбор за започнување постапка за организирање на меѓународен научен собир (Одлука бр. 02-524/10 од 20.5.2014)	1
Член на <i>факултеска работна група</i> за натамошниот развој на факултетот и изнаоѓање нови проекти (Одлука бр.02-149/1 од 10.3.2011)	0,5
Член на организационен одбор за шестиот меѓународен конгрес во соорганизација на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје за 2011г. (Одлука бр. 02-305/7 од 23.6.2011).	1
Член на Организационен одбор за Меѓународната конференција во Стара Загора, Р. Бугарија, 2013г. (Одлука бр.02-318/5 од 8.4.2013).	1
Член на Научниот комитет за реализација на 9 Меѓународна конференција за образование и наука, Едрене, Турција, 2014, во која Педагошкиот факултет при УКИМ во Скопје е коорганизатор (Одлука бр02-275/9 од 7.3.2014)	1
Раководител на трибина за предучилишното воспитание и образование, на 19 мај, 2010 г., која е организирана по повод одбележување на 24 мај 2010 г. (Одлука бр.02-265/1, од 30.4.2010)	1
Претседател на факултетска комисија за изработка на предлог-елаборат за самостојна студиска програма за трет циклус-докторски студии на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, (Одлука бр. 02-275/1, 7.3.2014)	0,5
Член на работна група за изработка на идејно решение за уредување на ентериерот на влезот на Педагошкиот факултет во Скопје (Одлука бр.02-268/1 од 30.4.2010)	1
Учество во изработка на национална „Програма за воспитно-образовна работа во подготвителната година (5-6 годишна возраст), базирана на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години“ , изработена од Бирото за развој на образованието на Р. Македонија, и одобрена од Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија (документ бр 03-307/1 од 19.2. 2014)	3
Учество во изработка на национална „Програма за рано учење и развој базирана на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години“ , изработена од Бирото за развој на образованието на Р. Македонија, и одобрена од Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија (документ бр03-307/1 од 19.2. 2014 и Решение бр. 02-707/1 од 15.5.2013)	3
Коавтор на Прирачник со модули за едукација на стручните лица во градинките, базиран на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години: Градење на партнерство со родителите , во издание на Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија и УНИЦЕФ	2
Коавтор на Прирачник со модули за едукација на стручните лица во градинките,	2

базиран на Стандардите за рано учење и развој кај децата од 0 до 6 години : <i>Проценка и документирање на развојни постигања кај децата</i> , во издание на Министерството за труд и социјална политика на Р.Македонија и УНИЦЕФ	
Координатор на настан за промоција на прирачник: Креативен пристап во наставата (08.1047/1 од 18.12.2013)	
Назначено лице за внес на податоци за научноистражувачка, апликативна и издавачка дејност, во базата на Министерството за образование и наука на РМ (Одлука бр. 02-585/12 , од 3.7.2013)	0,5
Член на Комисија за упис на студенти во прва година на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје - прв уписан рок за 2010/2011	0,5
Член на Комисија за упис на студенти во прва година на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје - втор уписан рок за 2010/2011	0,5
Член на Комисија за упис на студенти во прва година на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје - за 2011/2012	0,5
Член на Комисија за упис на студенти во прва година на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје - за 2013/2014	0,5
Учество во изработка на Национална наставна програма по Македонски јазик за прво одделение од деветгодишното основно образование во Република Македонија, во издание на Бирото за развој на образованието на Република Македонија (национален документ).	3
Учество во изработка на Национална наставна програма по Македонски јазик за второ одделение од деветгодишното основно образование во Република Македонија, во издание на Бирото за развој на образованието на Република Македонија (национален документ).	3
Учество во изработка на Национална наставна програма по Македонски јазик за трето одделение од деветгодишното основно образование во Република Македонија, во издание на Бирото за развој на образованието на Република Македонија, Скопје, 2007 (национален документ).	3
Учество во изработка на Прирачникот по Македонски јазик за прво одделение од деветгодишното основно образование во Република Македонија, во издание на Бирото за развој на образованието на Република Македонија (национален документ).	3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	107,84
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	82,7
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	25
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	59,4
ВКУПНО:	274,94

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Лена Дамовска, претседател с.р.
2. Проф. д-р Сузана Никодиновска Банчотовска, член с.р.
3. Проф. д-р Владо Тимовски, член с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА НА
НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМСКИ НАУКИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со Одлука од 12.IX 2014 година, формираше Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки, во состав: проф. д-р Владимир Кандикјан, проф. д-р Јане Миљовски и проф. д-р Томислав Гроздановски.

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област економски науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ на 27 .VIII 2014 година, се пријави д-р Александар Стојков, доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата кандидатот достави: кратка биографија; диплома за научен степен - доктор на науки, издадена од Стафордшир - универзитетот во Велика Британија; решение за признавање на странска високообразовна квалификација, издадено од Министерството за образование и наука; диплома за научен степен - магистер на економски науки, издадена од Економскиот институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје; диплома и уверение за дипломиран економист, издадени од Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје; список на научни и стручни трудови и примероци од нив; преглед на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и друга придружна документација.

По разгледувањето на пријавата и другите приложени документи, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци

Д-р Александар Стојков е доцент на научната област економски науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 16.III 2010 година (Билтен на Универзитетот бр. 981 од 1.III 2010 година). На 21.IX 2012 година е избран за продекан за меѓународна соработка со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Роден е на 22.VI 1976 година во Скопје. Средно образование завршил во гимназијата „Јосип Броз-Тито“ во Скопје (општа насока), со одличен успех, како првенец во генерацијата 1991-1995 година. Дипломирал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во јуни 1999 година, отсек: економија, насока: финансии и банкарство, со просечен успех 9,97. Како признание за постигнатиот успех во студирањето, тој е добитник на награда од Економскиот факултет во Скопје и од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во учебната 1999/2000 година се запишал на постдипломски студии од областа на меѓународната економија на Економскиот институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. По положувањето на предвидените испити со просечен успех 9,86, во мај 2004 година го одбрал магистерскиот труд на тема „Програмите на Меѓународниот монетарен фонд за приспособување на економиите и искуството на Република Македонија“, со што се стекнал со научниот степен магистер на економски науки.

Во септември 2004 година се запишал на докторски студии од областа на макроекономиката на Стафордшир-универзитетот во Велика Британија, каде што во октомври 2009 година ја одбрал докторската дисертација „Детерминанти на дефицитот на тековната сметка во платниот биланс и неговите импликации врз економскиот растеж: искуствата на земјите од Југоисточна Европа“. Во рамките на стипендиската програма, Стојков остварувал тримесечен истражувачки престој

секоја академска година и стекнал постдипломски сертификат за примена на научноистражувачките методи.

По стекнувањето на научниот степен доктор на економски науки, Стојков ја објавува докторската дисертација како монографија „Current Account Deficits and Economic Growth: Evidence from the South Eastern European Economies“, во издание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во декември 2009 година. На покана на издавачот „Lambert Academic Publishing“, книгата добива второ, дополнето и изменето издание во октомври 2012 година.

Во периодот од 1.IX 2010 до 1.III 2011 година остварил постдокторски истражувачки престој во Интеруниверзитетскиот центар за истражувања и анализа на организации (*Centre interuniversitaire de recherche, de liaison et de transfert des savoirs en analyse des organisations, CIRANO*) во Монреал (Канада). За време на истражувачкиот престој, работел на мегапроектот за проценка на користите и трошоците од договорот за слободна трговија меѓу Канада и Европската унија. Истовремено бил ангажиран и на научниот проект на Светската банка, поврзан со подготовка на студијата „Златниот растеж: Обновување на сјајот на европскиот економски модел“.

Надвор од универзитетската кариера, Стојков има тригодишно работно искуство во владиниот сектор на раководни позиции во Министерството за финансии: Сектор за буџети и подоцна, Сектор за макроекономска и развојна политика на националната економија. Како државен службеник посетувал многу обуки во земјата и во странство, меѓу кои и тримесечна специјализација од областа на применетата економија, за што добил и посебно признание за извонредност, како и едномесечен курс од областа на макроекономската анализа и политика, и двата на Здружениот виенски институт во Австрија, основан од Меѓународниот монетарен фонд, Светската банка, ОЕЦД и Банката за меѓународни порамнувања.

Исто така, Стојков бил член на групата надворешни советници на Министерството за финансии за подготовка на макроекономските проекции и политики за 2004 година и подоцна во 2007 година, надворешен советник во Кабинетот на министерот за економија во текот на 2005 година за координација на проектот за реформа на бизнис-окружувањето и зајакнување на

институционалниот капацитет, а учествувал и во неколку проекти под покровителство на Програмата за развој на Обединетите нации.

Кандидатот Стојков учествувал во подготовка на повеќе владини документи и придружни анализи (Бела книга на Владата на Република Македонија за периодот 1998-2002 година; Фискална стратегија; Студија за падот на индустриското производство во 2004 година; Социо-економска анализа на општините и регионите; Студија за мерење на фискалниот капацитет на единиците на локалната самоуправа во РМ; Регулаторна гилотина). Стојков бил вклучен и во реализација на економскиот сегмент од Високата административна обука, во организација на Владата на Република Франција и Агенцијата за државни службеници. Исто така, во својство на надворешно ангажиран аналитичар, волонтерски учествува во проценката на инфлациските очекувања во Република Македонија, која редовно ја спроведува Народната банка на Република Македонија.

Стојков во изминатиов период објавил повеќе трудови во домашни и меѓународни стручни списанија, главно од областа на меѓународната макроекономика, јавните финансии и економиката на интелектуална сопственост. Во поновите истражувања се служи со економетриските софтверски пакети Stata 13.0, Microfit 5.0, EViews 8.0, Limdep 10.0, Dynare 4.0 и MATLAB.

Тој е член на Советот на Народната банка на Република Македонија, неизвршен член на Комисијата за хартии од вредност и член на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во Република Македонија. Исто така, кандидатот е член на научната асоцијација „Салцбуршки глобален семинар“ од Австрија и Меѓународната асоцијација за финансии и трговија (ITFA). Одлично го владее англискиот јазик, а се служи и со германскиот и грчкиот јазик.

II. Наставно-образовна дејност и други остварувања

Како доцент, д-р Александар Стојков одржувал настава на прв и на втор циклус студии на следниве предметни програми на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје: економика на првиот циклус студии; деловни финансии, меѓународни економски односи, меѓународни финансиски

организации, заеднички политики на Европската унија, економика на интелектуалната сопственост, менаџмент на правата од интелектуалната сопственост и вреднување на правата од интелектуалната сопственост, на вториот циклус студии. Д-р Александар Стојков бил ментор и член на повеќе комисии за оцена и одбрана на магистерски трудови.

На Правниот факултет „Јустинијан Први“ е вклучен и во работата на повеќе комисии и работни групи меѓу кои: Комисија за финансиска анализа на материјалната состојба на Правниот факултет во Скопје, Комисија за прием на студенти на прв и втор циклус студии, Комисија за подготовка на систематизацијата на работните места на Правниот факултет во Скопје и сл.

Исто така, кандидатот учествувал во подготовката и реализацијата на повеќе меѓународни проекти, меѓу кои: проект на УНДП за политичка анализа на идните сценарија за Македонија 2025 (2013-14 година); „Reconnecting the Peripheral Wagons to The Euro Area Core Locomotive“ (Global Development Network, New Delhi) (2014 година); регионална програма на втор циклус студии со заедничка диплома по право на интелектуална сопственост (Regional Joint Degree Master of Intellectual Property Law «JP 144582») (2010-13 година); „Is the European Integration Speeding Up the Economic Convergence Process of the Transition Countries? A Shock Perspective“, CERGE-EI: Charles University in Prague and the Economics Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic (2012 година); „Canada-EU Free-trade Agreement“ /“Libéralisation des échanges entre le Canada et l'Union européenne”, CIRANO, Монтреал Канада (2010-11 година); Polytechnique Montréal: Research on (1) “Creation of the ASEAN free-trade area and trade distortion” and (2) “Technology diffusion across the globe” CIRANO, Монтреал Канада (2010-12 година); „Strengthening Quality Assurance System within Western Balkans HEIs in Support of National and Regional Planning“ (Темпус проект CUBRIK (158999-TEMPUS-ES-TEMPUS-SMGR) (Аликанте, 2010-2012 година); World Bank Project on Preparation of Background Analysis for the Publication “Golden Growth: Restoring the Lustre of the European Economic Model” (Вашингтон, 2011 година).

III. Податоци за објавените стручни и научни трудови

Доц. д-р Александар Стојков е автор или коавтор на следниве објавени научни и стручни трудови во последните пет години:

Меѓународна економија

- “A DSGE Model for a European Candidate Country: The Case of Macedonia”, (with T. Warin), *Paper presented at the 24th International Conference of the International Trade and Finance Association*, Kayseri (Turkey), May 23rd 2014.
- “Is the European Integration Speeding Up the Economic Convergence Process of the Central and South-Eastern European Countries? A Shock Perspective”, (with I. Velickovski), *Empirica: Journal of European Economics*, Vol. 42, No. 2, pp. 287-321 (2014). doi 10.1007/s10663-014-9247-1.
- “Determinants of External Current Accounts in South Eastern Europe”, (with T. Warin), In: *Financialization in South Eastern Europe*, Institute of Economics in Zagreb (forthcoming June 2014).
- “Financial Integration in Europe: An Analysis of the South Eastern European Countries”, International Trade and Finance Association (ITFA) Conference, Montréal, Canada (May 2013).
- “Determinants of the Current Account Deficits of the South Eastern European Transition Economies”, *Challenges of Europe: The Quest for New Competitiveness*, Split (May 2013).
- “The Role of International Trade and Financial Integration in the Development Model of the BRIC Economies”, *International Journal of Economics and Business Research*, Vol. 4, No. 6, pp. 606-621 (2012).
- “Europe As a Convergence Engine- Heterogeneity And Investment Opportunities In Emerging Europe” (with J. Zalduendo), World Bank Policy Research Working Paper Series: 5837, The World Bank (2011).
- “Интертемпорална анализа на дефицитот на тековната сметка во билансот на плаќања на државите од Југоисточна Европа”, *Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје* (2011).

Јавни финансии

- “Ethnic Diversity and Public Finance: The Case of Macedonia”, (with A. Maksimovska-Veljanovski), *Paper presented at the 19th Convention of the Association for the Study of Nationalities*, The Harriman Institute, Columbia University, New York, April 26th 2014 (http://nationalities.org/uploads/documents/ASN-2014_Final_Program1.pdf).

- “Performance Based Budgeting in Southeast Europe: A Legal and Economic Perspective”, (with A. Maksimovska-Veljanovski), *European Journal of Public Policy*, Vol. 8, No. 1, June 2014, pp. 50-77.
- “The Future of Fiscal Decentralization in Southeast Europe: What is On the Horizon?” (with A. Maksimovska-Veljanovski), *Lex Localis – Journal of Local Self-Government*, Vol. 11, No. 3, 2013, pp. 325-344.
- “The Flat Tax in Theory and Practice” (with A. Maksimovska-Veljanovski and E. Neshovska), *Skopje-Zagreb Faculties of Law Colloquium*, Skopje, 2013.

Економски растеж и невработеност

- „Природната стапка на невработеност во Република Македонија”, (со д-р Јане Миљовски), *Зборник на трудови на Македонската академија на науките и уметностите* (Скопје, 2012).

Право и економика на интелектуалната сопственост

- “Economics of Copyright: Challenges and Perspectives” (with G. Naumovski and V. Naumovski), In: *Economics of Intellectual Property: Essays in Honour of Professor Michalis Hatziprokopiou*, December 2012.
- “Copyright and Related Rights through Another Perspective: Interdisciplinarity of Economics, Law and Sports” (with G. Naumovski and V. Naumovski), *Research in Kinesiology*, Vol. 39, No. 2, pp. 139-144 (2011).
- “Protection and Acquisition of Trademarks: Importance for Sport Products”, (with G. Naumovski and M. Polenak-Akimovska), *Research in Kinesiology* 2011, Vol. 39, No. 1, pp. 85-90, (2011).
- “A Review of Certain Cases under the Uniform Domain - Name Dispute Resolution Policy (UDRP) with Reference to Sports Domain Names, (with G. Naumovski and M. Polenak-Akimovska), *Research in Kinesiology* 2011, Vol. 39, No. 1, pp. 23-30, (2011).

Спортски менаџмент

- Fostering Application of More Exact Methodological and Statistical Procedures in Sport Management Research, (with G. Naumovski, A. Naumovski and V. Naumovski), *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 13, No. 2, pp. 250-254 (June 2013).

IV. Глобална оцена на објавените стручни и научни трудови

Најголем дел од трудовите на д-р Александар Стојков се објавени во меѓународни научни списанија и публикации, вклучувајќи и меѓународни индексирани научни списанија. Објавените трудови на кандидатот се

карактеризираат со примена на соодветен методолошки пристап, вклучувајќи и современи економетриски техники, со квалитетна и детална разработка на истражуваната проблематика, со аргументирани ставови, со јасно формулирани заклучоци и со забележителна научна вредност.

V. Учество на научни и стручни собири

Доц. д-р Александар Стојков учествувал како предавач на пленарни или секциски сесии на повеќе меѓународни научни и стручни конференции, летни школи и работилници, меѓу кои:

- International Trade and Finance Association Conference (Kayseri, Turkey), May 21-24, 2014: “A DSGE Model to Assess the EU Accession Path: The Case of Macedonia”;
- International Trade and Finance Association Conference (Montréal, Canada), May 29-June 1, 2013): “Financial Integration in Europe: An Analysis of the South Eastern European Countries”;
- International Trade and Finance Association (Pisa, Italy), May 23-26, 2012: “Determinants of the Current Account Deficits of the South Eastern European Countries”;
- „Growth and Vulnerability Trade-Offs: Keeping the Right Balance“, предавање на конференцијата „Improving the Economic Potential, Identifying The Future Sources of Growth“, во организација на Европската комисија (Скопје, ноември 2011 година);
- International Trade and Finance Association, (Eilat, Israël), May 29-June 1, 2011: “European Union-Canada’s Forthcoming Free Trade Area: The Devil Is In The Details”;
- “Canada-EU Free Trade Agreement: Which Industrial Sectors Will Benefit, and Which Won’t”, Cirano-CEUE McGill University of Montreal (Montréal, Canada) (октомври 2012);
- „Financial Integration in Europe: Evidence from South Eastern Europe“ (Centre for Interuniversity Research and Analysis on Organizations, CIRANO), Монтреал, Канада (2011).

VI. Заклучок и предлог

Врз основа на изнесените податоци за наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, Комисијата констатира дека д-р Александар Стојков *во целост ги исполнува условите и критериумите за избор во наставно-научното звање вонреден професор*, предвидени во Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за

избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата, исто така, констатира дека кандидатот д-р Александар Стојков:

1. ги исполнува и значително ги надминува потребните поени за избор во звањето вонреден професор (види Анекс 2);
2. автор е на поголем број научни и стручни трудови, објавени во меѓународни научни списанија и меѓународни научни публикации. Трудите се одликуваат со висок степен на познавање на предметот на истражувањето и содржат конкретен придонес на научната теорија и практиката од областа на економските науки;
3. како доцент, квалитетно и одговорно ги врши наставните обврски, покажувајќи афинитети за високообразовна дејност и давајќи придонес во оспособувањето на соработници и помлади наставници;
4. редовно добива позитивна оценка од самоевалуацијата;
5. како продекан, успешно ја реализира подготовката и активностите на полето на меѓународната соработка;
6. активно учествува на повеќе меѓународни научни и стручни конференции и симпозиуми;
7. дел од своето образование, докторскиот и постдокторскиот студиски престој, како и дел од научноистражувачките активности ги остварува на повеќе странски високообразовни установи, меѓу кои Стафордшир-универзитетот во Велика Британија и Интеруниверзитетскиот центар „CIRANO“, основан од универзитетите Конкордија, Лавал и МекГил, од кои последниот е меѓу првите 70 универзитети на рангирањето на Институтот за високо образование при шангајскиот Џиао Тонг-универзитет во 2014 година.

Имајќи го предвид наведеното, Рецензентската комисија, со особено задоволство, му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да го избере д-р Александар Стојков во наставно-научното звање вонреден професор на научната област економски науки.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Владимир Кандикјан, с.р.
2. Проф. д-р Јане Миљовски, с.р.
3. Проф. д-р Томислав Гроздановски, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Александар Методија Стојков

(име, татково име и презиме)

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: економски науки

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поен и
1.	Одржување на настава: Од прв циклус студии: <i>Економика</i> Академска 2010/2011 година $4*15*0,04=2,40$ Академска 2011/2012 година $4*15*0,04=2,40$ Академска 2012/2013 година $2*15*0,04=1,20$ Академска 2013/2014 година $2*15*0,04=1,20$ Вкупно: 7,20 <i>Политичка економија</i> Академска 2010/2011 година $2,5*15*0,04=1,50$ Академска 2011/2012 година $2,5*15*0,04=1,50$ Вкупно: 3,00 Од втор циклус студии: <i>Деловни финансии</i> Академска 2010/2011 година $2,5*30*0,05=3,75$ Академска 2011/2012 година $2,5*30*0,05=3,75$ Академска 2012/2013 година $2,5*15*0,05=1,88$ Академска 2013/2014 година $2,5*15*0,05=1,88$ Вкупно: 11,26 <i>Меѓународни економски односи</i> Академска 2010/2011 година $2,5*15*0,05=1,88$ Академска 2011/2012 година $2,5*15*0,05=1,88$ Академска 2012/2013 година $2,5*15*0,05=1,88$ Академска 2013/2014 година $2,5*15*0,05=1,88$ Вкупно: 7,50 <i>Економика на интелектуалната сопственост</i> Академска 2010/2011 година $3*15*0,05=2,30$ Академска 2011/2012 година $3*15*0,05=2,30$ Академска 2012/2013 година $3*15*0,05=2,30$ Академска 2013/2014 година $3*15*0,05=2,30$ Вкупно: 9,20	72,36

	Менаџмент на човечки ресурси <i>Академска 2010/2011 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $5*15*0,05=3,75$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $5*15*0,05=3,75$ Вкупно: 8,70 Меѓународни финансиски организации <i>Академска 2010/2011 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ Вкупно: 2,40 Менаџмент на правата од интелектуална сопственост <i>Академска 2010/2011 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ Вкупно: 2,40 Вреднување на правата од интелектуална сопственост <i>Академска 2010/2011 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ Вкупно: 2,40 Менаџмент на јавни служби <i>Академска 2010/2011 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $0,8*15*0,05=0,6$ Вкупно: 2,40 Заеднички политики на Европската унија <i>Академска 2010/2011 година</i> $2*15*0,05=1,5$ <i>Академска 2011/2012 година</i> $2*15*0,05=1,5$ <i>Академска 2012/2013 година</i> $2*15*0,05=1,5$ <i>Академска 2013/2014 година</i> $2*15*0,05=1,5$ Вкупно: 6,00 Од избор во претходно звање: 9,9	
2.	Подготовка на нов предмет: [=11 * 1] Меѓународни финансиски организации Меѓународни финансии Фискално окружување и корпоративни стратегии Економика на интелектуалната сопственост Менаџмент на правата од интелектуална сопственост Вреднување на правата од интелектуална сопственост Менаџмент на човечки ресурси Менаџмент на јавни служби Заеднички политики на Европската унија Проценка на недвижности	11

	Управување со јавен долг	
3.	Предавач на три летни школи на заедничката програма на Стафордшир-универзитетот на теми: „Примена на истражувачки методи во бизнисот“, „Микроекономика“ и „Статистичка анализа“. <i>Настава во летни школи и работилници</i>	3
4.	Практикум по деловни финансии (насока: финансово право и финансии) <i>Позитивно рецензиран практикум</i>	3
5.	Економика на интелектуалната сопственост <i>Интерна скрипта од предавања</i>	4
6.	Консултации со студенти: Академска 2010/2011 година $200 \times 0,002 = 0,4$ Академска 2011/2012 година $200 \times 0,002 = 0,4$ Академска 2012/2013 година $200 \times 0,002 = 0,4$ Академска 2013/2014 година $200 \times 0,002 = 0,4$ <i>Од избор во претходно звање: 0,8</i>	2,4
7.	Пакет материјали за предметите меѓународни финансиски организации; меѓународни финансии, фискално окружување и корпоративни стратегии; менаџмент на правата од интелектуална сопственост; вреднување на правата од интелектуална сопственост; менаџмент на човечки ресурси; менаџмент на јавни служби; заеднички политики на Европската унија и проценка на недвижности [=9*1] <i>Од избор во претходно звање: 9,00</i>	18
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат на Универзитетот Стафордшир во Велика Британија [=2*0,5]	1
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура [=120*0,3]	36
Вкупно		150,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа [=73*1]	73
2.	UNDP Political Analysis and Emerging Scenarios Initiative: Macedonia 2025 (October 2012 -)	6

	<i>Раководител на национален научен проект</i>	
3.	Регионална програма на втор циклус студии со заедничка диплома по право на интелектуална сопственост (Regional Joint Degree Master of Intellectual Property Law «JP 144582») <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
4.	„Reconnecting the Peripheral Wagons to The Euro Area Core Locomotive“ (Global Development Network, New Delhi) GDN/GRANT/2013-14/104/GRC http://www.gdn.int/html/page11.php?MID=3&SID=24&SSID=4&SCID=51 <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
5.	„Canada-EU Free-trade Agreement“/“Libéralisation des échanges entre le Canada et l'Union européenne” (with T. Warin), CIRANO Report, 184 pages, 2013 (confidential) http://works.bepress.com/warin/cv.pdf <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
6.	„Is the European Integration Speeding Up the Economic Convergence Process of the Transition Countries? A Shock Perspective“, CERGE-EI: Charles University in Prague and the Economics Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic, https://www.cerge-ei.cz/gdn/rrc-12 <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
7.	Polytechnique Montréal: Research on (1) “Creation of the ASEAN free-trade area and trade distortion” and (2) “Technology diffusion across the globe” <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
8.	Strengthening Quality Assurance System within Western Balkans HEIs in Support of National and Regional Planning (Темпус проект CUBRIK (158999-TEMPUS-ES-TEMPUS-SMGR)) <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
9.	World Bank Project on Preparation of Background Analysis for the Publication “Golden Growth: Restoring the Lustre of the European Economic Model” (Gill, Indermit S.; Raiser, Martin; 2012, pp. vi, 494, Washington, D.C.: World Bank) (2012) <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
10.	„Financial Integration in Europe: Evidence from South Eastern Europe“ (Centre for Interuniversity Research and Analysis on Organizations, CIRANO), Монтреал, Канада <i>Учество во меѓународен научен проект</i>	5
11.	“Ethnic Diversity and Public Finance: The Case of Macedonia”, Harriman Institute, Columbia University, New York, 26.04.2014 <i>Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет</i>	6
12.	Maksimovska-Veljanovski, Aleksandra and Aleksandar Stojkov (2014). “Performance-Based Budgeting In South-Eastern	6

	Europe: A Legal and Economic Perspective“, <i>European Journal of Public Policy</i> , Vol. 8, No. 1, June 2014, pp. 50-76. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i>	
13.	Velickovski, Igor and Aleksandar Stojkov (2014). “Is the European Integration Speeding Up the Economic Convergence Process of the Central and South-Eastern European Countries? A Shock Perspective”, <i>Empirica: Journal of European Economics</i> , Vol. 40, No. 2, pp. 287-321. Doi: 10.1007/s10663-014-9247-1. [=6+0,25 и.ф.] <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i>	6,25
14.	„Природната стапка на невработеност во Република Македонија”, (со д-р Јане Миљовски), Македонска академија на науките и уметностите (2012). <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i>	2
15.	Goce Naumovski, Aleksandar Stojkov, Aleksandar Naumovski and Vasko Naumovski (2014), “Fostering Application of More Exact Methodological And Statistical Procedures In Sport Management Research”, <i>JPES International Journal</i> , Vol. 13, No. 2, Art. 41, pp. 250 -254. EBSCO Indexed, doi:10.7752/jpes.2013.02041. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/ стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</i>	3,6
16.	Maksimovska-Veljanovski, Aleksandra and Aleksandar Stojkov (2013), “The Future of Fiscal Decentralization in Southeast Europe: What is On the Horizon?”, <i>Lex Localis – Journal of Local Self-Government</i> , Vol. 11, No. 3, pp. 325-344. [=6+0,6 и.ф.] <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i>	6,6
17.	Stojkov, Aleksandar; Goce Naumovski, and Vasko Naumovski (2013), “Economics of Copyright: Challenges and Perspectives”, In: <i>Economics of Intellectual Property: A Collection of Essays in Honour of Professor Michalis Hatziprokopiou</i> (978-608-4655-32-9), Скопје (Дел од монографија).	4
18.	Stojkov, Aleksandar (2012). “The Role of International Trade and Financial Integration in the Development Model of the BRIC Economies”, <i>International Journal of Economics and Business Research</i> , Vol. 4, No. 6, pp. 606-621. http://econpapers.repec.org/article/idsijecbr/v_3a4_3ay_3a2012_3ai_3a6_3ap_3a606-621.htm <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i>	6
19.	Aleksandar Stojkov, Goce Naumovski and Vasko Naumovski	4,8

	(2011), "Copyright and Related Rights Through Another Perspective: Interdisciplinarity of Economics, Law and Sports", <i>RIK International Journal</i> , Vol. 39, No. 2, pp. 139-144. 6p, UDC: 347.78:796. EBSCO Indexed: 85698390. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/ стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</i>	
20.	International Trade and Finance Association Conference (Kayseri, Turkey), May 21-24, 2014: "A DSGE Model to Assess the EU Accession Path: The Case of Macedonia" (with Thierry Warin). http://iibf.erciyes.edu.tr/itfa2014/program.pdf <i>Пленарно предавање на научен /стручен собир со меѓународно учество</i>	3
21.	International Trade and Finance Association Conference (Montréal, Canada), May 29-June 1, 2013): "Financial Integration in Europe: An Analysis of the South Eastern European Countries" (with Thierry Warin). <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество</i>	3
22.	International Trade and Finance Association (Pisa, Italy), May 23-26, 2012: "Determinants of the Current Account Deficits of the South Eastern European Countries" (with Thierry Warin) <i>Пленарно предавање на научен /стручен собир со меѓународно учество</i>	3
23.	„Growth and vulnerability trade -offs: keeping the right balance, предавање на конференцијата „Improving the Economic Potential, Identifying The Future Sources of Growth“, во организација на Европската комисија (30.11.2011) <i>Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество</i>	3
24.	International Trade and Finance Association, (Eilat, Israël), May 29-June 1, 2011: "European Union-Canada's Forthcoming Free Trade Area: The Devil Is In The Details" (with Thierry Warin) <i>Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество</i>	3
25.	"Canada-EU Free Trade Agreement: Which Industrial Sectors Will Benefit, and Which Won't", Cirano-CEUE McGill University of Montreal (Montréal, Canada) (with T. Warin and M. Foucault) (октомври 2012) <i>Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество</i>	3
26.	„Financial Integration in Europe: Evidence from South Eastern Europe“ (Centre for Interuniversity Research and Analysis on Organizations, CIRANO), Монтреал, Канада (19.02.2013) http://www.cirano.qc.ca/actualite/2013-02-	3

	19/Financial_Integration_in_Europe.pdf <i>Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество</i>	
27.	„The Search for Stability: Financial Crisis, Major Currencies and a New Monetary Order“, Salzburg Global Seminar, Салцбург, Австрија (20.4.2009) <i>Пленарно предавање на научен/ стручен собир со меѓународно учество</i>	3
	Вкупно поени од претходен избор	65,4
	Вкупно	253,7

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Current Account Deficits and Economic Growth: Evidence from South Eastern Europe (2012), Lambert Academic Publishing http://www.amazon.com/Current-Account-Deficits-Economic-Growth/dp/3847307177 <i>Стручна монографија објавена во странство</i>	12
2.	Подготовка на апликација на меѓународен научен проект - Cooperation in Science and Technology (COST) <i>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (соработник)</i>	1
3.	Регионална програма на втор циклус студии со заедничка диплома по право на интелектуална сопственост (Regional Joint Degree Master of Intellectual Property Law «JP 144582») <i>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (соработник)</i>	1
4.	Economics of Intellectual Property: A Collection of Essays in Honour of Professor Michalis Hatziprokopiou (978-608-4655-32-9), Скопје. <i>Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција</i>	2
5.	Член на Уредувачкиот одбор на меѓународното научно списание „European Social Sciences Quarterly“	1
6.	Подготовка на елаборат за нова студиска програма по корпоративно право (втор циклус студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје)	1
7.	Подготовка на елаборат за нова студиска програма по катастарско право (втор циклус студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје)	1

8.	Член на Комисија за финансиска анализа на материјалната состојба на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје	0,5
9.	Член на Комисија за подготовка на систематизацијата на работните места на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје	0,5
10.	Продекан	4
11.	Член на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во Република Македонија	3
12.	Член на Советот на Народната банка на Република Македонија	1
13.	Член на Управниот одбор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување	1
14.	Член на Надзорниот одбор на Македонска пошта а.д. Скопје	1
15.	Надворешен член на Комисијата за хартии од вредност	1
16.	Постдокторски студиски престој во CIRANO (Centre for Interuniversity Research and Analysis on Organizations), Монтреал, Канада (август 2009- март 2010 година) http://www.cirano.qc.ca/cv.php?lang=en&coderelation=2007 <i>Студиски престој во странство повеќе од шест месеци</i>	2
17.	Fellow, Salzburg Global Seminar (Session 462, 18-22 April 2009): “The Search for Stability: Financial Crisis, Major Currencies and a New Monetary Order” (Салцбург, Австрија). <i>Студиски престој во странство до три месеци</i>	0,5
18.	Прв меѓународен симпозиум по трудово право, во организација на Универзитетот во Каен и Правниот факултет во Скопје (21.02.2013) <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	1
19.	Втор меѓународен симпозиум по административно право, во организација на Универзитетот во Каен и Правниот факултет во Скопје (7.11.2013) <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	1
20.	Трет меѓународен симпозиум на тема „Слободата на изразување“, во организација на Универзитетот во Каен и Правниот факултет во Скопје (27.2.2014) <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	1
21.	Прв меѓународен симпозиум на тема „Процесот на преговори со Европската унија“, во заедничка	1

	организација на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Правниот факултет во Скопје (22.04.2013) <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	
22.	Втор меѓународен симпозиум на тема „Проширувањето на Европската унија кон Југоисточна Европа“, во заедничка организација на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Правниот факултет во Скопје (20.5.2013) <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	1
23.	Меѓународна конференција на тема „Централизација наспроти дерегулација: Дали поголемата улога на Брисел е клучот за напредокот или супсидијарноста е подобра алтернатива?“ <i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</i>	1
	Вкупно поени од претходен избор	38,0
	Вкупно	77,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ ПО ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	131,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	188,3
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	39,5
Вкупно	358,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ДО ИЗБОРОТ ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ (Билтен број 981, 1 март 2010 година)	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	19,7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	65,4
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	38,0
Вкупно	123,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА КАРИЕРАТА	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	150,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	253,7
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	77,5
Вкупно	481,9

Членови на Комисијата

Проф. д-р Владимир Кандикјан, с.р.

Проф. д-р Јане Миљовски, с.р.

Проф. д-р Томислав Гроздановски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОБРАЗОВАНИЕТО НА ЖЕНАТА
ВО РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“
ОД М-Р ЕЛВИРА КАЛАЧ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 30.4.2014 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторскиот труд под наслов **Образованието на жената во руралните средини во Република Македонија**, изработена од м-р Елвира Калач, студент на докторските студии по педагошки науки, на Филозофскиот факултет во Скопје. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, слободни сме да му го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Елвира Калач претставува самостоен труд, презентираан преку текстуален и илустративен дел придружен со прилози. Текстуалниот дел на трудот содржи три целини (теоретски пристап, методологија на истражувањето и анализа и интерпретација, поставени на вкупно 240 страници. Литературата која е користена за изработката на докторскиот труд содржи актуелани и тематски соодветни ракописи и опфаќа 50 библиографски единици на македонски и странски јазик. Во прилозите кандидатката ги има презентираано инструментите на истражувањето.

Трудот е се одликува со теоретски сеопфатна и методолошки коректна и конзистентна поставеност. Аналитичкиот пристап што го применила кандидатката се темели на опфатен теориски пристап на проблемот што се истражува и резултатите од емпириското истражување. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност.

Структура

Докторскиот труд поседува структура која овозможува реализација на намерата на кандидатката да го испита проблемот со образованието во руралните средини во Република Македонија, со посебен фокус на женското население. Ваквата поставеност се посматра од аспект на интересот, мотивите и причините за образованието на жената од руралните средини, како и можностите за продолжување на образованието на високообразовните институции во Р. Македонија. Истражувачкиот интерес е двојно насочен - кон теоретска анализа на искуствата во земјата и надвор од неа и емпириско истражување со вклучување на широк круг заинтересирани страни. Општа цел на истражувањето е да се испитаат ставовите и мислењата за образованието на женската популација од руралните средини во услови на транзиција во високото образование. Вака поставената цел

го дефинира истражувањето како применето со посебен фокус врз релациите: жената и мотивите за образование, жената и пристапот до образовните установи, жената и можностите за вработување, жената и семејството и жената и дискриминацијата и насилството. Проблемот на истражување е посматран во зависност од временскиот и просторен момент на неговата манифестација, од една страна, и современите тенденции во оваа сфера во светот и кај нас, од друга страна.

Конкретните показатели за системските решенија и успешните примери од практиката во земјите во регионот и светот се третираат како суштинска рамка во која е направен обид да се ситуира и компарира состојбата со образованието на жената во руралните средини во Република Македонија.

Ваквата поставеност, кандидатката ја реализира со историски, дескриптивен и аналитичко-синтетички пристап во своето истражување, со помош на методолошки дискурс кој овозможува фундирани и доволно практично применливи резултати. Таквиот приод резултирал со конзистентна структура претставена во три посебни и функционално поврзани целини кои опстојно го третираат проблемот на истражувањето.

ВО ПРВОТО ЗАГЛАВИЕ СЕ ЕЛАБОРИРАНИ ТЕОРЕТСКИТЕ ОСНОВИ КАКО СИНТЕЗА НА РАЗЛИЧНИТЕ ДИСКУРСИ НА ЕДИНСТВЕНИОТ ПРЕДМЕТ НА ДОКТОРСКИОТ ТРУД – ОБРАЗОВАНИЕТО НА ЖЕНАТА ВО РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ.

РАСПРАВАТА ЗАПОЧНУВА СО ДЕФИНИРАЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ И НЕГОВИТЕ ОСНОВНИ ПОИМИ, СО ПОСЕБЕН ФОКУС НА ДЕСКРИПЦИЈА НА ОБРАЗОВНИОТ СИСТЕМ ВО ЗЕМЈАТА И МЕСТОТО НА ЖЕНАТА ОД РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ ВО НЕГО, КАКО ВОВЕД ВО ОПЕРАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НА АКТУЕЛНОСТА И ПОТРЕБАТА ОД ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ОБРАЗОВНАТА КОМПОНЕНТА КАЈ ОВАА ПОПУЛАЦИЈА. ВО ОВОЈ ДЕЛ, КОРЕКТНО СЕ ДЕФИНИРАНИ СФАЌАЊАТА ЗА ЗНАЧЕЊЕТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НЕГОВАТА УЛОГА ВО ОСТВАРУВАЊЕТО НА ПОГОЛЕМА ОБРАЗОВНА И РАБОТНА МОБИЛНОСТ НА ЖЕНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ.

ОВДЕ, ПОСЕБЕН АКЦЕНТ Е СТАВЕН НА ПРАВАТА НА ЖЕНАТА ВО ЛЕГИСЛАТИВНОТО ОКРУЖУВАЊЕ ВО ЗЕМЈАТА И ВО СВЕТОТ. ВО ОВОЈ ДЕЛ, КАНДИДАТКАТА ВРШИ АНАЛИЗА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА РАМКОВНИТЕ, СТРАТЕГИСКИТЕ И РАЗВОЈНИТЕ ДОКУМЕНТИ КОИ ГО ТРЕТИРААТ СТАТУСОТ НА ЖЕНАТА ВО СВЕТОТ И КАЈ НАС. ПРЕЗЕНТАЦИЈАТА, СО КРИТИЧКИ ОСВРТ НА СФАЌАЊАТА ЗА ПОТРЕБАТА ОД ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА ЖЕНАТА, ГО ИСПОЛНУВА ОВОЈ ДЕЛ НА ТРУДОТ, СО ШТО Е ПОСТИГНАТА ЦЕЛТА НА КАНДИДАТКАТА ДА ДАДЕ СОЛИДЕН ТЕОРЕТСКИ КОНСТРУКТ КОЈ ЌЕ БИДЕ ДОБРА ОСНОВА ЗА СПОРЕДБЕНА АНАЛИЗА. ПРИТОА, КОРИСТЕНИ СЕ ИЗВОРИ КОИ ПРЕТСТАВУВААТ ФУНДАМЕНТАЛНИ ДОКУМЕНТИ ВО КАМПАЊАТА ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ОБРАЗОВНОТО НИВО НА РУРАЛНАТА ЖЕНСКА ПОПУЛАЦИЈА ДЕНЕС. НА ТОЈ НАЧИН, КАНДИДАТКАТА УСПЕШНО ЈА ПОСТАВУВА ФУНДАМЕНТАЛНАТА ОСНОВА НА СВОЕТО ИСТРАЖУВАЊЕ.

Теоретската анализа опфаќа повеќе тематски целини, како: положбата на жената на Балканот, положба на жената во Р. Македонија, патријархат и родовите

разлики, насилиството врз жените, образованието на жената, вработеноста и пазарот на трудот, руралното население во Р. Македонија, жената од руралните средини во Р. Македонија, образованието на жената од руралните средини, пристапност на училиштата, услови и можности за вработување на жената од руралните средини, жената и земјоделството, влијанието на патријархатот врз жената на село и слободното време на жената на село, кои ѝ овозможуваат на кандидатката проблемот на истражување да го постави преку сеопфатен аналитички и критички начин.

Второто заглавие на докторската дисертација е посветено на методологијата на истражување. Во рамките на својот пристап во анализата на проблемот на докторскиот труд, кандидатката применува издржана методологија на истражување. Со примена на историскиот метод, методот на анализа, дескриптивниот метод, индуктивниот метод и методот на генерализација, кандидатката ги проучува постојните теоретски аспекти на истражуваната појава и искуства.

Истражувањето е од квалитативен карактер и е користено интервју како техника, придружена со протокол на интервју и евиденционен лист.

Истражувањето кандидатката го спроведува на примерок од:

Испитаници кои се во образовниот процес:

- **200** ученички од средно образование, дистрибуирани според етничката припадност (најзастапени се ученички од македонска националност, и тоа: 80 ученички или 40%, од албанска - 60 ученички или 30%, од ромска - 30 ученички или 15%, од бошњачка - 17 ученички или 8,5%, турска - 8 ученички или 4% и од српска националност - 5 или 2,5%.)
- **106** студентки, 69 се сместени во студентските домови во градот Скопје.

Испитаници кои не се во образовниот процес:

- **50** вработени жени од руралните средини од градот Скопје;
- **50** невработени жени од руралните средини од градот Скопје.

Во третото заглавие кандидатката врши анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето. Акцентот во оваа анализа е ставен на добивање одговори на следниве прашања:

- Каково е образовното ниво на жената од руралните средини?
- Каков е карактерот на образованието на жената од руралните области во однос на националност, социјален статус, оддалеченоста од местото на живеење и училиштата и др.?
- Дали постојат и какви се мотивите за школување и значењето на образованието за жената од руралните средини?
- Какви се ставовите и мислењата на испитаниците врзани за пристапност на училиштата?

- Какви ставови постојат кај жените во поглед на можностите и условите за вработување во Р. Македонија по завршувањето на образованието?
- Какви се мислењата на испитаниците за заминување во друга земја поради вработување или продолжување на образованието?
- Каква е семејната состојба, бројот на членовите на семејството, вработеноста на родителите на жените од руралните средини кај нас?
- Каков е степенот на образованието на родителите и неговото влијание врз степенот на образованието на жените?
- Какви се ставовите и мислењата за половата дискриминација во однос на образованието?
- Кои се причините за прекинување или непродолжување на образованието?
- Какво е мислењето околу влијанието на патријархалното воспитание, традиционалните норми и вредности врз животот на жената на село?
- Какви се мислењата околу влијанието на државата или локланата власт врз образованието на жената во село?
- Каква е состојбата со финансирањето на образованието во нашата земја?
- Како се користи слободното време од страна на жената во руралните средини?

Посебен квалитет на овој дел од докторскиот труд е настојувањето на кандидатката да ги судри добиените резултати од истражувањето со резултатите кои се добиени по пат на анализа на современите настојувања во оваа сфера.

Во заклучните согледувања кандидатката дава препораки за идни активности во процесите на зајакнување на образованието на жената од руралните средини во нашата земја.

Врз основа на добиените резултати од истражувањето, кандидатката сосема исправно заклучува дека женската популација од руралните средини во Р. Македонија има тешкотии во текот на школувањето, како на ниво на средното образование, така и на ниво на високото образование. И покрај тоа што е евидентиран висок степен на мотивираност за учење и е потенцирано огромното значење на образованието за жената од руралните средини, сепак се забележливи и недостатоците кои го инхибираат оптималното искористување на иницијалниот потенцијал кај оваа популација. Како еден од основните причинители за овие негативности е проблематичноста околу пристапноста на образовните институции до населението од селските средини. Слабата економска состојба во државата уште повеќе ги ограничува можностите и условите за образование воопшто а посебно на повеќечлени рурални семејства, чији родители се со помали примања и не се во можност да им ги обезбедат сите потребни услови за непречено и современо образование.

Оригиналноста на овој дел претставува функционалното поврзување на детектираните состојби со давањето препораки и можни решенија.

Анализата на содржината покажува дека кандидатката вложила голем труд проблемот на истражувањето да го посматра од различни аспекти, а се во функција на јасност и издржаност на препораките што ги дава на крајот на трудот, што на овој труд му дава дополнителен квалитет. Во одредени сегменти од анализата постои проширување на радиусот на интересот на кандидатката, но тоа воопшто не влијае врз конзистентноста на пристапот бидејќи ваквите периферни атрибуции на проблемот на истражување го прават појасен и подостапен не само за експертската јавност туку и за сите оние што имаат интерес за ова прашање. На тој начин, кандидатката го обликувала својот труд почитувајќи ги критериумите на експертската мисла но истовремено дава и доволно аргументација за читатели на кои проблемот на истражување не им е толку близок.

Аналитичкиот пристап кој кандидатката го применува се однесува на значаен проблем во новата образовна реалност. Ова е значајно од аспект на посебноста и актуелниот миг во кој се наоѓа транзицијата на образованието во нашата земја. Дотолку повеќе што во последно време сè посилни се настојувањата за посилно вклучување на маргиналните групи на население во образовниот процес со посебен фокус врз женското население. Руралното женско население е дел од најранливите групи на население во поглед на образовната и работната мобилност во нашата земја. Ваквиот концепт нуди добра основа да се дадат издржани толкувања и препораки кои би биле применети во нашата земја. Оттаму, пристапот на кандидатката е наполно оправдан и му овозможува на читателот да добие целосна слика и здрави аргументи за понудената методологија за анализа на проблемот на истражувањето.

Заклучок:

Докторскиот труд **Образованието на жената од руралните средини во Република Македонија**, изработен од м-р Елвира Калач, студент на докторските студии по педагошки науки, претставува оригинален пример за расветлување на едно исклучително значајно и актуелно прашање не само за жената од руралните средини, туку и за глобалниот образовен систем во целост во нашата земја. Денес, овој проблем е честа тема на расправи, трибини и конференции, но никогаш не бил предмет на научна опсервација, што на овој труд му дава дополнителна тежина. Овој труд претставува сам по себе значаен извор, стимулација и поддршка на други истражувања од овој домен. Поради тоа, може да се заклучи дека станува збор за труд кој има аспирации да констатира, но и да отвори низа значајни прашања од доменот на образовната и работната мобилност на жената од руралните средини во нашата земја. Практичните импликации што ги сугерира и ги носи како свој потенцијал го прават овој труд значаен од аспект на можностите за нови иницијативи.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци и веќе потврдените квалитети на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно го оценува докторскиот труд **Образованието на жената од руралните средини во Република**

Македонија, изработен од Елвира Калач, студент на докторските студии по педагошки науки, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја усвои оваа рецензија и да ѝ овозможи на кандидатката понатамошна постапка за одбрана на докторскиот труд.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик, с.р.
Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.
Доц. д-р Елена Ризова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КНИЖЕВНОТО ДЕЛО НА ДИН МЕХМЕТИ“
ОД М-Р ВАЦИД СЕЈДИУ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје, на својата редовна седница одржана на 18.6.2014 год., не избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов **Книжевното дело на Дин Мехмети**, поднесена од м-р Ваџид Сејдиу. Рецензентската комисија, изразувајќи ја својата благодарност кон Наставно-научниот совет на Факултетот за укажана доверба, по разгледувањето на доставената докторска дисертација го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Структура на докторската теза

Докторскиот труд со наслов **Книжевното дело на Дин Мехмети** од кандидатот м-р Ваџид Сејдиу, содржи 203 страници со еден јасен, интегрално читлив текст, во кој тој го анализира, го толкува и го вреднува целокупното книжевно дело на Дин Мехмети. Трудот се заснова на претставување, вреднување и анализирање на целокупното книжевно дело на авторот, познатиот современ албански писател, истакнувајќи ја неговиот индивидуалност и сместувајќи го него на врвот на современата албанска книжевност. Сметајќи дека овој автор во целото албанско јазично подрачје претставува еден од врвните современи албански поети, кандидатот во неговиот труд се залага да ги постави, да ги образложи и да ги вреднува до крај неговите тези и мислења.

Докторската дисертација е поделена на единаесет поглавја во кои кандидатот се потрудил да фрли светлина врз целокупното творештво на Дин Мехмети, а се забележуваат и некои тешкотии кога се работи за пронаоѓањето материјали оставени во ракопис од страна на авторот, а тие се неколку раскази, есеистички и публицистички списи, кои се издадени многу одамна во печатот во

тоа време. По воведот, во структурата на тезата се редат 11 глави по кои следат поглавја: 1. ПОЕТСКИОТ ПРОФИЛ НА СОВРЕМЕНИОТ АЛБАНСКИ ПИСАТЕЛ ДИН МЕХМЕТИ, А. Албанската литература во време на појавувањето на Дин Мехмети, Б. Книжевното дело на Дин Мехмети и етапите на неговиот развој, В. Ставот на критиката за литературното дело на Дин Мехмети, 2. ПОЕЗИЈАТА НИЗ РАЗВОЈНИТЕ ЕТАПИ НА АВТОРОТ А. Прва фаза (1949 – 1981), Б. Втора фаза (1981 – 2001), В. Трета фаза (2001 – 2010), 3. СТРУКТУРАТА НА ПОЕЗИЈАТА НА АВТОРОТ, А. Поетот и поезијата, Б. Поетскиот манифест В. Поетска инспирација, Г. Структурата на поезијата на Дин Мехмети, Д. Хоризонтот на поетската рецепција, Е. Татковината – автобиографија во стихови. ЗБОР, ПОРАКИ, КУЛТ, МЕТАФОРА А. Поетска порака Б. Поетот и неговиот, Г. Поетот и песната Д. Култот на песната, 5. ПОЕТСКО ЈАС, КОСОВО И СВЕТОТ, А. Поетот и родното место, Б. Портретот на таткото во стихови, В. Портретот на мајката во стихови Г. Слободата како поетска метафора, Д. Косово (татковината) во поезијата на Дин Мехмети, Е. Косово како поетска визија, 6. ПОЕЗИЈАТА НА ОПСТОЈБАТА А. Трагичната судбина на татковината, Б. Европа во поезијата на Дин Мехмети, В. Отпорот во поезијата на Дин Мехмети, Г. Кула – симбол на човечкиот отпор, Д. Артикулација на револтот и протестот, Е. Борбата за слобода во поетската визија, 7. ВЕРСИФИКАЦИЈА И ПОЕТСКИ ФИГУРИ, А. Стихови и строфи, Б. Фигур, В. Мисловни фигури 8. ПРОЗАТА НА ДИН МЕХМЕТИ , 9. ДРАМАТА НА ДИН МЕХМЕТИ, 10. ПИСАТЕЛОВИОТ ЗБОР КОН ЛИТЕРАТУРАТА И ДРУГО, 11. ПРЕВЕДЕНИ ДЕЛА НА АВТОРОТ. На крај, како и обично, следува заклучок на докторската дисертација, едно кратко резиме на француски јазик, библиографија, извори и користена литература како и содржина на целата дисертација.

2. Анализа на трудот

Во воведот на трудот, кандидатот Вацид Сејдиу ги кажува неговите причини зошто го одбрал токму литературното дело на Дин Мехмети за целосна анализа. Тој, елаборирајќи го предметот на темата, констатира дека Дин Мехмети во неговите стихови и во неговото литературно творештво претставува „еден од главните фигури во современата албанска поезија“, затоа со студијата за неговото

дело тој се потруди да фрли светлина не само врз неговото дело, туку и врз албанската поезија и литература во втората половина на 20 век и почетокот на 21 век. Во воведот на трудот, кандидатот ги дава основните податоци за трудот, запознавајќи не со предметот на докторската дисертација, целта и намерата заедно со една кратка биографија на писателот. Во првите страници, во општи црти се запознаваме со развитокот на албанската поезија во Косово воопшто, а потоа со индивидуалноста на Дин Мехмети во контекстот на една цела генерација.

Тука кандидатот ги реди проблемите и тешкотиите на феноменот на цензурата и автотоцензурата на таканаречените освестени поети како овој нашиот, како што се тешкотиите за да се каже, точно и целосно, вистинскиот уметнички збор. Потоа, тука е и ангажманот на поетот кој во својот стих се залагал за еманципирањето на неговиот стих, личниот говор и збор, при што нему му излегуваат разни препреки и бариери да се биде личен, тешкотиите кои им се јавуваат на патот на вистинските творци при нивното поетско издигнување, при изрекувањето го вистинскиот уметнички збор. Така, како што вреднува кандидатот, директен предмет на дисертацијата и анализата несомнено претставуваат сите негови творби напишани, било да се тие издадени или оставени во ракопис, многу важни за јавноста за да се добие вистинска претстава за неговото дело во целост. Тоа значи дека се работа за еден долг временски период од шест декади, тргнувајќи од неговото прво појавување во печатот уште од 1949, па се дури до последната збирка, *Плачот на дождот* (објавена постхумно), во 2010 година.

Во овој трудм, кандидатот тргнува од двете базични методи, индуктивната и дедуктивната, при што во своја работа често му се испреплетуваат аналитичната со споредбената метода, потоа не малку и дескриптивната метода, но поретко и експерименталната и гелералистичката метода при мислењето и вреднувањето на делото на авторот добиваат значење. Една посебна метода на овој труд, без сомнение е компаративната метода, преку која кандидатот се обидел да ја претстави улогата и важноста на поезијата на Дин Мехмети во споредба со другите автори на албанската и светската книжевност. Затоа, потпирајќи се на ова, мислиме дека докторскиот труд со наслов **Литературното дело на Дин Мехмети**, не само што потпалнува за внимание во јавноста за читање на овој

автор, туку во себе ги носи главните карактеристики на книжевното дело на авторот и носи многу факти и јасни интерпретации за делото, за времето за кое пишува авторот, за нови интерпретации не само за овој поет, туку и за албанската литература воопшто.

Првото поглавје авторот го дели на три дела, успешно претставувајќи го портретот на поетот Дин Мехмети не само како поет, туку и како писател и интелектуалец на неговото време. Потоа, претставен е развитокот на албанската поезија во времето на неговото творење, неговото целокупно дело и фазите на нејзиниот развиток, и на крајот на поглавјето застанувајќи на општото вреднување на критиката за литературното дело на Дин Мехмети. Тој тврди дека неговите поетски стихови претставуваат шаренило на теми и мотиви, кои се обработуваат во изданијата на поетски збирки во различни временски интервали, оставајќи големи отпечатоци во целата албанска литература. Неговото литературно творештво поминало преку видливо еволуирање, нешто за што се зборува не само во изданијата и реизданијата на албански јазик, туку и во многубројните преводи во неколку различни светски јазици, како што се германскиот, францускиот, англискиот, арапскиот, италијанскиот, полскиот, српскиот, македонскиот итн.

Таа постојано се збогатува со свежи теми и идеи, кои неговото име го издигнуваат на високо место среде многубројните албански поети. Многубројни се и фактите кои ги претставува кандидатот, но несомнено посебен акцент е во вреднувањето на литературната критика за него, којашто со право високо го вреднувала неговото дело. Друг факт претставува неговата популарност помеѓу албанските читатели и која се покренуваше полека чекор по чекор, на овој начин заземајќи го местото на поет од меѓународен ранг. Ова е документирано во стиховите на повеќе од 50 поети, во три други записи во проза и во изданието на книгата *Посветувања*, во кои неколку автори ја покажуваат својата почит спрема поетот. Фактот дека Дин Мехмети на прво место е поет, го забележал и кандидатот кој најголемиот дел на својата работа го посветува токму на неговата поезија. Второто поглавје, пак, е поделено на три дела во кои на комплетен начин е анализирана поезијата на Дин Мехмети според фазите на нејзиниот развиток.

Во првиот дел, кандидатот ја анализира поезијата напишана за време на годините 1949-1981, која очигледно опфаќа долг временски период од преку три декади. Таа се препознава преку издадените песни во печатот на времето, во антологијата поезија *Очи кои искрат љубов* (1959), како и во поетските збирки: *Во крилјата на светлината*, *Сончева младина*, *Трепетот на светлината*, *Час и Бегство од смртта*. Исто така, главна улога во поетското творештво на Дин Мехмети има и одбраното издание со наслов *Крвно проклетство* (1973), во Тирана, како и неговото претставување како коавтор или претставувањето во антологиите – *Ла пароле ринато (Преродбенички зборови)*, *Тажното стебло* (објавено на германски, француски, англиски и арапски јазик во Кувајт), *Албанските поети во Југославија*, *По патеката на отпорот - Стазама отпора*, *Панорама на албанската литература во Југославија*, *За тебе, Поезија од Косово*, *Антологија на албанската лирика*, *Песни*, *Антологија на денешната албанска поезија во Југославија* и *Поезија*. Тие се неколку други антологиски претставувања на Дин Мехмети од тој период.

Во вториот дел (1981-2001), кандидатот ги студира поетските збирки: *Фенер во невреме*, *Мојата судбина не ја потпишувам*, *Ниту на а небо ниту на земја*, *Крвта која пее*, *Пак Почетокот* и *Среќата е измама*. Исто така, едно посебно место во оваа студија има и претставувањето на поетот на народната и меѓународната арена на поезијата, во која се појавува со збирката песни *Птица на сонцето* или во поетските антологии: *Време*, *Од современата албанска поезија*, *Поезија*, *Албанска душевна антологија*, *Поесиа дел Косово*, *Антологија на албанската поезија на 20 век*, *Антологија на албанската поезија* и *Четири поети*. Во третиот дел (2001-2010), кандидатот ќе им се посвети на поетските збирки кои го заклучуваат поетското творештво на Дин Мехмети, како што се збирките *Не умирај кога се умира*, *Бело слепило*, *Оганот на песната* и *Плачот на дождот* (пост мортум), посветувајќи им посебно внимание на уникатните албански изданија и на преводите на полски, француски, англиски јазик итн. Такви се и поетските збирки: *Викот е моето име*, *Лична антологија*, *7 Писатели*, *Еден распукнат камен*, *Дојде времето (Ил ест темпс)*, како и антологиите – *Антологија на албанската поезија на 20 век* и *А сплит стоне*.

Во второто поглавје со наслов „Поезијата на Дин Мехмети“, кандидатот не се концентрира само на поезијата на авторот и нејзиниот развој преку годините, туку и на нејзината поетика и на албанската поезија. Тој истакнува дека како и многу други поети во албанската литература, несомнено најголемо место во развојот на албанската литература зафаќа поезијата како еден од најчитаните жанрови во современата книжевност воопшто. Дин Мехмети, иако и самиот се обидел со други литературни жанрови, како што се прозата, драмата и литературната критика, сепак тој постојано и останувал верен најмногу на поезијата. Кандидатот се обидува да ја претстави поетската структура преку поднасловите на своите поглавја кои фрлаат светлина врз хоризонтите на поетската рецепција на Дин Мехмети, каде што ги подвлекува зборовите како поетска визија, поетски стихови кои се претвораат во песна и сите заедно го создаваат поетскиот манифест на поетот. Поетските инспирации, песната за слобода, култот на песната, портретизацијата на реалните и имагинарни ликови на животот во падините на Дукагин и пошироко во Косово, идејата и пораката на поетот заземаат посебно место во овој докторски труд.

Поетскиот триаголник во поезијата на Дин Мехмети се разликува среде Косово, тврдината и трагичната судбина на албанскиот народ. Според кандидатот, во поетската структура централно место има и трагичната судбина на албанскиот народ, тврдината како симбол на човечката егзистенција и јасната артикулација на револтирање и протест во патот за слобода. Во поетската структура, посебно место има и версификацијата и поетската фигурација во поезијата на Дин Мехмети, гледиштето околу користењето на стиховите и строфите во песните и користењето на мисловните фигури. Значи, јасно се разделуваат *звучните фигури* од тие *мисловните*. Кандидатот кај звучните фигури како најкористени ја споменува *алитерацијата, асонанцата и анафората*, додека како најкористени мисловни *фигури се метафората, епитетот, симболот, иронијата, споредувањето* итн. Тој (кандидатот) не само што забележува дека *метафората* се појавува како главна фигура во поезијата на поетот, туку метафоричките изрази ги подвлекува како литературни фигури кои наликуваат со *симболот и компарацијата*. Меѓу овие тој ги разликува *тврдината, реката, песната, Дукагин- Косово, планинецот, таткото, мајката, Европа* итн.

Во третото поглавје со наслов „Прозата на Дин Мехмети“, кандидатот се фокусира на темите и мотивите во прозата на Мехмети. Според него, главна творечка преокупација на авторот е поезијата, но тој сведочи дека поседува уметничка зрелост кога се работа и за проза. Едно такво нешто се забележува кај расказите „Во заносните длабочини“ и „Тануша“. По многуте барања во дневните весници и списанија во тоа време, кандидатот ќе пронајде неколку раскази напишани од авторот. Неколку од нив биле издадени во весникот *Рилиндја*, *Јета е ре*, а две од нив биле издадени и во литературното списание *Адмет на Анди Мечај*. Како што тврди кандидатот, расказите на Дин претставуваат продолжение на албанската проза во времето по војната која третира теми од секојдневието на современиот човек. Во внатрешноста на фабулата се откриваат карактери од секојдневниот живот на Албанците, кој се портретизира со сите радости и очајувања во животот. Расказот *Во заносните длабочини* претставува расказ со тема од секојдневниот живот, со ликови од различни возрасти (малото девојче, децата, родителите), а во нејзината срж се раскажува еден обичен навидум трагичен настан за судбината на едно дете кое завршува во длабочините на едно езеро, додека кај вториот расказ „Тануша“, се раскажува за заносната убавина на една млада девојка, којашто е реален лик од албанскиот живот. Кандидатот не само што раскажува и ја анализира фабулата на овие две раскази, тој исто така зборува и за нивната важност и вредност во албанската проза, за големото јазично збогатување, како и точното користење на фабулата во расказот.

Во четвртото поглавје со наслов „Драмата во делото на Мехмети“, кандидатот се занимава со анализа на делото *Мугри*, издадено во 1982, во кое наидуваме на една компаративна информација околу развитокот на албанската драма во Косово и пошироко, но и на едно реално вреднување на драмата *Мугри* на Дин Мехмети. Кандидатот посебно ќе се занимава со фабулата на драмата, текот на настанот, последиците, како и со феномените што се претставени во нејзината структура и кои нам ни се претставени речиси со истите гледишта, со легендата на Скриениот мост. Темата на оваа драма е изградбата на мост којшто има за цел да ги зближи луѓето од двете страни на една граница, која има поетска хумана порака. Научните анализи повеќе се концентрираат на портретизацијата на ликовите, текот на настаните и споредувањето со реалните настани во регионот

на Дукаџин. Воопшто, оваа драма ни дава идеја, порака и јасно гледиште на животот и иднината на еден распарчен неред, заборавен како резултат на владеењето на една опресивна и антихумана власт.

Во петтото поглавје насловено како „Ставот на Дин Мехмети кон литературните и нелитературните работи“, кандидатот го потсетува поетот Дин Мехмети спроти предизвиците на времето. Тој со интервјуата и граѓанските реакции, но и како писател на времето во кое живеел и творел оформи галерија на слики против негативните појави на општеството. Со посебен акцент, тој ги става на вага општествените и политичките неправди кон Албанците за време на комунизмот. Кандидатот со право заклучува дека во вреднувањето на поетското творештво на Дин Мехмети голема улога имаат и интервјуата или неговите гледни точки за конкретни теми, како, на пример, развитокот на албанската литература, нејзината улога во општеството, во политичките случувања во Косово, за ослободителната војна на албанскиот народ во Косово, за обидите на албанскиот народ да преживее во таа политичка и економска ситуација по војната во 1999 година итн.

Во шестото поглавје се работи за преводите и вредноста на поезијата на Дин Мехмети, кој освен неговото литературно творештво, шестнаесетте поетски збирки (*Во крилјата на светлината, Сончева младина, Трепетот на светлината, Запалениот молк, Час, Бегство од смртта, Фенер во невреме, Мојата судбина не ја потпишувам, Ниту на небо ниту на земја, Крвта која пее, Пак почетокот, Среќата е измама, Не умирај кога се умира, Бело слепило, Оганот на песната и Плачот на дождот*- постхумно дело, и драмата *Мугри*, на неговото целокупно дело му се додаваат издадените антологии и литературните панорами на албански, но и на други јазици, кои без сомнение го издигнуваат неговото дело на високо место. Сето негово творештво за време на шест декади (1949-2010) му дава печат на литературното дело на Дин Мехмети, како еден од најоригиналните автори на албанската современа поезија - со право констатира кандидатот. Кандидатот во докторскиот труд со посебно внимание ги разгледува и поетската фигура и стилот на авторот, неговиот јазик и поетски стих. Преку поетски јазик кој е близок со читателот, тој со леснотија продира секаде и останува засекогаш поет на народни големини. Со многуте примери и факти што ги набројува кандидатот,

тој ни посочува за вредноста на неговата поезија воопшто и за неговото творештво, сведочејќи за важноста на местото на Дин Мехмети во албанската поезија. Значи, според сите овие проценки за поетската структура на авторот, кандидатот со право тврди дека врз основа на овие поетски збирки во чија внатрешност на достоинствен начин е претставен и поетот Дин Мехмети, очигледно е дека поезијата на Дин Мехмети е поезија која цврсто опстанува во времето и влегува во галеријата на поети од меѓународен карактер.

3. Заклучок и мислење

Од големиот број современи албански писатели, Дин Мехмети (1929-2010) е еден од најеминентните. Поет, пред се, потоа драматург и раскажувач, тој може да се вброи меѓу најталентираните, најреализираните и уникатни творци за кого и критичката мисла не стивнува пишувајќи за него. По разните написи, студии и презентации од страна на најпознатите современи албански критичари, докторскиот труд со наслов **Книжевното дело на Дин Мехмети**, од м-р Ваџид Сејдиу, доаѓа како еден најцелосен, најширок, па затоа и највреден придонеси во осветлувањето на ликот и делото на овој творец. Во современата албанска литература ретки се писателите кои се осветлуваат сестрано и целосно како што е сторено во овој труд на нашиот кандидат, кој успеал да одгатне некои од најбитните суштински аспекти и теми на книжевното дело на писателот Дин Мехмети.

На крај, можеме да заклучиме дека кандидатот Ваџид Сејдиу успешно ги завршил поставените задачи околу осветлувањето на литературното дело на Дин Мехмети, вреднувајќи го реално и објективно како еден од најистакнатите поети на албанската современа поезија. Неговите истражувања и анализи претставуваат еден вреден научен придонес, пополнувајќи една празнина во албанската научна мисла, со што се отвораат нови перспективи во врска со разните други прашања околу овој писател, но и за другите современи писатели. Па затоа, задоволни од неговиот труд со наслов **Книжевното дело на Дин Мехмети**, ние, како Комисија, го повикуваме кандидатот м-р Ваџид Сејдиу на усна одбрана.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Нехас Сопај, редовен професор, с.р.

Академик Али Алиу, с.р.

Проф. д-р Авзи Мустафа, редовен професор, с.р.

Проф. д-р Мирлинда Крифца, редовен професор, с.р.

Проф. д-р Агим Лека, вонреден професор, с.р.